



ASEMAKAAVAMERKINNÄT JA -MÄÄRÄYKSET

- AP

Asuinpientalojen korttelialue.
- AR

Rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialue.
- AO

Erillispientalojen korttelialue.
- VL

Lähiavikistysalue.
- RA

Loma-asuntojen korttelialue.
- M

Maa- ja metsätalousalue.
- MY

Maa- ja metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja.
- /s

Alue, jolla ympäristö säilytetään.
- 3 m

3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.
- Korttelin

Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.
- Osa-alueen

Osa-alueen raja.
- Ohjeellinen

Ohjeellinen osa-alueen raja.
- Sitovan

Sitovan tonttijoon mukaisen tontin raja ja numero.
- Ohjeellinen tontin/rakennuspaikan

Ohjeellinen tontin/rakennuspaikan raja.
- Risti

Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.
- Alueen

Alueen osa, jolta asemakaava kumotaan.
- 74

Korttelin numero.
- 2

Ohjeellisen tontin/rakennuspaikan numero.
- ALINAN

Kadun, tien, katuaukion, torin, puiston tai muun yleisen alueen nimi.
- 60

Rakennuskoikeus kerrosalanelömetreinä.
- II

Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.
- 1/2k I

Murtoluku roomalaisen numeron edessä osoittaa, kuinka suuren osan rakennuksen suurimman kerroksen alasta saa kellarikerroksessa käyttää kerrosalaan laskettavaksi tilaksi.
- I u1/2

Murtoluku roomalaisen numeron jäljessä osoittaa, kuinka suuren osan rakennuksen suurimman kerroksen alasta saa ullakon tasolla käyttää kerrosalaan laskettavaksi tilaksi.
- e = 0.25

Tehokkuusluku eli kerrosalan suhde tontin/rakennuspaikan pinta-alaan.
- Rakennusala.
- J-1

Jätteiden keräilyä varten varattu alueen osa, joka on aidalla tai istutuksin erotettava muusta pih- tai puistoalueesta.
- T

Rakennusala, jolle saa sijoittaa talousrakennuksen.
- et

Yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitteiden rakennusala.
- Nuoli

Nuoli osoittaa rakennusalan sivun, johon rakennus on rakennettava kiinni.
- le

Leikki- ja oleskelualueeksi varattu alueen osa.
- lv

Venevalkamaksi varattu alueen osa.
- Uimaranta.
- Pallokentäksi varattu alueen osa.
- kp

Koirapuisto.
- Istutettava

Istutettava alueen osa.
- Säilytettävä/istutettava

Säilytettävä/istutettava puuvri.
- Katu.
- Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu/tie.
- Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu alueen osa.
- Ajoyhteys.
- Ajoyhteys.

Ajoyhteys. Yhteys sitova, sijainti ohjeellinen.
- Pysäköimispaikka.
- Johtoa

Johtoa varten varattu alueen osa.
- Katualueen

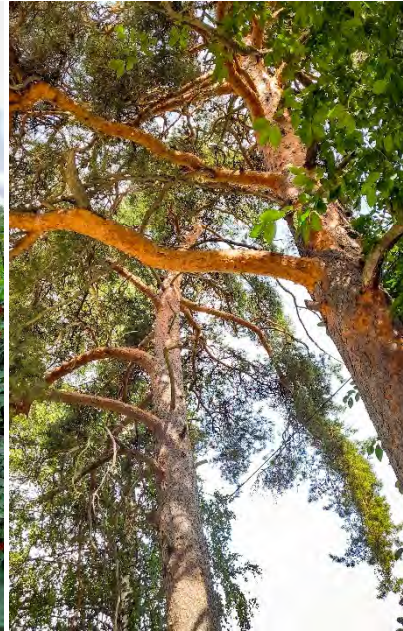
Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää.
- Vedenhankinnalle

Vedenhankinnalle tärkeän pohjavesialueen raja. Rakennukset on perustettava niin, ettei rakentaminen vaikuta pohjaveden korkeuteen. Alueella tulee välttää pohjaveden laatua tai määrää vaarantavia toimenpiteitä.
- Suojeltava

Suojeltava alueen osa, jolla sijaitsee luonnonsuojelulain 78 §:n perusteella suojellun viitasammakon elinympäristöä.
- Luonnon

Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue, jolla ei saa suorittaa sen luonnontilaa merkittävästi muuttavia toimenpiteitä.

Sr-7	Suojeltava rakennus. Kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvan kannalta arvokas rakennus, jonka ominaispiirteet tulee korjaus- ja muutostöissä säilyttää. Erityisesti julkisivukorjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja. Rakennuslupaa vaativissa toimenpiteissä on kuultava museoviranomaista.
C-11	Suojeltava alueen osa. Alueella olevan rakennuskannan kulttuurihistorialliset ja rakennustaiteelliset kannalta arvokkaat ominaispiirteet tulee säilyttää. Muutos- ja korjaustoimenpiteet tulee toteuttaa entistään alkuperäisiä yksityiskohtia säilyttäen sekä käyttäen alkuperäisiä tai rakentamisaikalle tyyppisiä materiaaleja. Uudisrakentaminen tulee sovittaa olemassa olevaan rakennuskantaan. Aukotukset ja rakennustaiteelliset yksityiskohdat tulee toteuttaa ympäröivään rakennuskantaan sopivalla tavalla. Julkisivun yhtäjaksoinen seinäpinta kadun puoleisella sivulla saa olla enintään 11 m. Vesikaton kaltevuus tulee olla väh. 12,5 tai jyrkempi. Tasa- tai pulpettikattoja ei sallita merkinnän alueella. Rakennuksen toteutus riittävän korkeana ja noppamaisella muodolla tukee alueen säilyneiden pientalojen rytmiä. Talousrakennukset tulee rakentaa erilleen asuinrakennuksesta eikä sellaista tule liittää asuinrakennukseen katoksilla.
YLEISMÄÄRÄYKSET:	
<u>Ympäristö ja rakennustapa</u> Rakennettaessa alle 4 metrin päähän tontin rajasta ei rakennuksen tälle sivulle saa sijoittaa ikkunoita alle 180 cm:n korkeudelle huoneen lattiatasosta.	
Autopaikan edessä tulee olla vähintään 5 metriä vapaata tilaa omalla tontilla. Leikki- ja oleskelualueet sekä tontilla olevat autopaikat on erotettava muusta pih-alueesta istutuksin.	
Rakentamatta jäävät tontin osat, joita ei käytetä ajoteina eikä pysäköintiin, on istutettava ja hoidettava tai pidettävä hoidetussa luonnontilassa.	
Tontilla tulee säilyttää tai istuttaa puita ja pensaita niin, että puiden määrä on vähintään 1 ja pensaiden määrä vähintään 1,5 tontin pinta-alaan 100 m² kohti.	
Rannan läheisyyteen toteutettavien rakennusten tulee värikytsettään olla ympäristöön sopivia ja harjakorkeus saa olla enintään 4 m. Kirkkaita värejä ei sallita.	
Tontille saa rakentaa enintään yhden laiturin. Tonttikohdaisen laiturin enimmäispituus on 15 metriä tai pinta-ala 20 m².	
Erilliset saunat on liitettävä kunnalliseen viemäriin, mikäli käytetään paineellista vesijohtoa. Mikäli kiinteistön jätevesiä ei voida johtaa kunnan viemäriverkkoon viettoviemäriä, vastaa kiinteistö jätevesien pumpppauksesta omalla kustannuksellaan.	
Asuinrakennusten alimman lattiatason tulee olla vähintään 1 metri ylätasrajaa korkeammalla (+100.90, N60 Keitele-järvi / +101.20, N2000).	
<u>Hulevedet</u> Hulevedet tulee hoitaa kiinteistökohtaisilla järjestelyillä tontin omalla alueella. Vettä läpäisemättömiä pinta-rakenteita tulee välttää pih-alueilla. Tontin pih- ja hulevesisuunnitelma on esitettävä rakennusluvan hakemisen yhteydessä.	
<u>Autopaikat</u> Autopaikkojen vähimmäismäärät: - paritalot ja omakotitalot 2 ap/ asunto - rivitalot 1,3 ap/asunto	<u>Koirapuisto</u> Koirapuiston toteuttamisessa tulee tarpeellisilta osin huomioida pohjavesialue, jonka pilaantumisen tulee estää. Koirapuisto tulee varustaa riittävän jäteastioin.
ÄÄNEKOSKI HONKALAN SÖRKÄNMÄEN ASEMAKAAVAN MUUTOS JA OSITTAINEN KUMOAMINEN Kaupunginosa: 32. Honkala Asemakaavan muutos koskee: 32. kaupunginosan kortteleita 1, 2, 12, 13, 20 - 31, 33, 35 - 38, 40 ja 41 sekä lähiavikistys-, puisto- ja katualueita, erityis-, urheilu- ja virkistyspalvelualueita sekä venevalkamaa ja vesialueita. Asemakaavan kumoaminen koskee: 32. kaupunginosan kortteleita 40 ja 41 sekä lähiavikistys-, katu- ja vesialueita. Asemakaavan muutoksella muodostuu: 32. kaupunginosan korttelit 1, 2, 13, 20, 23-31, 33, 35-38 ja 74, maa- ja metsätalousalueita sekä katu- ja lähiavikistysalueita. Asemakaava-alueella on erillinen sitova tonttijako. Asemakaavan yhteydessä hyväksytään sitova tonttijoon muutos: 32. kaupunginosan korttelin 20 tontille 11 (TJNRO 9921171) korttelin 20 tontille 12 (TJNRO 9921177) korttelin 20 tontille 13 (TJNRO 9921178) korttelin 23 tontille 10-12 (TJNRO 9921165) korttelin 35 tontille 4 (TJNRO 9921163) korttelin 37 tontille 5-8 (TJNRO 9921164) korttelin 38 tontille 6 ja 7 (TJNRO 9921167) Kaavoituksen pohjakartta täyttää asemakaavan pohjakartalle asetut vaatimukset. 11.8.2025 Maanmittausinsinööri Jarmo Penttinen KÄSITTELYT Vireilletulo kh 15.1.2024 MRA 30 § nähtäviiläolo 27.11.2024 - 15.1.2025 MRA 27 § nähtäviiläolo 27.8. - 26.9.2025 MRA 32 § erilliskuleminen Hyväksyminen Voimaantulo Päiväys 9.2.2026 Maankäyttöpalvelut - Kaavoitus Kaavausunnittelija Vilhelmiina Schroderus Kaavoituspäällikkö Nina Marjoniemi Tämä kaavakartta on Äänekosken kaupungin _____2026 § _____hyväksymän päätöksen mukainen. Äänekoskella _____2026 Hallintosihteeri Tuula Ruuska Asemakaavatunnus 992 32/3	



HONKALAN SÖRKÄNMÄEN ASEMAKAAVAN MUUTOS JA OSITTAINEN KUMOAMINEN

KAAVASELOSTUS

9.2.2026

KAUPUNGINVALTUUSTO HYVÄKSYNYT: __ . __.2026

ASEMAKAAVAN MUUTOKSEN SELOSTUS, JOKA KOSKEE 9. PÄIVÄNÄ HELMIKUUTA 2026
PÄIVÄTTYÄ KARTTAA.

1. PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

1.1. Tunnistetiedot

Asemakaavan muutos koskee:

32. kaupunginosan kortteleita 1, 2, 12, 13, 20 – 31, 33, 35 - 38, 40 ja 41 sekä lähivirkistys-, puisto- ja katualueita, erityis-, urheilu- ja virkistyspalvelualueita sekä venevalkamaa ja vesialueita.

Asemakaavan kumoaminen koskee:

32. kaupunginosan kortteleita 40 ja 41 sekä lähivirkistys-, katu- ja vesialueita.

Asemakaavan muutoksella muodostuu:

32. kaupunginosan korttelit 1, 2, 13, 20, 23-31, 33, 35-38 ja 74, maa- ja metsätalousalueita sekä katu- ja lähivirkistysalueita.

Alueella on erillinen sitova tonttijako. Asemakaavan yhteydessä hyväksytään sitova tonttijaon muutos:

32. kaupunginosan korttelin 20 tontille 11 (TJNRO 9921171), korttelin 20 tontille 12 (TJNRO 9921177), korttelin 20 tontille 13 (TJNRO 9921178), korttelin 23 tonteille 10-12 (TJNRO 9921165), korttelin 35 tontille 4 (TJNRO 9921163), korttelin 37 tonteille 5-8 (TJNRO 9921164) ja korttelin 38 tonteille 6 ja 7 (TJNRO 9921167).

Kaavan nimi	Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen
Kaavan päiväys	9.2.2026
Kaavan laatija	Kaavoituspäällikkö Nina Marjoniemi Kaavasuunnittelija Vilhelmiina Schroderus Kaavasuunnittelija Carita Kosonen Äänekosken kaupunki Kaavoituspalvelut Hallintokatu 4, 44100 Äänekoski
Vireilletulo	Kaupunginhallitus 15.1.2024 Ilmoitus vireilletulosta 31.1.2024 (<i>Pikkukaupunkilainen, Äänekosken Kaupunkisanomat Äks</i>)
Nähtävillä	Kaavaluonnos 27.11.2024 - 15.1.2025 (MRA 30 §) Kaavaehdotus 27.8. - 26.9.2025 (MRA 27 §)
Hyväksyminen	Kaupunginvaltuusto __. __.2026

1.2. Kaava-alueen sijainti

Suunnittelualueena on Suolahden Honkalan kaupunginosassa sijaitseva Sörkänmäen alue Ruotintien ja Keitele -järven välissä. Suunnittelualue sijaitsee noin 2 kilometrin etäisyydellä Suolahden keskustasta pohjoiseen. Suunnittelualue on pientalovaltaista taajamatyyppistä asuinalueetta sekä virkistysaluetta.

Suunnittelualueen pinta-ala on noin 47,3 ha, josta kumoutuvaa pinta-alaa on noin 19,5 ha verran. Suunnittelualueen sijainti ja rajausta on esitetty alla olevassa kuvassa. Rajausta voi täsmentyä suunnittelun edetessä.



Kuva 1. Sörkänmäen suunnittelualueen rajausta.

1.3. Asemakaavan nimi ja tarkoitus

Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen

Maankäyttöpalveluilla on tavoitteena uudistaa Suolahden taajaman asemakaavaa laajempina kokonaisuuksina tulevien vuosien aikana. Uudella asemakaavan muutoksella tarkastellaan Sörkänmäen käyttötarkoitusta asumisen lisäksi virkistykseen. Samalla päivitetään vanhentunutta asemakaavaa selkeänä kokonaisuutena ja kumotaan asemakaavaa pohjois- ja länsireunalta. Asemakaavaa kumotaan lähivirkistys- ja vesialueilta sekä kahdelta rakennetulta asuinalueelta. Lisäksi kumottavalle alueelle sijoittuu neljä rakentamatonta omakotitonttia.

SISÄLLYSLUETTELO

1. PERUS- JA TUNNISTETIEDOT	1
1.1. Tunnistetiedot	1
1.2. Kaava-alueen sijainti	2
1.3. Asemakaavan nimi ja tarkoitus	2
1.4. Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista	4
1.5. Luettelo kaavaa koskevista asiakirjoista ja lähdemateriaalista	4
2. TIIVISTELMÄ	5
2.1. Kaavaprosessin vaiheet	5
2.2. Asemakaava	5
2.3. Asemakaavan toteuttaminen	5
3. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT	6
3.1. Alueen yleiskuvaus	6
3.2. Luonnonympäristö	6
3.3. Rakennettu ympäristö	15
3.4. Maanomistus	23
4. SUUNNITTELUTILANNE	23
4.1. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	23
4.2. Maakuntakaava	23
4.3. Yleiskaava	24
4.4. Asemakaava	25
4.5. Muut suunnitelmat ja selvitykset	26
5. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET	27
5.1. Asemakaavan suunnittelun tarve	27
5.2. Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset	27
5.3. Osallistuminen ja yhteistyö	27
5.3.1. Osalliset	27
5.3.2. Vireilletulo	27
5.3.3. Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt	28
5.3.4. Viranomaisyhteistyö	30
5.4. Asemakaavan tavoitteet	30
5.4.1. Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet	30
5.4.2. Prosessin aikana syntyneet tavoitteet, tavoitteiden tarkentuminen	30
5.5. Vaihtoehtojen arviointi ja vertailu	31
6. ASEMAKAAVAN KUVAAUS	31
6.1. Kaavan rakenne	31
6.1.1. Mitoitus	32
6.2. Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen	33
6.3. Aluevaraukset	33
6.4. Kaavamerkinnot ja -määräykset	35
6.5. Nimistö	35
7. KAAVAN VAIKUTUKSET	36
7.1. Ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön	36
7.2. Rakennettu ympäristö ja yhdyskuntarakenne	36
7.3. Maisema-, kulttuuri- ja luonnonympäristö	36
7.4. Liikenne	37

7.5.	Sosiaaliset vaikutukset	38
7.6.	Ilmastonmuutos / ilmastonmuutoksen huomioiminen	38
7.7.	Taloudelliset vaikutukset.....	38
8.	ASEMAKAAVAN TOTEUTUS.....	38

1.4. Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista

1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
2. Asemakaavan seurantalomake
3. Vuorovaikutusraportti
4. Luontoselvitys (Latvasilmu osk, 2024)
5. Rakennusinventointi Sörkänmäki (Äänekosken kaupunki, 2024)
6. Tonttijakokartat

1.5. Luettelo kaavaa koskevista asiakirjoista ja lähdemateriaalista

- 1) Suolahden osayleiskaavan aineisto
- 2) Kulttuuri- ja luonnonympäristö; Suolahti 2020 osayleiskaava (Sweco, 2009)
- 3) Rakenneyleiskaava 2016 aineisto
- 4) Rakenneyleiskaava Äänekoski 2016 maisemaselvitys (kartta-aineisto, Äänekosken kaupunki, Anna-Kaisa Aalto, 2006)
- 5) Rakenneyleiskaava Äänekoski 2016 luontoselvitys, Suunnittelukeskus, 2006
- 6) Rakennusinventointi 2006, Keski-Suomen museo / Juuso Väisänen
- 7) Keski-Suomen maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt 2016
- 8) Äänekosken pohjavesien suojelusuunnitelman päivitys (Afry, 2025)
- 9) Suolahden hulevesiselvitys (Watec, 2026)

2. TIIVISTELMÄ

2.1. Kaavaprosessin vaiheet

Asemakaavan muutos on käynnistetty Äänekosken kaupungin aloitteesta ja se sisältyy kaupungin kaavoitusohjelmaan vuosille 2024-2026. Kaupunginhallitus päätti käynnistää kaavahankkeen kokouksessaan 15.1.2024 § 9. Kaavoitushanke kuulutettiin vireille 31.1.2024 *Pikkukaupunkilainen ja Äänekosken Kaupunkisanomat* -lehdissä sekä kaupungin kotisivuilla.

Kaavahankkeen lähtökohtia, tavoitteita ja etenemistä kuvaava osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) pidettiin MRL 62 §:n ja MRL 63 §:n mukaisesti nähtävillä 31.1. – 1.3.2024 välisen ajan. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan kaavahankkeen aikana.

Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelua (MRL 66 §) ei ollut tarpeen järjestää.

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 18.11.2024 § 283 asettaa kaavaluonnosaineiston nähtäville MRL 62 § ja MRA 30 § mukaisesti. Kaavaluonnos pidettiin nähtävillä Suolahden kirjastossa ja kaupungintalon ala-aulassa ja kaupungin kotisivuilla 27.11.2024 – 15.11.2025 välisen ajan (MRL 62 §, MRA 30 §). Luonnoksesta saatiin yhteensä 7 lausuntoa ja 6 mielipidettä.

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 18.8.2025 § 214 asettaa kaavaehdotusaineiston MRA 27 §:n mukaisesti nähtäville 30 vuorokauden ajaksi. Kaavaehdotus pidettiin nähtävillä Suolahden kirjastossa, kaupungintalon ala-aulassa ja kaupungin kotisivuilla 27.8.2025 – 26.9.2025 välisen ajan (AKL 65§, MRA 27 §). Kaavaehdotuksesta saatiin yhteensä 6 lausuntoa ja 4 muistutusta.

MRA 32 §:n mukainen kuuleminen ehdotusaineiston nähtävilläolon jälkeen järjestettiin kohdennettuna.

Äänekosken kaupunginvaltuusto hyväksyi asemakaavan __. __.2026 § __.

2.2. Asemakaava

Asemakaavan päivittäminen Suolahden alueella on ajankohtaista kaavamääräysten yhtenäistämiseksi ja samalla tarkistetaan aluevarausten tarkoituksenmukaisuutta. Voimassa olevassa asemakaavassa suunnittelualueelle on osoitettu erillispientalojen korttelialuetta (AO), asuinpientalojen korttelialuetta (AP), asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialuetta (AL), puistoa (VP), lähivirkistysaluetta (VL), urheilu- ja virkistyspalvelualuetta (VU), venevalkama (LV), vesialuetta (W), erityisaluetta sähkövoiman siirtoa varten (E) sekä katualuetta. Rannassa olevalle VL -alueelle on osoitettu *sm* -merkintä, jonka määräys; *Alueen osa, jolla sijaitsee muinaismuistolailla rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös, entinen Pietiläisen konepajan kivijalka ja laiturin kiviarkun jäännökset. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista toimenpiteistä ja suunnitelmista on pyydettävä Museoviraston lausunto.*

Asemakaavan muutoksessa asemakaavassa osoitetaan pääasiassa pientalovaltaista asumisen aluetta (AO ja AP). Asumisen aluetta sekä kumotaan, että muutetaan osittain lähivirkistysalueeksi alueilla, joilla voimassa oleva asemakaava on jäänyt toteutumatta. Samalla myös katualuevarauksia poistuu. Vesi-aluetta ei asemakaavalla enää osoiteta, vaan se kokonaisuudessaan kumotaan.

2.3. Asemakaavan toteuttaminen

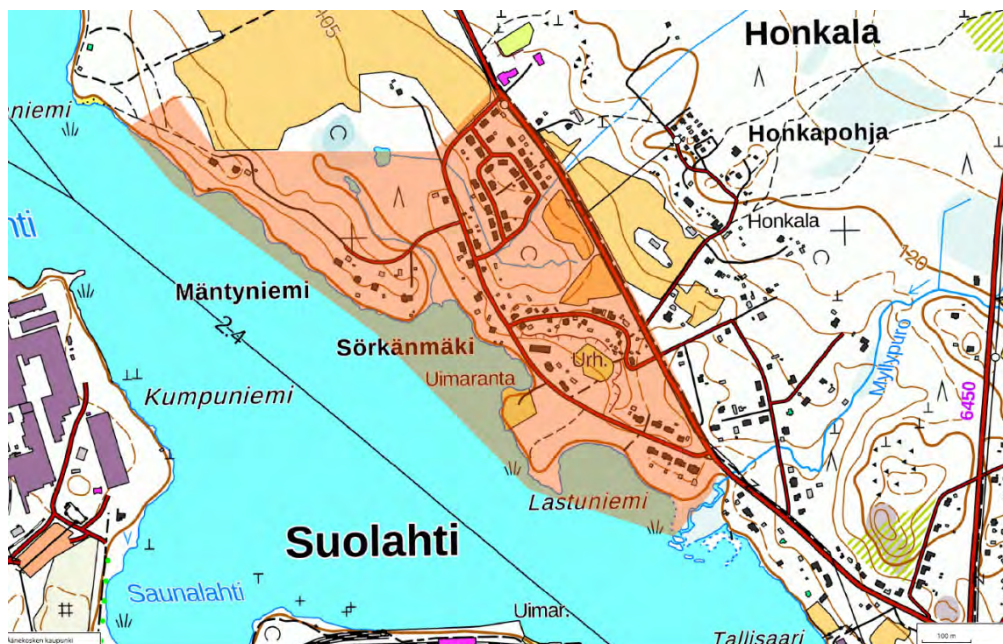
Kaavan toteuttaminen voi käynnistyä kaavan saatua lainvoiman. Asemakaavan toteuttamisesta vastaa katujen ja virkistysreittien osalta Äänekosken kaupunki. Asemakaava-alueella on erillinen sitova tonttijako.

3. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT

3.1. Alueen yleiskuvaus

Suunnittelualueena on Suolahden Honkalan kaupunginosassa sijaitseva Sörkänmäen alue Ruotintien ja Keitele -järven välissä. Suunnittelualue sijaitsee noin 2 kilometrin etäisyydellä Suolahden keskusta-alueelta pohjoiseen. Suunnittelualue on pientalovaltaista taajamatyypistä asuinalueutta sekä virkistys-alueutta.

Suunnittelualueen pinta-ala on noin 47,3 ha, josta kumoutuvaa pinta-alaa on noin 19,5 ha verran. Suunnittelualueen sijainti ja raja-alue on esitetty alla olevassa kuvassa. Rajaukseen voi tulla muutoksia suunnittelun edetessä.

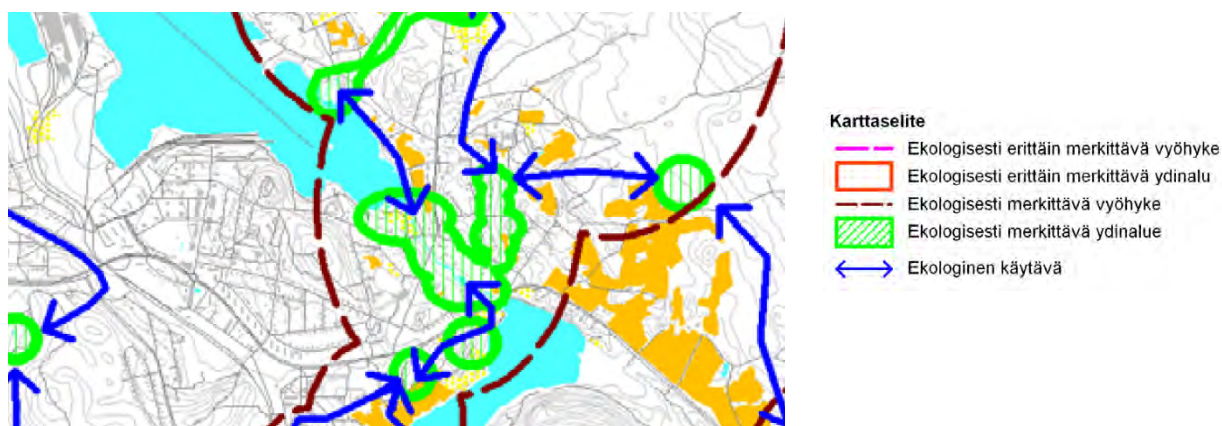


Kuva 2. Peruskartalla näkyy rakentunutta ympäristöä.

3.2. Luonnonympäristö

Suunnittelualueella luonnonmukaista aluetta sijoittuu Lastuniemeen ja asutuksen välisiin peltoihin ja viheralueisiin.

Äänekosken ja Suolahden taajamien ekologista verkostoa on tarkasteltu rakenneyleiskaavan 2016 valmistelun yhteydessä. Osa suunnittelualueen eteläosasta on katsottu olevan ekologisesti merkittävää ydinaluetta. Ydinalueiden välille on osoitettu ekologinen käytävä Lastuniemestä Tallilan rantaan.



Kuva 3. Ote Rakenneyleiskaavan 2016 liitteestä 3 Äänekosken – Suolahden taajamien ekologisten verkoston (Suunnittelukeskus Oy 2006).

Luontoselvitykset

Suunnittelualueelle ei ole aiemmin toteutettu kattavaa luontoselvitystä. Suolahden Tallilan asema-alueen yhteydessä toteutettiin vuonna 2022 luontoselvitys ja lisäselvitys alueen ulkopuolelle rajautuvan Myllypuron sekä Sörkänmäen asemakaavamuutoksen aluerajaukseen kuuluvan Lastuniemen ja Pässinmäen osalta. Suunnittelualueen eteläisen osan selvityksissä Myllypuron alue todettiin viitasammakon lisääntymisalueeksi avo- ja pensasluhdan osalla. Liito-oravakartoituksessa ei havaittu merkkejä liito-oravasta.

Suunnittelualueelle (pois lukien kumottavan asemakaavan alue) toteutettiin kattava luontoselvitys kesän aikana 2024. Luontoselvityksen laati Latvasilmu Oy.



Kuva 4. Alueen rantaa Lastuniemen kärkeä kohti kuvattuna. Kuva: Latvasilmu osk



Kuva 5. Luontoselvityksen aluerajaus. Kuva: Latvasilmu osk

Maaperä ja vesistö

Selvitysalueen maaperä on savivoittoista alueen keskiosan Pässinmäen lajittunutta ja karkearakeista ainesta lukuun ottamatta. Pässinmäki on aiemmin toiminut soranottoaikkana. Alueella tai sen läheisyydessä ei sijaitse valtakunnallisissa inventoinneissa tunnistettuja arvokkaita kallio- tai kivikkoalueita, tuuli- tai rantamuodostumia tai arvokkaita moreenimuodostumia.

Selvitysalueen ranta on melko rakennettua ja kasvillisuudeltaan keskivinteistä. Rehevämpiä luhtia on oijen suilla ja Lastuniemen kärjessä. Pohjoisosassa on muokkaantuneita ojalinjoja ja noroja, joita pitkin

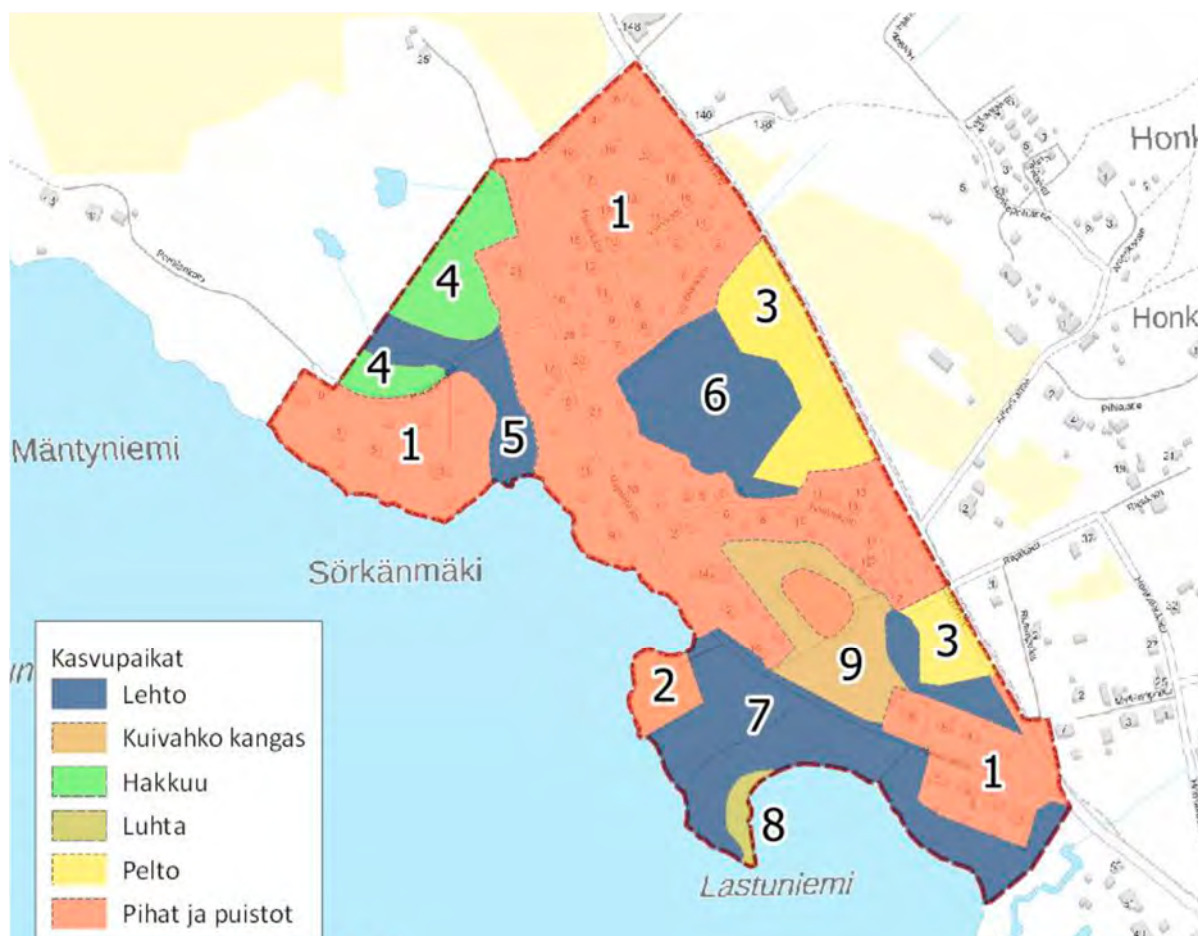
kulkee pintavesiä itäpuolen mäkimaastosta, Honkalan pellolta ja pohjoispuolen pikkulammilta. Selvitysalue kuuluu Mutapohjan pohjavesialueeseen ja sen varsinaiseen muodostumisalueeseen. Erityisiä pohjavesivaikuttajia luontotyyppien ei havaittu.

Luontotyytit ja kasvillisuus

Selvitysalue on pitkäaikaisen ja intensiivisen ihmistoiminnan aluetta. Alueella aiemmin sijainnut teollisuus näkyy luoteisosan huomattavissa tiilimurska- ja jäte-esiintymisissä. Lastuniemi koostuu huomattavasta osin täyttömaasta. Alueella on pieniä ja osin viljelystä jääneitä peltolaikkuja. Osa Lastuniemeä ja eteläosan ranta-alue on ollut aikanaan viljelyskäytössä.

Alueella ei juurikaan ole luonnontilaisia elinympäristöjä. Alueen vartunut puusto luoteisosassa on tuoreeltaan avohakattua, josta on jäljellä kosteapohjaista lehtoa käsittävä entinen noronvarsi. Majalankadun peltolaikkujen länsipuolella on toinen puustoinen alue, joka on voimakkaan maatalousvaikutteista lehtoa. Eteläosalla on asutuksen väliin jääviä metsäkaistaleita ja Lastuniemen alueella vartuvaa rehevää pohjaista kasvatusmetsää. Kasvupaikat alueella ovat yleisesti reheviä, osin luonnostaan ja osin aieman maankäytön johdosta. Tyypillisiä ovat kulttuurivaikuttaneet lehdot ja lehtomaiset kankaat (OMT). Urheilukentän ympäristössä on myös karumpaa kuivahkoa kangasta (VT).

Selvitysalue jaoteltiin kasvupaikkatyypeittäin ja kuvaukset on numeroitu seuraavasti: 1. Olevan pientaloasutuksen ja rakennetun ympäristön alue; 2. Uimarannan ja rantapuiston alue; 3. Vanhat ja nykyiset yhä avoimet peltomaat; 4. Tuoreet avohakkuut kosteapohjaisella metsäalueella; 5. Vanha norouma, jossa kosteita elinympäristöjä; 6. Lehtipuuvaltainen lehto, entinen pelto; 7. Lastuniemen vanha pelto- ja joutomaa-alue; 8. Paju- ja koivuluhta Lastuniemen kärjen tyvellä; 9. Vanha maa-aineksen ottoalue, kuivan kankaan nuorta ja varttuvaa männikköä.



Kuva 6. Selvitysalueen kuviokartta Kuva: Latvasilmu osk

Alueella rajattiin luontotyyppien perusteella kolme aluetta, jotka ovat luontotyyppien ja lajistonsa puolesta monimuotoisuutta turvaavia. Kaikilla kohteilla esiintyy lajeja, joiden lisääntymispaikat ovat luontodirektiivin perusteella suojeltuja. Tunnistetut kohteet on kuvattu seuraavasti;

Sörkänmäen noronvarsi (kuvio 5)

Pinta-ala: 0.9 ha
Arvoluokka: 3 Monimuotoisuutta turvaavat kohteet, osin 1 Lainsäädännöllä turvatut kohteet
Uhanalaiset lajit: Hömötiainen (EN)

Direktiivin liitteen IV(a) lajit:
viitasammakko, viiksisiippa, pohjanlepakko

Uhanalaiset luontotyypit:
Tuore keskiravinteiset lehdot (VU), kosteat runsasravinteiset lehdot (VU).

Kuviona 5 kuvattu vanhan norouoman ympäristöön sijoittuva monimuotoinen metsä- ja luhtakuvio. Alueella on useita viitasammakon lisääntymisalueita ja vähintäänkin paikallisesti tärkeä lepakoiden ruokailualue. Linnustossa havaittiin uhanalainen hömötiainen ja pesivänä myös esimerkiksi palokärki. Kohteen edustavuutta alentavat ympäröivä metsäpohjaa pahoin vaurioittanut hakkuu, noron varrella aikanaan tehty kaviut ja paikoin alueella läjitetty tiilijäte.



Kuva 7. Noronvarren kosteaa saniaislehtoa.

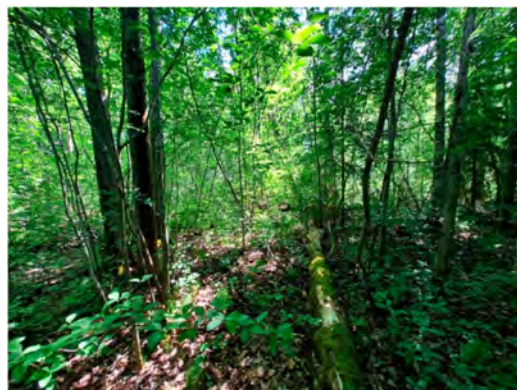
Sörkänmäen lehto (kuvio 6)

Pinta-ala: 1.6 ha
Arvoluokka: 3 Monimuotoisuutta turvaavat kohteet, osin 1 Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Direktiivin liitteen IV(a) lajit:
viitasammakko

Uhanalaiset luontotyypit:
Tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU), ruohokorvet (VU, Etelä-Suomi EN).

Kuvion 6 kuvattu lehtipuuvaltainen puustoltaan varttunut lehto. Kohteen edustavuutta alentaa aiempi historia osin pelto- ja vanha mudan/turpeen otto. Lehtipuuvaltainen alue on linnustoltaan runsas ja sillä pesi esimerkiksi pieni räkättirastaskolonia. Alueen luontoarvot ovat lisääntymässä alueen palautuessa kohti luonnonilmaa. Alueella on viitasammakon lisääntymisalue.



Kuva 8. Kerroksellinen lehto, jossa lahoppuuta.

Lastuniemen luhdet (kuvio 8)

Pinta-ala: 0.2 ha
Arvoluokka: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Direktiivin liitteen IV(a) lajit:
viitasammakko

Uhanalaiset luontotyypit:
Koivuluhdet (DD), puutteellisesti tunnettu luontotyyppi, jonka kehityssuunta on arvioitu heikkeneväksi.

Lastunniemen kärjessä sijaitseva luhta-alue, joka on luvattu tarkemmin kuviona 8. Kohde on viitasammakon lisääntymisalue.



Kuva 9. Lastuniemen kärjen järviruokoluhta.

Eläin- ja lintulajit

Liiito-orava

Liito-orava on EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittu laji. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty.

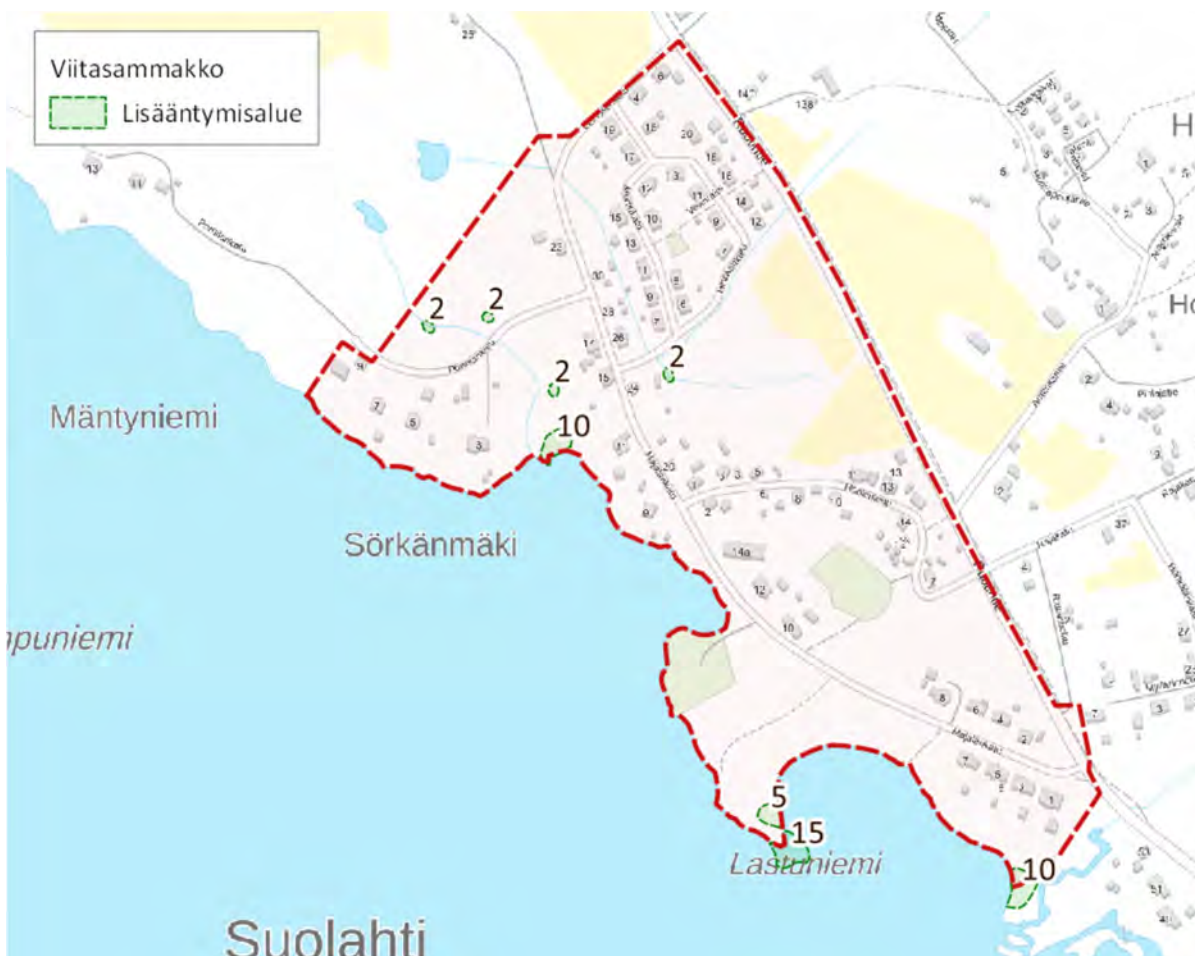
Selvitysalueella ei havaittu merkkejä liito-oravista. Alueella on melko vähän lajille hyvin sopivia varttuneita kuusimetsiä. Mahdollisiksi elinalueiksi tunnistettiin selvitysalueen itäosan puronvarren varttunut metsäalue ja keskiosasta rajattu lehtoalue, jonka puustossa on hyvin runsaasti varttunutta haapaa.

Viitasammakko

Viitasammakko on EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittu laji. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Havaintoja lisääntymispaikoista saatiin nyt neliältä alueelta.

Selvitysalue rajautuu etelässä Myllypuron suistoon, joka on vuonna 2022 tehdyssä selvityksessä todettu viitasammakkojen lisääntymisalueeksi. Selvitysalueella oli havaittu yli 10 soidintavaa koirasta, ja selvitysalueelle ulottuvassa luhtareunuksessa tavattiin nytkin noin 10 ääntelevää viitasammakkoa. Lastunniemen kärjen alueella soidintavia viitasammakoita oli sekä itse luhdalla, että metsätulvalla niemenkärjen tyvellä. Yhteismääräksi arvioitiin noin 20 yksilöä.

Kolmas lisääntymisalue on länsiosan puronvarren suussa olevalla luhdalla. Lisäksi muutamia yksilöitä havaittiin Porttilankadun pohjoispuolella olevissa puronvarren altaissa ja jopa metsäkoneen urissa. Yhteensä alueella arvioitiin soidintavan noin 15–20 yksilöä painottuen puronsuuhun. Lisäksi keskiosan lehtoalueella, jossa on vanhoja mudanottokuoppia ja ojituksia, tavattiin kaksi soidintavaa viitasammakkoa.



Kuva 10. Viitasammakon havaitut yksilömäärät ja lisääntymisalueet. Kuva: Latvasilmu osk

Sudenkorennot

Selvityksessä ei havaittu direktiivissä mainittujen sudenkorentolajien esiintymisiä. Kyseeseen tulee lähinnä lummelampikorento ja mahdollisesti täplälampikorento ja sirolampikorento. Selvitysvuosi oli kyseessä olevien lajien osalta ilmeisesti melko niukan esiintymisen vuosi, ja lentoaika jäi myös lyhyeksi. Näille lajeille potentiaaliset alueet ovat identtiset ranta-alueella todettujen viitasammakkoesiintymien kanssa, minkä johdosta lisäselvityksiä ei arvioida tarpeellisiksi. Lajien huomiointi edellyttää samankaltaisia toimia kuin viitasammakon osalta.

Lepakot

Lepakot EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittuja lajeja. Niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty.

Selvityksessä tarkastettiin potentiaalisiksi arvioitua Lastunniemen alue, Myllypuron varsi, keskiosan lehtoalue ja länsiosa puronvarsi. Kaava-alueen olemassa olevia rakennuksia ei huomioitu selvityksessä.

Lepakoita havaittiin vain länsiosan puronvarressa siinä olevien altaiden päällä ja läheisyydessä. Alueella arvioitiin lentävän 1–2 viikisiippaa ja yksi pohjanlepakko. Päivehtimis- tai lisääntymispaikkoja ei saatu paikannettua tarkemmin.



Kuva 11. Lepakkohavaintojen sijoittuminen selvitysalueen luoteisosassa. Kuva: Latvasilmu osk

Pesimälinnusto

Selvitysalue on pitkälti rakennettu ja sijoittuu kokonaan ihmistoiminnan vaikutuspiiriin, mikä vähentää aremman ja vaateliaamman metsälajiston esiintymisen todennäköisyyttä. Alueella havaittu maalinnusto oli tyypillistä taajamajistoa. Metsälajistossa painottuvat lehtipuuvältaisten metsien lajit. Runsaimpia olivat peippo, pajulintu, talitiainen ja räkättirastas.

Selkein linnuston tihentymä oli Sörkänmäen lehtona tunnistettu alue, jossa havaittiin esimerkiksi mustapääkerttu, lehtokurppa ja noin 7 parin räkättirastaskolonia. Uhanalaisia metsälajeja tavattiin vain hömötäinen (EN) pohjoisosan noron alueella ja viherpeippo (EN) Myllyjoen suun alueella.

Vesi- ja rantalinnusto ei alueella ole erityisen runsas. Vesilinnuston kannalta tärkeitä ovat ranta-alueella samat alueet, missä havaittiin viitasammakkojen lisääntymispaikkoja.

Myllyjoen suun alueella havaittiin laulujoutsen-, isokoskelo- ja sinisorsapoikueet. Länsiosan noron altailla oli myös sinisorsapoikue. Myllyjoen suulla oli härkälinnun reviiri ja Lastunniemen kärjessä oli silkkiuikkureviiri. Sekä härkälinnun että silkkiuikun pesinnät ilmeisesti epäonnistuivat. Muuta lajistoa olivat tukkakoskelo, tavi, telkkä ja kalalokki. Koskeloiden pesinnät eivät todennäköisesti sijoitu selvitysalueelle. Huomionarvoinen lajisto on koottu kartalle.



Kuva 12. Huomionarvoisten ja harvalukuisten pesimälintujen sijoittuminen. Kuva: Latvasilmu osk

Luontoselvityksen johtopäätökset ja suositukset



Kuva 13. Selvitysalueen arvokkaaksi tunnistetut alueet. Kuva: Latvasilmu osk

Selvityksen mukaan alue on pitkäaikaisen ihmistoiminnan aluetta ja huomattavalta osin jo rakennettua asuinalueita. Täysin luonnontilaisia luontotyyppisiä ei ole lainkaan selvitysalueella. Paikoittain alueilla on luontotyyppisiin liittyviä arvoja, joita on kuitenkin heikentänyt aiempi maankäyttö.

Alueelta rajattiin 4 luontoarvoiltaan arvokasta aluetta, joista kaikilla esiintyy luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja viitasammakon lisääntymispaikkoja: Sörkänmäen noronvarsi, Sörkänmäen lehto, Lastunniemen luhdat ja selvitysalueelle levittäytyvä Myllypuron luhta. Viitasammakoiden lisääntymispaikkojen heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Myös huomionarvoista pesimälinnustoa keskittyy rajatuille kohteille, joille ei suositella maankäyttöä muuttavia kaavamerkintöjä.

Luontoselvitys on kokonaisuudessaan selostuksen liitteenä (liite 4).

Maisemarakenne ja maisemakuva

Suomen maisemamaakuntaluokituksen mukaan suunnittelualue kuuluu Keski-Suomen järvisetuun. Suunnittelualueen maisemassa keskeisenä näkyy tiiviit pientaloasuinalueet, josta on näkymät Keitele -vesistöön. Asutusta ympäröivät puustoiset ja luonnontilaiset viheralueet, Pässinmäen mäntynen hiekkaharju sekä peltoaukeat. Alueen sisälle sijoittuu joitain pieniä peltoaukeita, jotka ovat olleet viljeltyjä, sekä vanhojen poistuneiden asuintalojen rakennuspaikkoja: maisemarakenteessa myös rakentamattomia kohtia.

Viimeiset teollisuustoimijoiden jäljet rannoilla ovat peittyneet luontoon lähes kokonaan. Rantaviiva on Takalahden uimarannan maisemanavausta lukuun ottamatta luonnonmukainen ja eliöstön monimuotoisuutta tukeva. Alueen luoteisreunalla entisen tiilitehtaan paikalla on avohakkuualue. Maisemassa vanhin rakennuskanta sijoittuu teiden varsille polveilevasti rytmittäen katunäkymää, jossa näkyvät myös ilmajohdot. Uudemmat asuinrakennusten kokonaisuudet alueen pohjois- ja eteläkärjissä muodostavat omat suunnitellut kokonaisuutensa. Kadut ovat Majalankadun sekä Leinosen- ja Hintikankadun päällystettyjä tienosia lukuun ottamatta pääosin sorapintaisia. Alueen keskiöön sijoittuva Pässinmäki on aiemmin toiminut hiekanottopaikkana, ja on nyt urheilu- ja virkistyspalveluiden aluetta, jota ympäröi männikköiset hiekkaharjun rinteet.



Kuva 14. Sörkänmäen virkistysalueita ja näkymiä: Takalahden uimaranta Lastuniemessä, peltomaisema alueen pohjoispuolella ja Viivinpuisto asuinalueen keskiössä.

Vesistöt

Suunnittelualue sijaitsee Keitele-järven pohjoispuolella rajoittuen rantaan. Suunnittelualueelle sijoittuu n. 1,2 km Keitele-järven rantaviivaa. Pohjoisosassa vanhan tiilitehtaan paikalta kulkee ojalinjoja ja no-roja, joihin johtuu pintavesiä Honkalan alueelta ja pieniltä lammita. Alueen ulkopuolelle rajautuu kokoluokaltaan huomattavampi Myllypuro.

Pohjavesialueet

Suunnittelualue kuuluu Mutapohja –nimiseen pohjavesialueeseen (tunnus 0977401), joka on luokiteltu vedenhankintaa varten tärkeäksi pohjavesialueeksi. Mutapohjan pohjavesialue on maakunnallisesti tärkeä, luokka 1. Pohjavesialueen tila on määritetty hyväksi. Mutapohjalla sijaitsee toiminnassa oleva vedenottamo. Pohjavesialueen kokonaispinta-ala on 1,21 m², muodostumisalueen pinta-ala on 0,27 m³ ja arvioitu kokonaisantoisuus 4800 m³/d.

Hulevedet

Suunnittelualueen katujen varsilla ja läheisyydessä hulevedet johdetaan pääasiassa avouomina. Porttilankadun sekä alueen ulkopuolelle rajautuvan Ruotintien varrella on hulevesiviemäröintiä.

Alueen pohjoisosassa kulkee Alinanpuiston läpi ja Mortinkadun pientaloalueen tonttien välissä hulevesiä kuljettava uoma. Vanhan tiilitehtaan seudulla muokkaantunut ojalinja viivyyttää paikoin hulevesiä painanteissa ja lammissa.

Hulevesien pääreitit on hyvä pitää avonaisina uomina. Avouomat toimivat huleveden virtausta tasaavina ja eroosiosuojattuina (nurmetettuina) myös huleveden laatua parantavina elementteinä. Hulevedet eivät saa kasvattaa maanteiden lasku- ja sivuojen vesimääriä, joten alueelta kertyviä hulevesiä tulee käsitellä paikallisesti mahdollisuuksien mukaan syntypaikallaan.



Äänekosken kaupungin alueella hulevesien hallintaa toteutetaan seuraavien tavoitteiden ja järjestyksen mukaisesti:

- Ehkäistään hulevesien syntyä minimoimalla läpäisemättömien pintojen määrää
- Hyödynnetään hulevedet syntypaikallaan käyttämällä sadevettä kasteluun ja imeyttämällä
- Puhdistetaan hulevedet syntypaikallaan esim. biosuodatusta tai kosteikkoja hyödyntäen
- Viivytetään hulevedet syntypaikallaan esim. altainen, lampien tai maanalaisten säiliöiden avulla.
- Johdetaan hulevedet pois syntypaikaltaan viivyttämällä järjestelmällä
- Johdetaan hulevedet pois syntypaikaltaan avo-ojissa tai hulevesiviemäreissä viivytysalueelle ennen vesistöön johtamista
- Johdetaan hulevedet pois syntypaikaltaan avo-ojissa tai hulevesiviemäreissä suoraan vesistöön

Ympäristön häiriötekijät

Melu

Suunnittelualueen mahdollisia ympäristöhäiriötä aiheuttavia tekijöitä ovat järveltä kantautuva liikenteen aiheuttama melu ja vaneritehtaan toiminnan ääni. Liikennemäärä aluetta rajaavalla Ruotintieellä on maltillinen. Asemakaava-alueen kumottavalla osalla rannan alueen pientalokortteleissa 38 ja 40 on todettu meluntorjuntatarvetta vuonna 2005, joka on määrännyt AO-korttelialueiden asuinrakennuksille ääneristävyyksivaatimuksia: kaavan yleismääräyksenä tontin omistajan on huolehdittava meluntorjuntatoimenpiteistä. Kaavamuutoksessa rannan alueelle ei ole suunniteltu muodostuvan uusia rakennuspaikkoja tai toimintoja, jotka edellyttäisivät mahdollisen meluhaitan selvittämistä. Rannan seutu on pääasiassa jo rakentunutta ympäristöä, ja teollisuustoimijoiden lukumäärä lahden rannalla on vähentynyt olleesta. Alueen suunnittelua melun osalta ohjaa valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista.

Taulukko 1. Melun keskiäänitaso eri maankäyttöalueilla.

	Melun A-painotettu keskiäänitaso (ekvivalenttitaso) L_{Aeq} / enintään	
Ulkona	Päivällä klo 7-22	Yöllä klo 22-7
Asumiseen käytettävät alueet	55 dB	50 dB (uudet alueet 45 dB)
Virkistysalueet taajamissa ja niiden välittömässä läheisyydessä	55 dB	50 dB (uudet alueet 45 dB)
Hoitolaitoksia palvelevat alueet	55 dB	50 dB
Oppilaitoksia palvelevat alueet	55 dB	-
Loma-asumiseen käytettävät alueet ja leirintäalueet	45 dB	50 dB
Virkistysalueet taajamien ulkopuolella ja luonnonsuojelualueet	45 dB	40 dB
Sisällä	Päivällä klo 7-22	Yöllä klo 22-7
Asuin-, potilas- ja majoitushuoneet	35 dB	30 dB
Opetus- ja kokoontumistilat	35 dB	-
Liike- ja toimistohuoneet	45 dB	-

Maaperä

Sörkänmäki on osa Keitele-järven Suolahden rantaa, jonne on sijoittunut varhaista 1900-luvun alun teollisuustoimintaa. Suunnittelualueella on toiminut vuosina 1890-1930 saha- ja höyläämötoimintaa. Vuoden 1995 asemakaavan ympäristöllisten seikkojen arvioinnin yhteydessä mahdollista maaperän pilaantumista on käsitelty selvittämällä, ettei sahatoiminnan aikana ole käytetty puunsuojauskemikaaleja ja todettu, ettei saastunutta maata tiedettävästi ole (Pirkko Sihvonen, 1995).

Alueella tehdystä teollisuushistoriallisesta selvityksestä (Timo Kantonen, 1997) ilmenee, että maastoon jääneet jäänteet ovat olleet luonteeltaan tiilimurskaa, savikaivantoja ja puukappaleita. Paikallistietouden mukaan rantoja olisi ajan saatossa siistitty pintapuolin. Rannan ympäristö on toiminnan päätyttyä kasvanut luonnonmukaiseksi alueeksi.

Asemakaavamuutoksessa ei osoiteta uusia aluevarauksia entisen teollisuustoiminnan alueella, joka edellyttäisi maaperään mahdollisesti kulkeutuneiden haitta-aineiden selvitystä asemakaavamuutoksen yhteydessä. On tunnistettavaa, että selvitystarve mahdollisten pilaantuneiden maa-ainesten osalta koskettaa laajempaa kokonaisuutta teollisuushistoriallisen Keiteleen Suolahden rannoilla.

Tuotantolaitosten läheisyys

Vastarannalla, Suolahden Tippalassa toimivalle vaneritehtaalle on määritelty konsultointiväyhyke, joka tulee huomioida maankäytön suunnittelussa erityisesti kaavoitettaessa herkkiä kohteita, kuten päiväkohteja ja kouluja lähelle Seveso III -direktiivin mukaista laitosta. Tippalassa toimivan vaneritehtaan konsultointiväyhyke on 0,5 km tontin rajasta. Vaneritehtaan lakkauttamisesta on sittemmin tehty päätös.

3.3. Rakennettu ympäristö

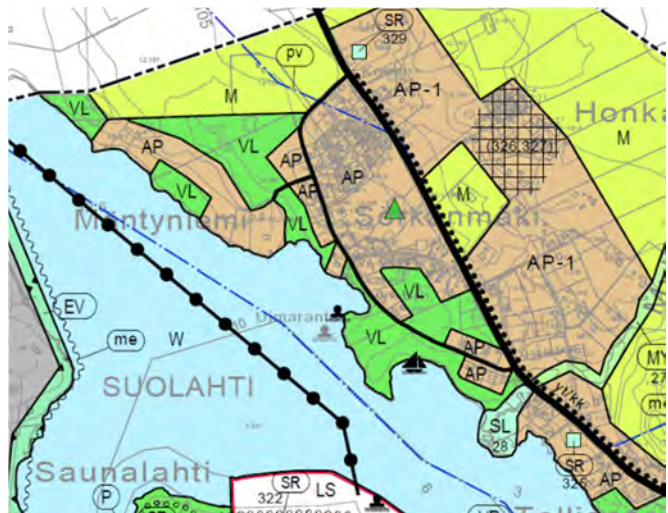
Suunnittelualue on pääosin rakennettua asuinympäristöä ja virkistysalueita; pientaloaluetta, kytkettyjä asumismuotoja sekä asukkaille tärkeää uimarannan ja Pässinmäen virkistysaluetta. Metsäiset alueet ja peltoaukeat jäsentävät asuinrakentamisen kokonaisuuksia. Ulkoilureitit kiertävät Lastuniemen kärjen uimarannan ja venevalkaman välillä. Lähivuosina uimarannan aluetta on kunnostettu ja uimalaituri on uusittu. Suunnittelualueen vastarannalla näkyvät Suolahden vanha rautatieasema ja sataman ympäristö, jotka kuuluvat valtakunnallisesti arvokkaaseen rakennettuun kulttuuriympäristöön.



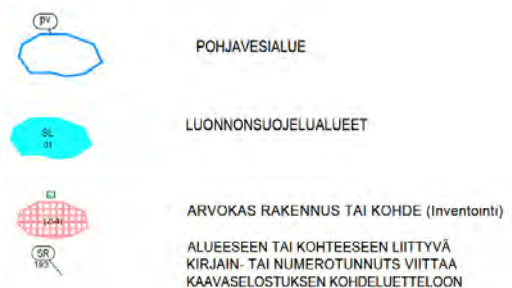
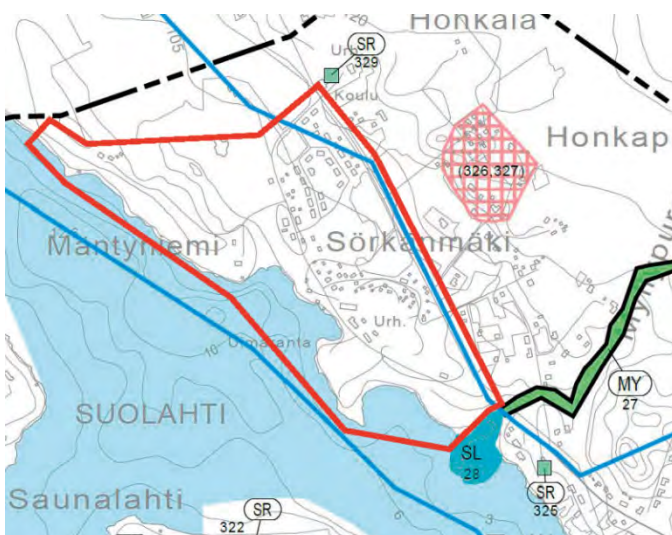
Kuva 16. Mortinkadun tiivistä pientaloaluetta.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Suolahti 2020 osayleiskaavassa esitetään suojeltavaksi arvotetut rakennukset tai rakennusryhmät, sekä ruuturasterilla kaupunkikuvallisesti arvokkaat alueet / rakennetut ympäristöt. Osayleiskaavahankkeen yhteydessä suunnittelualueelle ei ole osoitettu suojeltavia kohteita tai kaupunkikuvallisesti arvokkaita alueita. Suolahti 2020 osayleiskaavan Luonto- ja kulttuuriympäristökohteet -liitteessä suunnittelualueella sijaitsee pohjavesialue, ja alue rajautuu luonnonsuojelualueeseen. Osayleiskaavaan on koottu tehtyjen luonto- ja kulttuuriympäristöselvitysten tulokset erilliseen liitteeseen (AIRIX Ympäristö Oy, 2009), josta ote alla.



Kuva 17. Ote Suolahti 2020-osayleiskaavasta.



Kuva 18. Ote Suolahti 2020 osayleiskaavan Luonto- ja kulttuuriympäristökohteet kaavassa -liitteestä. Suunnittelualue rajattu punaisella viivalla. Alueen sisään sijoittuu pohjavesialuetta, ja ulkopuolella on luonnonsuojelualue SL ja inventoituja arvokkaita kohteita SR. (AIRIX ympäristö Oy, 2009).



Kuva 19. Majalankadun vanhimpia rakennuksia 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä. Ylhäällä vasemmalla entinen sahan vuokra-asuintalo Mäkinen, jonka vieressä vanha rantaan rakennettu puusepänverstas. Harmaa "Kankaisten talo" on yksi rungoltaan vanhimmista asuinrakennuksista. Alla asuinrakennuksia ja saunamökki.

Sörkänmäen alueen rakentuminen kytkeytyy Keiteleen teollisuushistoriaan, sahateollisuuden alkuun ja läheisiin osayleiskaavassa kaupunkikuvallisesti merkittäväksi osoitettuihin Honkalan tilaan 326 ja Honkapohjan asuinalueeseen 327, sekä suojelukohteeseen 329: Majalan koulurakennukset. Sörkänmäen alueella on jotain säilyneitä asuinrakennuksia 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä.

Sörkänmäen alueen rakennetun kulttuuriympäristön arvojen selvittämiseksi on toteutettu rakennusinventointi kesällä 2024, jonka tavoitteena on tutkia alueen säilyneisyys, kerroksisuus, sekä sahayhdyskunnasta mahdollisesti säilyneet rakennushistorialliset arvot asemakaavatyön tausta-aineistoksi.



Kuva 20. Kuvia Sörkänmäen rakennushistoriallisesti keskeisimmältä alueelta. Kuvissa Höökinkadun ja Majalankadun varren 1900-luvun alkuvuosikymmenien rakennuksia nykyisessä asussa.

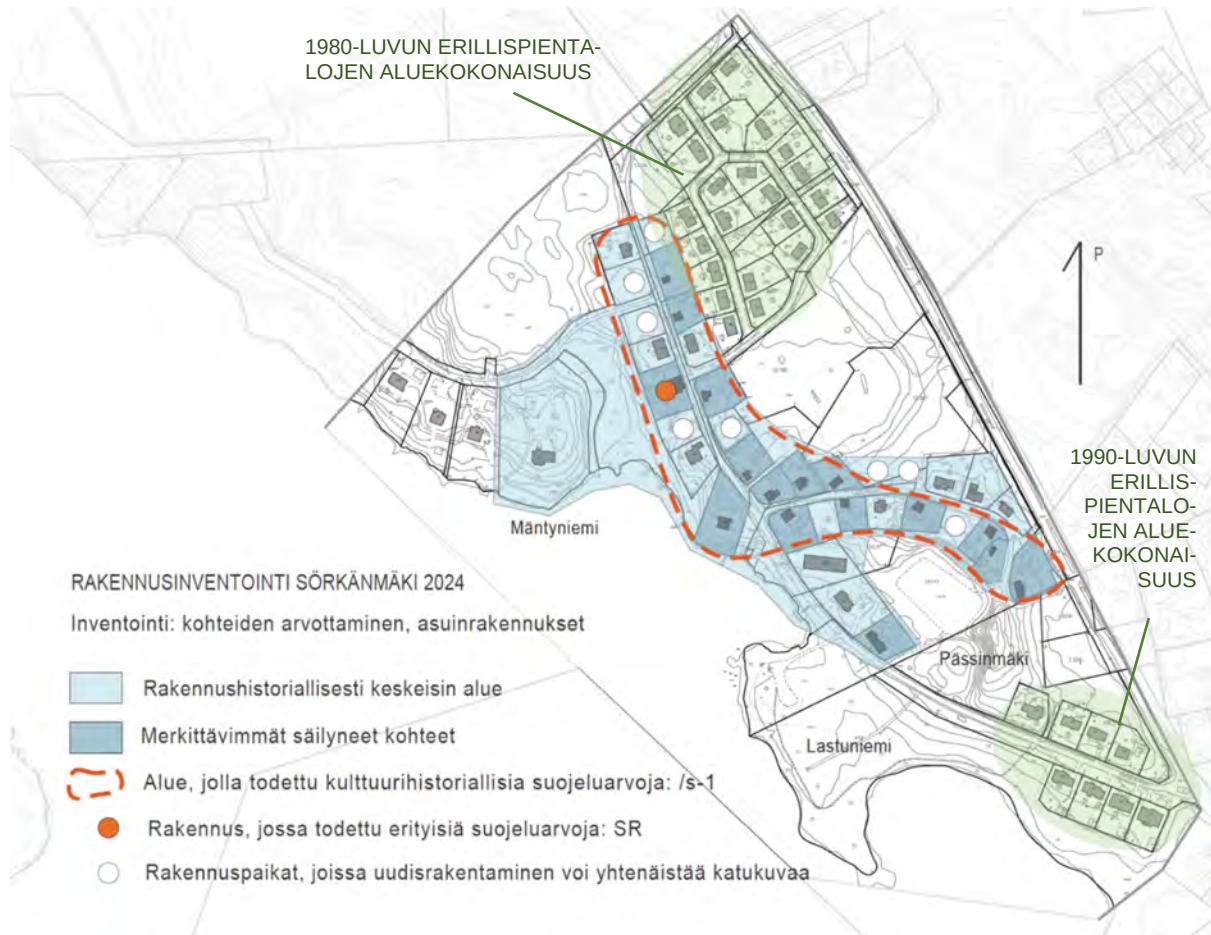
Sörkänmäen rakennusinventointi 2024: tiivistelmä

Sörkänmäen rannalla sijaitsi 1900-luvun alkuvuosikymmeninä teollisuutta, mm. Ali Riihijärven höyrysaha ja Pietiläisen konepaja, jotka nojasivat vahvasti höyryvoimaisen vesi- ja rautatieliikenteen yleistymiseen Suomessa. Lastuniemessä veistettiin hirsä vientiin alueelle saapuneiden tukkikauppiaiden toimesta. Sahan ympärille muodostui pienimuotoinen sahatyöläisten asuin- ja liiketoiminnan yhteisö, joka on tunnistettavissa ympäristöstä. Kaikki teollisuusrakennukset (saharakennukset, höyläämö, konepaja, kattohuopatehdas, tiilitehdas, sekä yhteinen sauna, pyykkitupa ja yhtiön vuokra-asuintalot) ovat sittemmin poistuneet alueelta. Yksityiset asuinrakennukset ovat pitkälti säilyneet käytössä, ja kertovat sijoittelullaan ja säilyneillä yksityiskohdillaan paikan historiallisesta



Kuva 21. Ilmakuva vuodelta 1950, johon on merkitty alueen toimintoja ja rakennuksia.

luonteesta.



Kuva 23. Rakennusinventoinnin ja arvottamisen tulostulokartta. Sinisillä alueilla on esitetty keskeisimmät rakennushistorialliset kohteet nykytilanteesta tarkasteltuna. Oranssi katkoviiva osoittaa aluekokonaisuuden, jonka säilyneisyys ja kulttuurihistorialliset arvot ovat huomattavia. Punaisella pisteellä on esitetty kohteet, joissa on todettu erityisiä suojeluarvoja. Valkoisella pisteellä on esitetty maisemarakenteen tyhjät kohdat, joissa täydennysrakentaminen voi eheyttää tai mahdollisesti hajauttaa kulttuurihistoriallista taajamakuva.

Inventoinnissa on tutustuttu alueen historiaan ja kehitykseen 1900-luvun alusta 2000-luvulle, ja selvitetty rakennetun ympäristön vanhimpia säilyneitä kerrostumia. Inventoinnin tuloksena Höökinkadun ja Majalankadun ympäristössä on todettu erityisiä paikallisia kulttuurihistoriallisia arvoja, joita ilmentävät mm. ympäristön pienimittakaavaisuus, polveilevuus ja historialliset kerrokset.

Inventoinnin tuloksena kaavaluonnoksen rakennushistoriallisesti keskeisimmälle alueelle suositellaan alueellista suojelumerkintää tai kaava-suunnittelua, joka ohjaa rakentamista säilyttämään alueen rakennetun ympäristön ominaispiirteet. Inventoinnin tulostulokartta ohessa.

Inventoinnin pohjalta esitetään sahanhoitajan taloa suojelukohteeksi: rakennus on sahayhdyskunnalle merkittävä rakennus, tyyppiesimerkki 1900-luvun virka-asunnosta, ja on hyvin säilyneen piharakennuksen kanssa harvinainen Sörkänmäen muuttuneessa rakennuskannassa. Rakennukset ovat säilyneet



Kuva 24. Sahanhoitajan eli valttarin talo ja pihan talousrakennus on rakennettu vuonna 1908.

alkuperäiselle asulleen tunnistettavissa, ovat Suolahdelle kulttuurihistoriallisesti edustavia ja sijaitsevat ympäristössään keskeisellä paikalla vaikuttaen katunäkymiin ja alueen taajamakuvaan. Rakennuskokonaisuuden säilymisen edellytykset on arvioitu inventoinnissa hyväksi.

Suomessa sahateollisuuden rakentumistapaan liittyi usein teollisuusrakennusten ja työläisyhteisöjen asuinrakennusten lisäksi tehtaan johtajien ja muiden toimihenkilöiden taloja, jotka erottuivat muita asuinrakennuksia kookkaampina ja yksityiskohtaisina. Sörkänmäellä Mäntyniemessä sijaitsi sahanomistaja Ali Riihijärven rakennuttama Mäntyniemen talo useine talousrakennuksineen. Mäntyniemi on kuitenkin täysin uudelleenrakentunut 1940-luvulta lähtien tuhoisan tulipalon jälkiseurauksena.

Sahanhoitajan eli valttarin talo on sijainnut sahan yläpuolella Majalankadun varrella, ja edustaa Sörkänmäessä yhtä ainoista säilyneistä sahan toimintaan liittyneistä toimihenkilöiden virka-asunnoista. Rakennus on säilynyt käytössä nykypäivään, ja sen alkuperäinen muoto on tunnistettavissa kunnostustöistä: sisäpihalle on rakennettu pylväskuisti ja sivulla on pieni laajennus. Kuisti ja laajennus on toteutettu puurakenteisena ajan rakennustapaan soveltuen: mm. inventointialueella sijainneessa tukkikauppiaiden vuokratalo Friimannissa on ollut aumakattoinen massiivipuorakenteinen kuisti järvelle päin. Kadunpuoleinen julkisivu on taas säilynyt pääpiirteittäin ennallaan, ja on olennainen kadunpääte Hintikankadulle. Piharakennus on huomattavasti muita alueen talousrakennuksia kookkaampi, ja säilynyt pitkälti alkuperäisessä asussaan.



Kuva 25. Höökinkadun harjakattoisia rakennuksia 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä.

Alkuperäisten yksityiskohtien säilyminen on edullista kulttuuriympäristön luettavuudelle ja totuudenmukaisuudelle. Inventoinnin ja arvottamisen tuloksena alueelle ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista asettaa rakennuksen julkisivuihin kohdistuvia suojelumääräyksiä alueen tyylikirjavan yleiskuvan ja tasavertaisen kohtelun puolesta. Rakennusten kerroksisuus ja ratkaisujen moninaisuus kytkeytyvät myös Sörkänmäen paikan henkeen.

Alueellisen suojelumerkinnän tavoitteena on ohjata mahdollista täydennysrakennusta huomioimaan Sörkänmäen historiallisesti keskeisimmän alueen ominaispiirteet rakennusmassoilla ja toimintojen sijoittelulla. On tavoiteltavaa, ettei tulevaisuudessa tapahtuva mahdollinen täydennysrakentaminen vähennä asuinalueen ominaispiirteitä. Ympäristön huomioivalla uudisrakentamisella on mahdollista vahvistaa alueen luonnetta, vaikka rakennukset ovat nykyaikaisia. Yksittäisen rakennuskohteen suojelun tavoitteena on säilyttää alueen historiallinen todistusvoimaisuus ja turvata rakennukseen liittyvien kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen.



Kuva 26. Hintikankatu, Mortinkadun ja Leinosenkadun eli 1980-1990 lukujen pientaloalue: rakennukset yksikerroksisia ja pitkittäin tontin etualalla. Autotallit on sijoitettu asuinrakennukseen. Alue rakentunut entiselle peltoalueelle.



Kuva 27. Majalankadun alkupää etelässä 1990-2000 lukujen pientalorakentamista: punaiset katot, sinisävyiset talot korkeammalla ja vihreät rannan puolella. Rakennukset sijaitsevat Lastuniemen hirsien veistopaikan lähetyvillä, ja yksi taloista on rakennettu Friimanni-nimisen tukkikauppiaiden majatalon paikalle.

Inventointiin kuuluivat myös alueen pohjoisosan 1980-luvulla peltoalueelle rakentunut asuintalojen kokonaisuus, sekä etelässä Majalankadun alkupään 1990-luvulla rakentunut vihreiden ja sinisten pientalojen alue. Alueilla ei todettu erityisiä suojeluarvoja rakennusten nuoresta iästä johtuen, ja niiden säilymisen edellytykset todettiin hyväksi.

Lisäksi inventointi kattoi Porttilankadun eli Mäntyniemen alueen erillispientalot, joissa ei sijainnin ja muinaismuiston ohella todettu erityisiä suojeluarvoja nuoresta iästä johtuen. Rakennustaiteellisesti rakennukset ovat yksilöllisiä, suuria ja koristeellisia, ja niiden säilymisen edellytykset todettiin hyväksi. Mäntyniemen palaneen talon kerrotaan olleen moniosainen, siniseksi maalattu ja tähtitornillinen: samankaltaista erityisyyttä on toteutettu alueen uusissa asuinrakennuksissa.

Inventointiraportti on kokonaisuudessaan selostuksen liitteenä (Liite 5).



Kuva 28. Porttilankadun erillispientalo.

Muinaisjäännökset

Mäntyniemen rannassa olevalle VL -alueelle on edeltävässä asemakaavassa osoitettu sm -merkintä, jonka määräys on: *Alueen osa, jolla sijaitsee muinaismuistolailla rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös, entinen Pietiläisen konepajan kivijalka ja laiturin kiviarkun jäännökset. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista toimenpiteistä ja suunnitelmista on pyydetävä Museoviraston lausunto.*



Kuva 29. Ote ajantasa-asetuksesta. Muinaismuistolain nojalla rauhoitettu jäännös osoitettu nuolella. Kohde sijaitsee kaavaluonnoksessa kumottavaksi esitetyllä alueella.

Sörkänmäen rannoille on sijoittunut varhaista teollisuutta, joka on jättänyt enää vaikeasti erottuvia jälkiä maastoon. Huomattavin on muu kulttuuriympäristökohde *Pietiläisen konepajan kivijalka*, johon lukeutuu kiviarkkulaiturin jäänteet rannassa.

Alueella on teollisuusarkeologista taustaa, josta eritellyiksi kohteiksi voidaan muodostaa Lastuniemen ranta (entinen hirsiveistämöalue, luonnontilainen), sahan- ja höyläämön ympäristö (uudelleenrakennut, pientaloalue), tiilitehtaan alue (metsä, tuore hakkuu) sekä Pietiläisen konepajan ympäristö, joka on luokittelultaan muu kulttuuriympäristökohde. Säilyneet kohteet ja toimintojen entiset rakennuspaikat ovat asemakaavassa ja yleiskaavassa osoitettu rakentamisesta vapaiksi alueiksi.



Kuva 30. Vanhoja rakenteita Pietiläisen konepajan lähetyvillä Mäntyniemessä: betonisuola, graniittinen kivijalka, suuren laiturin jäänteet.

Palvelut, työpaikat ja väestö

Suunnittelualueelle ei sijoitu palveluita tai työpaikkoja. Lähimmät palvelut sijaitsevat muutamien satojen metrien päässä, näitä ovat Suolahden yhtenäiskoulu ja uusi jäähalli. Kaupallisia palveluita sijaitsee Suolahden keskusta-alueella noin 1 kilometrin päässä. Valtaosa Äänekosken kaupungin palveluista sijaitsee Äänekosken ydinkeskustassa noin 8 kilometrin päässä.

Liikenne

Suunnittelualueelle sijoittuvat paikallinen kokoojaku Majalankatu, johon liittyvät tonttikadut Höökinkatu, Porttilankatu, Hintikankatu, Mortinkatu ja Leinosenkatu. Suunnittelualue rajautuu alueelliseen kokoojakuu Ruotintiehen, jonka varrella kulkee viherkaistalla erotettu kevyen liikenteen väylä. Alueen sisäinen tiestö on päällystetyn Majalankadun ja Hintikankadun tienosia lukuun ottamatta sorapintaisia.

Kunnallistekniikka

Kaava-alueelle sijoittuu kunnallisteknistä verkostoa, kuten vesijohtolinjoja ja sähköverkko. Suunnittelualueen ympäristössä toimii Äänekosken Energia Oy. Kaava-alue on kokonaisuudessaan Äänekosken Energia Oy:n toiminta-alueita, sillä Äänekosken Energia Oy huolehtii Äänekosken kaupungin alueen asemakaava-alueilla vesihuollon järjestämisestä. Lisäksi alueella on jätevesiverkostoa. Sähkönjakelusta alueella vastaa Äänekosken Energia Oy. Tulevaisuudessa on edessä johtojen maakaapelointi toimitusvarmuuden takaamiseksi. Hulevesille ei ole kattavaa rakennettua verkostoa alueen ollessa vanhaa rakentunutta ympäristöä. Hulevedet on imeytettävä omalla tontilla.

3.4. Maanomistus

Alueen rakennetut pientalotontit ovat pääosin yksityisten omistuksessa tai kaupungin vuokratontteja. Kaupunki omistaa pääosan puistoalueista Lastuniemessä ja Pässinmäellä. Suunnittelualueella on yksityisten omistuksessa olevia luonnontilaisia puistoalueita. Suunnittelualueen katualueet ovat pääosin kaupungin omistuksessa.

4. SUUNNITTELUTILANNE

4.1. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Niiden tehtävänä on mm. varmistaa valtakunnallisesti merkittävien seikkojen huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa, auttaa saavuttamaan hyvä elinympäristö ja kestävä kehitys. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan tavoitteet on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa.

Valtioneuvoston 14.12.2017 päättämät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet jakautuvat viiteen kokonaisuuteen:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
2. Tehokas liikennejärjestelmä
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

4.2. Maakuntakaava

Keski-Suomen tarkistettu maakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 1.12.2017 ja se on tullut voimaan 26.1.2018. Koko Keski-Suomi on maakuntakaavassa osoitettu biotalouteen tukeutuvaksi alueeksi. Äänekosken ja Suolahden taajamat muodostavat alueen **seutukeskuksen / kuntakeskuksen** (ruskea ympyrä), jonka sisälle suunnittelualue osittain sijoittuu. Suunnittelualue on osa **seudullisesti merkittävää tiivistettävää taajamaa** (ruskea ruuturasteri). Lisäksi alue on **kulttuuriympäristön veto-voima-alueita** (ruskea vinorasteri) ja maakunnallisesti tärkeää **pohjavesialuetta** (siniharmaa pistekatkoviiva). Suunnittelualueen vastarannalla on t/kem **teollisuus- ja varastoalue**, jolla on/jolle saa sijoittaa vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen. Laitoksen konsultointivähyke (0,5 km) tulee huomioida maankäytön suunnittelussa.

Maakuntakaavassa annetaan koko maakuntaa koskevia määräyksiä biotaloudesta, turvetuotannosta, vähittäiskaupan suuryksiköistä, uusiutuvasta energiasta, erityistoiminnoista, kulttuuriympäristöstä ja luonnonvaroista. Suunnittelualueita koskevia yleismääräyksiä ovat: **maa ja metsätalous** tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että kulloinkin voimassa olevassa Keski-Suomen pintavesien toimenpiteohjelmassa esitetyt vesienhoidon tavoitteet saavutetaan; **erityistoiminnot**: vaarallisia kemikaaleja käyttävää tai varastoivaa laitosta ympäröivän konsultointivähykkeen yksityiskohtaiseen suunnitteluun on kiinnitettävä erityistä huomiota; **kulttuuriympäristö**: yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa otettava huomioon tunnetut muinaisjäännökset ja maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympä-

ristön kohteet sekä arvokkaat perinnemaisemat. Ajantasainen tieto on tarkistettava museoviranomaiselta ja perinnemaisemien osalta toimivaltaiselta viranomaiselta; **luonnonvarat**: Pohjavesiluokituksen mukaisia alueita koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden kemiallinen ja määrällinen tila ei niiden vaikutuksesta heikkene.



Kuva 31. Ote tarkistetusta Keski-Suomen maakuntakaavasta. Suunnittelualueen sijainti on osoitettu punaisella nuolella.

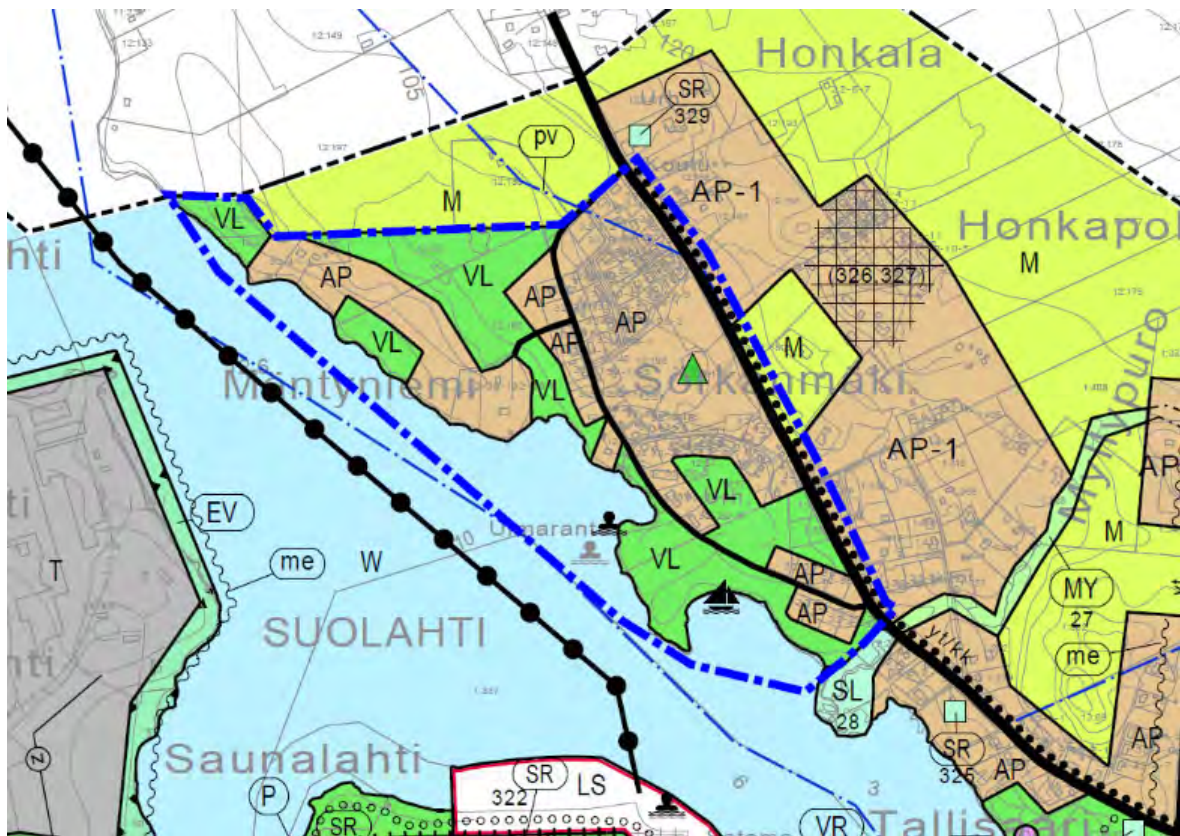
Keski-Suomen maakuntakaava 2040

Keski-Suomen liitto käynnisti maakuntakaavan päivityksen loppuvuodesta 2020. Päivitys koskee koko Keski-Suomen maakunnan aluetta, Kuhmoinen pois lukien. Maakuntakaava päivitetään Keski-Suomen liiton rullaavan maakuntaaavoituksen periaatteiden mukaisesti. Rullaavassa maakuntaaavoituksessa voimassa olevaa maakuntakaavaa muutetaan kertyneiden muutostarpeiden mukaan. Kaavasta käytetään nimeä Keski-Suomen maakuntakaava 2040. Maakuntavaltuusto hyväksyi 8.12.2023 § 21 kaavaehdotuksen, joka käsitteli seudullisesti merkittävää tuulivoimatuotantoa ja liikenteen muutostarpeita. Lisäksi tarkasteltiin hyvinvoinnin aluerakennetta. Maakuntakaava 2040 muuttaa ja täydentää voimassa olevaa maakuntakaavaa näiden teemojen osalta, muilta osin 28.1.2020 lainvoimaan saanut Keski-Suomen maakuntakaava jää voimaan sellaisenaan. 8.12.2023 hyväksytty Keski-Suomen maakuntakaava on tullut lainvoimaiseksi 1.10.2025. Maakuntakaava 2040 kaavakartalla ei ole merkintöjä suunnittelualueelle.

4.3. Yleiskaava

Suolahti 2020 osayleiskaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 14.12.2009. Osayleiskaavassa suunnittelualueelle on osoitettu pientalovaltaista asuntoaluetta (AP) ja lähivirkistysaluetta (VL). Suunnittelualue rajoittuu etelästä Keitele-järveen, jonka ranta-alueelle on osoitettu symboli -merkinnällä uimaranta ja venesatama/venevalkama. Suunnittelualueen itäreunalla on yhdystie/kokoojakatu Ruotintie, jonka varrelle on osoitettu kevyen liikenteen reitti (musta palloviiva). Asuinalueen keskiosaan on osoitettu leikkikenttä (vihreä kolmio). Pohjoisosassa kaava-alue rajoittuu maa- ja metsätalousvaltaiseen alueeseen (M). Alueella sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä sekä kylämäinen rakentaminen. Asutusta

ei saa sijoittaa 150-200 metriä lähemmäksi rantaviivaa. Kaava-alueen eteläosan kaakkoiskulma rajoittuu luonnonsuojelualueeseen (SL). Suunnittelualue on pääosin tärkeää tai vedenhankintaan soveltuvaa pohjavesialuetta. Alueella tapahtuva toiminta ei saa aiheuttaa maaperän eikä pohjaveden pilaantumista (ympäristönsuojelulaki 7§ ja 8§) tai näihin verrattavia ympäristöhaittoja.

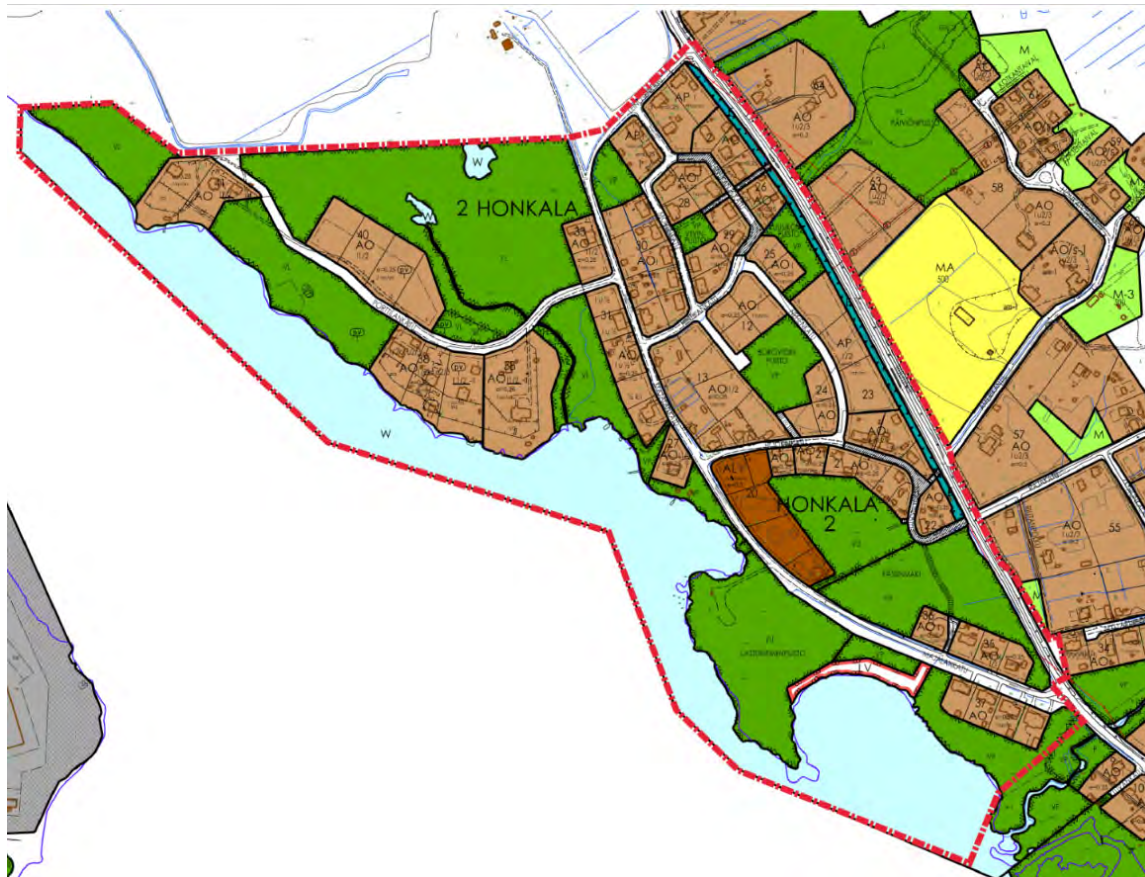


Kuva 32. Ote Suolahti 2020 osayleiskaavasta. Suunnittelualueen sijainti on osoitettu sinisellä katkoviivalla.

4.4. Asemakaava

Suunnittelualueella on voimassa 2.11.1982, 16.11.1995, 19.11.2001, 21.3.2005, 24.4.2006 ja 14.6.2021 hyväksytyt ja vahvistetut asemakaavat.

Voimassa olevassa asemakaavassa suunnittelualueelle on osoitettu erillispientalojen korttelialuetta (AO), asuinpientalojen korttelialuetta (AP), asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialuetta (AL), puistoa (VP), lähivirkistysaluetta (VL), urheilu- ja virkistyspalvelualuetta (VU), venevalkamaa (LV), vesialuetta (W), erityisaluetta sähkövoiman siirtoa varten (E) ja katualuetta. Rannassa olevalle VL -alueelle on osoitettu sm -merkintä, jonka määräys; *Alueen osa, jolla sijaitsee muinaismuistolailla rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös, entinen Pietiläisen konepajan kivijalka ja laiturin kiviarkun jäännökset. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista toimenpiteistä ja suunnitelmista on pyydettävä Museoviraston lausunto.*



Kuva 33. Ote ajantasakaavasta. Suunnittelualue on rajattu punaisella.

4.5. Muut suunnitelmat ja selvitykset

Suunnittelualueella on toteutettu luontoselvitys kesällä 2024 Äänekosken kaupungin toimeksiannosta (Latvasilmu osk), sekä rakennusinventointi kesällä 2024 Äänekosken kaupungin omana työnä. Suunnittelualueen aikaisempia suunnitelmia ja selvityksiä ovat Suolahti 2020 osayleiskaavan aineisto. Prosessin loppuvaiheessa valmistui Suolahden taajamaan hulevesiselvitys ja koko kaupungin alueelle laadittu pohjavesien suojelusuunnitelma. Kaavaselostuksen sisältö tarkistettiin valmistuneiden suunnitelmien ja selvitysten osalta.

Rakennusjärjestys

Äänekosken kaupungin rakennusjärjestys on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 11.12.2006.

Rakennuskiellot

Suunnittelualue ei ole rakennuskiellossa.

Pohjakartta

Äänekosken kaupunki ylläpitää asemakaavoitetun alueen pohjakarttaa. Pohjakartta on tarkistettu 11.8.2025.

5. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

5.1. Asemakaavan suunnittelun tarve

Asemakaavan muutos on käynnistynyt kaupungin omasta aloitteesta osana vanhentuneen Suolahden asemakaavan ajan tasalle saattamista. Alueidenkäyttölain 60 §:n mukaan kunnan tulee seurata asemakaavojen ajanmukaisuutta ja tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin vanhentuneiden asemakaavojen uudistamiseksi. Maankäyttöpalveluilla on tavoitteena uudistaa Suolahden taajaman asemakaavaa tulevien vuosien aikana. Suolahden taajaman pohjoisosan asemakaavoitettuja alueita on uusittu viime vuosina mm. suunnittelualueeseen rajoittuvat Honkalan ja Tallilan asemakaavojen muutokset. Nyt vireillä oleva *Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen* täydentää asemakaava-alueen tarkastelua luoteiskulmassa. Alueella ei ole merkittävää rakentamispainetta. Asemakaavan muutoksessa kumotaan vanhaa asemakaavaa pääosin vesialueen ja viheralueiden osalta, mutta myös asemakaavoitettua katualuetta ja pitkän katuyhteyden varrelle harvaan osoitettuja pientalokortteleita.

5.2. Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

Asemakaavan muutos on käynnistetty Äänekosken kaupungin aloitteesta ja se sisältyy kaupungin kaavoitusohjelmaan vuosille 2024-2026. Kaupunginhallitus päätti käynnistää kaavahankkeen kokouksessaan 15.1.2024 § 9. Kaavoitushanke kuulutettiin vireille 31.1.2024 *Pikkukaupunkilainen ja Äänekosken Kaupunkisanomat* -lehdissä ja kaupungin kotisivuilla.

5.3. Osallistuminen ja yhteistyö

Kaavan aloitusvaiheessa on laadittu osallistumis- ja arviointisuunnitelma, jossa on kerrottu kaavan vuorovaikutusmenettelyistä. Ensimmäinen osallistumis- ja arviointisuunnitelma on laadittu 15.1.2024. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa täydennetään tarvittaessa kaavaa valmisteltaessa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on kaavaselostuksen liitteenä (*Liite 1*). Kaavaprosessin aikaista tapahtunutta vuorovaikutusta osallisten ja viranomaisten kanssa on kuvattu kaavaselostuksen vuorovaikutusraportissa (*Liite 3*).

5.3.1. Osalliset

Osallisia ovat kaikki, jotka tuntevat itsensä osallisiksi. AKL 62 §:n mukaan osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työnteeseen tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, esimerkiksi arvioida kaavan vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä, tai jättää muistutuksia kaavaehdotuksesta.

Osallisiksi kaavahankkeen yhteydessä tunnistetut tahot on mainittu kaavaselostuksen liitteenä olevassa osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa.

5.3.2. Vireilletulo

Äänekosken kaupunginhallitus on 15.1.2024 § 9 päättänyt käynnistää uuden kaavahankkeen Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen. Vireilletulosta kuulutettiin 31.1.2024 kaupungin kotisivuilla sekä *Pikkukaupunkilaisessa* ja *Äänekosken Kaupunkisanomat* -lehdissä. Kaavan sisältöä ja laadintaa kuvaava osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) oli nähtävillä 31.1. – 1.3.2024 välisen ajan MRL 63 § mukaisesti (1.1.2025 alkaen AKL 63 §). Nähtävilläoloaikana hankkeesta saatiin kolme kirjallista palautetta. Palautteeseen on laadittu kaavoittajan vastineet, jotka on sisällytetty kaavaselostuksen liitteenä olevaan vuorovaikutusraporttiin (*Liite 3*).

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään ja täydennetään tarvittaessa kaavaa valmisteltaessa.

5.3.3. Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt

Kaavaluonnosaineiston nähtävillä olosta osallisia ja kuntalaisia tiedotettiin kaupungin kotisivuilla sekä *Pikkukaupunkilainen* -lehdessä. Lisäksi suunnittelualueen maanomistajille lähetettiin kirje valmisteluaineiston nähtävälle asettamisesta. Kaavaluonnos asetettiin julkisesti nähtäville MRL 62 § ja MRA 30 § mukaisesti 27.11.2024 - 15.1.2025 väliseksi ajaksi. Osallisilla on mahdollisuus jättää mielipiteensä kaava-aineistosta.

Kaavaluonnoksesta pyydetään lausunnot viranomaisilta ja muilta toimijoilta.

Kaavaluonnoksesta tullut palaute ja palautteeseen laaditut vastineet kootaan kaavaselostuksen liitteenä olevaan vuorovaikutusraporttiin (*Liite 3*).



Kuva 34. Ote 18.11.2024 päivätystä kaavaluonnoksesta.

Luonnosvaiheen palaute:

Kaavaluonnoksesta saatiin 7 lausuntoa ja 6 mielipidettä. Lausunnoissa toivottiin selostuksellisia tarkennuksia alueella toimineen teollisuushistoriallisten toimijoiden jäänteistä ja mahdollisista suoritetuista maaperän puhdistustoimista, sekä luontoarvojen ja pohjavesialueen korostamista kaavamääräyksillä. Kulttuurihistoriallisen alueen alueellista suojelumerkintää sekä yksittäistä suojelukohdetta pidettiin perusteltuna ja määräyksiä kerrokselliseen ympäristöön asianmukaisesti suhteutettuna.

Mielipiteissä koirapuiston ohjeellista aluevarausta Pässinmäen ympäristössä vastustettiin: alue on suosituttua vapaamuotoista virkistysaluetta, ja sen toivotaan säilyvän vapaamuotoisessa käytössä. Koirapuistoa esitettiin osoitettavaksi Lastuniemen rantaan tai muualle Suolahteen.

Saapuneet lausunnot ja mielipiteet sekä niihin laaditut vastineet ovat sisällytetty vuorovaikutusraporttiin (*Liite 3*).

Kaavaehdotus



Kuva 35. Ote 18.8.2025 päivätystä kaavaehdotuksesta.

Kaavaehdotus asetettiin julkisesti nähtäville 30 päivän ajaksi AKL 65 § ja MRA 27 § mukaisesti kaupunginhallituksen päätöksellä 18.8.2025 § 214. Kaavaehdotuksen nähtäville asettamisesta kuulutettiin kaupungin kuulutuslehdissä sekä www-sivuilla. Lisäksi suunnittelualueen maanomistajille lähetettiin kirje kaavaehdotuksen nähtäville asettamisesta. Kaavaehdotuksesta pyydettiin lausunnot viranomaisilta ja muilta toimijoilta.

Kaavaehdotusaineisto pidettiin nähtävillä kokonaisuudessaan kaupungin kotisivuilla ja kaupungintalon ala-aulessa sekä Suolahden kirjastossa 27.8.2025 – 26.9.2025 välisen ajan (AKL 65§, MRA 27 §). Osallisilla on mahdollisuus jättää nähtävilläolon aikana muistutuksensa kaava-aineistosta.

Ehdotusvaiheen palaute: Kaavaehdotuksesta saatiin 6 lausuntoa ja 4 muistutusta. Keski-Suomen ELY-keskus ilmoitti, ettei sillä ole lausuttavaa kaavaehdotuksesta. Tulleissa lausunnoissa nousi esiin koirapuistolle osoitetun ohjeellisen aluevarauksen sijoitteluun liittyvät riskit, joita mahdollisesti muodostuisi alueen pohjaveden laadulle. Tarkennuksia pyydettiin rakennussuojelumääräyksiin ja varhaisteollista kulttuuriperintöä koskeviin ympäristökohteisiin.

Muistutuksissa huomautettiin Ruotintien liikenneturvallisuudesta, koirapuistosta, yksityisluonteisista venepaikka- ja kulkuoikeuksista sekä Takalahden uimarannan ja Mäntyniemen välisen rannan lähivirkistysalueen kulkuoikeus- tai ulkoilureitin merkinnästä.

Saapuneet lausunnot ja muistutukset sekä niihin laaditut vastineet on sisällytetty vuorovaikutusraporttiin (Liite 3).

MRA 32 §:n mukainen kuuleminen

Kaavaehdotuksen nähtävillä olon jälkeen tonttia osoitteessa Höökinkatu 6 laajennettiin maanomistajan toivomuksesta. Muutos vaikutti As Oy Sörkänrivin (Majalankatu 14) tonttiin, jota myös laajennettiin ehdotuksen nähtävillä olon jälkeen. Maastokäynnillä muutettavien tonttien omistajat olivat mukana yhte-

näisen lopputuloksen varmistamiseksi. Kahden tontin muuttamisesta ja tonttijaon muutoksesta tiedotettiin kirjeitse MRA 32 §:n mukaisesti 27.10.2025 päivätyllä kirjeellä. Tonttijakokartat pidettiin erikseen nähtävillä 25.11.2025 saakka. Palautetta ei määrääikaan mennessä kaupungille toimitettu, joten kaavan hyväksymisaineisto valmisteltiin tehtyjen muutosten mukaisesti

Kaavan hyväksymisestä päättää Äänekosken kaupungin hallintosäännön mukaan Äänekosken kaupunginvaltuusto. Kaavan hyväksymisestä kuulutetaan kaupungin ilmoitustaululla, ilmoituslehdissä sekä kaupungin kotisivuilla.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt asemakaavan kokouksessaan __. __.2026 § __.

5.3.4. Viranomaisyhteistyö

Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelua ei ollut tarpeen järjestää, sillä kaavahanke ei ole maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittävä. MRA 26 § mukaisen viranomaisneuvottelun tarve selviää hankkeen ehdotusvaiheen jälkeen. Kaavan valmisteluun on osallistunut Äänekosken kaupungin eri toimialojen viranhaltijoita.

5.4. Asemakaavan tavoitteet

Asemakaavan tavoitteena on tarkastella Sörkänmäen asemakaavan ajanmukaisuutta osana Suolahden taajaman pohjoisosan asemakaavan päivittämistä ja yhtenäistää alueen kaavamääräyksiä. Tarkastelun alla ovat toteutumattomien pientalotonttien rakentamiskelpoisuus ja ympäristön virkistysmahdollisuudet. Asemakaavan kumoamista esitetään tapahtuvaksi vesi- ja viheralueilla sekä pitkän katuyhteyden päähän osoitetuilla harvoilla pientalokortteleilla katualuetta mukaan lukien.

5.4.1. Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Kaavamuutoksen tavoitteena on tarkastella Sörkänmäen alueen käyttötarkoitusta asumisen lisäksi virkistykseen päivittämällä vanhaa asemakaavaa selkeänä kokonaisuutena. Voimassa olevaa asemakaavaa kumotaan osuudella, joka ei ole ajan saatossa toteutunut: katualueita ei ole rakennettu eikä niiden varsilla olevia pientalotontteja toteutettu. Rakentumattomien pientalotonttien osalta hyödynnetään olevaa katuverkkoa ja tarkastellaan niille mahdolliset kulkuyhteydet ilman uuden katuverkon rakentamista.

5.4.2. Prosessin aikana syntyneet tavoitteet, tavoitteiden tarkentuminen

Keväällä 2024 jätettiin Äänekosken kaupunginvaltuuston kokouksessa valtuustoaloite koirapuiston osoittamisesta Suolahteen. Sörkänmäen asemakaavoituksen yhteydessä on tarkasteltu mahdollisuutta koirapuiston osoittamiselle virkistykseen tarkoitetulle alueelle. Kaavaluonnoksessa koirapuistolle varattavaa ohjeellista alueenosaa esitettiin Pässinmäen alueelle. Kaavaehdotuksessa koirapuiston ohjeellinen aluevaraus on siirretty Lastuniemenpuiston alueelle osaksi rantaan sijoittuvia virkistysaiheiden kokonaisuutta ja kauemmas välittömästä asutuksesta perustuen luonnosvaiheessa saatuihin mielipiteisiin ja kaavoitusiltapäivässä esitettyihin toiveisiin puiston siistimisestä ja uusista virkistysaiheista.

Sörkänmäen rakennusinventoinnin 2024 perusteella kulttuuriympäristön ominaispiirteitä pyritään säilyttämään alueellisella suojelumerkinnällä sekä tärkeimpien rakennus- ja kulttuurihistoriallisten kohteiden suojelulla. Kaavaluonnoksessa esitettiin alueellista suojelumerkintää keskeisimmälle pientaloalueelle sekä sahanhoitajan taloa suojelukohteeksi. Kaavaehdotuksessa alueellisen suojelumerkinnän aluetta tarkennettiin ja suojelualueen tärkeimpien erillispientalotonttien rakennusalojen rajat tarkennettiin tukemaan historiallisten pientalojen rytmiä Höökinkadun keskeisimmällä paikalla.

Sörkänmäen luontoselvityksen 2024 tuloksena neljä luontoarvoiltaan arvokasta aluetta, joilla esiintyy luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja viitasammakon lisääntymispaikkoja, huomioidaan kaavatyössä rakentumattomien ja uudelleensijoittuvien pientalotonttien ympäristössä. Kaavaehdotuksessa maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle sijoittuvia luontokuvioita on vahvistettu osoittamalla alue MY-alueeksi.

Asemakaavamuutoksessa kumottavalle alueenosalle sijoittuva ent. tunnettu kiinteä muinaisjäänös Pietiläisen konepajan kivijalka on saatettu sähköiseen museoviranomaisen ylläpitämään muinaisjäänösrekisteriin muinaismuistolakiin perustuvan rauhoituksen tietoisuuden säilyttämiseksi asemakaavan

kumoutuessa kohteen ympäristöstä. Kohteen luokitus on muutettu kiinteästä muinaisjäännöksestä muuksi kulttuuriympäristökohteeksi. Kohde säilyy rauhoitettuna, mutta ei ajoitukseltaan ja luokittelultaan täytä muinaisjäännöksen tunnuspiirteitä.

5.5. Vaihtoehtojen arviointi ja vertailu

Kaava perustuu pitkälti olevan asemakaavan uudelleen tarkasteluun päivittäen korttelialueet kiinteistönmuodostus huomioiden. Näin ollen suunnittelualueelle ei ole laadittu erikseen vaihtoehtotarkasteluja tämän kaavahankkeen aikana.

6. ASEMAKAAVAN KUVAUS

6.1. Kaavan rakenne

Kaava-alueen maankäyttöratkaisut perustuvat suurelta osin rakennetun tilanteen todentamiseen. Rakentamattomat asumisen aluevaraukset on järjestelty hyödyntäen toteutettua katuverkkoa. Uutta tarvetta katurakentamiselle ei muodostu, joten katualuevarauksena olevat Nehenkatu ja Mortinkadun rakentamaton osa poistuvat *Alinanpuiston* alueelta. Rakentamattomat asuintontit on sijoitettu uudelleen olevaa katuverkkoa hyödyntäen. Myös rakentamattomat, voimassa olevassa asemakaavassa osoitetut Höökinkadulta alkavat jalankululle varatut reitit puistoon ja Ruotintielle poistuvat ja alueet liittyvät viereisiin tontteihin.

Kumottavaa asemakaava-aluetta kohdistuu suunnittelualueen lännen- ja lounaanpuolelle, jossa kumotaan vesialuetta, katualueita ja harvaan osoitettua asumisen korttelialuetta.



Kuva 36. Voimassa oleva asemakaavatilanne, johon määriteltynä kumottavat alueet.

6.1.1. Mitoitus

Asemakaavalla kumotaan voimassa olevaa asemakaavaa noin 19,35 ha ja muutetaan asemakaavaa noin 28 ha suuruisella alueella. Suunnittelualueen pinta-ala on kokonaisuudessaan noin 47,3 ha. Asumiseen/loma-asumiseen varattuja korttelialueita on osoitettu yhteensä noin 11,7 ha (AR, AO, AP ja RA) ja rakennusoikeutta 29 299 k-m² verran. Rakennusoikeutta kaavamuutoksessa poistuu 6397 k-m². Rakennusoikeudet on osoitettu pysyvän asumisen tonteille tonttitehokkuudella (e=0.25) ja loma-asuntontille kerrosalaneliömetreinä (60 k-m²). Katualueita on osoitettu noin 4,3 ha, lähivirkistysaluetta (VL) noin 10,5 ha sekä metsäisiä alueita (M, MY) noin 1,3 ha.



Kuva 37. Alueiden ja tonttien pinta-alat.

Alla olevassa taulukossa on esitetty alueiden pinta-alat ja muodostuvat rakennusoikeudet.

Alue	p-a (ha)	(k-m ²)
RA	0,08	60
AO	10,37	25922
AP	1,09	2721
AR	0,24	596
VL	10,54	-
M	1,33	-
Kadut	4,31	-
Yhteensä	27,97	29299

6.2. Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen

Asemakaavan keskeisimpänä tavoitteena on todentaa maankäyttölinnallisen toteutunut tilanne uudistamalla vanhat voimassa olevat kaavamääräykset nykypäivän tasolle ja yhtenäisiksi muiden Äänekosken kaupungilla olevien kaavojen kanssa. Lähivirkistysalueiden toiminnallisuus varmistetaan osoittamalla yhtenäiset virkistysalueet kaavassa. Toteutumattomia asumisen alueita sijoitetaan uudelleen rakentunutta katuverkkoa hyödyntäen. Kallioiset ja louhikkoiset metsäalueet ja rinteet huomioidaan ja jätetään rakentamisesta vapaiksi. Asumisen väljyys alueella säilyy ja hulevesien hallinta on mahdollista toteuttaa kiinteistöjen alueilla imeyttämällä.

6.3. Aluevaraukset

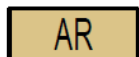
Asemakaavalla osoitetaan asumisen aluevarauksia sekä niihin liittyviä katu- ja viheralueita.

Korttelialueet



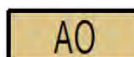
Loma-asuntojen korttelialue.

RA- merkinnällä on osoitettu yksittäinen tontti Lastuniemenpuiston pohjoispuolelle kortteliin 27. Rakennuspaikalla on jyrkkä rinne, jonka juurella sijaitsee vanha kaksikerroksinen sauna- ja verstaserakennus, joka maanmittauslaitoksen vuoden 1967 peruskartan perusteella on ollut olemassa jo tuolloin. Tontti on aiemmin osoitettu asemakaavassa puistoalueeksi, mutta rakentuneena kohteena se esitetään RA -merkinnällä mahdollistamaan olevan rakennuksen säilymisen. Kerrosluvuksi osoitetaan II ja rakennusoikeutta 60 k-m² olevaa rakennuskantaa mukaillen. Tontin rakennettavuuden myötä rakennuspaikka ei sovellu ympärivuotiselle asumiselle.



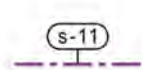
Rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialue.

Rakentunut rivitalo Majalankadun varrella on osoitettu AR -merkinnällä. Kerrosluvuksi on osoitettu I ja rakennusoikeus tehokkuusluvulla e=0.25.



Erillispientalojen korttelialue.

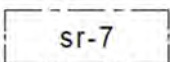
Majalankadun ja Höökinkadun pientaloalue muuttuu asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialueesta AL erillispientalojen korttelialueeksi AO muuttuneen käyttötarkoituksen mukaisesti. Alueella on aiemmin sijainnut kivijalkaliiketiloihin, jotka palvelevat nykyisin asumista. Kerrosluvut on osoitettu ympäristö ja toteutunut rakennuskanta huomioiden. Rakennusoikeudet on osoitettu tonteille tehokkuusluvulla e=0.25.



Suojeltava alueen osa. Alueella olevan rakennuskannan kulttuurihistorialliset ja rakennustaiteelliset kannalta arvokkaat ominaispiirteet tulee säilyttää. Muutos- ja korjaustoimenpiteet tulee toteuttaa entistään alkuperäisiä yksityiskohtia säilyttäen sekä käyttäen alkuperäisiä tai rakentamisajalle tyypillisiä materiaaleja.

Uudisrakentaminen tulee sovittaa olemassa olevaan rakennuskantaan. Aukotukset ja rakennustaiteelliset yksityiskohdat tulee toteuttaa ympäröivään rakennuskantaan sopivalla tavalla. Julkisivun yhtäjaksoinen seinäpinta kadun puoleisella sivulla saa olla enintään 11 m. Vesikaton kaltevuus tulee olla väh. 1:2.5 tai jyrkempi. Tasa- tai pulpettikattoja ei sallita merkinnän alueella. Rakennuksen toteutus riittävän korkeana ja noppamaisella muodolla tukee alueen säilyneiden pientalojen rytmiä.

Talusrakennukset tulee rakentaa erilleen asuinrakennuksesta eikä sellaista tule liittää asuinrakennukseen katoksilla.



Suojeltava rakennus. Kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvan/kyläkuvan kannalta arvokas rakennus, jonka ominaispiirteet tulee korjaus- ja muutostöissä säilyttää. Eri-tyisesti julkisivukorjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja. Rakennuslupaa vaativissa toimenpiteissä on kuultava museoviranomaista.

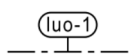
Erillispientaloalueella Majalankadulla ja Höökinkadulla on alueellinen suojelumerkintä **s-11**, joka ohjaa rakentamista säilyttämään historiallisen asuinympäristön luonteen korjausrakentamisessa tai mahdollisessa täydennysrakentamisessa. Aluerajaukselle on osoitettu yksi kohde, Sahanhoitajan talo **sr-7** merkinnällä.

Viheralueet

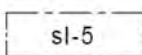


Lähivirkistysalue.

Lähivirkistysalueena on osoitettu Viivipuiston, Alinanpuiston, Pässinmäen ja Lastuniemenpuiston alueet. Pässinmäen alueelle on osoitettu pallokentäksi varattua alueen osaa (**up**). Lastuniemenpuiston alueelle on osoitettu alueen osaa uimarannalle (**vv**), yleiselle venevalkama-alueelle (**lv**) niemen etelä- ja pohjoispuolilla sekä ohjeellinen aluevaraus koirapuistolle (**kp**). Pienillä, laajasta alueesta erikseen osoitetuilla venevalkama-aluevarauksilla (**lv**) tarkoitetaan olemassa olevia kiinteistörekisteriin perustettuja yksityisiä venepaikkaoikeuksia. Varaus uimarannan ja pallokentän pysäköinnille (**p**) ja ajoyhteydet (**ajo**) on osoitettu paikoilleen lähivirkistysalueilla. Viivipuistossa kevyen liikenteen yhteys on osoitettu aluevarauksena (**pp**) lähivirkistysalueella. Alinanpuiston uudelleensijoittuvien tonttien ajoyhteys korttelissa 25 on osoitettu sitovalla mutta sijainniltaan ohjeellisella ajoyhteyden merkinnällä (**ajo-2**).

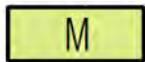


Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue, jolla ei saa suorittaa sen luonnontilaa merkittävästi muuttavia toimenpiteitä.



Suojeltava alueen osa, jolla sijaitsee luonnonsuojelulain 78 §:n perusteella suojelun viitasammakon elinympäristöä.

Lähivirkistysalueille sijoittuu kosteikkoisuuteen perustuvia todettuja luontoarvoja, jotka on merkitty monimuotoisuutta tukevalla aluemerkinällä **luo-1** sekä viitasammakon luonnonsuojelulla suojeltua elinympäristöä osoittavalla merkinnällä **sl-5**. Merkinnot sijoittuvat alueen hulevesien valumareitin varrelle Alinanpuistoon sekä Mäntyniemen takaisille MY- ja VL-alueille.



Maa- ja metsätalousalue.

Maa- ja metsätalousalueena on osoitettu suunnittelualueen pohjoisosaan sijoittuva maa-alue, jolla harjoitetaan metsänkäsittelyä.



Maa- ja metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja.

Maa- ja metsätalousalueelleen osa, jolle sijoittuu Sörkänmäen noronvarsi-luontokuvio, on osoitettu erityisten luontoarvojen myötä MY-alueeksi. Merkinnällä vahvistetaan **luo-1** ja **sl-5** erityisalueiden ympäristöarvojen tunnistamista.

Katu- ja liikennealueet

Katuratkaisut pohjautuvat toteutettuun verkkoon, eikä uutta tarvetta katurakentamiselle muodostu. Voimassa olevassa asemakaavassa olevat Nehenkatu ja Mortinkadun jatke poistuvat katualuevarauksina. Porttilankatu asemakaavakatuna lyhenee, kun asemakaavalla kumotaan harvaan asuttua katuosuutta.

6.4. Kaavamerkinnot ja -määräykset

Asemakaavassa on annettu erityisiä kaavamääräyksiä ohjaamaan rakentamista. Määräykset on katsottu soveltuvien osin huomioiden Äänekosken kaupungin alueella yhtenäistä käytäntöä.

YLEISMÄÄRÄYKSET:

Ympäristö ja rakennustapa

Rakennettaessa alle 4 metrin päähän tontin rajasta ei rakennuksen tälle sivulle saa sijoittaa ikkunoita alle 180 cm:n korkeudelle huoneen lattiatasosta.

Autopaikan edessä tulee olla vähintään 5 metriä vapaata tilaa omalla tontilla. Leikki- ja oleskelualueet sekä tontilla olevat autopaikat on erotettava muusta piha-alueesta istutuksin.

Rakentamatta jäävät tontin osat, joita ei käytetä ajoteinä eikä pysäköintiin, on istutettava ja hoidettava tai pidettävä hoidetussa luonnontilassa.

Tontilla tulee säilyttää tai istuttaa puita ja pensaita niin, että puiden määrä on vähintään 1 ja pensaiden määrä vähintään 1,5 tontin pinta-alan 100 m² kohti.

Rannan läheisyyteen toteutettavien rakennusten tulee väriykseltään olla ympäristöön sopivia ja harjakorkeus saa olla enintään 4 m. Kirkkaita värejä ei sallita.

Tontille saa rakentaa enintään yhden laiturin. Tontikohtaisen laiturin enimmäispituus on 15 metriä tai pinta-ala 20 m².

Erilliset saunat on liitettävä kunnalliseen viemäriin, mikäli käytetään paineellista vesijohtoa.

Mikäli kiinteistön jätevesiä ei voida johtaa kunnan viemäriverkkoon viettoviemärillä, vastaa kiinteistö jätevesien pumppauksesta omalla kustannuksellaan.

Asuinrakennusten alimman lattiataso tulee olla vähintään 1 metri ylävesirajaa korkeammalla (+100.90, N60 Keitele-järvi / +101.20, N2000).

Hulevedet

Hulevedet tulee hoitaa kiinteistökohtaisilla järjestelyillä tontin omalla alueella.

Tontin piha- ja hulevesisuunnitelma on esitettävä rakennusluvan hakemisen yhteydessä.

Autopaikat

Autopaikkojen vähimmäismäärät:

- paritalot ja omakotitalot 2 ap/ asunto
- rivitalot 1,3 ap/ asunto

Koirapuisto

Koirapuiston toteuttamisessa tulee tarpeellisilta osin huomioida pohjavesialue, jonka pilaantuminen tulee estää. Koirapuisto tulee varustaa riittävillä jäteastioin.

6.5. Nimistö

Asemakaavassa esitetään toteutunutta katunimistöä voimassa olevan asemakaavan mukaan. Nehenkatu katualuevarauksena poistuu. Nimistötoimikunnan päätöksellä Borovitsinpuisto nimetään uudelleen asemakaavamuutoksen yhteydessä *Alinanpuistoksi* Alina Pellisen mukaan.

Lähivirkistysalueista on nimetty voimassa olevan asemakaavan mukaan *Viivinpuisto*, *Alinanpuisto*, *Päsinmäki* ja *Lastuniemenpuisto*. *Kuusikon puisto* yhdistyy *Alinanpuistoon*, joten Viivi Kuusikon mukaan nimettyä *Kuusikon puistoa* ei erikseen enää esitetä.

7. KAAVAN VAIKUTUKSET

Sörkänmäen asemakaavan muutoksen osalta on sovellettu lain maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta 432/2023 voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Kaavaa laadittaessa selvitetään suunnitelman toteutumisen aiheuttamia vaikutuksia. Vaikutusten arviointia tehdään läpi kaavaprosessin sitä täydentäen ja tarkentaen. Vaikutusten arvioinnissa lähtökohtana on kaavan toteuttamisen vaikutusten vertailu nykytilaan. Vaikutusten selvittäminen perustuu alueelta käytössä oleviin perustietoihin, alueella suoritettuihin maastokäynteihin, aluetta koskeviin selvityksiin ja suunnitelmiin, osallisilta saataviin lähtötietoihin, lausuntoihin ja muistutuksiin sekä laadittavien suunnitelmien ympäristöä muuttavien ominaisuuksien analysointiin.

7.1. Ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Suunnittelualue sijoittuu kokonaisuudessaan asemakaavoitetulle alueelle. Alueen nykyinen rakennettu ympäristö on pääosin omakoti- ja rivitaloasumisen aluetta. Kaavan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön liittyvät pääosin kaavaratkaisussa esitettyyn virkistyskäyttöön, asumiseen ja palveluihin.

7.2. Rakennettu ympäristö ja yhdyskuntarakenne

Asemakaavan muutoksen toteutuminen ei aiheuta merkittäviä vaikutuksia jo rakennettuun ympäristöön tai yhdyskuntarakenteeseen verrattuna alueella voimassa olevan asemakaavan toteutumiseen. Muutokset suunnittelualueella sijoittuvat pääosin *Alinanpuiston* (ent. *Borovitsinpuisto*) ympäristöön, johon aikaisemmin oli kaavoitettu laajemmin asumisen korttelialueita. Asumisen korttelialueita poistetaan luontokuviodien alueelta ja sijoitetaan uudelleen olevan katuverkon yhteyteen. *Alinanpuiston* ympäristössä kaavalla poistuu lisäksi toteutumattomia katualuevarauksia. Muutoksessa lähivirkistysalueen määrä lisääntyy.

Katualuetta ja asumisen korttelialueita kumotaan suunnittelualueen länsi-luoteisosassa. Tieyhteys Porttilankadun päässä oleville kahdelle rakentuneelle asuinrakennuspaikalle on toteutettu voimassa olevasta asemakaavasta poiketen. Kaavamuutoksen yhteydessä tarkasteltiin katuyhteyden asemakaavallista tarkoituksenmukaisuutta ja päädyttiin kumoamaan Porttilankadun katuosuus korttelista 38 eteenpäin. Mikäli tälle asemakaavan ulkopuoliselle alueelle on tarvetta rakentaa asuinrakennuksia, tulee rakentaminen toteutettavaksi suunnittelutarveratkaisuin/sijoittamisluvalla. Porttilankadun katuvalaistus jatkuu tien päähän, jolloin yksityistieksi muuttavalta tieosuudelta tulee ratkaistavaksi valaistukseen liittyvät kysymykset.

Kaavamuutoksen yhteydessä on myös toteutuneita tontteja tarkasteltu uudelleen. Asuintontteihin on tarpeen mukaan lisätty aluetta, mikäli rakentaminen tai piharatkaisut ovat toteutuneet ajan saatossa asemakaavassa osoitettua tonttia laajemmalle. Näille tonteille laaditaan kaavan yhteydessä myös tonttijaon muutos, joten tontit eivät enää ole rakennuskiellossa. Muutoksista on tiedotettu tontin omistajia ja heidän esittämiä toiveitaan on pyritty mahdollistamaan asemakaavaratkaisussa.

7.3. Maisema-, kulttuuri- ja luonnonympäristö

Kaavaratkaisulla on vain vähäisiä vaikutuksia alueen maisemaan. Huomattavimmat muutokset kohdistuvat *Alinanpuiston* rakentumattomiin erillispientalontontteihin, jotka uudelleensijoittuvat Ruotintien varreen vaikuttaen rakentuessaan Honkalan peltoalueen ja Sörkänmäen ulkopuoliseen maisemakuvaan. Ruotintien varren sähkönsiirrolle varattu erityisaluevaraus poistuu tulevaisuudessa maakaapeloinnin myötä, ja maakaapelille varmistetaan mahdollinen reitti aluevarauksena tarvittaessa tonttien liittymäpuolelle istutettavan alueenosan varauksen sisälle. Peltomaisemaa hallitseva Ruotintien sähkölinja poistuu suunnittelualueen maisemasta itäreunalla.

Tonttien uudelleensijoittuminen koskettaa jo aiemmin kaavoitettua peltoalaa. Ratkaisulla varmistetaan *Alinanpuiston* lehtoisen lähivirkistysalueen luontoarvojen säilyminen. Pientalotontit on ryhmitetty kahteen kolmen tontin ryhmään säilyttäen viherkäytävät. Luontoarvojen ja rakennettavuuden huomioimisen myötä kaavaratkaisussa lähivirkistysalueiden pinta-ala lisääntyy.

Kulttuuriympäristön säilymistä edistetään alueellisella suojelumerkinnällä rakennusinventoinnissa todetulle keskeisimmälle sahayhdyskunnan vaiheita ilmentävälle asuin- ja liiketoiminnan alueelle Höökinkadun ja Majalankadun risteyksen ympäristössä, joka oli aikanaan alueen kaupallisen toiminnan keskitymä asumisen ohella. Sörkänmäen yleisilme on huomattavan kerroksinen ja historiallisten rakennusten ryhmät ovat paikoin katkonaisia. Alueellisella suojelumerkinnällä pyritään ohjaamaan mahdollista tulevaa täydennysrakentamista huomioimaan säilyneet ympäristön arvot, eheyttämään aluekokonaisuutta, sekä kannustamaan säilyneiden rakennusten ylläpitoa tunnistamalla kulttuurihistoriallisen ympäristön arvot. Suojelukohteeksi esitetään sahanhoitajan taloa alueen keskeisellä paikalla.

Yhtenäisen katukuvan saavuttamiseksi historiallisen ja uuden rakennuskannan välillä on edullista, jos päärakennus sijoittuu joltain sivultaan kadun lähelle ja rakennuksessa on erillinen autotalli-/talousrakennus, jotka muodostavat tai rajaavat suojaisaa pihaa. Sahayhdyskunnan pienet asuinrakennukset ovat olleet ulkomuodoltaan runkosyvyydeltään kapeita, pitkiä ja yksikerroksisia; tai suuremmalla syvyydellä noppamaisia kierrettävällä pohjaratkaisulla ja käyttöullakolla. Vanhemman rakennuskannan tyylipiirteitä ovat mm. jyrkähkö harjakatto, mansardikatto, poikkipääty tai "kirkonkatto", sirot kattolyhdyt, katosten vinokannakkeet, koristepanelointi julkisivuissa ja ohuet avoräystäät. Julkisivulla tyypillisiä verhouksia ovat olleet rimalaudoitut ja paneloinnit perinteisissä väreissä: keltainen, punainen, valkoinen, vihreä tai aluksi käsittelemättömänä. Tyypillisin kerrosuku on yksi-puolitoista asuinkerrosta I - I u ½. Täydennysrakentamista on mahdollista toteuttaa nykyaikaisesti ja historiallisen rakennetun ympäristön ominaispiirteitä kunnioittaen. Merkittävimmiksi yhtenäistäviksi tekijöiksi nousee rakennusmassan sijoittelu, muoto, korkeus ja sopiva laajuus.

Muutoin kaavaa saattaessa ajan tasalle muutokset maisema-, kulttuuri-, ja luonnonympäristöön ovat vähäisiä sekä rakennetussa- että luonnonympäristössä. Luontoarvojen säilyminen paranee kaavamuu- toksen myötä, kun kaavaratkaisussa osoitetaan kaavaan varten laaditussa luontoselvityksessä havaitut suojeltavat kohteet. Viherympäristön määrä lisääntyy, mikä omalta osaltaan säilyttää paremmin ole- massa olevaa luonnontilaista ympäristöä voimassa olevaan kaavaan nähden. Nykyiseen kaavatilantee- seen nähden kaava ei muuta rakentamisen määrää kulttuurihistoriallisesti keskeisellä alueella.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta kaavaratkaisussa säilytetään 1900-luvun alun teollisuushistorial- liset rakentamisen ja toiminnan paikat rakentamisesta vapaana alueen rakentuneisuuden ja muodostu- neiden luontoarvojen nykytilannetta todentaen.

7.4. Liikenne

Liikenteeseen kaavaratkaisulla ei ole suurta vaikutusta nykytilanteeseen verrattuna. Suunnittelualueen kadut palvelevat pientaloasutusta ja virkistysalueet ovat hyvin saavutettavissa nykyisellä katuverkolla ja kulkuyhteyksillä. Uusia kevyen liikenteen väyliä ei kaava-alueelle muodostu. Viheralueilla oleville pai- koitusalueille on osoitettu ajoyhteydet. Majalankadun ja Ruotintien risteysalue on tarkistettu ja Majalan- kadun leveä katualue on suhteistettu vastaamaan nykyisiä katuleveyksiä ja osa vanhasta katualueesta on liitetty tontteihin. Kaavaratkaisun myötä liikenteen määrä ei alueella lisäännä.

7.5. Sosiaaliset vaikutukset

Kaavaratkaisun vaikutukset ihmisten elinoloihin ja hyvinvointiin ovat myönteisiä. Rauhalliseksi asuinympäristöksi muodostuneelle alueelle ei kohdistu suuria muutospaineita. Kortteleiden käyttötarkoitukset päivitetään vastaamaan nykyistä asuinkäyttöä. Olevat asuinympäristöt voivat täydentyä rakentamalla luonto- ja kulttuuriarvot huomioiden, millä katsotaan olevan myönteisiä vaikutuksia alueen elinolojen parantamiseen ja yhteisön toimintaan. Tapauskohtaisella tonttirajojen korjauksella levittäytymisen vuoksi kiinteistönomistajat saavat hallinnan asuintoiminnalle tärkeäksi muodostuneelle maa-alalle. Alueen virkistysalueet, venevalkamat, uimaranta, Pässinmäen pallokenttä sekä *Viivinpuiston* leikkikenttä ylläpitävät alueen pito- ja vetovoimaa. Lisätty varaus metsäiselle koirapuistolle voi toteutuessaan lisätä virkistystoimintaa, tukea virkistysalueiden kehittämistä ja luoda uusia kohtaamisia ja yhteyksiä Sörkänmäellä Suolahdessa.

7.6. Ilmastomuutos / ilmastomuutoksen huomioiminen

Kaavaratkaisulla rakentamiselle osoitetun pinta-alan määrä suunnittelualueella vähenee ja virkistysalueen määrä suurenee. Lähivirkistysalueet on tavoitteena säilyttää suurelta osin luonnontilaisina uimarantaa ja harrastustoimintaa lukuun ottamatta. Erillispientalojen tontit osoitetaan olevan kunnallistekniikan piiriin rakennettua ympäristökokonaisuutta täydentäen. Voidaan katsoa, että muutoksella on positiivinen vaikutus ilmastomuutoksen huomioimisessa.

7.7. Taloudelliset vaikutukset

Kaavaratkaisulla on jonkin verran taloudellisesti positiivisia vaikutuksia, kun katuverkon määrä vähenee. Olemassa oleva katuverkko ja kunnallistekniikka kattaa jo rakennetut alueet, joten yhdyskuntarakentamisen kustannuksia ei muodostu.

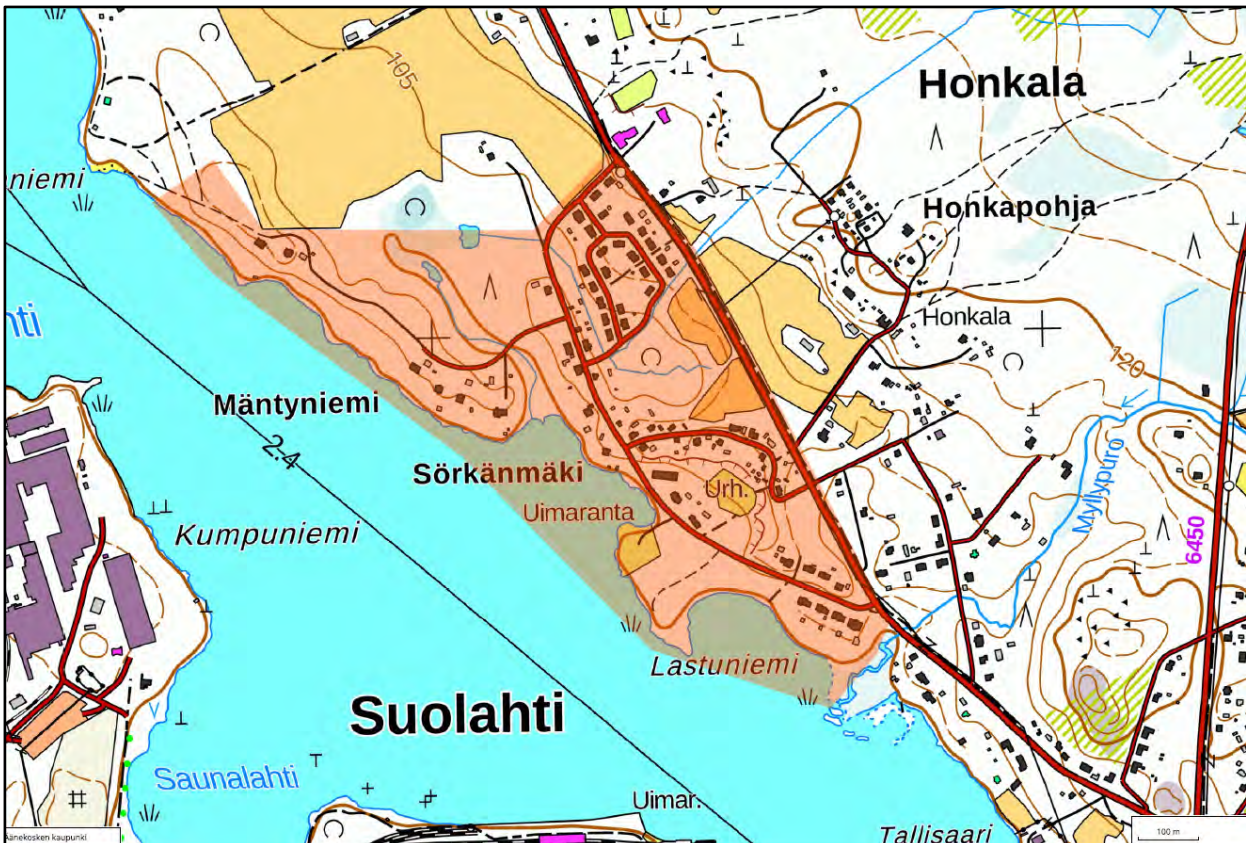
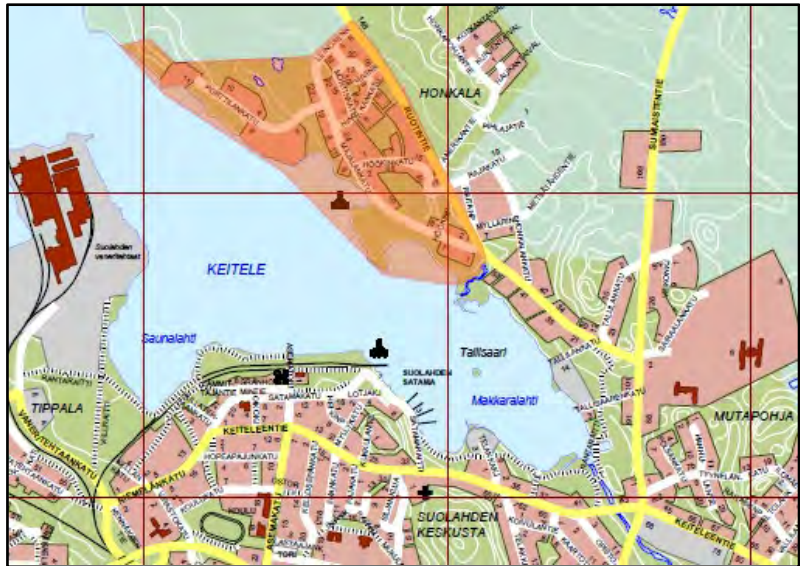
8. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

Kaavan toteuttaminen voidaan aloittaa kaavan saatua lainvoiman. Kaavan yhteydessä ei laadita erillisiä rakentamistapaohjeita, vaan rakentamista ohjataan kaavan yleismääräyksillä.

HONKALAN SÖRKÄNMÄEN ASEMAKAAVAN MUUTOS JA OSITTAINEN KUMOAMINEN

OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA (MRL 63 §)

15.1.2024/18.11.2024



1. SUUNNITTELUALUE

Suunnittelualueena on Suolahden Honkalan kaupunginosassa sijaitseva Sörkänmäen alue Ruotintien ja Keitele -järven välissä. Suunnittelualue sijaitsee noin 2 kilometrin etäisyydellä Suolahden keskustasta pohjoiseen. Suunnittelualue on pientalovaltaista taajamatyypistä asuinalueutta sekä virkistysaluetta. Suunnittelualueen pinta-ala on noin 47,3 ha. Suunnittelualueen sijainti ja raja-alue on esitetty kansilehdellä. Raja-alue voi täsmentyä suunnittelun edetessä.

2. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

Maankäyttöpalveluilla on tavoitteena uudistaa Suolahden taajaman asemakaavaa laajempina kokonaisuuksina tulevien vuosien aikana. Asemakaavan muutoksella tarkastellaan Sörkänmäen alueen käyttö-tarkoitusta asumisen lisäksi virkistykseen. Asemakaavaprosessissa kumotaan vanhaa asemakaavaa suunnittelualueelta pääosin vesialueen ja viheralueiden osalta. Kaavamuutoksen yhteydessä tarkistetaan vanhentuneiden kaavamerkintöjen ja -määräysten ajantasaisuus sekä tutkitaan kaavassa osoitet- tujen aluevarausten tarpeellisuus.

3. SUUNNITTELUTILANNE

3.1. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

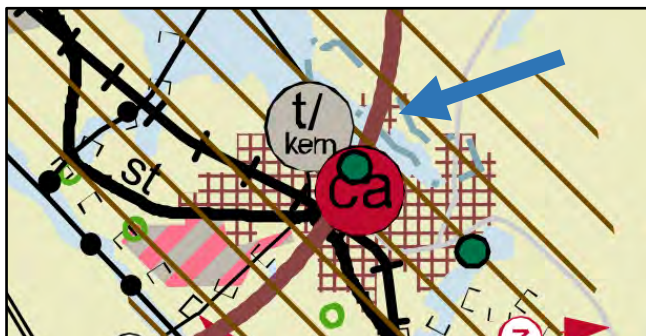
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäy- tön suunnittelujärjestelmää. Tavoitteilla varmistetaan, että valtakunnallisesti merkittävät asiat huomioi- daan kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa. Alueidenkäyttötavoitteiden avulla taitetaan yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvataan luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parannetaan elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastomuutok- sen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin.

Valtioneuvoston 14.12.2017 päättämät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet jakautuvat viiteen ko- konaisuuteen:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
2. Tehokas liikennejärjestelmä
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

3.2. Maakuntakaava

Keski-Suomen tarkistettu maakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 1.12.2017 ja se on tullut voimaan 26.1.2018. Koko Keski-Suomi on maakuntakaavassa osoitettu biotalouteen tukeutuvaksi alu- eeksi. Äänekosken ja Suolahden taajamat muodostavat alueen **seutukeskuksen / kuntakeskuksen** (ruskea ympyrä), jonka sisälle suunnittelualue osittain sijoittuu. Suunnittelualue on osa **seudullisesti merkittävää tiivistettävää taajamaa** (ruskea ruuturasteri). Lisäksi alue on kulttuuriympäristön veto- voima-alueutta (ruskea vinorasteri) ja maakunnallisesti tärkeää pohjavesialuetta (siniharmaa pistekatko- viiva).



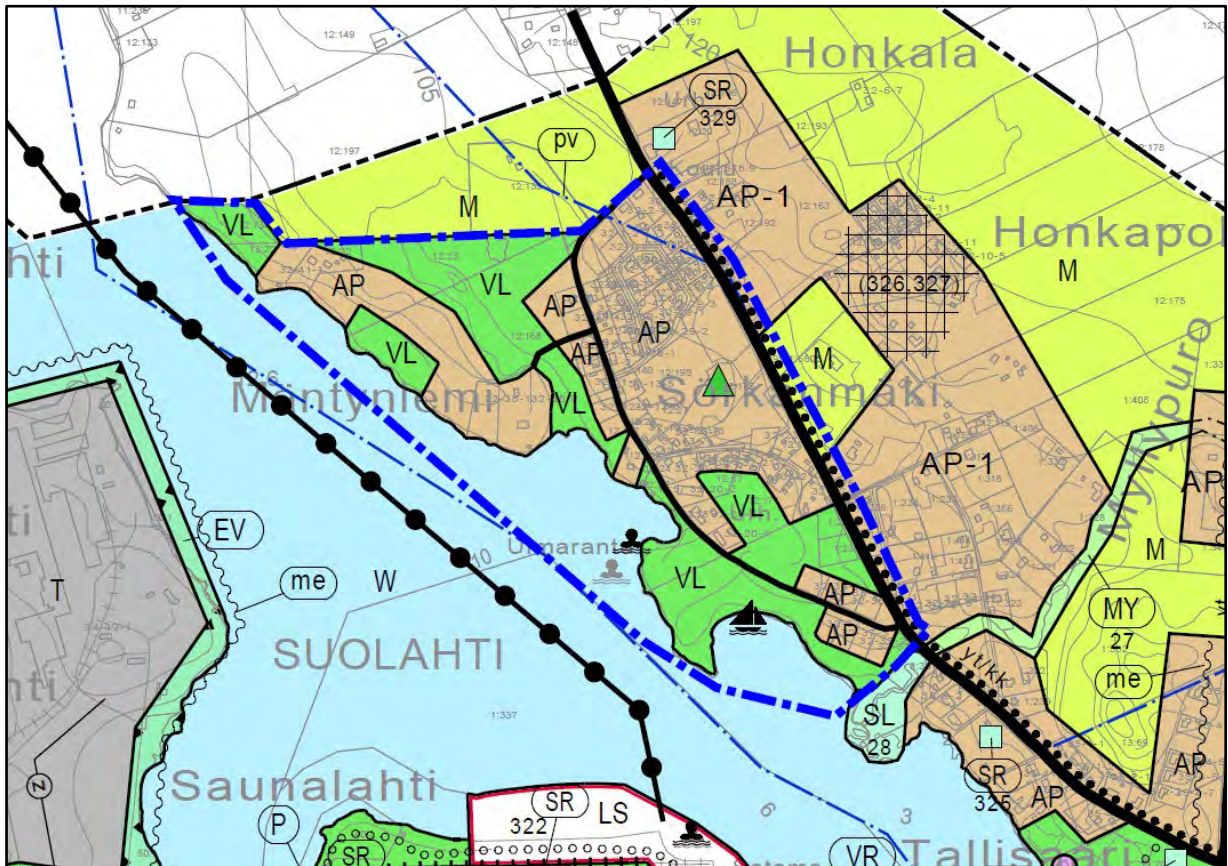
Kuva 1. Ote tarkistetusta Keski-Suomen maakuntakaavasta. Suun- nittelualueen sijainti on osoitettu si- nisellä nuolella.

Keski-Suomen maakuntakaava 2040

Keski-Suomen liitto käynnisti maakuntakaavan päivityksen loppuvuodesta 2020. Päivitys koskee koko Keski-Suomen maakunnan aluetta, Kuhmoinen pois lukien. Maakuntakaava päivitetään Keski-Suomen liiton rullaavan maakuntakaavoituksen periaatteiden mukaisesti. Rullaavassa maakuntakaavoituksessa voimassa olevaa maakuntakaavaa muutetaan kertyneiden muutostarpeiden mukaan. Kaavasta käytetään nimeä Keski-Suomen maakuntakaava 2040. Maakuntavaltuusto hyväksyi 8.12.2023 § 21 kaavaneuvoston, joka käsitteli seudullisesti merkittävää tuulivoimatuotantoa ja liikenteen muutostarpeita. Lisäksi tarkasteltiin hyvinvoinnin aluerakennetta. Maakuntakaava 2040 muuttaa ja täydentää voimassa olevaa maakuntakaavaa näiden teemojen osalta, muilta osin 28.1.2020 lainvoimaan saanut Keski-Suomen maakuntakaava jää voimaan sellaisenaan. 8.12.2023 hyväksytty Keski-Suomen maakuntakaava 2040 on kuulutettu voimaan 19.3.2024. Maakuntakaava 2040 kaavakartalla ei ole merkintöjä suunnittelualueelle.

3.3. Yleiskaava

Suolahti 2020 osayleiskaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 14.12.2009. Osayleiskaavassa suunnittelualueelle on osoitettu pientalovaltaista asuntoaluetta (AP) ja lähivirkistysaluetta (VL). Suunnittelualue rajoittuu etelästä Keitele-järveen, jonka ranta-alueelle on osoitettu symboli -merkinnällä uimaranta ja venesatama/venevalkama. Suunnittelualueen itäreunalla on yhdystie/kokoojakatu Ruotintie, jonka varrelle on osoitettu kevyen liikenteen reitti (musta palloviiva). Asuinalueen keskiosaan on osoitettu leikkikenttä (vihreä kolmio). Pohjoisosassa kaava-alue rajoittuu maa- ja metsätalousvaltaiseen alueeseen (M). Alueella sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä sekä kylämäinen rakentaminen. Asutusta ei saa sijoittaa 150-200 metriä lähemmäksi rantaviivaa. Kaava-alueen eteläosan kaakkoiskulma rajoittuu luonnonsuojelualueeseen (SL). Suunnittelualue on pääosin tärkeää tai vedenhankintaan soveltuvaa pohjavesialuetta. Alueella tapahtuva toiminta ei saa aiheuttaa maaperän eikä pohjaveden pilaantumista (ympäristönsuojelulaki 7§ ja 8§) tai näihin verrattavia ympäristöhaittoja.

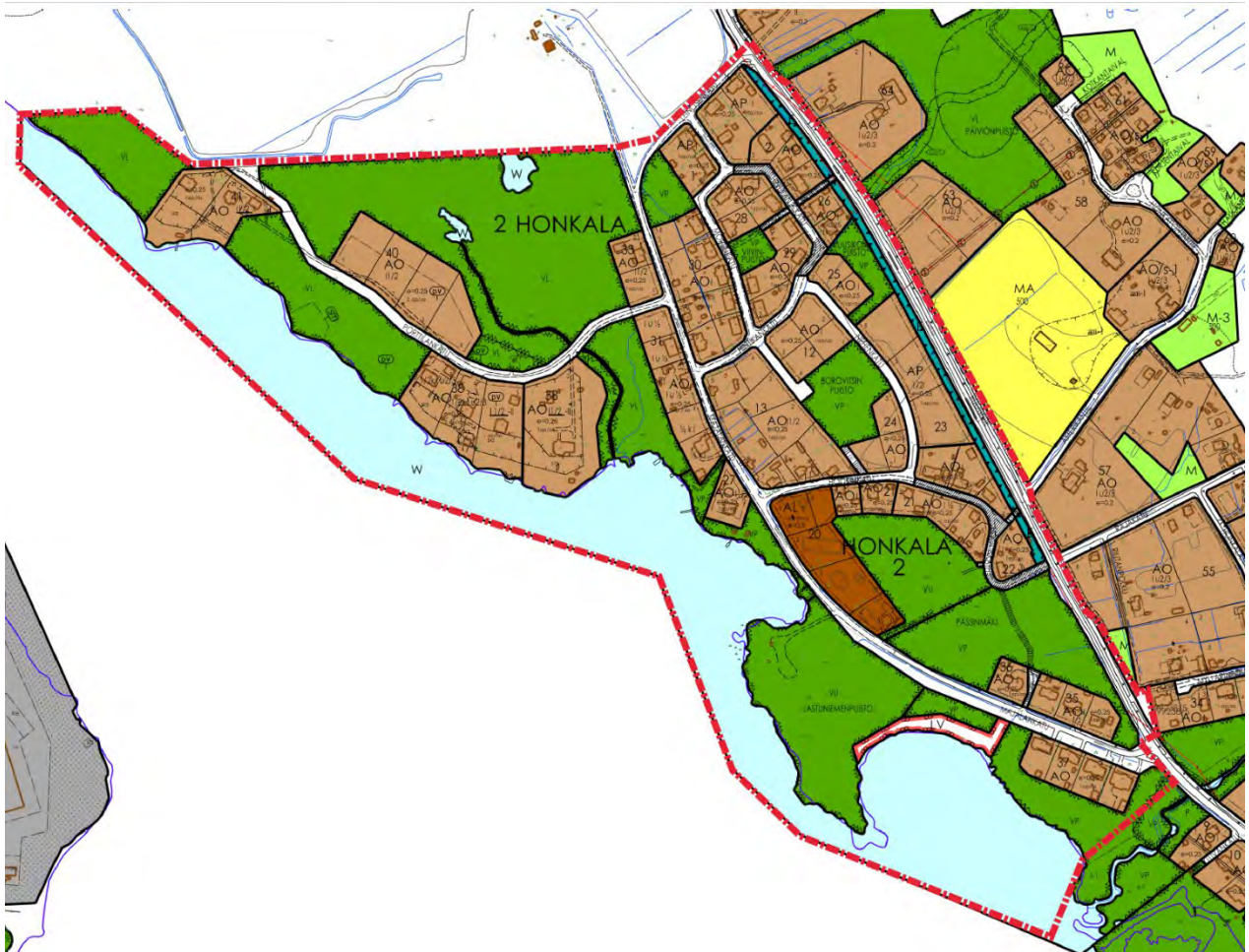


Kuva 2. Ote Suolahti 2020 osayleiskaavasta. Suunnittelualueen likimääräinen raja on osoitettu sinisellä katkoviivalla.

3.4. Asemakaava

Suunnittelualueella on voimassa 2.11.1982, 16.11.1995, 19.11.2001, 21.3.2005, 24.4.2006 ja 14.6.2021 hyväksytyt ja vahvistetut asemakaavat.

Voimassa olevassa asemakaavassa suunnittelualueelle on osoitettu erillispientalojen korttelialuetta (AO), asuinpientalojen korttelialuetta (AP), asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialuetta (AL), puistoa (VP), lähivirkistysaluetta (VL), urheilu- ja virkistyspalvelualuetta (VU), venevalkamaa (LV), vesialuetta (W), erityisaluetta sähkövoiman siirtoa varten (E) ja katualuetta. Rannassa olevalle VL -alueelle on osoitettu sm -merkintä; Alueen osa, jolla sijaitsee muinaismuistolaita rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös, entinen Pietiläisen konepajan kivijalka ja laiturin kiviarkun jäännökset. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista toimenpiteistä ja suunnitelmista on pyydettyä Museoviraston lausunto.



Kuva 4. Ote ajantasa asemakaavasta. Suunnittelualueet on rajattu punaisella.

3.5. Muut selvitykset ja suunnitelmat

Aiemmat selvitykset ja suunnitelmat

- Suolahti 2020 osayleiskaavan aineisto
- Rakenneyleiskaava 2016 aineisto

Kaavatyön aikana tehtävät selvitykset

- Luontoselvitys
- Rakennusinventointi

4. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Valtion ja kuntien viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja edistää niiden toteutumista. Viranomaisten on myös arvioitava toimenpiteidensä vaikutuksia valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kannalta. Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista ja alueen erityispiirteistä arvioidaan tätä kaavahanketta koskevat tavoitteet.

Kaavan vaikutukset kohdistuvat naapurikiinteistöihin, sosiaalisiin ja yhdyskuntataloudellisiin vaikutuksiin sekä ympäristöllisiin ja liikenteellisiin vaikutuksiin. Vaikutusten esiintyminen ja arviointi tapahtuu asiantuntijoiden, viranomaisten, maanomistajien, asukkaiden ja suunnittelijoiden kanssa yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa. Kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Lähtökohtana ovat aiemmat suunnitelmat ja inventoinnit sekä kartat. Vaikutusten arvioinnissa verrataan kaavan mukaista tilannetta ja sen asetettuja tavoitteita nykytilanteeseen. Vaikutusten arviointia tehdään läpi kaavaprosessin.

Kaavan vaikutuksia arvioidaan seuraavien ominaisuuksien osalta:

- 1) Ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön
- 2) Rakennettu ympäristö ja yhdyskuntarakenne
- 3) Maisema-, kulttuuri- ja luonnonympäristö
- 4) Liikenne
- 5) Ilmastonmuutos / ilmastonmuutoksen huomioiminen
- 6) Sosiaaliset vaikutukset
- 7) Taloudelliset vaikutukset

Vaikutusten arviointi suoritetaan kaavaselostuksessa kaavoittajan toimesta.

5. OSALLISET

Osallisia ovat alueen maanomistajat, asukkaat ja yrittäjät sekä muut, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Osallisia ovat myös viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa kaavoitus käsittelee. Osallisilla on oikeus ottaa osaa kaavan valmisteluun, arvioida sen vaikutuksia ja lausua kaavasta mielipiteensä (MRL 62 §).

Kaavahankkeessa osallisia ovat:

- Suunnittelualueen ja lähiympäristön maanomistajat, yritykset, yhdistykset, vuokramiehet ja asukkaat sekä muut asianosaiset
- Asiantuntijaviranomaiset ja verkongajakajat:
 - o Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
 - o Keski-Suomen liitto
 - o Keski-Suomen museo
 - o Äänekosken Energia Oy
 - o Keski-Suomen pelastuslaitos
 - o Kaupunkirakennelautakunta
 - o Ympäristölautakunta
- Seurat ja yhdistykset, mm:
 - o Suolahden kyläyhdistys ry

6. OSALLISTUMISEN JA VUOROVAIKUTUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Tiedottaminen

Kaavan vireille tulosta ja nähtävillä oloista tiedotetaan kaupungin kotisivuilla ja kaupungin ilmoituslehdissä (*Pikkukaupunkilainen* ja *Äänekosken Kaupunkisanomat Äks*).

Kaavaluonnos

Kaavan luonnosaineisto (kaavakartta ja kaavaselostus liitteineen) asetetaan nähtäville MRA 30 §:n mukaisesti kaupungin kotisivuille (www.aanekoski.fi), Äänekosken kaupungintalon aulaan ja Suolahden kirjastolle.

Luonnosvaiheen aikana osallisilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä kaavasta kirjallisesti kuulutuksessa ilmoitettuun määräaikaan mennessä. Kaavasta pyydetään tarvittavat lausunnot viranomaisilta.

Kaavaehdotus

Kaavaehdotus pidetään virallisesti nähtävillä MRA 27 §:n mukaisesti 30 päivää kaupungin kotisivuilla, Äänekosken kaupungintalon aulassa sekä Suolahden kirjastossa.

Osallisilla on mahdollisuus jättää muistutus kaavaehdotuksesta. Kaavaehdotuksesta annettu muistutus tulee toimittaa kirjallisena kuulutuksessa ilmoitettuun määräaikaan mennessä. Muistutuksen tehneille, jotka ovat ilmoittaneet osoitteensa, ilmoitetaan kaupungin perusteltu kannanotto (vastine) esitettyyn muistutukseen. Kaavasta pyydetään tarvittavat lausunnot viranomaisilta.

Hyväksyminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyy kaavaehdotuksen. Kaupunginvaltuuston päätöksestä voi valittaa Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen.

7. KAAVAN LAATIJA JA AIKATAULU

Asemakaavahanke laaditaan kaupungin omana työnä. Kaavoitustyö käynnistetään vuonna 2024. Kevään ja kesän 2024 aikana tehdään luontoselvitys ja valokuvataan alueen rakennuskantaa. Kaavaluonnos asetetaan nähtäville loppuvuodesta 2024 ja kaavaehdotus on tavoitteena asettaa nähtäville vuoden 2025 aikana. Kaavan hyväksyminen ajoittuisi kevätkaudelle 2026.

8. YHTEYSTIEDOT

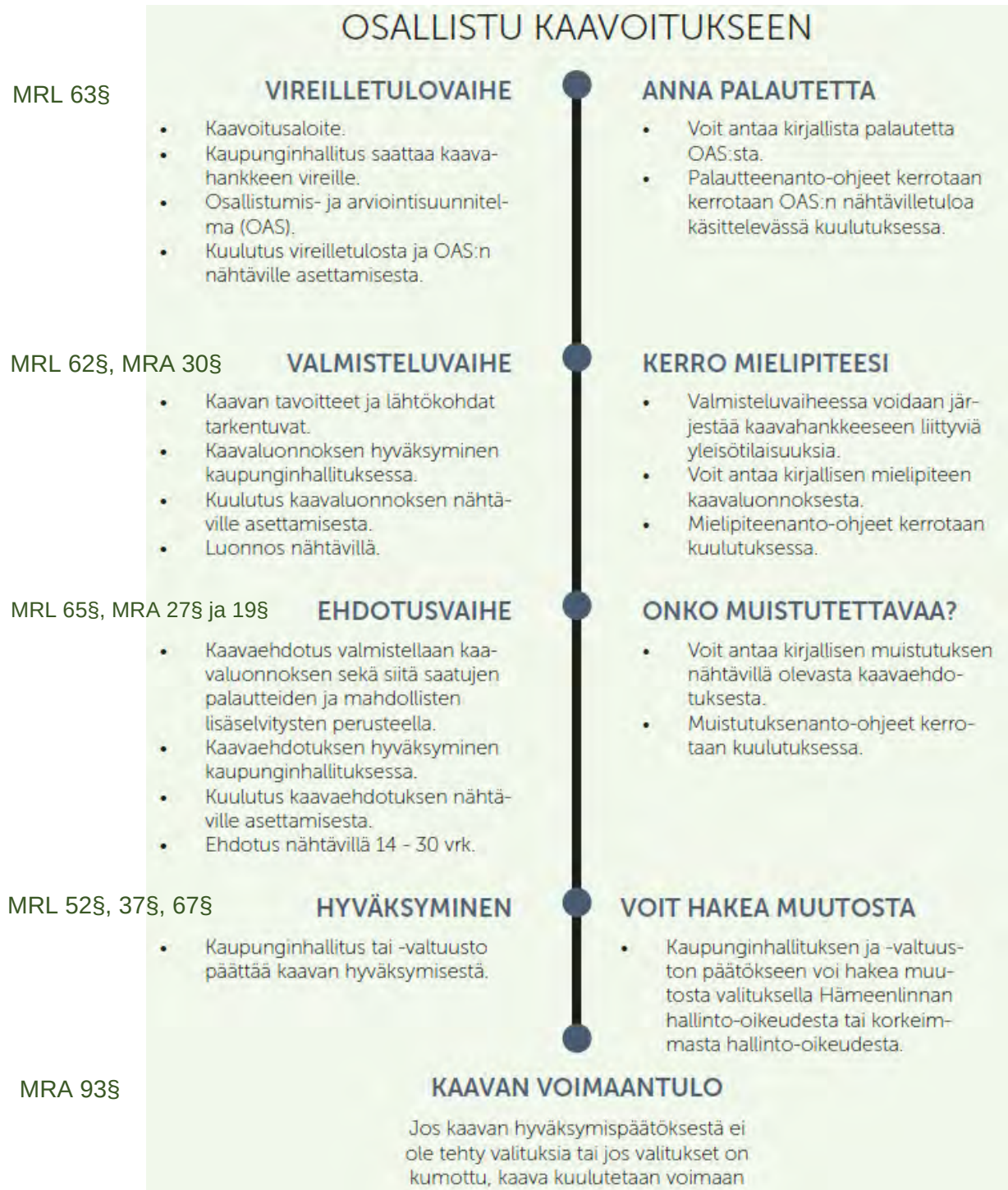
Äänekosken kaupunki / Kaavoitus
Hallintokatu 4
44100 ÄÄNEKOSKI

Kaavoituspäällikkö Nina Marjoniemi p. 040 717 7479
Kaavasuunnittelija Vilhelmiina Schroderus p. 0400 115 240
Kaavasuunnittelija Carita Kosonen p. 0400 115 241

Sähköpostiosoitteemme ovat muotoa. etunimi.sukunimi@aanekoski.fi

KAAVOITUSPROSESSI

Kaavoitusta säätelee maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä maankäyttö- ja rakennusasetus (MRA). Äänekosken kaupungin hallintosäännön mukaan kaavoituksen käynnistämisestä päättää kaupunginhallitus. Asemakaavan ja yleiskaavan hyväksymisestä päättää kaupunginvaltuusto. Vähäiset asemakaavan muutokset hyväksyy kaupunginhallitus. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään kaavoitustyön edetessä.



Asemakaavan seurantalomake

Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	Äänekoski	Täyttämispvm	13.1.2026
Kaavan nimi	Honkalan Sörkänmäen Asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen		
Hyväksymispvm		Ehdotuspvm	18.8.2025
Hyväksyjä	V - kunnanvaltuusto	Vireilletulosta ilm. pvm	15.1.2024
Pysyvä kaavatunnus		Kunnan kaavatunnus	992 32/3
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	47,3313	Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]	0,0000
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]	27,9658

Ranta-asemakaava	Rantaviivan pituus [km]	
Rakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset	Ei-omarantaiset
Lomarakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset	Ei-omarantaiset

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha ±]	Kerrosalan muut. [k-m² ±]
Yhteensä	27,9658	59,09	29299	0,10	-19,3514	-6397
A yhteensä	11,6954	41,8	29239	0,25	-2,3880	-6397
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä	10,5400	37,7			-5,2310	
R yhteensä	0,0816	0,3	60	0,07	0,0816	
L yhteensä	4,3142	15,4			-1,0775	
E yhteensä					-0,4635	
S yhteensä						
M yhteensä	1,3346	4,8			1,3346	
W yhteensä					-11,6076	

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Pinta-alan muut. [ha ±]	Kerrosalan muut. [k-m² ±]
Yhteensä	0,0000	0,00	0	0,0000	0

Rakennussuojelut	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m²]	[lkm ±]	[k-m² ±]
Yhteensä	1	0	1	0

Alamääräykset tai -merkinnät

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha ±]	Kerrosalan muut. [k-m ² ±]
Yhteensä	27,9658	59,09	29299	0,10	-19,3514	-6397
A yhteensä	11,6954	41,8	29239	0,25	-2,3880	-6397
AP	1,0884	9,3	2721	0,25	-0,3911	-978
AR	0,2384	2,0	596	0,25	0,2384	596
AO	10,3686	88,7	25922	0,25	-1,3810	-3452
AL					-0,8543	-2563
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä	10,5400	37,7			-5,2310	
VP					-4,3967	
VL	10,5400	100,0			2,5400	
VU					-3,3743	
R yhteensä	0,0816	0,3	60	0,07	0,0816	
RA	0,0816	100,0	60	0,07	0,0816	
L yhteensä	4,3142	15,4			-1,0775	
Kadut	4,3142	100,0			-0,7955	
LV					-0,2820	
E yhteensä					-0,4635	
E					-0,4635	
S yhteensä						
M yhteensä	1,3346	4,8			1,3346	
M	0,4414	33,1			0,4414	
MY	0,8932	66,9			0,8932	
W yhteensä					-11,6076	
W					-11,6076	

Rakennussuojelut	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m ²]	[lkm ±]	[k-m ² ±]
Yhteensä	1	0	1	0
Asemakaava	1	0	1	0



HONKALAN SÖRKÄNMÄEN ASEMAKAAVAN MUUTOS JA OSITTAINEN KUMOAMINEN

Vuorovaikutusraportti 9.2.2026

OAS nähtävillä:	KH 15.1.2024 § 9	31.1. – 1.3.2024
Luonnos nähtävillä:	KH 18.11.2024 § 283	27.11.2024 - 15.1.2025
Ehdotus nähtävillä:	KH 18.8.2025 § 214	27.8. – 26.9.2025
Hyväksyminen KH:	KH 9.2.2026 §	
Hyväksyminen KV:	KV 16.2.2026 §	

SISÄLLYSLUETTELO

1. Tiivistelmä kaavaproessin kulusta	3
2. Viranomaisneuvottelut ja palaverit	3
3. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)	3
3.1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatu palaute	4
4. Luonnosvaiheen vuorovaikutus	5
4.1. Kaavaluonnoksesta saatu palaute	5
4.2. Viranomaisten ja yhteisöjen lausunnot ja niihin laaditut vastineet	7
4.3. Yksityishenkilöiden mielipiteet ja niihin laaditut vastineet	26
5. Ehdotusvaiheen vuorovaikutus	28
5.1. Kaavaehdotuksesta saatu palaute	28
5.2. Viranomaisten ja yhteisöjen lausunnot ja niihin laaditut vastineet	29
5.3. Yksityishenkilöiden muistutukset ja niihin laaditut vastineet	41
6. MRA 32 §:n mukainen erilliskuuleminen	43

Yhteystiedot

Kaavan laatija:
Äänekosken kaupunki
Maankäyttöpalvelut
Hallintokatu 4, 44100 Äänekoski

Kaavoituspäällikkö Nina Marjoniemi
puh. 040 717 7479
nina.marjoniemi@aanekoski.fi

Kaavasuunnittelija Vilhelmiina Schroderus
puh. 0400 115 240
vilhelmiina.schroderus@aanekoski.fi

Kaavasuunnittelija Carita Kosonen
puh. 0400 115 241
carita.kosonen@aanekoski.fi



1. Tiivistelmä kaavaprosessin kulusta

Asemakaavan muutos on käynnistetty Äänekosken kaupungin aloitteesta ja se sisältyy kaupungin kaavoitusohjelmaan. Kaupunginhallitus päätti käynnistää kaavahankkeen kokouksessaan 15.1.2024 § 9. Kaavoitushanke kuulutettiin vireille 31.1.2024 *Pikkukaupunkilainen* ja *Äänekosken Kaupunkisanomat* -lehdissä sekä kaupungin kotisivuilla.

Kaavahankkeen lähtökohtia, tavoitteita ja etenemistä kuvaava osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) pidettiin MRL 62 §:n ja MRL 63 §:n mukaisesti nähtävillä 31.1. – 1.3.2024 välisen ajan. Määräaikana saatiin kolme palautetta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan kaavahankkeen aikana.

Aloitussvaiheen viranomaisneuvottelua (MRL 66 §) ei ollut tarpeen järjestää. Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 18.11. 2024 § 283 asettaa kaavaluonnosaineiston nähtäville MRL 62 § ja MRA 30 § mukaisesti. Kaavaluonnos pidettiin yleisesti nähtävillä Suolahden kirjastossa, kaupungintalon ala-aulassa ja kaupungin kotisivuilla 27.11. – 15.1.2024 välisen ajan. Luonnoksesta saatiin yhteensä 4 lausuntoa ja 6 mielipidettä.

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 18.8.2025 § 214 asettaa kaavaehdotusaineiston MRA 27 §:n mukaisesti nähtäville 30 vuorokauden ajaksi. Kaavaehdotus pidettiin yleisesti nähtävillä 27.8. - 26.9.2025 välisen ajan kaupungintalon ala-aulassa, Suolahden kirjastossa ja kaupungin kotisivuilla. Ehdotuksesta saatiin yhteensä 4 muistutusta ja 6 lausuntoa.

Ehdotusaineiston nähtävillä olon jälkeen MRA 32 §:n mukainen kuuleminen järjestettiin kohdennettuna.

Äänekosken kaupunginvaltuusto hyväksyi asemakaavan __. __.2026 § __pitämässään kokouksessa.

2. Viranomaisneuvottelut ja palaverit

MRL 66 §:n ja MRA 26 §:n mukaista aloitusvaiheen viranomaisneuvottelua ei ollut tarpeen järjestää. Kaavoituksen edetessä selviää, onko tarpeen järjestää MRA 26 § mukaista viranomaisneuvottelua ehdotusaineiston nähtävilläolon jälkeen.

3. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)

Honkalan Sörkänmäen asemakaavan osittaisesta kumoamis- ja muutoshankkeesta laadittu osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) oli nähtävillä 31.1. – 1.3.2024 (MRL 62 §, MRL 63§). OAS on koko kaavaprosessin ajan nähtävillä kaupungin kotisivuilla ja sitä täydennetään kaavoituksen edetessä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatiin kolme (3) kirjallista palautetta nähtävilläoloaikana.

3.1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatu palaute

Määräaikaan mennessä saatiin osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta kolme (3) kirjallista mielipidettä. Tulleisiin mielipiteisiin on laadittu kaavoittajan vastine.

Saapuneet palautteet:

Palaute 1; yksityinen, 26.2.2024

Palaute 2; yksityinen, 27.2.2024

Palaute 3; yksityinen, 27.2.2024

Tiivistelmä palautteesta 1	Vastine 1
Kiinteistön (992-32-30-6) tontin takarajalla olevan laskuojan keskikohta on sovittu olevan tonttien 6 ja 5 rajalla. Asia on ollut esillä suullisesti v. 1991 ja v. 2023 ja siitä on huomautettu kaupungintalolla tonttipalvelun mittausinsinöörille.	Kaavamuutoksessa kaavan kortteliin 30 ei esitetä muutoksia suhteessa voimassa olevaan asemakaavaan. Kaavakartalla osoitetaan yksityisten tontit kiinteistöjaotuksen mukaisina. Kaavan vaikutukset eivät kosketa korttelin 30 tonttien 5 ja 6 välisen laskuojan sijaintia.
Tiivistelmä palautteesta 2	Vastine 2
Toivotaan Sörkän lähivirkistysalueiden pysyvän asukkaiden yhteisessä käytössä jatkossakin ja myös virkistysalueille johtavat kulkuväylät. Rantaa on käytetty vuosikymmenten aikana Sörkäläisten uimarantana, kaikki kuntalaiset ovat oikeutettuja uimaan ko. kohdalla.	Lastuniemen ja Mäntyniemen välinen ranta-alue on luonnonmukaista virkistysaluetta keskeisellä paikalla Sörkänmäessä. Takalahden uimaranta sijaitsee Lastuniemen pohjoisrannalla ja kuuluu kaupungin yleisiin pieniin uimarantoihin. Uimarannasta pohjoiseen korttelin 27 tontti 1 ja sen eteläpuolella oleva rantakaistale on yksityisessä omistuksessa muodostaen yhden kiinteistön. Korttelin 31 tontit 1-5 rajoittuvat kaupungin maanomistukseen, rannan lähivirkistysalueeseen. Kaavaluonnoksessa rannan viheralueet tai kulkuoikeudet eivät muutu korttelin 31 ympärillä. Kortteliin 27 tontin 1 länsipuolelle luonnoksessa muodostuu paikalla olevan 1900-luvun alun rakennuskannan salliva loma-asunnon tontti. Rakennus ja rannalla sijainneet muut yhteiskäyttöiset tilat ovat aiemmin sijainneet kaavassa lähivirkistysalueella. Muutoksella korjataan kaava-aluemerkintää.
Tiivistelmä palautteesta 3	Vastine 3
Ei suosita puistoalueen myyntiä yksityiselle. Asia on kerran ratkaistu ja sitä ei pitäisi muuttaa, tarvitaan vain yhteisymmärrystä ja solidaarisuutta.	Ks. vastine nro 2.

Seuraavissa luvuissa on käsitelty luonnosvaiheessa saadut lausunnot ja mielipiteet. Luku 4.2 (sivut 7-25) sisältää kopiot alkuperäisistä viranomaisten ja yhteisöjen lausunnoista, niiden tiivistelmät ja lausuntoihin laaditut vastineet. Luku 4.3 (sivut 26-27) sisältää tiivistelmät mielipiteistä ja niihin laaditut vastineet.

Saapuneet lausunnot:

Lausunto 1; Keski-Suomen ELY-keskus, 13.1.2025

Lausunto 2; Äänekosken ympäristölautakunta, 11.12.2024

Lausunto 3; Äänekosken Energia Oy, 30.12.2024

Lausunto 4; Keski-Suomen liitto, 3.1.2025

Lausunto 5; Suolahden kyläyhdistys, 14.1.2025

Lausunto 6; Keski-Suomen museo, 29.1.2025,

Lausunto 7; Äänekosken kaupunkirakennelautakunta, 11.2.2025

Saapuneet mielipiteet:

Mielipide 1; yksityinen, 29.11.2024

Mielipide 2; yksityinen, 3.12.2024,

Mielipide 3; yksityinen, 3.12.2024

Mielipide 4; yksityinen, 9.12.2024

Mielipide 5: yksityinen, 13.12.2024

Mielipide 6: yksityinen, 7.1.2025

4.2. Viranomaisten ja yhteisöjen lausunnot ja niihin laaditut vastineet

Kopio lausunnosta 1



Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Lausunto

13.1.2025

1 (2)
KESELY/3308/2024

Äänekosken kaupunginhallitus
kirjaamo@aanekoski.fi

Lausuntopyyntö Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen

Lausunto ko. asemakaavan luonnosvaiheen kaava-aineistosta

Suunnittelualue sijaitsee Suolahdessa Honkalan kaupunginosan Sörkänmäen alueella Ruotitien ja Keitele -järven välissä. Matkaa Suolahden keskustaan on noin 2 kilometriä. Äänekosken maankäyttöpalveluilla on tavoitteena uudistaa Suolahden taajaman asemakaavaa laajempina kokonaisuuksina tulevien vuosien aikana. Tällä asemakaavan muutoksella tarkastellaan Sörkänmäen käyttötarkoitusta asumisen lisäksi virkistykseen. Samalla päivitetään vanhentunutta asemakaavaa selkeänä kokonaisuutena ja kumotaan asemakaavaa pohjois- ja länsireunalta.

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on tutustunut asemakaavan muutos luonnokseen ja lausuu siitä seuraavaa:

Kaava-alueella on sijainnut entinen saha, mutta tarkempaa tietoa sen toiminnasta ja alueesta ei ole tiedossa. Vaikka kaava-alueelle ei juurikaan osoiteta uutta rakentamista, tulisi kaava-asiakirjoista (kaavaselostus) ilmetä jollain muotoa entisen sahan sijainti, sekä tieto tai arvio siitä että onko sahatoiminnan seurauksena mahdollisesti maaperään kulkeutunut haitta-aineita ja onko kyseistä asiaa selvitetty/tutkittu.

Kaavakartalla alueen itäosassa Ruotintien ja Majalankadun risteyksen lähetyvillä on kaavamerkintä j-1. Kaavamerkinnöissä ja -määräyksissä kyseiselle kaavamerkinnälle ei löydy selitettä.

Kaavamerkintöihin- ja määräyksiin tulisi lisätä kumottava alueen osa - merkintä.

Kaavakartalle on osoitettu sl-5 kaavamerkinnällä viitasammakon elinympäristöt. Kaavamääräykseen tulisi lisätä maininta hävittämis- ja heikentämiskiellosta.

Kaavan luontoselvityksessä on arvokkaiksi todettuja kohteita kaikkiaan 3 kappaletta; Sörkänmäen noronvarsi, Sörkänmäen lehto ja Lastuniemen luhdet. Kaavakartalla edellä mainitut kohteet ovat merkitty luo-1 kaavamerkinnällä, paitsi Lastuniemen luhdet. Kyseisen alueen luo-1 kaavamerkinnän poisjättämistä ei ole perusteltu kaavaratkaisussa, vai

Lausunto 2 (2)
13.1.2025 KESELY/3308/2024

onko se vain jäänyt merkitsemättä kaavakartalle. Tältä osin kaava-asiakirjoja tulee tarkistaa ja mahdollisesti täydentää.

Asiakirjan hyväksyminen

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty. Asian on esitellyt ylitarkastaja Juha Romula ja ratkaissut ylitarkastaja Eero Manerus. Merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

Tiivistelmä lausunnosta 1

Tiivistelmä lausunnosta 1	Vastine 1
Kaavaselistuksesta tulisi ilmetä entisen sahan sijainti sekä tilanne aiemmista maaperän selvityksistä tai tutkimuksista sahatoiminnan alueella. Kaavamerkinnän j-1 ja kumottavan alueen osan selite tulee lisätä. Viitasammakoiden elinympäristön alueen kaavamääräykseen sl-5 tulisi lisätä maininta hävittämisen ja heikentämiskiellosta. Luontoselvityksessä todettu Lastuniemen luhat -luontokuvio on merkitsemättä kaavakartalla luo-1 merkinnällä.	Sahan rakennukset ovat sijoittuneet vaihteittain uudelleenrakentuneelle asuinalueelle Mäntyniemen ja Lastuniemen välisellä rannalla. Kiinteitä jäännöksiä kuten koneiden jalustoja on poistettu maastosta alueen uudelleen rakentuessa. Lautatarha ja taapelit ovat sijoittuneen rannan alueille, joissa ympäristöä on tiedettävästi siistitty puunkappaleista ja sopimattomasta maantäytöstä. Lisätään kaavaselistukseen havainne sahan sijainnista kartalla. Tarkistetaan kaavamerkinnät vastaamaan karttaa. sl-5 merkinnän sisällössä tuodaan esiin luonnonsuojelulain 78 §:n huomioiminen. 78 §:ssä todetaan yksiselitteisesti, että tiukkaa suojelua edellyttävään eläinlajiin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää. Kaavamääräykseen ei nähdä tarpeelliseksi eritellä luonnonsuojelulain sisältöä, jonka kaavamääräys jo edellyttää ottamaan huomioon. Tältä osin ei muutosta sl-5 merkintään.

Kopio lausunnosta 2

ÄÄNEKOSKEN KAUPUNKI

OTE PÖYTÄKIRJASTA

Ympäristölautakunta

§ 32

11.12.2024

Lausuntopyyntö Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutoksesta ja osittaisesta kumoamisesta / lausunnon antaminen

YMPLTK 11.12.2024 § 32
38/10.02.03/2024

Äänekosken kaupungin kaavoitusviranomainen on pyytänyt lausuntoa ympäristölautakunnalta Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutoksesta ja osittaisesta kumoamisesta. Kaavaluonnoksessa käsitellään pääasiassa pientaloasumisen korttelialueita sekä katu- ja virkistysalueita. Alueelle rakentunut pientaloasumisen kokonaisuus on suurelta osin yksityisten maanomistajien omistuksessa. Kaavaluonnokseen on tarkistettu tonttien muodostuminen kiinteistön rajojen mukaisesti ja osin myös maanomistajien toiveiden mukaisesti. Toteutumaton katuverkko ja asumisen alueita on vähennetty suhteessa voimassa olevaan asemakaavaan.

Suunnittelualueelle on tehty luontoselvitys vuoden 2024 aikana kaavaluonnoksen valmistelua varten. Kaavakartalle on osoitettu selvityksessä arvotetut luontokohteet, joita on mm. viitasammakolle tärkeät kosteikkoalueet sl-5 -merkinnällä sekä selvitysalueen arvokkaiksi tunnistetut alueet luo-1 -merkinnällä.

Luontoselvityksen mukaan selvitysalueelta rajattiin neljä luontoarvoiltaan arvokasta aluetta: Sörkänmäen noronvars, Sörkänmäen lehto, Lastuniemen luhdat ja kaava-alueelle rajoittuva Myllypuron luhta. Kaikilla näillä alueilla esiintyy luonnonsuojelulain nojalla suojeltua viitasammakon lisääntymispaikkoja. Kohteilla on myös luontotyyppeihin liittyviä arvoja ja alueet ovat tärkeitä myös linnustollisesti.

Kaava-aineisto löytyy kaupungin verkkosivuilta:
[Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutos 992 32/3](#)

Valmistelija

Ympäristöpäällikkö Hanna Ahonen, puh. 0400 893 683

Esittelijä

Ympäristöpäällikkö Hanna Ahonen

Päätösehdotus

Äänekosken kaupungin ympäristölautakunta antaa seuraavan lausunnon:

Viitasammakoiden lisääntymispaikkojen heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Lisääntymispaikkoihin ei tule kohdistaa sellaista maankäyttöä, joka voi muuttaa elinympäristön piirteitä ja siten uhata heikentää tai hävittää viitasammakoiden lisääntymispaikkaa. Kaavassa tulee olla rajattuna riittävän kokoinen alue viitasammakon lisääntymispaikaksi kattaen koko sen noron, puron tai kosteikon, jota viitasammakko hyödyntää lisääntymispaikkanaan. Nyt kaavaehdotuksessa esitetyt luo-1 rajaukset ovat varsin niukasti mitoitettuja ja riskinä on, etteivät ne tosiasiallisesti turvaa viitasammakopopulaation elinpiiriä kokonaisuudessaan. Ympäristölautakunta

suosittelee, että karttaan rajatut lisääntymispaikat on syytä turvata lisäksi kaikelta maankäytöltä vähintään 30 m suojavyöhykkeellä, jolloin alueen kasvillisuus puustoinen (mikroilmasto) säilyy viitasammakon lisääntymisen kannalta suotuisana. Viitasammakot mm. talvehtivat ja oleskelevat myös maa-alueella, joten riittävän kokoisien elinpiirien rajaaminen on tärkeää. Kaavoituksella tulee myös turvata, ettei eri lisääntymis- ja ruokailupaikkojen välinen yhteys katkea. Yhteys on tärkeä populaation elinvoimaisuuden tukemiseksi. Yhteys voidaan merkitä kaavaan ja muotoilla määräykset niin, että varmistetaan luonnon monimuotoisuuden säilyminen ja ekologisen pirstoutumisen vähentäminen kaavaa toteutettaessa.

Kaavamääräyksiin on syytä kirjata viitasammakoiden lisääntymisalueiden ja -yhteyksien huomioiminen viheralueen hoidossa. Mahdolliset hakkuut ja hoitotyöt on syytä hoitaa metsurin avulla jalkaisin, jotta purojen ja norojen varret eivät vahingoitu ja vedenlaatu säilyy suotuisana. Viitasammakkojen lisääntymispaikkojen ylityksiä ei tule sallia tehdä koneilla, koska viitasammakon herkäät mätimunat ja nuijapäävät voivat vahingoittua kiintoainevalumista ja vedenlaadun huonontumisesta. Viitasammakon kannalta paras ajankohta hoitotoimenpiteille on loppukesästä alkusyksyyn, jolloin poikaset ovat siirtyneet maalle.

Sörkänmäen noronvarsi on osittain kaavoitettu maa- ja metsäteollisuuden alueeksi (M), johon on rajattu luontoarvoiltaan arvokas alue merkinnällä sl-5. Luontoselvityksen mukaan vanhaan norouoman ympäristöön sijoittuu monimuotoinen metsä- ja luhtakuvio. Alueella on useita viitasammakon lisääntymisalueita ja alue on vähintäänkin paikallisesti tärkeä lepakoiden ruokailualue. Linnustossa havaittiin uhanalainen hömötiainen ja pesivänä myös esimerkiksi palokärki. Alue olisi hyvä rajata kaavassa selkeällä ja koko alan kattavalla luontoarvoja korostavalla merkinnällä, esimerkiksi merkinnällä MY.

Maisemaa ja ympäristöä muuttavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) 128 §:ssä, ja 1.1.2025 voimaan tulevan rakentamislain (751/2023) 53 §:ssä, tarkoitettua maisematyölupaa. Luontoarvot metsänhoidossa on huomioitava jo kaavan vireilläolon aikana.

Jos jotakin aluetta tai rakennuskohdetta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava, asemakaavassa voidaan antaa sitä koskevia tarpeellisia määräyksiä (suojelumääräykset). Suojelumääräysten tulee olla maanomistajalle kohtuullisia (MRL 57 §). Esitetyt toimet eivät ole kohtuuttomina maanomistajille. Toteutuessaan ne tukevat myös Äänekosken kaupungin strategiaa ja sen toimenpideohjelmien toteutumista.

ÄÄNEKOSKEN KAUPUNKI

OTE PÖYTÄKIRJASTA

Ympäristölautakunta

§ 32

11.12.2024

Alue sijaitsee vedenoton kannalta tärkeällä Mutapohjan (0977401) pohjavesialueella. Kaavamääräyksiin olisi syytä lisätä seuraavat kohdat:

- Lämpisemättömiä pintarakenteita tulee välttää mahdollisuuksien mukaan.
- Alueella ei saa säilyttää irrallaan tai varastoida nestemäisiä polttoaineita eikä muita pohjavettä likaavia aineita.
- Öljysäiliöt on sijoitettava rakennuksen sisätiloihin tai maan päälle vesitiiviiseen suoja-altaaseen, jonka tilavuuden tulee olla suurempi kuin varastoitavan öljyn enimmäismäärä.

Alueella on runsaasti havaintoja jättiukonputkista Laji.fi:ssä, joiden torjunta on kiinteistönomistajan vastuulla. Tästä syystä määräyksiin on syytä lisätä ohjauskeinona, että vieraslajien torjunnassa ei saa käyttää pohjavedelle haitallisia torjunta-aineita. Monet niistä hajoavat hitaasti ja kulkeutuvat maaperässä sekä pohjavedessä.

Päätös

Hyväksyttiin.

Otteen oikeaksi todistaa Sari Hänninen
17.12.2024

Tiivistelmä lausunnosta 2

Tiivistelmä	Vastine
Kaavassa tulee olla rajattuna riittävän kokoinen alue viitasammakon lisääntymispaikaksi kattaen koko sen noron, puron tai kosteikon, jota hyödynnetään lisääntymispaikkana. Esitetyt luo-1 rajaukset ovat niukkoja. Ympäristölautakunta suosittelee 30m lisäsuojavyöhykettä kaikelta maankäytöltä mikroilmaston säilyttämiseksi, ja että kaavoituksella turvattaisiin sammakoiden lisääntymis- ja ruokailupaikkojen yhteys. Viheralueiden hoitotoimenpiteet tulisi hoitaa jalkaisin ja ajoittaa loppukesälle tai alkusyksylle. Sörkänmäen noronvarsi on osittain kaavoitettu maa- ja metsäteollisuuden alueeksi (M), johon on rajattu luontoarvoiltaan arvokas alue merkinnällä sl-5. Alue olisi hyvä rajata kaavassa selkeällä ja koko alan kattavalla luontoarvoja korostavalla merkinnällä, esimerkiksi merkinnällä MY. Luontoarvot on huomioitava metsänhoidossa jo kaavan vireilläolon aikana. Esitetyt suojelutoimet eivät ole kohuttomia maanomistajille. Alue sijaitsee vedenoton kannalta tärkeällä Mutapohjan (0977401) pohjavesialueella. Kaavamääräyksiin olisi syytä lisätä seuraavat kohdat: – Lämpisemättömiä pintarakenteita tulee välttää mahdollisuuksien mukaan. – Alueella ei saa säilyttää irrallaan tai varastoida neste-mäisiä polttoaineita eikä muita pohjavettä likaavia aineita. – Öljysäiliöt on sijoitettava rakennuksen sisätiloihin tai maan päälle vesitiiviiseen suoja-altaaseen, jonka tilavuuden tulee olla suurempi kuin varastoitavan öljyn enimmäismäärä.	Asemakaavaratkaisu perustuu alueen rakentuneisuuden tilan todentamiseen. Asemakaavassa ei osoiteta rakentamista tai maankäytöllisiä muutoksia luonnonmukaisille alueille. Kaavaratkaisu ei lisää alueen rakentamista eikä vaikutukseltaan heikennä luonnon monimuotoisuutta, eikä lisää rakennetun asuinalueen ekologista pirstoutumista. Luontokuvioiden aluerajaukset perustuvat alueella vuonna 2024 toteutettuun luontoselvityksen. Luontoarvoja ilmentävät kuviot on tuotu kaavakarttaan tilanteen todentaneen asiantuntijan arviointityöhön ja toimitettuun aluerajaukseen perustuen. Viitasammakoiden elinympäristön rauhoittava sl-5 kaavamerkintä sijoittuu laajempien luo-1 luontokuvioiden sisään, joka toimii ehdotetun kaltaisena lisäsuojavyöhykkeenä MY- ja VL käyttötarkoituksialueilla, jotka turvaavat alueen luontoarvoja maankäytöllisesti. Kaava-alueen pohjoisosaan sijoittuvaa M-aluetta tul- laan luontokuvioiden alueella osoittamaan kaavaehdotuksessa MY-merkinnällä esitetyn mukaisesti. Koska kaava mahdollistaa pääosin pientalovaltaista asumista, ei vettä läpäisemättömiä pintarakenteita ole suurelta osin odotettavissa. Tarkennetaan kuitenkin kaavan yleismääräyksiin hulevesimääräystä seuraavasti: Vettä läpäisemättömiä pintarakenteita tulee välttää piha-alueilla. Kaavan pohjavesialuetta osoittavassa määräyksessä pv-1 kielletään pohjaveden laatua tai määrää vaarantavat toimenpiteet, mikä kattaa lausunnossa esitetyt lisäystoiveet. Kaavakartalla esitetään Äänekosken kaupungilla käytössä ollut määräystä, joka on yhteneväinen mm. Tallilan asemakaavassa esitetyn merkinnän kanssa.

Kopio lausunnosta 3



30.12.2024

LAUSUNTO
1/1

Äänekosken kaupunginhallitukselle

Äänekosken kaupunginhallitus
Hallintokatu 4
44100 Äänekoski

LAUSUNTO: HONKALAN SÖRKÄNMÄEN ASEMAKAAVAN
MUUTOS JA OSITTAINEN KUMOAMINEN

VESI

Vesihuollon osalta kaavan toteutumiselle ei ole estettä. Höökinkadun alueen vesihuolto tullaan saneeraamaan 2025-2026 välisenä aikana.

SÄHKÖ

Alueen sähköjohdot ovat suurilta osin ilmassa ja alue tullaan kaapeloimaan v.2028 mennessä. Ruotintien varrella oleva ilmajohto puretaan pois käytöstä kuten myös pylväs-muuntamo Majalan koulun läheltä. Korvaaville kaapeleille ja muuntamoille tulee löytää uudet sijoituspaikat esimerkiksi lähivirkistysalueilta (VL)

KAUKOLÄMPÖ

Alue ei ole kaukolämpöverkkojen toiminta-alueella.

Äänekoskella 30.12.2024
Äänekosken Energia Oy


Peter Rinne
tuotantopäällikkö

Tiivistelmä lausunnosta 3

Tiivistelmä	Vastine
Vesihuollon osalta kaavan toteutumiselle ei ole estettä. Höökinkadun alueen vesihuolto tullaan saneeraamaan 2025-2026 välisenä aikana. Alueen sähköjohdot tullaan kaapeloimaan v. 2028 mennessä. Ruotintien varren ilmajohto ja Majalan koulun läheinen pylväs-muuntamo tullaan purkamaan pois käytöstä. Korvaaville kaapeleille ja muuntamoille tulee löytää uudet sijoituspaikat esimerkiksi lähivirkistysalueilta (VL). Alue ei ole kaukolämpöverkoston toiminta-alueella.	Merkitään tiedoksi. Lisätään kaavakartalle Ruotintienvarrella olevalle VL alueelle ohjeellinen et -merkintä tulevia muutostoi-menpiteitä varten.

Kopio lausunnosta 4

Lähettiläjä: kirjaamo@keskisuomi.fi
Vastaanottaja: [Äänekosken kaupungin kirjaamo](#)
Aihe: Lausunto Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutoksen ja osittaisen kumoamisen luonnoksesta, Äänekoski
Päivämäärä: perjantai 3. tammikuuta 2025 9.55.41

Asia: Lausuntopyyntö: Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen, Äänekoski
Asianumero: KSL/296/03.02.00/2024
Käsittelijä: Bergius Liisa
Käsittelijän puhelinnumero: |||||
Käsittelijän sähköpostiosoite: liisa.bergius@keskisuomi.fi

Äänekosken kaupunki
kaupunginhallitus
kirjaamo@aanekoski.fi

Viite: Lausuntopyyntö 20.11.2024 Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutoksen ja osittaisen kumoamisen luonnoksesta

KESKI-SUOMEN LIITON LAUSUNTO

Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutoksen tavoitteena on ajantasaistaa kaavamerkintöjä ja -määräyksiä ja tarkastella Sörkänmäen alueen käyttötarkoitusta asumisen ja virkistykseen osalta. Samalla kumotaan vanhaa asemakaavaa alueen länsi-luoteisosassa. Alueella on voimassa vuonna 2009 hyväksytty Suolahti 2020-osayleiskaava.

Lainvoimaisen Keski-Suomen maakuntakaavan kuvausta tulisi täydentää kaavaselostukseen. Maakuntakaavan merkintöjen ja niihin liittyvien määräysten lisäksi maakuntakaavassa annetaan koko maakuntaa koskevia määräyksiä. Suolahden vaneritehtaan t/kem-merkintään liittyvä 0,5 km suojavyöhyke sivuaa Mäntyniemen rantaa.

Keski-Suomen liitolla ei ole muuta maakuntakaavasta johtuvaa huomautettavaa Honkalan Sörkänmäen asemakaavamuutoksen ja osittaisen kumoamisen luonnoksesta.

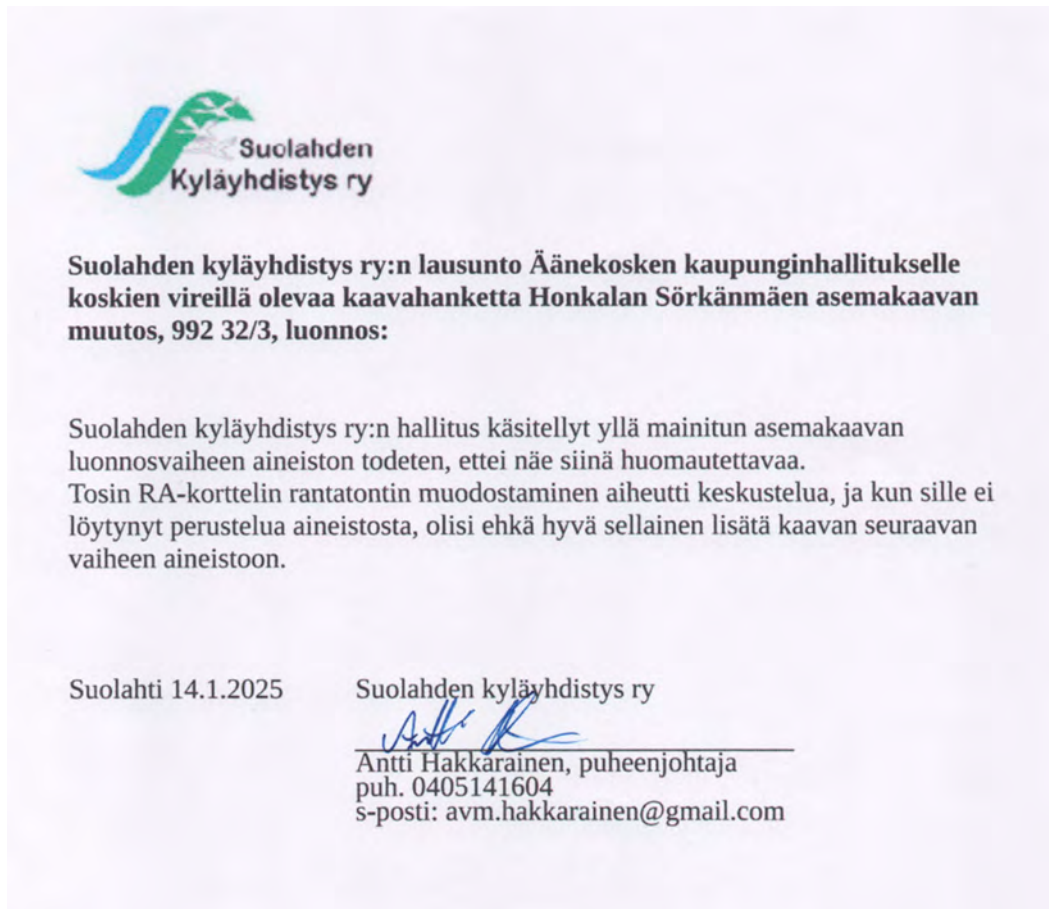
Liisa Bergius
maakunta-arkkitehti
Keski-Suomen liitto

Tämä viesti on lähetetty Keski-Suomen liiton asiantuntijajärjestelmästä, tähän viestiin ei voi vastata sähköpostilla. Lisätietoja antaa tarvittaessa asian käsittelijä.

Tiivistelmä lausunnosta 4

Tiivistelmä	Vastine
Kaavaselostukseen lainvoimaisen Keski-Suomen maakuntakaavan kuvausta tulisi täydentää koko maakuntaa koskevien määräysten osalta, sekä Suolahden vaneritehtaan t/kem merkintään liittyvän suojavyöhykkeen ulottuvuuden osalta Mäntyniemen rannassa.	Täydennetään kaavaselostusta esitetyn mukaisesti. Suolahden vaneritehtaan konsultointivyöhyke on 0,5 km.

Kopio lausunnosta 5



Tiivistelmä lausunnosta 5

Tiivistelmä	Vastine
Kaavaselostukseen tulisi lisätä rantaan osoitetun RA-tontin muodostumisen perustelu.	Lisätään kaavaselostukseen RA-tontin osalta taustatietoa asiasta.

Kopio lausunnosta 6

Jyväskylän kaupunki

LAUSUNTO

Valmistelija amanuenssi Nina Moilanen, nina.moilanen@jyvaskyla.fi, arkeologi Noora Hemminki, noora.hemminki@jyvaskyla.fi

Äänekosken kaupunki,
Kirjaamo@aanekoski.fi

Lausuntopyyntö 21.11.2024

Keski-Suomen museon lausunto kaavaluonnokseen, Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen

Keski-Suomen museolle on tullut lausuntopyyntö koskien Äänekosken Suolahden Honkalan kaupunginosassa sijaitsevan Sörkänmäen alueen asemakaavan muutosta ja osittaista kumoamista. Asemakaavan muutoksen ja osittaisen kumoamisen tavoitteena on alueen käyttötarkoituksen muuttaminen asumisen lisäksi virkistykseen. Vanhaa asemakaavaa kumotaan pääosin vesi- ja viheralueen osalta. Kaavahankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan ei ole pyydetty Keski-Suomen museon lausuntoa.

Alueen aikaisempi kaava on Suolahden kaupungin aikainen (2. Kaupunginosan Honkalan Asemakaavan muutos ja laajennus, 774 656) ja tätä kaavaa koskevia aineistoja ovat kommentoineet Keski-Suomen museo ja Museovirasto. Keski-Suomen museo on lausunnossaan 26.11.2004 kehottanut merkitsemään Pietiläisen konepajan kivijalan ja laiturin kiviarkun jäännökset kaavaan sm-merkinnällä niiden teollisuushistoriallisen arvon vuoksi. Museovirasto puolestaan on esittänyt 29.10.2004 kaava-alueelle ja koko Suolahden kaupungin alueelle kohdistuvaa muinaisjäännösinventointia tuolloisen ja tulevan kaavoituksen vuoksi, mieluiten niin että inventointi suoritettaisiin keväällä 2005. Keski-Suomen museo on 14.2.2005 antanut lausunnon, jonka mukaan asemakaavan muutoksessa on riittävästi otettu huomioon alueen kulttuurihistorialliset arvot, kun erityisinventoinnissa tutkittu kohdealue (nähtävästi viitataan Pietiläisen konepajan alueeseen) on merkitty kaavaan.

Pietiläisen konepajan jäännökset sijaitsevat kumottavaksi suunnitellulla kaava-alueella. Kaavaselostuksessa ei käsitellä kaavan vaikutuksia Pietiläisen konepajan jäännöksiin eikä muihin varhaiseen teollisen toimintaan liittyviin rakenteisiin. Tällainen selvitys tulee alueelta tehdä ennen ehdotusvaihetta, selvityksen tulokset tulee toimittaa Keski-Suomen museon arkeologille hyväksyttäväksi ennen kuin kaava-aineisto asetetaan nähtäville. Keski-Suomen museo huomauttaa, että se voi vaatia arkeologisen inventoinnin suorittamista alueella, mikäli asiaa ei

KESKI-SUOMEN MUSEO

Alvar Aallon katu 7
PL 634, 40101 Jyväskylä
puh. 050 360 8020
ksmuseo.info@jyvaskyla.fi



Jyväskylän kaupunki

LAUSUNTO

muihin seikkoihin viittaamalla voida selvittää.

Sivulla 21 todetaan että kaavoitushankkeen alueella on teollisesta toiminnasta kertovia kivijalkoja tai muita rakenteita, jotka ovat tulevaisuudessa potentiaalisia teollisuusarkeologisia kohteita. Keski-Suomen museo toteaa, että ne ovat jo nyt teollisuusarkeologisia kohteita. Timo Kantonen on selvittänyt Keiteleen teollisuusperintöä 1900-luvulla ja tähän selvitykseen on viitattu Keski-Suomen museon 14.2.2005 lausunnossa. Kantosen selvitys on varmasti edelleen riittävä maan päälle näkyvien rakenteiden osalta, mutta on huomattava, että varhainen teollisuus on voinut jättää maahan näkymättömiin myös mahdollisesti vaarallisia rakenteita tai maa-aineksia sinnekin, missä ei ole maan päälle näkyviä rakenteita. Keski-Suomen museo ei ole voinut aikaisemmin ilmaista kantaansa selvitystarpeista, koska sitä ei kutsuttu viranomaisneuvotteluihin tai pyydetty aikaisemmassa vaiheessa lausuntoa kaavahankkeesta. Sivulle 21 on korjattava lausunnon ja neuvojen antajaksi Museoviraston tilalle aluevastuumuseo eli Keski-Suomen museo.

Asemakaavan taustaselvitykseksi Äänekosken kaupunki on tehnyt rakennusinventoinnin, jossa tarkastellaan alueen rakentumisen vaiheita, rakennuskantaa ja sen kulttuurihistoriallisia arvoja. Alueelle on tehty rakennusinventointi myös 2006, jota uusi rakennusinventointi osaltaan täydentää ja ajantasaistaa. Rakennusinventointi tunnistaa suunnittelualueelta yhden kulttuurihistoriallisia arvoja käsittävän aluekokonaisuuden: Höökinkadun ja osin Majalankadun varteen rakentuneen sahan työntekijöiden asuinalueen sekä yksittäisenä rakennuksena Sahanhoitajan eli Valttarin talon osoitteessa Majalankatu 15.

Rakennetun kulttuuriympäristön osalta asemakaavan luonnokseen on merkitty suojeltavaksi Sahanhoitajan talo. Rakennus on merkitty asuinpienalojen korttelialueelle sr-2 -merkinnällä, jota koskee kaavamääräys *"Suojeltava rakennus. Kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvan kannalta arvokas rakennus, jonka ominaispiirteet tulee korjaus- ja muutostöissä säilyttää. Erityisesti julkisivukorjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja."*

Sahanhoitajan talo tontteineen sijoittuu myös Höökintien ja Majalankadun miljöökokonaisuuteen, joka on huomioitu asemakaavan luonnoksessa s-11 merkinnällä, jota koskee kaavamääräys *"Suojeltava alueen osa. Alueella olevien rakennusten ja piha-alueiden kulttuurihistorialliset ja rakennustaiteelliset kannalta arvokkaat ominaispiirteet tulee säilyttää. Uudisrakentamisen yhteydessä ja julkisivukorjauksia tehtäessä tulee käyttää alueen ympäristön luonteeseen soveltuvia materiaaleja. Autotallit tulee rakentaa erilleen asuinrakennuksesta. Julkisivun yhtäjaksoinen seinäpinta kadun puoleisella sivulla saa olla enintään 11m. Aukotukset ja rakennustaiteelliset yksityiskohdat tulee toteuttaa ympäröivään rakennuskantaan sopivalla tavalla kadun puoleisilla sivuilla. Rakennusmassan riittävä korkeus noppamaisella muodolla tai*

KESKI-SUOMEN MUSEO

Alvar Aallon katu 7
PL 634, 40101 Jyväskylä
puh. 050 360 8020
ksmuseumo.info@jyväskylä.fi

KESKI-SUOMEN MUSEO

Jyväskylän kaupunki

LAUSUNTO

kapealla runkosyvyydellä tukee 1900-luvun alun rakennuskannan muodostavan ympäristön ominaispiirteitä.”

Kaavaselostus toteaa Sahanhoitajan talosta rakennusinventoinnin perusteella seuraavaa: *”rakennus on sahayhdyskunnalle merkittävä rakennus, tyyppiesimerkki 1900-luvun virka-asunnosta, ja on hyvin säilyneen piharakennuksen kanssa harvinainen Sörkänmäen muuttuneessa rakennuskannassa. Rakennukset ovat säilyneet alkuperäiselle asulleen tunnistettavissa, ovat Suolahdelle kulttuurihistoriallisesti edustavia ja sijaitsevat ympäristössään keskeisellä paikalla vaikuttaen katunäkymiin ja alueen taajamakuvaan.”* Keski-Suomen museo yhtyy näkemykseen rakennuksen merkittävyydestä ja pitää sen suojelemista perusteltuina. Keski-Suomen museo kuitenkin esittää suojelumerkinnän kaavamääräykseen tarkennuksia:

Kaavamääräyksen selite ”suojeltava rakennus” esitetään muutettavaksi muotoon ”suojeltu rakennus”, joka kuvaa selkeämmin rakennusten kaavasuojelun tilannetta. Määräykseen esitetään lisättäväksi, että rakennusta ei saa purkaa. Se selkeyttää nykykäsitteen mukaan suojelun tarkoitusta kaavamääräyksissä. Lisäksi määräykseen esitetään lisättäväksi, että rakennuksessa tehtävissä rakentamislupaa vaativissa asioissa on pyydettävä Keski-Suomen museon lausunto ennen lupa-asian ratkaisemista. Muutos- tai korjaustoimet eivät saa heikentää rakennuksen kulttuurihistoriallisia arvoja.

Asemakaavan luonnoksen kaavakartassa jää epäselväksi koskeeko suojelumerkintä myös pihapiirin suurikokoista ja hyvin säilynyttä talousrakennusta. Rakennusta ympäröivä raja on kaavamerkintöjen selityksen perusteella tulkittavissa myös rakennusalaksi. Toisaalta rakennusala vaikuttaa muutoin koskevan lähes tonttia. Keski-Suomen museo esittää, että myös talousrakennus huomioidaan suojelumerkinnällä, jolloin sr-merkinnän tulee kaavakartassa olla näkyvissä myös talousrakennuksen kohdalla. Keski-Suomen museo ei näe tarpeelliseksi käyttää suojelumerkinnän yhteydessä numerointia asemakaavoissa, joissa ei ole useita toisiinsa nähden hierarkkisia suojelumääräyksiä. Keski-Suomen museo on havainnut, että asemakaavan suojelumääräyksen tulkinnassa asemakaavamääräyksen sanallinen sisältö on se, joka ratkaisee suojelun asteen käytännön tasolla.

Höökintien ja Majakadun miljöökokonaisuuden luonne voidaan rakennusinventoinnin perusteella tunnistaa kerrokselliseksi ja pienipiirteiseksi. Rakennuksiin Sahanhoitajan taloa lukuun ottamatta kohdistunut melko paljon muutoksia, jotka ovat heikentäneet niiden rakennushistoriallisia arvoja. Kulttuurihistoriallinen merkittävyys liittyykin pääasiassa aluekokonaisuuden ominaispiirteisiin ja

KESKI-SUOMEN MUSEO

Alvar Aallon katu 7
PL 634, 40101 Jyväskylä
puh. 050 360 8020
ksmuseumo.info@jyväskylä.fi



Jyväskylän kaupunki

LAUSUNTO

niiden muodostamiin miljööarvoihin. Alueellisen suojelumääräyksen tavoitteena on kaavaselistuksen mukaan ohjata mahdollista täydennysrakennusta huomioimaan Sörkänmäen historiallisesti keskeisimmän alueen ominaispiirteet rakennusmassoilla ja toimintojen sijoittelulla. Suojelualueen kaavamääräys ohjaa lisäksi kulttuurihistoriallisten arvojen ja ominaispiirteiden säilyttämiseen.

Keski-Suomen museon näkemyksen mukaan alueellinen suojelumääräys on sopiva menetelmä alueen kulttuurihistoriallisten ja kaupunkikuvallisten arvojen vaalimiseen ja määräyksen tavoitteet ovat oikeanlaisia. On myös perusteltua, ettei monin tavoin muuntuneille yksittäisille rakennuksille ole kohdistettu julkisivuihin kohdistuneita suojelumääräyksiä.

Keski-Suomen museo esittää kuitenkin, että s-11 kaavamääräystä selkeytettäisiin, jolloin tulkinnanvaraisuus suojelun tavoitteista vähenisi. Keski-Suomen museo ehdottaa, että kaavamääräyksessä erotettaisiin selkeämmin olemassa olevaa rakennuskantaa ja piha-alueita koskevat määräykset ja täydennysrakentamisena tehtävän uudisrakentamisen määräykset.

Olemassa olevaa rakennusperintöä koskeviin määräyksiin Keski-Suomen museo esittää lisättäväksi, että rakennukset tulee ensisijaisesti pyrkiä säilyttämään. Julkisivukorjauksien materiaalivalintoja ohjaavan määräystekstin lisäksi alueen rakennusperinnön historiallista luonnetta voi vahvistaa ohjaamalla kaavamääräyksellä korjauksia ensisijaisesti entistävään suuntaan. Kaavamääräys voi esimerkiksi edellyttää, että mikäli rakennusosia joudutaan vaihtamaan, tulee se tehdä rakennuksen alkuperäisiä yksityiskohtia kunnioittaen ja käyttäen alkuperäistä vastaavia tai rakentamisajalle tyypillisiä materiaaleja.

Keski-Suomen museo pitää hyvänä, että uudisrakentamista ohjataan kaavamääräyksillä sovitettavaksi alueen ominaispiirteitä huomioivaan ja luonnetta vahvistavaan suuntaan. Miljöökokonaisuuden luonteen säilymisen kannalta Keski-Suomen museo esittää kuitenkin huolensa asemakaavaluonnoksen mahdollistamasta kehityksestä, jossa tonteille on mahdollista rakentaa toinen asuinrakennus. Yleistyessään kaksi tontille toteutettua asuinrakennusta muuttaa oleellisesti alueen luonnetta. Keski-Suomen museo esittää, että aluesuojelumerkinnän alueelle sallittaisiin tontille vain yksi asuinrakennus.

Uudisrakentamisen osalta s-11 merkinnän kaavamääräyksen viimeinen virke on luonteeltaan toteava eikä määräävä ja jättää varsin paljon tulkinnanvaraa. Keski-Suomen museo esittää, että määräystä selkiytettäisiin ohjaamalla tarkemmin mahdollisia kattokulmia ja runkosyvyyskiä

KESKI-SUOMEN MUSEO

Alvar Aallon katu 7
PL 634, 40101 Jyväskylä
puh. 050 360 8020
ksmuseumo.info@jyvaskyla.fi



Jyväskylän kaupunki

LAUSUNTO

yksikerroksisten ja puolitoistakerroksisten rakennusten kohdalla tai täydentämällä määräyksiä rakentamistapaohjeilla, jossa voidaan määritellä myös sallitut julkisivumateriaalit ja mahdollisia muita esimerkiksi aukotuksiin liittyviä seikkoja.

Keski-Suomen museo
28.1.2025

Hanna-Kaisa Melaranta

museotoimenjohtaja

hanna-kaisa.melaranta@jyvaskyla.fi

Tiedoksi:

Museovirasto: kirjaamo@museovirasto.fi

Keski-Suomen ELY-keskus; kirjaamo.keski-suomi@ely-keskus.fi

KESKI-SUOMEN MUSEO

Alvar Aallon katu 7
PL 634, 40101 Jyväskylä
puh. 050 360 8020
ksmuseo.info@jyvaskyla.fi

K E M U
KESKI-SUOMEN MUSEO

Tiivistelmä lausunnosta 6

Tiivistelmä	Vastine
Alueen aiemmassa asemakaavan laatimisprosessissa Keski-Suomen museo ja Museovirasto ovat kehottaneet merkitsemään kaavaluonnoksessa kumottavalla alueen osalla sijaitsevan Pietiläisen konepajan kivijalan ja laiturin jäännökset sm-merkinnällä teollisuushistoriallisen arvon vuoksi. Museovirasto on lisäksi esittänyt Suolahden kaupungille tehtäväksi kattavaa muinaisjäännösinventointia. Keski-Suomen museo on lausunut alueen kulttuurihistoriallisten arvojen olevan otettu huomioon kaavassa riittävällä tasolla [viitaten Timo Kantosen vuonna 1997 laatimaan Keiteleen teollisuusperintöä käsittelevään julkaisuun]. Pietiläisen konepajan jäännökset sijaitsivat kumottavaksi suunnitellulla kaava-alueella. Kaavaselostuksessa ei käsitellä kaavan vaikutuksia Pietiläisen konepajan jäännöksiin eikä muihin varhaisen teollisen toiminnan rakenteisiin. Selvitys kaavan vaikutuksista tulee toimittaa Keski-Suomen museon arkeologille hyväksyttäväksi ennen kuin kaava-aineisto asetetaan nähtäville. Keski-Suomen museo voi vaatia arkeologisen inventointia alueelle, mikäli asiaa ei voida muihin seikkoihin viittaamalla voida selvittää. Keski-Suomen museo toteaa, että teollisesta toiminnasta jääneet rakenteet ovat teollisuusarkeologisia kohteita, ja Timo Kantosen Keitele-järven teollisuusperintöä käsittelevän selvityksen olevan edelleen riittävä maanpäällisten kohteiden osalta. Mahdollisten vaarallisten rakenteiden tai maa-aineisten osalta on selvitystarvetta. Keski-Suomen Museo ei ole voinut ilmaista kantaansa selvitystarpeesta, koska sitä ei kutsuttu viranomaisneuvotteluihin tai pyydetty lausumaan kaavahankkeesta aikaisemmassa vaiheessa. Sivulle 21 tulisi korjata lausunnon ja neuvonnan antajatahoksi Keski-Suomen museo Museoviraston sijaan. [kuvaus kaavan tueksi laaditusta rakennusinventoinnista ja kaavaluonnoksen suojelumerkinnöistä] Luonnokseen on merkitty suojeltavaksi Sahanhoitajan talo sr-2 -merkinnällä. Sahanhoitajan talo tontteineen sijoittuu myös Höökintien ja Majalankadun miljöökokonaisuuteen, joka on huomioitu asemakaavan luonnoksessa s-11 -merkinnällä. Keski-Suomen museo yhtyy näkemykseen rakennuksen merkittävyydestä ja pitää sen suojelua perusteltuna. Tarkennuksena ”suojeltava rakennus” esitetään muutettavaksi ”suojeltu rakennus” ja lisättävän, että rakennusta ei saa purkaa. Määräyksen lisäksi esitetään lisättäväksi, että rakennuksessa tehtävissä rakentamislupaa vaativissa asioissa on pyydyttävä Keski-Suomen	<u>Arkeologia</u> Asemakaavamuuutos on osa Suolahden taajaman päivitystyötä, jossa ajantasaistetaan asemakaavaa, yhtenäistetään kaavamääräyksiä ja kumotaan toteutumattomilta reuna-alueilta. Selvitys alueen arkeologisista seikoista ja kaavan kumoutumisen vaikutuksesta Pietiläisen konepajan kivijalan tunnettuun kiinteään muinaisjäännökseen on tehty kesäkuussa 2025 arkkitehdin toimesta ja lähetetty Keski-Suomen museon arkeologi Noora Hemmingille sähköpostitse 1.7.2025 kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä. Merkittään tiedoksi aiempien selvitysten todettavan riittäväksi maanpäällisten kohteiden osalta. Kaavahankkeesta ei ole järjestetty viranomaisneuvotteluita, sillä kaavamuutoksen laatiminen ei ole maakunnallisesti merkittävä hanke. Kaavaselostuksen sivun 21 kuvaus koskee voimassa olevaa asemakaavamääräystä, jonka mukaan lausunnonantaja on ollut Museovirasto. Kohde sijoittuu kumottavalle asemakaavan osalle, eikä muita muinaismuistokohteita sijaitse kaava-alueella, joten kaavamääräyksissä ei sm -merkintää esitetä. Toimenpiteenä Pietiläisen konepajan kivijalan muinaisjäännös saatetaan kaavaprosessin yhteydessä museoviranomaisen ylläpitämään muinaismuistorekisteriin, jotta kaavan kumoutuminen ei heikennä tietoisuutta kohteen muinaismuistolakiin perustuvasta suojelusta. Muinaismuistolaki (295/1963) rauhoittaa automaattisesti ilman eri toimenpiteitä lain piiriin kuuluvat kiinteät muinaisjäännökset ja kieltää sellaiset toimenpiteet, jotka saattavat olla vaaraksi muinaisjäännöksen säilymiselle. Kaavan kumoutuminen alueelta ei heikennä rauhoitusta tai jäänteiden säilymisen edellytyksiä. Kohde sijoittuu alueella voimassa olevan yleiskaavan mukaiselle virkistysalueelle, jolle ei tule toteutettavaksi rakentamista. <u>Rakennettu kulttuuriympäristö</u> Asemakaavan tarkoituksena on yhtenäistää Äänekosken kaupungilla käytössä olevia kaavamääräyksiä. Rakennetun kulttuuriympäristön kohteiden määräyksissä käytetään termiä ”Suojeltava rakennus”, mikä turvaa rakennuksen säilymisen rakentamislupaa vaativissa toimenpiteissä. Muutetaan Sahanhoitajan talon suojelukohteelle merkintä sr-7, jota on käytetty mm. viimeisimmässä lähialueen asemakaavassa. sr-7 merkinnän määräys; ”<i>Suojeltava rakennus. Kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvan kannalta arvokas rakennus, jonka ominaispiirteet tulee korjaus- ja</i>

museon lausunto ennen lupa-asian ratkaisemista. Muutos- ja korjaustoimet eivät saa heikentää rakennuksen kulttuurihistoriallisia arvoja.

Asemakaavaluonnoksen kaavakartalla jää epäselväksi koskeeko suojelumerkintä myös talousrakennusta. Keski-Suomen museo esittää myös talousrakennuksen huomioitavaksi sr-suojelumerkinnällä. Keski-Suomen museo ei näe tarpeelliseksi käyttää suojelumerkinnän yhteydessä numerointia asemakaavoissa, joissa ei ole toisiinsa nähden hierarkisia suojelumääräyksiä. Asemakaavamääräyksen sanallinen sisältö ratkaisee suojelun asteen käytännön tasolla.

[kuvaus Höökinkadun ja Majalankadun aluekokonaisuudesta, jolle on annettu alueellinen suojelumääräys]. Keski-Suomen museon näkemyksen mukaan alueellinen suojelumääräys on sopiva menetelmä alueen kulttuurihistoriallisten ja kaupunkikuvallisten arvojen vaalimiseen ja määräyksen tavoitteet ovat oikeanlaisia. On myös perusteltua, ettei monin tavoin muuntuneille yksittäisille rakennuksille ole kohdistettu julkisivuihin kohdistuneita suojelumääräyksiä.

Selkeytykseksi esitetään, että kaavamääräyksessä erotettaisiin selkeämmin olemassa olevaa rakennuskantaa ja piha-alueita koskevat määräykset ja täydennysrakentamisena tehtävät uudisrakentamisen määräykset. Rakennusperintöä koskeviin määräyksiin esitetään lisättävän, että rakennukset tulee ensisijaisesti pyrkiä säilyttämään. Alueen rakennusperinnön historiallista luonnetta voi vahvistaa ohjaamalla korjauksia ensisijaisesti entistävään suuntaan alkuperäisiä yksityiskohtia säilyttäen ja käyttäen alkuperäisiä tai rakentamisajalle tyypillisiä materiaaleja.

Keski-Suomen museo pitää hyvänä, että uudisrakentamista ohjataan kaavamääräyksillä sovitettavaksi alueen ominaispiirteitä huomioivaan ja luonnetta vahvistavaan suuntaan. Miljöökokonaisuuden luonteen säilymisen kannalta on huomattavaa, että tonteille on mahdollista rakentaa toinen asuinrakennus, mikä voi yleistyessä muuttaa alueen luonnetta. Esitetään, että aluesuojelumerkinnän alueella sallittaisiin vain yksi asuinrakennus.

Kaavamerkinnän s-11 suojelumääräyksen osalta esitetään selkeytettävän ohjaamaan tarkemmin mahdollisia kattokulmia ja runkosyvyysyksi- ja puolitoistakerroksisten rakennusten kohdalla tai täydentämällä määräyksiä rakentamistapaohjeella, jossa voidaan määritellä sallitut julkisivumateriaalit, aukotustapa ja mahdollisia muita seikkoja.

muutostöissä säilyttää. Erityisesti julkisivukorjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja. Rakentamislupaa vaativissa toimenpiteissä on kuultava museoviranomaista."

Tarkennetaan Sahanhoitajan talon rakennussuojelun merkintätapa vastaamaan Suolahden Tallilan asemaakaavassa käytettyä suojelumääräystä sr-7 ja korttelialueen merkintää AO/s, mikä osaltaan huomioi talousrakennuksen säilymistä.

Suojelumerkinnän numeroindeksi vastaa Äänekosken kaupungin asemakaavoissa käytettävää tapaa. Sitä ei ole syytä muuttaa yhden kaavan osalta, mikä vaikeuttaisi ajantasa-kaavan tulkintaa jatkossa ja aiheuttaisi ristiriitaa eri asema-kaavojen tulkinnoissa.

Täsmennetään aluesuojelumääräystä s-11 seuraavaan muotoon; "Suojeltava alueen osa. Alueella olevan rakennuskannan kulttuurihistorialliset ja rakennustaiteelliselta kannalta arvokkaat ominaispiirteet tulee säilyttää. Muutos- ja korjaustoimenpiteet tulee toteuttaa entistäen alkuperäisiä yksityiskohtia säilyttäen sekä käyttäen alkuperäisiä tai rakentamisajalle tyypillisiä materiaaleja.

Uudisrakentaminen tulee sovittaa olemassa olevaan rakennuskantaan. Aukotukset ja rakennustaiteelliset yksityiskohdat tulee toteuttaa ympäröivään rakennuskantaan sopivalla tavalla. Julkisivun yhtäjaksoinen seinäpinta kadun puoleisella sivulla saa olla enintään 11 m. Rakennuksen toteutus riittävän korkeana noppamaisella muodolla tai kapealla runkosyvytydellä tukee alueen säilyneiden pientalojen rytmiä.

Talousrakennukset tulee rakentaa erilleen asuinrakennuksesta eikä sellaista tule liittää asuinrakennukseen katoksilla. Tasa- tai pulpettikattoja ei sallita merkinnän alueella."

AO merkinnän alueella on mahdollista toteuttaa yksi asuinrakennus, joka voi olla kaksiasuntoinen. Asuinrakennusten määrä on kuitenkin vain yksi. Mikäli AO merkinnän alueelle sallitaan yhtä asumisen päärakennusta enemmän asuinrakennuksia, tulee se kaavamääräyksessä mainita. AP merkinnän alueella on mahdollista toteuttaa erillisiä pientaloja. AO kaavamääräykseen ei nähdä tarpeelliseksi rajoittaa tarkemmin asuinrakennusten lukumäärää. s-11 määräyksessä huomioidaan jo talousrakennusten sijoittaminen erilleen asuinrakennuksesta.

Koska alueen rakennuskanta on moninaista ja edustaa erikäisiä pientalorakennustapoja, ei yhtenäistävää rakennustapaohjetta katsota tarpeelliseksi.

Kopio lausunnosta 7

ÄÄNEKOSKEN KAUPUNKI

OTE PÖYTÄKIRJASTA

Kaupunginhallitus

§ 9

15.01.2024

Kaupunginhallitus

§ 283

18.11.2024

Kaupunkirakennelautakunta

§ 9

06.02.2025

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus:

1) hyväksyy kaavoittajan vastineen, joka koskee osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta jätettyä palautetta; ja

2) päättää asettaa 18.11.2024 päivätyn asemakaavan muutosluonnoksen ja siihen liittyvän sitovan tonttijaon MRL 62 §: n ja MRA 30 §:n mukaisesti julkisesti nähtäville kuulemistä varten. Kaavaluonnosaineistosta pyydetään tarvittavat viranomaisten lausunnot.

Päätös

Hyväksyttiin.

KAURAK 06.02.2025 § 9

38/10.02.03/2024

Äänekosken kaupunginhallitus on 18.11.2024 pyytänyt lausuntoa Honkolan Sörkänmäen asemakaavan muutoksesta ja osittaisesta kumoamisesta. Lausunnon kohteena oleva kaavan muutoksilla tarkastellaan kaavan käyttötarkoitusta asumiseen ja virkistykseen. Vanhentunutta asemakaavaa päivitetään ja myös kumotaan sen pohjois- ja länsireunalla. Kumoaminen koskee lähivirkistys- ja vesialueita sekä kahta rakennettua asuin- ja liikennealuetta. Kumottavalla alueella on myös neljä rakentamatonta omakotitalotonttia. Asemakaavan luonnos on asetettu nähtäville 27.11.2024 – 15.1.2025 väliseksi ajaksi.

Suunnitellun kaavan ehdotetut ratkaisut perustuvat käytännössä rakennetun ympäristön tilanteen mukaisesti. Nyt esitettävät rakentamatonta aluevaraukset hyödyntävät jo toteutettua katuverkkoa. Tämä tarkoittaa sitä, että kaupunkirakennepalveluiden vastuualueelle ei tule tarvetta investoida alueen katurakentamiseen. Uudessa kaavassa poistuisi siten myös katuvaraukset Nehenkadun osalta sekä Mortinkatua koskien Hintakankadun eteläpuolelta. Lisäksi kaavaa tullessiin luonnoksen mukaisesti toteutettuna kumoamaan suunnittelualueen lännen – ja lounaanpuolella, jossa kumotaan vesialuetta, katualueita sekä korttelialuetta. Kumoaminen koskee pinta-alaltaan vajaata 20 hehtaaria ja muutoksen alainen asemakaava on n. 28 ha:n suuruinen alue. Yhteensä siis suunnittelualueen pinta-ala on reilut 47 hehtaaria.

Kaava-alueen länsipuolella sijaitsee Porttilankatu. Kaavaluonnoksessa esitetään, että kadun loppupään alueelle sijoittuva kaava kumotaan. Kumoaminen on järkevää, koska alue ei ole toteutunut voimassa olevan kaavan mukaisesti ja kaupungilla ei ole tarvetta investoida kyseisen katualueen rakentamiseen. Nyt kaavan ulkopuolelle jäävän katuyhteyden osalle tämä tarkoittaa

ÄÄNEKOSKEN KAUPUNKI

OTE PÖYTÄKIRJASTA

Kaupunginhallitus	§ 9	15.01.2024
Kaupunginhallitus	§ 283	18.11.2024
Kaupunkirakennelautakunta	§ 9	06.02.2025

myös muutosta. Yhteys muuttuu kaavan kumoamisen myötä pihatieksi (yksityistie) ja kaupunki tulee lopettamaan kadun kunnossapidon uuden kaava-alueen rajalle, mikäli kaava etenee ehdotusvaiheen jälkeen hyväksyttäväksi. Samalla kaupunki tulee purkamaan Porttilankadun, kaupungille kuulumattoman huoltovastuun alueelta, katuvalaistusta koskevat rakenteet.

Ympäristölautakunta on lausunnossaan ottanut seikkaperäisesti kantaa alueen luontoarvoihin. Todettakoon kuitenkin, että alue sijaitsee vedenoton kannalta tärkeällä Mutapohjan pohjavesialueella. Siksi kaavamääräyksissä tulisi ottaa kantaa läpäisemättömiin pintarakenteisiin ja toimintaan, jotka voivat aiheuttaa pohjavesien likaantumista. Keväällä 2024 jätettiin valtuustoaloite koirapuiston rakentamisesta Suolahteen. Vaikka kaavoitus on tarkastellut koirapuiston rakentamista kyseisen kaavan alueelle, sitä ei voitane alueelle toteuttaa alueen ollessa pohjavesialuetta. Koirapuistolle on tarvittaessa esitettävä paikkaa muualta Suolahdesta.

Alueella sijaitseva Borovitsinpuisto ei nimeltään vastaa tämänhetkistä ajattelua paikan nimistä. Paikan nimiä on syytä tarkastella kaavamuutoksien yhteydessä. Koska paikannimet ovat merkittävä osa kulttuuriperintöä, niillä on siten viesti menneestä tulevaan. Borovitsinpuisto on nimetty Venäläisen kaupungin mukaan Borovitsin kaupungin ollessa Suolahden kaupungin ystävyyskaupunki. Nyt ystävyystoiminta on loppunut, eikä puiston nimeä ole perusteltua pitää entisellään.

Honkolan Sörkänmäen asemakaavan muutoksesta ja osittaisesta kumoamisesta on laadittu vuorovaikutusraportti, jossa ilmenee osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatu palaute. Palautteita saatiin kolme kappaletta, joihin kaavoittaja on antanut vastineet. Yksi palautteista koski uimarannan pysyttämistä alueella. Kaavassa on tarkoitus säilyttää Takalahden uimaranta, joka kuuluu kaupungin yleisiin uimarantoihin.

Kaavan tarkastelu auttaa myös alueen hulevesien hallintaa koskevia päämääriä. Kaavassa on otettu huomioon tarpeelliset Äänekosken kaupungin huleveden hallintaa koskevat periaatteet.

Sörkänmäen alueen rakennusinventointi on suoritettu 2024. Inventoinnin pohjalta on myös syntynyt esitys rakennettujen suojelukohteiden merkitsemiseksi kaavaan. Kaavassa Suolahden kulttuurihistoriallista rakennuskantaa edustavat sahanhoitajan talo piharakennuksineen. Sr-2 merkintä löytyy likipitään Majalankadun puolesta välistä.

Kaavaluonnos täyttää asetetut keskeiset tavoitteet ja uudistaa hyvin voimassa olevat kaavamääräykset nykypäivän tasolle ja noudattaa

ÄÄNEKOSKEN KAUPUNKI		OTE PÖYTÄKIRJASTA
Kaupunginhallitus	§ 9	15.01.2024
Kaupunginhallitus	§ 283	18.11.2024
Kaupunkirakennelautakunta	§ 9	06.02.2025

siten rakenteeltaan yhtenäisesti muita Äänekosken kaupungin asemakaavoja. Tärkeät lähivirkistysalueiden toiminnalliset edellytykset on otettu kaavaluonnoksessa hyvin huomioon. Alueelle jää sopivasti väljyyttä jättämällä rinteisiä metsäalueita rakentamisen ulkopuolelle. Väljä asuminen mahdollistaa siten myös toteuttaa hulevesien hallinnan imeytettäviksi kiinteistöjen omilla alueilla.

Valmistelija	Tekninen johtaja Tommi Rautjärvi, puh. 040 054 3587.
Esittelijä	Teknisen johtajan sijainen, kaupunkirakennepäällikkö Erika Räihä, puh. 040 762 3811.
Päätösehdotus	Kaupunkirakennelautakunta päättää antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon.
Päätös	Hyväksyttiin. -----

Liitteet	7 Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen / Kaavaluonnos
	Otteen oikeaksi todistaa 11.2.2025
	Kati Kinnunen toimistos sihteeri

Tiedoksianto		
pvm	vastaanottaja	tiedoksiantotapa / tiedoksiantaja
11.2.2025	Kaavoitus	sähköpostitse / Kati Kinnunen

Tiivistelmä lausunnosta 7

Tiivistelmä	Vastine
Kaavaluonnoksessa ehdotetut ratkaisut perustuvat rakennetun ympäristön tilanteen todentamiseen. Esitetyt rakentamattomat aluevaraukset hyödyntävät jo toteutettua katuverkkoa. Kaupunkirakennepalveluiden vastuualueelle ei tule tarvetta investoida alueen katurakentamiseen. Uudessa kaavassa poistuisi katuvaraukset Nehenkatu sekä osa Mortinkatua Hintikankadun eteläpuolella. Porttilankadun loppupään kumoaminen on järkevää, koska alue ei ole toteutunut voimassa olevan kaavan mukaisesti ja kaupungilla ei ole tarvetta katualueen rakentamiselle. Kumottavalle alueenosalle sijoittuva katu-yhteys muuttuu yksityistieksi ja vastuu kunnossapidosta siirtyy kaupungilta pois. Kaupunki tulee purkamaan Porttilankadun katuvalaistusta koskevat rakenteet. Alue sijaitsee vedenoton kannalta tärkeällä Mutapohjan pohjavesialueella. Kaavamääräyksissä tulisi ottaa kantaa läpäisemättömiin pintarakenteisiin ja toimintaan, jotka voivat aiheuttaa pohjavesien likaantumista. Keväällä 2024 jätetyssä valtuustoaloitteessa koirapuisto ei sovellu toteutettavaksi pohjavesialueelle. Alueella sijaitsevan Borovitsinpuiston nimi on syytä tarkastella kaavamuutoksen yhteydessä. Borovitsinpuisto on nimetty venäläisen kaupungin mukaan Suolahden ystävyyskaupungin Borovitsin mukaan. Ystävyystoiminnan lakattua nimeä ei ole perusteltua säilyttää. Osallistumis- ja arvioimissuunnitelmasta saadussa palautteista yksi koski uimarannan säilyttämistä alueella. Kaavassa on tarkoitus säilyttää Takalahden uimaranta, joka kuuluu kaupungin yleisiin uimarantoihin. Kaavan tarkastelu auttaa alueen hulevesien hallintaa koskevia päämääriä. Kaavassa on otettu huomioon tarpeelliset Äänekosken kaupungin huleveden hallintaa koskevat periaatteet. Kaavaluonnos täyttää asetetut keskeiset tavoitteet ja uudistaa voimassa olevat kaavamääräykset nykypäivän tasolle noudattaen yhtenäisesti muita Äänekosken kaupungin asemakaavoja. Lähivirkistysalueiden toiminnalliset edellytykset on otettu hyvin huomioon. Alueelle jää sopivasti väljyyttä jättämällä rinteisiä metsäalueita rakentamisen ulkopuolelle. Väljä asuminen mahdollistaa hulevesien hallinnan imeytettäväksi kiinteistöjen omilla alueilla.	Merkitään tiedoksi. Kaava-alue on kokonaisuudessaan pientaloasumiselle osoitettua aluetta, joten vettä läpäisemätöntä aluetta ei juurikaan arvioida toteutuvan. Äänekosken kaupungilla käytössä oleva pv-1 merkintä kattaa tavoitteen pohjaveden laatua tai määrää vaarantavien toimenpiteiden rajoittamisesta. Koirapuisto esitetään asemakaavassa ohjeellisella merkinnällä. Koirapuiston tulee varustaa tarpeellisilla roska-astioilla, joihin koirien jätökset voidaan kerätä. Koirapuiston sijoittamista alueelle ei nähdä riskinä pohjavedelle. Nimistötoimikunta päätti kokouksessaan 8.5.2025 Borovitsinpuiston uudesta nimestä. Nimi muutetaan kaavaehdotuskartalle. Merkitään tiedoksi.

4.3. Yksityishenkilöiden mielipiteet ja niihin laaditut vastineet

Tiivistelmä mielipiteestä 1	Vastine 1
Paikka, johon Koirapuistoa on suunniteltu, on jo lasten suosimaa ”harrastealuetta”. Alueella on hyvä polut maastopyöräilyyn, RL-autoiluun ja muihin leikkeihin. Talvisin alue on myös suosittu mäenlaskupaikka. Tästä syystä ja siitä että alue on takapihallamme emme toivo koirapuistoa rakennettavaksi Pässinmäkeen. Myöskin omat koiramme varmasti häiriintyvät. Koirapuistolle on varmasti tilaa esim. Suojarinteen alueella, eikä siellä ole asutustakaan yhtä lähellä.	Kaavamerkintä ”kp” on ohjeellinen koirapuistolle varattava alueenosa, joka toimii ehdotuksena toiminnon sijoittamiselle. Ohjeellisen aluevarauksen sisällyttäminen asemakaavan virkistysalueelle mahdollistaa toteuttamisen tulevaisuudessa. Koirapuiston toteutettava laajuus, vaikutukset ja sopivat aukioloajat arvioidaan sijaintia valittaessa päätöksenteossa. Asemakaavassa ohjeellisenä esitetty -merkintä huomioi tehdyn valtuustoaloitteen koirapuiston mahdollistamisesta Suolahteen. Sijoittamalla koirapuisto asutuskeskittymän yhteyteen varmistetaan tarkoituksenmukaisuus, saavutettavuus ja tuetaan alueen virkistysalueiden ja ulkoilureittien kehittämistä. Koirapuisto voi aktiivisena päivittäisenä toimintona lisätä alueen myönteistä liikehdintää ja tuoda luonnollisia valvonnallisia etuja. Koirapuisto on hyvä sijoittaa viivähtämistä tukevaan viihtyisään ympäristöön ulkoilureittien saavutettavuusalueelle. Muiden virkistystoimintojen läheisyys auttaa hoidetun aluekokonaisuuden muodostumista. Lastuniemenpuiston uimaranta ja Pässinmäen palloilukenttä ympäristöineen muodostavat keskeisen Suolahden Honkalan kaupunginosan yhtenäisen virkistysalueen. Kaavaprosessissa tarkastellaan ohjeellisen aluevarauksen siirtämistä Lastuniemenpuiston alueelle Pässinmäen keskeisen lasten- ja nuorten virkistysalueen sijaan. Koirapuisto palvelee ennen kaikkea lähiympäristönsä tarpeita. Sijoittuessaan Lastuniemenpuiston alueelle koirapuisto voi tukea rannan virkistysreittien ylläpitoa ja kehittämistä. Kaavassa huomioidaan koirapuistoa koskeva palaute. Pässinmäen virkistysalue jätetään asemakaavaehdotuksessa vapaa-muotoiseen virkistyskäyttöön.
Tiivistelmä mielipiteestä 2	Vastine 2
Pässinmäki on vuosikymmeniä toiminut lasten leikkipaikkana ympäri vuoden. Tälläkin hetkellä lapset leikkivät siellä mitä mielikuvituksellisimpia leikkejä. Milloin seikkailijat, milloin poliisia ja rosvoa. Pässinmäki eli Sörkkäläisille monttu, on tärkeä kohtaamispaikka lasten kanssa ja lasten keskinäinen paikka tavata muita lapsia. Kesäisin siellä menee pyöräilyrata ja talvella siellä voi nähdä iltamyöhälläkin lapsia pulkkamaässä. En missään nimessä halua tälle paikalle koirapuistoa, joka ei pelkästään tuhoaisi leikkipaikkaa vaan aiheuttaisi häiriötä lähellä asuville asukkaille.	Ks. vastine nro 1.
Tiivistelmä mielipiteestä 3	Vastine 3
Pässinmäen koirapuisto on asemakaavaluonnoksessa sijoitettu keskelle lasten ja nuorten käyttämää leikki-, mäenlasku- ja crossailualueutta! Voisiko koirapuiston	Ks. vastine nro 1.

suunnitella muualle, jotta alue jäisi edelleen lasten ja nuorten käyttöön.	
Tiivistelmä mielipiteestä 4	Vastine 4
Hyvä, että puistoja on nimetty, mutta miten puisto määritellään? Esimerkiksi Borovitsinpuisto taitaa olla pelkkä ryteikköä. Myöskin Mortinkadun ja Leinosenkadun kulma on pelkkää pajukkoa. Siitä on osakkaat pitäneet huolta purosta asti: ajaneet nurmikon siistiksi. Muu osa on surkeaa epäsiistiä ryteikköä. Onko suunniteltu kunnostaa edes jotakin k.o. alueesta?	Asemakaavassa on osoitettu lähivirkistysalueet Lastuniemenpuisto, Pässinmäki ja Borovitsinpuisto alueille aiemmin annetuilla nimillä, joissa esiintyy sana puisto. Lähivirkistysalueet (VL) ovat virkistys- ja ulkoilukäyttöön tarkoitettuja taajamarakenteeseen kytkeytyviä alueita, joita ei ole tarkoitettu rakennettavan puistomaisiksi. Puisto merkinnällä (P) osoitettaisiin virkistysalueet, jotka on rakennettu tai on suunniteltu rakennettavaksi puistomaisiksi alueiksi. Puistojen hoidon tasoa ei kuitenkaan määritellä asemakaavan yhteydessä. Lähivirkistysalueiden ympäristönhoidossa tulee huomioida todetut luontoarvot. Borovitsinpuiston luo-1 aluerajaus osoittaa luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän luonnontilaisena säilytettävän alueen, johon sijoittuu luonnonsuojelulain nojalla suojellun viitasammakon elinympäristöä.
Tiivistelmä mielipiteestä 5	Vastine 5
Omistamme kiinteistöjä kaavaluonnos-alueella. Uudessa kaavaluonnoksessa suunnitellut tontit maillemme on ok. Kuinka kulku tonteille on ajateltu? Nehenkatu on poistettu. Alue on vuokrattuna viljelykäyttöön. Borovitsinpuisto sinällään hyvä, että jää alueita myös luonnontilaan. Mielipiteemme koirapuiston ajattelusta sijainnista on yhtäläinen. Pässinmäki ja ”monttu” kenttineen on ikiaikainen asukkaiden ja lähinnä lasten vapaa-ajanviettopaikka, jonne koirapuisto ei oikein sovellu. Alueen koirilla on vapaata luontoa riittämiin. Keskustassa tarve painottuu, varsinkin heille, joilla ei ole autoa. Siten Sörkkä ei ole paras paikka vaan jossain keskustan liepeillä, Suojarinne esim? Honkala-tilaan on ikiajan kuulunut venepaikka Lastuniemen kupeessa. Tämä pysynee voimassa? (piirros) Onko tulevilla uudella asemakaavalla vaikutusta vuoraviljelysopimukseen? Keiteleen rannoille suunnitellut lähivirkistysalueet kulkuoikeuksineen ovat myös positiiviset asiat.	Asemakaavaluonnoksessa korttelin 74 tonttien 1-3 liittymät käännettäisiin Ruotintielle. Tonttien tienpuoleisella laidalla on liittymäkielto-merkintä muilta osin. Korttelin 25 ajoyhteyden ohjeellinen sijainti on merkitty Hintikankadulta lähivirkistysalueen reunalta. Koirapuistosta ks. vastine nro 1. Asemakaavamuutoksella ei ole vaikutusta viljelyalueen käyttöön. Muutos mahdollistaa tonttien muodostamisen asemakaavan mukaisiksi tulevaisuudessa. Venepaikka Lastuniemen venevalkamassa muodostettaisiin rasiiteena/käyttöoikeutena kiinteistölle. Asemakaavassa selaista ei merkittäisi.
Tiivistelmä mielipiteestä 6	Vastine 6
Kevyen liikenteen yhteyttä välillä Höökinkatu-Ruotintie ei saa poistaa. Se on elintärkeä kulkuyhteys. Tonttien Höökinkatu 15 ja 17 välistä on lyhin ja kaikista turvallisin kulku Ruotintien kevyenliikenteen väylälle. Lapsia asuu Höökinkadulla nyt ja tulevaisuudessa ja heidän turvallinen liikkuminen on kaikkein tärkeintä.	Ko. kevyen liikenteen yhteys (pp) on poistettu kaavaluonnoksessa. Yhteyden ala on esitetty muodostettavaksi osaksi korttelin 23 tonttia 11.

5. Ehdotusvaiheen vuorovaikutus

Keski-Suomen museon lausunnossa pyydetty lisäselvitys Sörkänmäen arkeologisista seikoista ja kaavamuutoksen vaikutuksista Pietiläisen koepajan kivijalan kiinteään muinaisjäännökseen lähetettiin Keski-Suomen museon arkeologille Noora Hemmingille sähköpostitse 1.7.2025 ennen kaavaehdotuksen nähtäville asettamista.

Kaavaehdotus asetettiin nähtäville 27.8. – 26.9.2025 väliseksi ajaksi kaupungin kotisivuille, Suolahden kirjastolle ja kaupungintalon ala-aulaan.

5.1. Kaavaehdotuksesta saatu palaute

Kaava-aineistosta saatiin neljä muistutusta ja kuusi lausuntoa. Keski-Suomen ELY-keskus ilmoitti, ettei sillä ole lausuttavaa aineistosta. Seuraavissa luvuissa on käsitelty ehdotusaineistosta saadut lausunnot ja muistutukset. Luku 5.2 (sivut 29-40) sisältää kopiot alkuperäisistä viranomaisten ja yhteisöjen lausunnoista, niiden tiivistelmät ja lausuntoihin laaditut vastineet. Luku 5.3 (sivut 41-42) sisältää tiivistelmät muistutuksista ja niihin laaditut vastineet.

Saapuneet lausunnot:

Lausunto 1; Äänekosken ympäristölautakunta, 17.9.2025

Lausunto 2; Keski-Suomen liitto, 22.9.2025

Lausunto 3; Äänekosken Energia Oy, 24.9.2025

Lausunto 4; Jyväskylän seudun ympäristöterveys, 26.9.2025

Lausunto 5; Keski-Suomen museo, 21.8.2025

Lausunto 6; Kaupunkirakennelautakunta, 2.10.2025

Saapuneet muistutukset:

Muistutus 1; yksityinen, 9.9.2025

Muistutus 2; yksityinen, 16.9.2025

Muistutus 3; yksityinen, 22.9.2025

Muistutus 4; yksityinen, 6.10.2025

5.2. Viranomaisten ja yhteisöjen lausunnot ja niihin laaditut vastineet

Kopio lausunnosta 1

YMPLTK 17.09.2025 § 40
38/10.02.03/2024

Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen / Kaavaehdotus ja sitova tonttijako

Suolahden Honkalan kaupunginosassa sijaitsevan Sörkänmäen alueen asemakaavan muutoksessa päivitetään ja kumotaan asemakaavaa pohjois- ja länsireunalta lähivirkistys- ja vesialueilta sekä kahdelta rakennetulta asuinkiinteistöltä. Kumottavalle alueelle sijoittuu neljä rakentamatonta omakotitonttia. Suunnittelualue sijaitsee noin 2 kilometrin etäisyydellä Suolahden keskustasta pohjoiseen Ruotintien länsipuolella. Asemakaavan muutos on käynnistetty Äänekosken kaupungin aloitteesta (kaupunginhallitus 15.1.2024 § 9) ja se sisältyy kaupungin kaavoitusohjelmaan vuosille 2024-2026. Kaavaehdotus ei ole kaavaluonnosvaiheesta merkittävästi muuttunut.

Kaava-alueen pohjoisosassa sijaitseva luo-1 aluetta ympäröivän alueen M- merkintä (maa- ja metsätalousalue) on vaihdettu MY- merkinnäksi (maa- ja metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja), jolla on huomioitu ympäristölautakunnan asiassa antama lausunto. Lisäksi Lastuniemenpuiston eteläkärjen sl-5 merkinnän ympärille on

vastaavasti rajattu luo-1 merkinnällä laajempi alue. Viime lausunnon yhteydessä on jäänyt lausumatta koirapuiston sijoittamisesta pohjavesialueelle, mistä syystä asia nähdään tarpeellisena nostaa esille tässä vaiheessa. Koirapuisto on siirretty Pässinmäen puistoalueelta rannalle Lastuniemenpuistoon. On huomion arvoista, että koirapuisto sijaitsee edelleen 1-luokan pohjavesialueella minkä lisäksi aivan rannan tuntumassa. Koirapuiston eteläpuolella sijaitsee pohjavedenottamo, johon vesi kulkeutuu rantaimeytyksenä. Koirapuistosta kulkeutuu maaperään ja viereiseen vesistöön ravinteita sekä taudinaiheuttajia, joista ajan saatossa aiheutuu ranta-alueen rehevöitymistä ja pohjaveden pilaantumisvaaraa.

[Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutos, 992 32/3](#)

Valmistelija	Ympäristötarkastaja Jatta Heikkinen, puh. 0400 545 346
Esittelijä	Ympäristöpäällikkö Hanna Ahonen, puh. 0400 893 683
Päätösehdotus	Ympäristönsuojeluviranomainen huomauttaa, että koirapuistoa ei lähtökohtaisesti tulisi perustaa pohjavesialueelle erityisesti, kun kyseessä on pohjavesialue, jolla sijaitsee pohjavedenottamo. Mikäli puisto tästä huolimatta halutaan perustaa, tulee puiston perustamis- töissä huomioida maaperän suojarakenteet ja hulevesien ohjautuminen sekä kuulla Äänekosken Energia Oy:ta juomaveden laadun turvaamiseksi ja varata tilaisuus ympäristövalvonnalle kommentoida ympäristön pilaantumisen vaaraa vähentävien rakenteiden suunnittel- maa.
Päätös	Hyväksyttiin.

Tiivistelmä lausunnosta 1

Tiivistelmä	Vastine
Kaava-alueen pohjoisosassa sijaitseva luo-1 aluetta ympäröivän alueen M -merkintä on vaihdettu MY-merkinnäksi, jolla on huomioitu ympäristölautakunnan antama lausunto. Lastuniemenpuiston eteläkärjen sl-5 merkinnän ympärille on rajattu luo-1 merkinnällä laajempi alue. Viime lausunnon yhteydessä on jäänyt lausumatta koirapuiston sijoittamisesta pohjavesialueelle. Koirapuisto on siirretty Pässinmäen puistoalueelta rannalle Lastuniemenpuistoon. Koirapuisto sijaitsee 1-luokan pohjavesialueella ja lisäksi aivan rannan tuntumassa. Koirapuiston eteläpuolella sijaitsee pohjavedenottamo, johon vesi kulkeutuu rantaimeytyksenä. Koirapuistosta kulkeutuu maaperään ja vesistöön ravinteita ja taudinaiheuttajia, joista aiheutuu ranta-alueen rehevöitymistä ja pohjaveden pilaantumisvaaraa. Koirapuistoa ei lähtökohtaisesti tulisi perustaa pohjavesialueelle, kun kyseessä on pohjavesialue, jolla sijaitsee pohjavedenottamo. Mikäli puisto halutaan perustaa, tulee perustamistoissa huomioida maaperän suojarakenteet, hulevesien ohjautuminen sekä kuulla Äänekosken Energia Oy:ta juomaveden laadun turvaamiseksi ja varata tilaisuus ympäristövalvonnalle kommentoida ympäristön pilaantumisen vaaraa vähentävien rakenteiden suunnitelmaa.	Merkitään tiedoksi. Kaavakartalla säilytetään koirapuiston ohjeellinen alueen-osamerkintä kp. Kaavamerkinnällä mahdollistetaan toiminnan sijoittaminen asemakaava-alueelle osaksi Lastuniemen virkistysaluekokonaisuutta. Äänekosken Energia Oy ei ole lausunnossaan pois sulkenut koirapuiston toteuttamista pohjavesialueelle. Äänekosken pohjavesialueiden suojelusuunnitelman päivitystyössä (2025) ilmenee, ettei esitetty sijainti kohdistu Muta-pohjan pohjavedenottamon lähisuoja-, kaukosuoja-, tai Mutapohjan pohjaveden muodostumisalueille. Pohjavedenottamo sijoittuu suunnittelualueelta n. 750m etelään Tallillan kaupunginosaan. Hydrogeologinen pohjavesialueen muodostumisalue sijoittuu esitetyn sijainnin pohjoispuolelle harjuiseen maastoon. Lastuniemi on alavaa ja rehevää rantametsää, jonka alueella on tunnistettu riskikohde ”vanhan sahan ja tervapaperitehtaan toimintoja” (liite 3.15). Koirapuiston sijoittelun mahdollistaminen osaksi Lastuniemen virkistysaluetta ei muodosta realistista uhkaa pohjaveden laadulle. Koirien ulkoilutus on nähtävä tavallisen asumiseen liittyvänä ja kaupungin tarjoaman virkistysalueen luonnollisena ja paikalla pitkään olleena toimintona. Kaavakartan yleismääräyksiin lisätään koirapuiston rakentamiseen ja ylläpitoon liittyvää ohjeistusta; <i>Koirapuiston toteuttamisessa tulee tarpeellisilta osin huomioida pohjavesialue, jonka pilaantuminen tulee estää. Koirapuisto tulee varustaa riittävän jäteastioin.</i>

Kopio lausunnosta 2

Viite: Lausuntopyyntönnne 25.8.2025 Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutoksen ja osittaisen kumoamisen ehdotuksesta

KESKI-SUOMEN LIITON LAUSUNTO

Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutoksen tavoitteena on ajantasaistaa kaavamerkintöjä ja -määryksiä ja tarkastella Sörkänmäen alueen käyttötarkoitusta asumisen ja virkistykseen osalta. Samalla kumotaan vanhaa asemakaavaa alueen länsi-luoteisosassa. Alueella on voimassa vuonna 2009 hyväksytty Suolahti 2020-osayleiskaava.

Keski-Suomen liiton kaavaluonnoksesta antama lausunto on huomioitu kaavaehdotuksen valmistelussa. Keski-Suomen liitolla ei ole maakuntakaavasta johtuvaa huomautettavaa Honkalan Sörkänmäen asemakaavamuutoksen ja osittaisen kumoamisen ehdotuksesta.

Liisa Bergius
maakunta-arkkitehti
Keski-Suomen liitto

Tiivistelmä lausunnosta 2

Tiivistelmä	Vastine
Kaavaluonnoksesta annettu lausunto on huomioitu kaavaehdotuksen valmistelussa. Liitolla ei ole huomautettavaa kaavaehdotuksesta.	Merkitään tiedoksi.

Kopio lausunnosta 3

LAUSUNTO: HONKALAN SÖRKÄNMÄEN ASEMAKAAVAN MUUTOS JA OSITTAINEN KUMOAMINEN

VESI

Vesihuollon osalta kaavan toteutumiselle ei ole estettä. Alueella olemassa olevat vesi-huoltolinjojen rasitteet tulee jättää voimaan.

SÄHKÖ

Kaava mahdollistaa alueen maakaapeloinnin, uusien tonttien sähköliittymät ja uuden puistomuuntamon rakentamisen Ruotintien varren ET-alueelle. Esitämme tarpeen toisen uuden ET-alueen määrittämiselle muuntamoa varten Porttilankadun varteen alueen lähivirkistysalueen laitaan.

KAUKOLÄMPÖ

Alue ei ole kaukolämpöverkkojen toiminta-alueella.

Tiivistelmä lausunnosta 3

Tiivistelmä	Vastine
Vesihuollon osalta kaavan toteutumiselle ei ole estettä. Alueella olemassa olevat vesihuoltolinjojen rasitteet tulee jättää voimaan. Kaava mahdollistaa alueen maakaapeloinnin, uusien tonttien sähköliittymät ja uuden puistomuuntamon rakentamisen Ruotintien varren ET-alueelle. Esitämme tarpeen toisen uuden ET-alueen määrittämiselle muuntamoa varten Porttilankadun varteen alueen lähivirkistysalueen laitaan. Alue ei ole kaukolämpöverkkojen toiminta-alueella.	Merkitään tiedoksi. Lisätään kaavakartalle Porttilankadun varren lähivirkistysalueelle ohjeellinen et-alueen osan merkintä. Varaus osoitetaan luontoarvoja osoittavan luo-1 kuvion ulkopuolelle.

Kopio lausunnosta 4

LAUSUNTO HONKALAN SÖRKÄNMÄEN ASEMAKAAVAN MUUTOKSESTA JA OSITTAISESTA KUMOAMISESTA, EHDOTUSVAIHE, ÄÄNEKOSKI

Äänekosken kaupunki pyytää Jyväskylän seudun ympäristöterveyden lausuntoa Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutoksesta ja osittaisesta kumoamisesta.

Suunnittelualue sijaitsee Honkalan kaupunginosassa noin 2 kilometrin etäisyydellä Suolahden keskustasta pohjoiseen Ruotintien ja Keiteleen välissä. Suunnittelualue on pientalovaltaista taajamatyyppistä asuinalueita sekä virkistysaluetta. Alueen pinta-ala on noin 47,3 ha, josta kumoutuvaa pinta-alaa on luoteis- ja länsiosissa noin 19,5 ha. Kumoutuvat alueet ovat lähinnä lähivirkistys- ja vesialueita. Kaava kumoutuu lisäksi kahdelta rakennetulta asuin- ja teistöltä ja neljältä rakentamattomalta omakotitontilta alueen luoteisosasta.

Suunnittelualueella hulevedet johdetaan pääasiassa avouomina. Porttilankadun sekä Ruotintien varrella on hulevesiviemärintiä. Suunnittelualueen laajimmalta alueelta kerääntyvä pintavesi kulkeutuu Keiteleeseen.

Suunnittelualueen mahdollisia ympäristöhäiriötä aiheuttavia tekijöitä ovat järveltä kantautuva liikenteen aiheuttama melu ja vaneritehtaan toiminnan ääni. Ranta-alueelle ei lisätä rakennuspaikkoja olemassa olevien lisäksi. Asemakaavamuutoksessa ei osoiteta uusia alueva-
rauksia entisen teollisuustoiminnan alueella.

Muutokset suunnittelualueella sijoittuvat pääosin Alinanpuiston (ent. Borovitsinpuisto) ympäristöön, johon aikaisemmin oli kaavoitettu laajemmin asumisen korttelialueita. Asumisen korttelialueita poistetaan luontokuvioiden alueelta ja sijoitetaan uudelleen olevan katuverkon yhteyteen. Alinanpuiston ympäristössä kaavalla poistuu lisäksi toteutumattomia katualue-
va-
rauksia. Muutoksessa lähivirkistysalueen määrä lisääntyy.

Suunnittelualue kuuluu Mutapohja -nimiseen pohjavesialueeseen, joka on luokiteltu vedenhankintaa varten tärkeäksi pohjavesialueeksi. Pohjavesialueen tila on määritetty hyväksi. Mutapohjalla sijaitsee toiminnassa oleva vedenottamo.

Lastuniemenpuiston pohjoisosassa sijaitsee uimaranta. Puiston eteläosassa niemen kärjen takaisessa lahdelmassa on venevalkamaksi varattu alue. Uudessa kaavassa on osoitettu venevalkamakäyttöön myös uimarannan viereinen Majalankadun ja Keiteleen välinen puisto-
kaistale. Lastuniemenpuistoon on lisäksi sijoitettu koirapuistoalue.

Jyväskylän seudun ympäristöterveyslautakunta on päättänyt 28.5.2025 kokouksessaan (§ 9) siirtää toimivaltaansa kuuluvien lausuntojen antamisen ympäristöterveyden viranhaltijoiden toimivaltaan, ellei asian luonne tai laajuus vaadi lautakunnan käsittelyä.

Jyväskylän seudun ympäristöterveys antaa seuraavan lausunnon

- Suunnittelualue sijaitsee tärkeällä pohjavesialueella, missä sijaitsee Äänekosken Energian yksi päävedenottamoista. Vedenottamolta johdetaan vettä pääasiassa Suolahden ja Sumiaisten alueille. Kaavaehdotuksessa on annettu pohjaveden suojelua koskevia määräyksiä.
- Suunnittelualueen käytössä ja rakentamisessa tulee minimoida riskit, joista voisi aiheutua haittaa talousveden raakavetenä käytettävän Mutapohjan pohjaveden laadulle tai antoisuudelle.
- Kaavatyössä tulee huomioida myös voimassa oleva pohjavesien suojelusuunnitelma sekä sen päivittämisen yhteydessä mahdollisesti nousevat asiat.

- Suunnittelualueella sijaitsee Äänekosken kaupungin ylläpitämä yleinen Takalahden uimaranta. Venevalkaman sijainnista ei saa aiheutua riskiä uimaveden laadulle tai rannan käyttäjien turvallisuudelle.
- Suunnittelualueelle on suunnitelmissa koirapuisto. Vedenoton kannalta tärkeälle pohjavesialueelle ei riskejä liene tarkoituksenmukaista lisätä. Koirapuiston sijoituksessa tulee huomioida myös läheinen uimaranta ja uimareiden turvallisuus.

Jyväskylä 26.9.2025

Ari Laitinen
ympäristöterveystarkastaja

Tiivistelmä lausunnosta 4

Tiivistelmä	Vastine
Suunnittelualue sijaitsee tärkeällä pohjavesialueella, missä sijaitsee Äänekosken Energian yksi päävedenottamoista. Vedenottamolta johdetaan vettä pääasiassa Suolahden ja Sumiaisten alueille. Kaavaehdotuksessa on annettu pohjaveden suoje- lua koskevia määräyksiä. Suunnittelualueen käytössä ja rakentamisessa tulee minimoida riskit, joista voisi aiheutua haittaa talousveden raakavetenä käytettävän Mutapohjan pohjaveden laadulle tai antoisuudelle. Kaavatyössä tulee huomioida myös voimassa oleva pohjavesien suojelusuunnitelma sekä sen päivittämisen yhteydessä mahdollisesti nousevat asiat. Suunnittelualueella sijaitsee Äänekosken kaupungin ylläpitämä yleinen Takalahden uimaranta. Venevalkaman sijainnista ei saa aiheutua riskiä uimaveden laadulle tai rannan käyttäjien turvallisuudelle. Suunnittelualueelle on suunnitelmissa koirapuisto. Vedenoton kannalta tärkeälle pohjavesialueelle ei riskejä liene tarkoituksenmukaista lisätä. Koirapuiston sijoituksessa tulee huomioida myös läheinen uimaranta ja uimareiden turvallisuus.	Merkitään tiedoksi. Äänekosken Energia Oy ei ole lausunnossaan pois sulkenut koirapuiston toteuttamista pohjavesialueelle. Äänekosken pohjavesialueiden suojelusuunnitelman päivitystyössä (2025) ilmenee, ettei esitetty sijainti kohdistu Mutapohjan pohjavesialueen lähisuoja-, kaukosuoja-, tai pohjaveden muodostumisalueille. Mutapohjan pohjavedenottamo sijoittuu suunnittelualueelta n. 750m etelään Tallilla kaupunginosaan, ja hydrogeologinen pohjavesialueen muodostumisalue sijoittuu esitetyn sijainnin pohjoispuolelle harjuiseen maastoon. Lastuniemi on alavaa ja rehevää rantametsää, jonka alueella on tunnistettu riskikohde ”vanhan sahan ja tervapaperitehtaan toimintoja” (liite 3.15). Koirapuiston sijoittelun ei mahdollistaminen muodosta realistista uhkaa pohjaveden laadulle. Koirien ulkoilutus on nähtävä tavallisen asumiseen liittyvänä ja kaupungin tarjoaman virkistysalueen luonnollisena ja paikalla pitkään olleena toimintona. Lisätään yleismääräyksiin koirapuiston rakentamiseen ja ylläpitoon liittyvää ohjeistusta; <i>Koirapuiston toteuttamisessa tulee tarpeellisilta osin huomioida pohjavesialue, jonka pilaantuminen tulee estää. Koirapuisto tulee varustaa riittävän jäteastioin.</i>

Kopio lausunnosta 5

Jyväskylän kaupunki

LAUSUNTO

Asia: JyväskyläDno-2025-3140

Valmistelijat intendentti Saija Silen, saija.silen@jyvaskyla.fi arkeologi Noora Hemminki, noora.hemminki@jyvaskyla.fi

Äänekosken kaupunginhallitus
Hallintokatu 4
44100 Äänekoski
kirjaamo@aanekoski.fi

Lausuntopyyntö 21.8.2025

Äänekoski, Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen, ehdotusvaihe

Keski-Suomen museolle on tullut lausuntopyyntö Äänekosken kaupungilta otsikon mukaisesta kaavahankkeesta. Suunnittelualue sijaitsee Äänekoskella Suolahden taajaman pohjoisosassa ja sen koko on n. 47,4 ha. Sörkänmäen pientaloalueen asemakaavan muutoksessa aluetta tarkastellaan asumisen lisäksi virkistymiseen, päivitetään vanhentunutta asemakaavaa yhtenä kokonaisuutena ja kumotaan asemakaavaa pohjois- ja länsireunalta. Kaavahankkeen tarkoituksena on tarkastaa kaavamerkintöjen ja -määräysten ajantasaisuus sekä tutkia kaavassa osoitettujen aluevarausten tarpeellisuutta. Alueella on sekä yksityistä, että Äänekosken kaupungin maanomistusta. Suurin osa rakentamattomista pientalotonteista on yksityisessä omistuksessa.

Keski-Suomen museo on lausunut asemakaavasta sen luonnosvaiheessa. Tässä yhteydessä todettiin, että asemakaavan muutoksen pohjaksi tehty rakennetun kulttuuriympäristön selvitys on tehty kattavasti ja on tarjonnut riittävästi tietoa rakennusperinnön arvoista ja säilymistavoitteista asemakaavan laadintaa varten. Lisäselvityksille ei ollut tarvetta.

Rakennusinventointiin perustuen Keski-Suomen museo on ottanut kantaa luonnosvaiheessa rakennetun kulttuuriympäristön suojelumääräyksiin 28.1.2025 antamallaan lausunnolla. Nyt lausunnolla olevassa asemakaavaehdotuksessa ei ole huomioitu Keski-Suomen museon edellyttämiä muutoksia suojelumääräyksiin s-11 ja sr-7 eikä tehty lausunnon mukaisesti lisäselvitystä piharakennuksen osalta, joka liittyy suojeltuun rakennukseen.

Keski-Suomen museo katsoo, että rakennuslain (2023) uudistuksen tulee aikaisempaa vahvemmin keskittyä asemakaavan suojelumääräyksien vaikuttavuuteen. Kaavamääräykset ovat ensisijainen keino turvata kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset määräämällä suojelusta ja sen tarkoituksesta eli säilyttämisestä. Selkeä ja yksiselitteinen kaavamääräys helpottaa myös rakennusvalvonnan ja kulttuuriperintöalan viranomaisten yhteistyötä. Hyvin laadituista asemakaavoista on tullut rakennetun kulttuuriperinnön osalta tärkein työkalu kansallisen kulttuuriperinnön säilyttämisessä. Keski-Suomen museo kantaa erityistä huolta siitä, millä vakavuudella kaupungin maankäytössä on suhtauduttu rakennetun kulttuuriympäristön suojeluun ja niistä annettuun asiantuntijalausuntoon.

KESKI-SUOMEN MUSEO

Alvar Aallon katu 7
PL 634, 40101 Jyväskylä
puh. 050 568 7072
keski-suomenmuseo.toimisto@jyvaskyla.fi



Keski-Suomen museo katsoo, että Äänekosken kaupungin vastineessa esitetty perustelu kaupungin linjauksesta suojelumääräyksen muodossa ei vastaa nykyisin Keski-Suomessa suojelumääräyksissä käytettyä muotoilua. Samalla mainittakoon, että lakien ja niiden tulkintojen muuttuessa joudutaan myös muuttamaan oikeusvaikutuksellisia määräyksiä vastaamaan nykytilannetta. Keski-Suomen museo esitti siten luonnosvaiheessa muutoksia kaavamääräyksiin s-11 ja sr-7 muotoiluun. Sanamuoto "suojeltava" viittaa enemmänkin toimijuuteen kuin suojelusta tehtyyn määrävään päätökseen "suojeltu". Siten suojeltava rakennus voi olla tulkinnanvarainen varsinkin ilman muita riittäviä säilymisen turvaavia määräyksiä kaavamerkinnän yhteydessä.

Keski-Suomen museo on edellyttänyt luonnosvaiheessa lisättäväksi sr-7 asemakaavamääräykseen, että rakennusta ei saa purkaa. Keski-Suomen museo edelleen ehdottomasti edellyttää ehdotusvaiheessa kaavamääräykseen lisättäväksi, että rakennusta ei saa purkaa. Sen myötä varmistetaan suojelun tarkoituksen toteutuminen suojeltavassa rakennuksessa. Lisäksi suojelumääräykseen tulee lisätä suunnittelun tavoite, että muutos- tai korjaustoimet eivät saa heikentää rakennuksen kulttuurihistoriallisia arvoja. Lisäksi kaavamääräykseen tulee lisätä, että kohdetta koskevien lupa-asioiden ratkaisun yhteydessä tulee pyytää lausunto Keski-Suomen museolta. Kulttuurihistoriallinen perustein suojeltuihin rakennuksiin kohdentuvien muutoksien osalta lähtökohtaisesti museoviranomainen arvioi esitettyjen muutoksien merkityksen ja vaikutukset olemassa oleviin kulttuurihistoriallisiin arvoihin rakennusvalvonalle antamassaan lausunnossa.

Keski-Suomen museo huomauttaa, ettei sr-merkityn rakennuksen pihapiirin talousrakennuksen suojelua ei ole ratkaistu lausunnon edellyttämällä tavalla.

Asemakaavan s-merkintää koskeva määräystä on sen sijaan osin täydennetty Keski-Suomen museon lausunnon mukaisella tavalla. Se vastaa lähes Keski-Suomen museon luonnosvaiheessa esittämää muotoa. Keski-Suomen museo huomauttaa, että s- määräyksen viimeinen lause on edelleen lähinnä toteava eikä määrävä. Sen osalta lopputulos jää rakennusvalvonnan ratkaisujen ja tulkintojen varaan. Keski-Suomen museolla ei ole muuta olennaista huomautettavaa esitettyyn kaavaehdotukseen rakennetun kulttuuriympäristön osalta.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta Keski-Suomen museo lausunnossa edellyttänyt selvitystä kaavahankkeen vaikutuksesta alueen teollisuushistoriallisiin rakenteisiin. Selvitys on toimitettu Keski-Suomen museolle. Sen perusteella Jaakoppi Pietiläisen 1908 perustettuun konepajaan liittyvät rakenteet on kaava-aineistoissa arvioitu arvokkaaksi teollisuushistorialliseksi jäännökseksi. Konepaja on liittynyt alueen sahateollisuuteen, joka alkoi 1907. Ikänsä puolesta Sörkänmäen sahateollisuuteen liittyvät rakenteet eivät ole kiinteitä muinaisjäännöksiä, mutta sahatoiminnalla on ollut merkittävä rooli alueen kehityksessä ja historiassa ja ne koetaan paikallisesti arvokkaiksi, mikä ilmenee kaava-aineistoistakin. Sahan ja konepajan paikka on merkitty muinaisjäännösrekisteriin muuna kulttuuriperintökohteena Keski-Suomen museolle toimitetun aineiston perusteella. Kaava-aineistoihin tulee korjata muinaisjäännösrekisterin mukainen tieto poistamalla viittaukset Pietiläisen konepajasta kiinteänä muinaisjäännöksenä. Konepaja kuuluu kokonaisuuteen Riihijärven saha (1000094591), muu kulttuuriperintökohde, jonka kohdepisteinä on sahan paikka ja alakohteena konepaja. Alue, jolla saha on sijainnut, on kaavassa merkitty sl-5. Konepajan alue ei kuulu suunnittelualueeseen.

Keski-Suomen museo ehdottaa, että sahan paikka merkittäisiin kaavaan esim. merkinnällä /s ja kaavamääräyksellä "Muu kulttuuriperintökohde (teollisuuskohde): Alueella olevat historialliset höyrysahan rakenteet on säilytettävä. Suuremmista kohdetta koskevista suunnitelmista tulee neuvotella

alueellisen vastuumuseon (Keski-Suomen museo) kanssa” Keski-Suomen museo huomauttaa lisäksi että ”Myllypuroilta löytyneen myllyn jäämistö”, johon rakennusinventoinnissa viitataan, on merkitty jo 1750-luvulle ajoittuvaan karttaan ja se voi olla kiinteä muinaisjäännös. Keski-Suomen museo tulee tekemään tarkastuksen myllyn paikalle. Myllyn paikka ei kuulu suunnittelualueeseen. Keski-Suomen museolla ei ole muuta huomautettavaa kaava-aineistoihin arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Keski-Suomen museo
25.9.2025
Hanna-Kaisa Melaranta

Tiivistelmä lausunnosta 5

Tiivistelmä	Vastine
Keski-Suomen museo on lausunut asemakaavasta sen luonnosvaiheessa, jossa todettiin, että rakennetun kulttuuriympäristön selvitys on tehty kattavasti ja on tarjonnut riittävästi tietoa rakennusperinnön arvoista ja säilymistavoitteista asemakaavan laadintaa varten. Lisäselvityksille ei ollut tarvetta. Rakennusinventointiin perustuen Keski-Suomen museo on ottanut kantaa luonnosvaiheessa rakennetun kulttuuriympäristön suojelumääräyksiin 28.1.2025 antamallaan lausunnolla. Nyt lausunnolla olevassa asemakaavaehdotuksessa ei ole huomioitu Keski-Suomen museon edellyttämiä muutoksia suojelumääräyksiin s-11 ja sr-7 eikä tehty lausunnon mukaisesti lisäselvitystä piharakennuksen osalta, joka liittyy suojeltuun rakennukseen. Keski-Suomen museo katsoo, että rakennuslain (2023) uudistuksen tulee aikaisempaa vahvemmin keskittyä asemakaavan suojelumääräyksien vaikuttavuuteen. Kaavamääräykset ovat ensisijainen keino turvata kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset määräämällä suojelusta ja sen tarkoituksesta eli säilyttämisestä. Keski-Suomen museo katsoo, että vastineessa esitetty perustelu kaupungin linjauksesta suojelumääräyksen muodossa ei vastaa nykyisin Keski-Suomessa suojelumääräyksissä käytettyä muotoilua. Lakien ja niiden tulkintojen muuttuessa joudutaan muuttamaan oikeusvaikutuksellisia määräyksiä vastaamaan nykytilannetta. Keski-Suomen museo esitti siten luonnosvaiheessa muutoksia kaavamääräyksien s-11 ja sr-7 muotoiluun. Sanamuoto ”suojeltava” viittaa enemmänkin toimijuuteen kuin suojelusta tehtyyn määrävään päätökseen ”suojeltu”. Siten suojeltava rakennus voi olla tul-	<u>Rakennettu kulttuuriympäristö</u> Asemakaavan taustalle on laadittu Sörkänmäen sahanhistoriaa koskettava rakennusinventointi erillisselvitykseksi alueen kerroksisesta rakennuskannasta. Selvitykseen pohjautuen keskeisimmälle sahan asuinalueelle on kaavakartalle tuotu erillinen alueellinen suojelumerkintä s-11. Merkintä ohjaa säilyttämään ja entistämään olevaa historiallista rakennuskantaa, sekä ohjaa uudisrakentamista vähentämään todettavaa ajallista pirstoutuneisuutta alueen rakennuskannassa. Aluerajaukseen sisältyy myös erillispientalotontteja, joilta vanha rakennuskanta on poistunut tai vaihtunut uuteen. Alueellisen suojelumerkinnän tavoitteena on rajata kokonaisuus, jossa alueella hajanaisesti näkyvä rakennushistoria jatkaisi tulevaisuudessa eheytyvään kehitysuuntaan ja näkyisi alueella selkeämmin. Suojelun arvoinen kokonaisuus koostuu tyylikirjavasta mutta pohjimmiltaan historiallisesta rakennuskannasta, joka muodostaa paikallisesta kulttuurihistoriasta säilyttynyttä pienimittakaavaista asuinympäristöä Suolahden asemakaava-alueen laidalla. Inventointityöhön pohjaten alueen pieniä asuinrakennuksia, sekä talous- tai maatilarakennuksia ei ole nostettu yksittäisi- siksi suojelukohteiksi perustuen pihapiirien kokonaisuuden, rakennusten kerroksellisuuden ja niihin tehtyjen muutostöiden vaikutukseen kohteiden arvottamisessa. Aluekokonaisuudesta on kuitenkin nostettu erilliseksi suojelukohteeksi sahanhoitajan eli valttarin talo, joka on yksi harvoja säilyneitä suurempia sahayhdyskunnan asuinrakennuksia, ja nousee korjaustöistä huolimatta ympäristöstään edustuksellisesti. Sahanhoitajan talo on osoitettu kaavaehdotuksessa suojeltavaksi rakennukseksi rakennussuojelumääräyksellä sr-7. Kohde on yksityisomisteinen asuttu erillispientalo, jonka muutostöissä alkuperäistä 1900-luvun alun henkeä on kun- nioitettu ja osittain myös vahvistettu. Alueelta säilyneisiin valokuviin perustuen päärakennuksen muutostöiden myötä

kinnanvarainen varsinkin ilman muita riittäviä säilymisen turvaavia määräyksiä kaavamerkinnän yhteydessä. Keski-Suomen museo on edellyttänyt luonnosvaiheessa lisättäväksi sr-7 asemakaavamääräykseen, että rakennusta ei saa purkaa. Keski-Suomen museo edelleen ehdottomasti edellyttää ehdotusvaiheessa kaavamääräykseen lisättäväksi, että rakennusta ei saa purkaa. Sen myötä varmistetaan suojelun tarkoituksen toteutuminen suojeltavassa rakennuksessa. Lisäksi suojelumääräykseen tulee lisätä suunnittelun tavoite, että muutos- tai korjaustoimet eivät saa heikentää rakennuksen kulttuurihistoriallisia arvoja. Lisäksi kaavamääräykseen tulee lisätä, että kohdetta koskevien lupa-asioiden ratkaisun yhteydessä tulee pyytää lausunto Keski-Suomen museolta. Kulttuurihistoriallisin perustein suojeltuihin rakennuksiin kohdentuvien muutoksien osalta lähtökohtaisesti museo- viranomaisen arvioi esitettyjen muutoksien merkityksen ja vaikutukset olemassa oleviin kulttuurihistoriallisiin arvoihin rakennusvalvonnalle antamassaan lausunnossa. Keski-Suomen museo huomauttaa, ettei sr-merkityn rakennuksen pihapiirin talousrakennuksen suojelua ei ole ratkaistu lausunnon edellyttämällä tavalla. Asemakaavan s-merkintää koskeva määräystä on sen sijaan osin täydennetty Keski-Suomen museon lausunnon mukaisella tavalla. Se vastaa lähes Keski-Suomen museon luonnosvaiheessa esittämää muotoa. Keski-Suomen museo huomauttaa, että s- määräyksen viimeinen lause on edelleen lähinnä toteava eikä määräävä. Sen osalta lopputulos jää rakennusvalvonnan ratkaisujen ja tulkintojen varaan. Keski-Suomen museolla ei ole muuta olennaista huomautettavaa esitettyyn kaavaehdotukseen rakennetun kulttuuriympäristön osalta.	ulkoasu on luultavasti prameampi kuin 1900-luvun alun alkuperäinen ulkooverhous. Muutostöiden ei ole kuitenkaan katsottu heikentävän rakennuksen kulttuurihistoriallista arvoa. Sahanhoitajan talon pihapiirille on lisäksi annettu kaavaehdotuksessa ympäristön säilyttämistä määräävä /s -merkintä, jolla huomioidaan talousrakennuksen sekä myös puuiden ja pihan vaikutusta kokonaisuuteen. Tontin rakennusala koskevat yleismääräykset (etäisyys 4m tontin rajasta) on myös vaihdettu piirrettyyn muotoon, joka sahanhoitajan talon kohdalla huomioi ja sallii talousrakennuksen sijoittelun lähellä kiinteistön rajaa. Talousrakennuksen ei kuitenkaan katsota edustavan kokonaisuudelle korvaamatonta rakennusta, eikä sen merkitys alueen katukuvassa ole korostunut rakennuksen sijoituksessa taemmas tontin sivulle ja puuston laitaan. Suojelun piiriin on osoitettu tarkoituksenmukaisesti suojelulle aluekokonaisuudelle kaupunkikuvallisesti tärkeä päärakennus, jonka lisäksi pihan kokonaisuutta koskettaa /s. On huomattavaa, että koko kohdetta koskettaa myös alueellinen määräys s-11. Talousrakennusta koskettavaa erillisselvitystä ei oltu katsottu tarpeelliseksi laatia ja toimittaa erikseen kaavoittajan laatimasta vastineesta asian ilmetessä kaavakartalta ja rakennusinventoinnista. Talousrakennusta koskettaa kaksi suojelumääräystä, ja päärakennusta kolme. Rakennuskokoonaisuuden suojelun aste on suhteutettu paikalliseen kontekstiin, ja on kiinteistönomistajalle kohtuullinen. Talousrakennusta koskettava lausuma on huomioitu myös tarkastelemalla alueen läheisen Tallilan asemakaavamuutoksen (992 32/2) kanssa, jossa suojelumerkintä sr-7 on annettu vastaavasti huomattavimpien pientalokohteiden päärakennuksille vuonna 2023. Vastaavanlaisia varasto-, ulkohuone- ja autotallirakennuksia ei ole osoitettu suojelluiksi rakennuksiksi. Päätös suojella rakennushistoriallisilta arvoltaan merkittävien kohteiden päärakennus on yhteneväinen alueen aiemman käytännön kanssa, ja kohtelee taajaman hajanaisesti sijoittunutta historiallista rakennuskantaa sekä kiinteistönomistajia tasapuolisesti. Honkalan Sörkänmäen annetut suojelumääräykset on suhteutettu ympäristön kontekstiin huomioiden rakentuneisuuden kerroksisuuden ja aluekokonaisuuden ja suojelukohteen paikallisuhteiden merkittävyyden. Keski-Suomen museon suojelua puoltava lausuma on huomioitu, ja määräyksiä on täsmennetty lausunnon ohjeistamana. Lausunnossa esitetyt korjaukset on asetettu paikalliseen kontekstiin ja rakennushistoriallisen ympäristön todettavaan tilaan. Kun huomioidaan alkuperäinen sahayhdyskunnan rakennustiheys, ja alkuperäisestä 1900-luvun ulkoasusta vaihteittain muuttuneet rakennukset, on todellinen säilyneisyyden aste alueella todettavissa vähäiseksi. Alue ei edusta eheää tai autenttista 1900-luvun alun sahayhdyskunnan asuinalueita, joka ehdottomasti edellyttäisi muutostöitä esitettyä vahvemmin rajoittavia suojelumääräyksiä. Ohjaava ja osin perusteleva alueellinen suojelumääräys on katsottu sopivaksi kirjalle aluekokonaisuudelle. On toivottavaa, että
---	--

<u>Arkeologia</u> Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta Keski-Suomen museo lausunnossa edellyttänyt selvitystä kaava-hankkeen vaikutuksesta alueen teollisuushistorialli-siin rakenteisiin. Selvitys on toimitettu Keski-Suomen museolle. Ikänsä puolesta Sörkänmäen sahateollisuuteen liitty-vät rakenteet eivät ole kiinteitä muinaisjäännöksiä, mutta sahatoiminnalla on ollut merkittävä rooli alu-een kehityksessä ja historiassa ja ne koetaan paikalli-sesti arvokkaiksi. Sahan ja konepajan paikka on merkitty muinaisjään-nösrekisteriin muuna kulttuuriperintökohteena Keski-Suomen museolle toimitetun aineiston perus-teella. Kaava-aineistoihin tulee korjata muinaisjäänösrekis-terin mukainen tieto poistamalla viittaukset Pietiläi-sen konepajasta kiinteänä muinaisjäännöksenä. Ko-nepaja kuuluu kokonaisuuteen Riihijärven saha (1000094591), muu kulttuuriperintökohde, jonka kohdepisteinä on sahan paikka ja alakohteena kone-paja. Keski-Suomen museo ehdottaa, että sahan paikka merkittäisiin kaavaan esim. merkinnällä /s ja kaava-määräyksellä ”Muu kulttuuriperintökohde (teolli-suuskohde): Alueella olevat historialliset höyrysahan rakenteet on säilytettävä. Suuremmista kohdetta kos-kevistä suunnitelmista tulee neuvotella alueellisen vastuumuseon (Keski-Suomen museo) kanssa”.	alue kehittyy voimavarana hyödynnettävät kulttuuriympäris-tön arvot huomioiden. On myös huomattavaa, että Sörkän-mäen rakennusinventoinnissa nostettu sahanhoitajan talo on merkittävydeltään jäänyt aiempien museoviranomaisen laatimien inventointien ulkopuolelle. Kohde on kaavatyön yhteydessä ensi kertaa arvotettu suojelun arvoiseksi, ja sitä koskettaa kolme kohtuullista suojelumääräystä. <u>Arkeologia</u> Merkittään tiedoksi, ettei Pietiläisen konepaja ole kiinteä muinaisjäänös, vaan muu kulttuuriympäristökohde ja että kohde on saatettu museoviranomaisen toimesta asianmu-kaisesti muinaisjäänösrekisteriin. Korjataan selostusta Pie-tiläisen konepajan luokittelun osalta. Ehdotus sahan sijainnin merkitsemisestä suojelumerkinnällä huomioidaan. Rannan alue on käyty tarkistamassa, eikä säi-lyneitä tai edustuksellisia teollisuushistoriallisia suojelukoh-teita ole havaittu maastossa. Koneiden jalustojen ja kivijalan kerrotaan tuhoutuneen ja kappaleiden peittyneen alueen ra-kentuessa paikallistietouden mukaan. Rannan vähäiset mer-kit Suolahden rannan teollisuuskäytöstä eivät ole erityisluon-teisia tai luonteeltaan edustavia, ja lähivirkistyskäytössä vii-meiset kappaleet ovat osin nähtävissä jätteenä. Sahan ranta jätetään lähivirkistysalueeksi VL, jolla on luon-non monimuotoisuutta tukevia erityisarvoja ja suojellun vii-tasammakon elinympäristöä, jotka ohjaavat säilyttämään maaston ennallaan. Ranta on kaupungin lähivirkistysaluetta, jolla maaperään kajoava toiminta on luonnollisesti kielletty. Rannan alue on muodostunut yksityisluonteiseksi, mutta alue halutaan säilyttää kaavallisesti yleisenä lähivirkistysalu-eena. Mahdollisten jäännösten tutkittavuus on kuitenkin säi-lynyt, eikä rantaan kohdistu muutospaineita. Rinnastaen Pietiläisen konepajan kivijalkaan, sahan mahdol-liset jäänteet eivät ole muinaisjäännöksiä, eikä selkeästi tu-houduttuaan niitä ole tarpeen osoittaa kaavakarttaan. Tieto alueella olleesta sahatoiminnasta on löydettävissä asianmu-kaisesti muinaismuistorekisteristä, sekä myös alueella toteu-tusta sahistoriaan kohdistuvasta rakennusinventoinnista.
---	--

Kopio lausunnosta 6

KAURAK 02.10.2025 § 52
38/10.02.03/2024

Äänekosken kaupunginhallitus on 18.8.2026 pyytänyt lausuntoa Honkolan Sörkänmäen asemakaavan muutoksesta ja osittaisesta kumoamisesta. Kaavamuutoksen tavoitteena on tarkastella Sörkänmäen alueen käyttötarkoitusta asumisen lisäksi virkistykseen. Asemakaavaprosessissa kumotaan vanhaa asemakaavaa suunnittelualueelta pääosin vesialueen ja viheralueen osalta.

Kaupunkirakennelautakunta on tarkastellut aikaisemmin asemakaavan muutoksen luonnosvaiheesta laadittua aineistoa. Nyt ehdotusvaiheen kaavan valmistelussa on asianmukaisesti otettu huomioon luonnosvaiheen lausunnossa esitetyt ehdotukset, erityisesti puiston nimen muuttaminen. Todetaan, että puiston uudeksi nimeksi on valittu Alinanpuisto. On erittäin tärkeää, että nimenvaihto toteutetaan kaavamuutosten yhteydessä ja nimivalinta tukee alueen kulttuuriperinnön ja nykyisten yhteisöllisten arvojen vahvistamista.

Lisäksi tässä lausunnossa korostetaan, että Porttilankadun katuvalaistus puretaan pois niiltä osin, jotka jäävät yksityistien alueeksi kaavan muutoksen jälkeen. Tämä on perusteltua, koska kaupunki ei vastaa yksityistien kunnossapidosta eikä siihen liittyvästä valaistuksesta.

Lisäksi tuodaan esille, että kaavan valmistelussa mahdollista koirapuiston sijaintia on tarkasteltu pohjavesialueen rajoitteiden vuoksi, ja lopulta koirapuistolle on osoitettu uusi paikka Majalankadun eteläpuolelta. Tämä ratkaisu huomioi sekä alueen pohjavesisuojausjärjestelmän että asukkaiden tarpeet virkistysalueiden osalta.

Valmistelijä	Tekninen johtaja Tommi Rautjärvi, puh. 0400 543 587
Esittelijä	Tekninen johtaja Tommi Rautjärvi, puh. 0400 543 587
Päätösehdotus	Kaupunkirakennelautakunnalla ei ole huomautettavaa asemakaavan muutoksen ehdotusvaiheesta.
Päätös	Hyväksyttiin.

Tiivistelmä lausunnosta 6

Tiivistelmä	Vastine
Valmistelussa on asianmukaisesti otettu huomioon luonnosvaiheen lausunnossa esitetyt ehdotukset, erityisesti puiston nimen muuttaminen. Todetaan, että puiston uudeksi nimi on Alinanpuisto. On erittäin tärkeää, että nimenvaihto toteutetaan kaavamuutosten yhteydessä ja nimivalinta tukee alueen kulttuuriperinnön ja nykyisten yhteisöllisten arvojen vahvistamista. Porttilankadun katuvalaistus puretaan pois niiltä osin, jotka jäävät yksityistien alueeksi kaavan muutoksen jälkeen. Tämä on perusteltua, koska kaupunki ei vastaa yksityistien kunnossapidosta eikä siihen liittyvästä valaistuksesta. Valmistelussa koirapuiston sijaintia on tarkasteltu uudelleen ja koirapuistolle on osoitettu uusi paikka Majalankadun eteläpuolelta. Tämä ratkaisu huomioi sekä alueen pohjavesisuojausjärjestelmän että asukkaiden tarpeet virkistysalueiden osalta.	Merkitään tiedoksi.

5.3. Yksityishenkilöiden muistutukset ja niihin laaditut vastineet

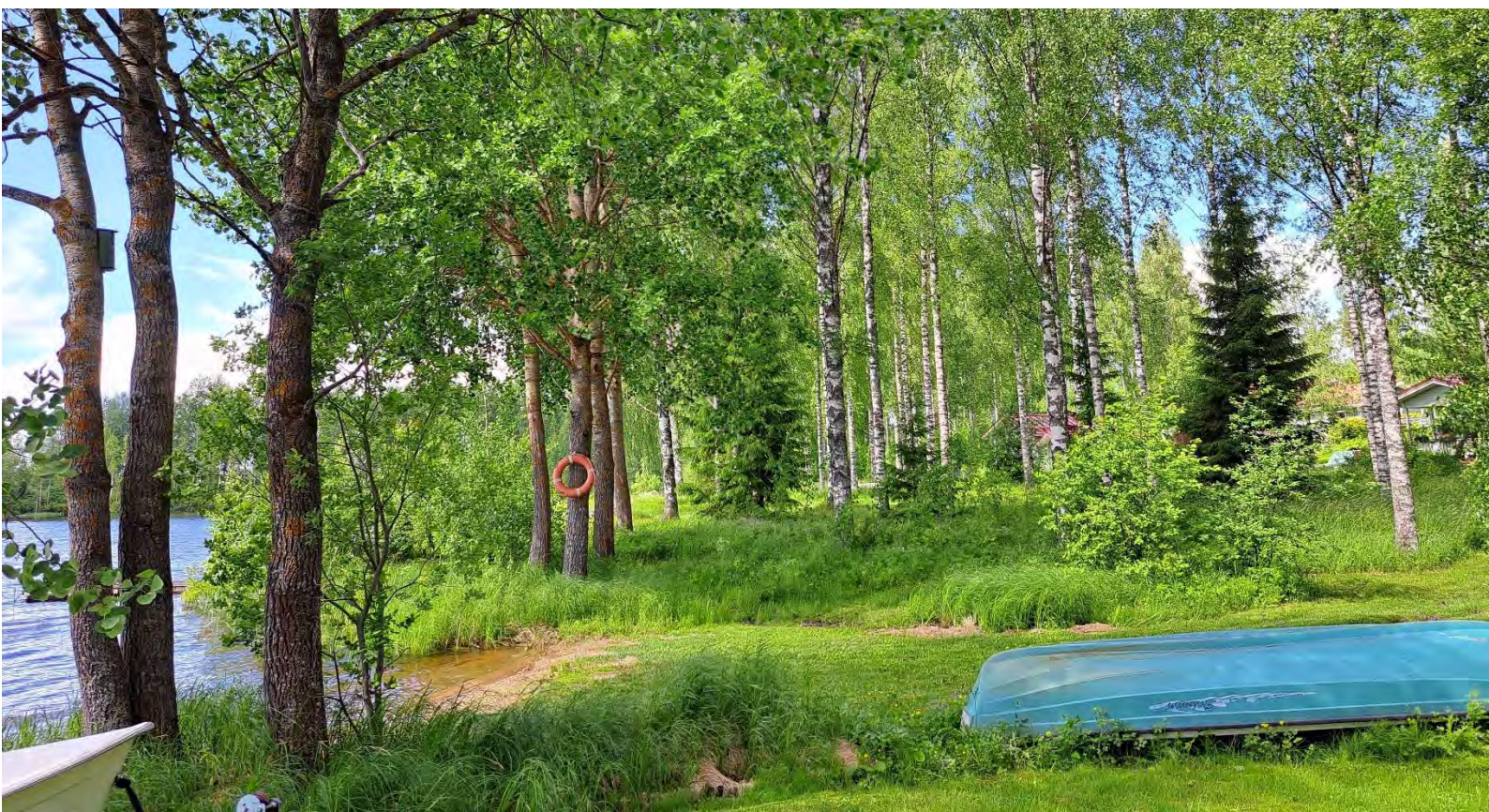
Tiivistelmä mielipiteestä 1	Vastine 1
Kevyen liikenteen yhteyttä välillä Höökinkatu-Ruotintie ei saa poistaa. Se on elintärkeä kulkuyhteys. Tonttien Höökinkatu 15 (992-32-23-7) ja Höökinkatu 17 (992-32-21-4) välistä on lyhin ja turvallisin kulku Ruotintien kevyenliikenteen väylälle ja linja-autopysäkillä. Lapsia asuu Höökinkadulla nyt ja tulevaisuudessa ja heidän turvallinen liikkuminen on tärkeintä. Vaihtoehto 2: Höökinkadun loppuosa pitäisi saada turvalliseksi. Höökinkadulta-Ruotintien kevyen liikenteen väylälle suojatie. Höökinkatu 17 talon kohdalla olevalle mutkalle levennystä, että olisi turvallisempi, tai peili. Näkisi tuleeko muita liikkuja, puskat pois tieltä ja lapsia liikenteessä -kyltti varoittamaan. Idea mahdollisen koirapuiston paikasta: vaneritehtaan-kadun, rantaraitin ja viiluraitin keskelle. Kohta on metsittynyt ja saisi raivaamalla hyvän. Parkkitilaa saisi myös ja olisi keskeisellä paikalla kaikelle.	Kevyen liikenteen väylä on kaavaluonnoksessa- ja ehdotuksessa osoitettu osaksi kiinteistön 992-32-23-7 tonttia. Ruotintien liikenneturvallisuutta voidaan parantaa kuvatuilla tavoilla. Toteutuksesta vastaa Äänekosken kaupungin kaupunkirakennepalvelut. Koirapuiston ohjeellinen aluevaraus on esitetty Lastuniemenpuiston yhteyteen. Tarve ja ehdotus puistolle kaupungin keskustan lähetyvillä merkitään ylös huomioitavaksi tulevissa kaavatoissa.
Tiivistelmä mielipiteestä 2	Vastine 2
Muistutuksemme koskee Höökinkadun tonttia nro 6. Tontin laajentamiselle ei nähdä tarvetta, eli jää entisen tonttijaon mukaiseksi. Maanomistaja on aikeissa purkaa vanhan ulkorakennuksen, mikä nyt sijaitsee pieneltä osalta omistamallamme maalla. Toinen asia vie Suolahden kaupungin ajalle 1990-luvulle. Sörkän rantakaavaa suunniteltaessa Honkalan tilan käyttöön jäi veneenpitopaikka, joka oli ehkä numeroitu ja venettä pidetty luvan perusteella. Emme löydä asialle dokumenttia. Paikka sijaitsi Lastuniemen eteläisemällä rannalla rantaan menevän ns. Frimannin polun oikealla puolella. Koirapuiston sijoittumisesta mielestämme Sörkän alue ei palvele keskustassa asuvia eikä autottomia. Uskoimme tarpeen puistolle olevan keskustassa ja sen lähistöllä asuvilla koiran omistajilla. Pässinmäki on erittäin huono paikka alueen asukkaita ja etenkin lapsia ajatellen.	Merkitään tiedoksi. Kaavassa kiinteistön 992-403-12-173 tontti muutetaan esitetyllä tavalla määräalan mukaiseksi. Ranta-alueelle on osoitettu venevalkama-alueita lv-merkinällä totutuille paikoille. Voimassa olevaan asemakaavaan nähden venevalkamat esitetään kaavakartalla selkeästi. Koirapuiston ohjeellinen aluevaraus on esitetty Lastuniemenpuiston yhteyteen. Tarve puistolle kaupungin keskustan lähetyvillä merkitään ylös huomioitavaksi tulevissa kaavatoissa.
Tiivistelmä mielipiteestä 3	Vastine 3
Nyt voimassa olevassa kaavassa näkyy tieoikeus merkattuna tonttiimme kuuluvalla VV/LV etuisuudelle. Kaavavaiheissamme ehdotuksessa tieoikeusmerkintä on jätetty pois. Mielestämme tieoikeuden pitäisi näkyä uudessa kaavassakin. Majalankatu 9 ja 11 välissä on kaupungin tekemä kulkuväylä, joka sekään ei näy ehdotuksessa ja aikaisemmin se näkyi. Kulkuväylän olisi suotavaa näkyä koska	Kiinteistölle 992-32-31-7 kuuluva kulku-, venevalkama ja uima- paikka-oikeus ovat kiinteistörekisteriin perustettuja virallisia rasiitteita. Yksityisiä oikeuksia/rasiitteita ei lähtökohtaisesti merkitä kaavakartalle. Kaavakartalle merkitään vain yleiseen käyttöön rakennettavaksi ja kaupungin ylläpidettäväksi tarkoitettavat kulkureitit. Yleisiä polkumaisia tai totuttuja kulkureittejä ei ole esitetty erillisin kaavamerkinnoin kaupungin lähivirkistysalueilla.

ranta on yleisessä käytössä ja olisi hyvä, että lupa kulkea näkyisi myös kaavassa. Tuolla ”Konepajan” rannassa olevat Pietiläisen konepajan kivijalka ja kiviarkkulaiturin jäännökset on rauhoitettu muinaismuistolailla. Höyrysahan perustuksia löytyy myös rannasta täytemaalla peitettynä, perustuksia on tuhottu ja sen jälkeen peitetty. Kaavaehdotuksesta välittyi ajatus, että Sörkän kaikki vanhat teollisuuden jäänteet olisivat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita.	Tarkistuksen tuloksena kaavaehdotusta tarkennetaan poistamalla kaavaehdotusvaiheessa lisätty alueen yleistä ulkoilureittiä osoittava merkintä (palloviiva). Yleisen jalankulkureitin osoittaminen rannan myötäisesti ei ole tarkoituksenmukaista todeten rannan ympäristön tilan ja alueella olevat kiinteistörekisteriin perustetut yksityiset kulku-, uimapaiikka- ja venevalkamaoikeudet. Rannan yksityisoikeudelliset venevalkamamat on merkitty kaavakartalle kertomaan rannan käytön luonteesta ja sallimaan venevalkamaoikeuden mukaisen toiminnan lähivirkistysalueella. Kulkuoikeuden mukainen kulku venevalkamalle on sallittua kaupungin omistamalla lähivirkistysalueella, vaikka kaavamerkinnässä sitä ei erikseen osoiteta. Yleiseen virkistyskäyttöön tarkoitetut kaupungin ylläpidettävät lähivirkistysalueet sijoittuvat viereisen Lastuniemenpuiston Takalahden uimarannan yhteyteen. Pietiläisen konepajan kivijalka on käyty tarkastamassa museoviranomaisen toimesta, ja kohteen luokittelu on muuttunut kiinteästä muinaisjäännöksestä muuksi kulttuuriympäristökohteeksi jäänteiden suhteellisen nuoren iän vuoksi. Merkitään tieto höyrysahan olleista jäänteistä ylös.
Tiivistelmä mielipiteestä 4	Vastine 4
Esitän, että Majalankadun rantaan oleva tie merkittäisiin kaavan. Se on tärkeä kulkuyhteys rantaan. Tien pitäisi näkyä kaavassa ja olla vaikka nimetty.	Rannan lähivirkistysalueella sijaitsee yksityisiä kulku-, uimapaiikka- ja venevalkamaoikeuksia. Rantaan ei osoiteta rakennettavaksi tai ylläpidettäväksi tarkoitettua yleistä kulkuyhteyttä osoittavaa merkintää. Kaupungin ylläpitämä uimaranta ja venevalkama sijaitsee Lastuniemessä alueen eteläpuolella. Yleisiä toimintoja ei ranta-alueelle ole osoitettu, joten kulkuyhteys rantaan ei ole kaupungin näkökulmasta tarpeellinen.

6. MRA 32 §:n mukainen erilliskuuleminen

Tonttia osoitteessa Höökinkatu 6 laajennettiin maanomistajan toivomuksesta. Muutos vaikutti As Oy Sörkänrivin (Majalankatu 14) tonttiin, jota myös laajennettiin ehdotuksen nähtävillä olon jälkeen. Maastokäynnillä muutettavien tonttien omistajat olivat mukana yhtenäisen lopputuloksen varmistamiseksi. Kahden tontin muuttamisesta ja tonttijaon muutoksesta tiedotettiin kirjeitse MRA 32 §:n mukaisesti 27.10.2025 päivätyllä kirjeellä. Tonttijakokartat pidettiin erikseen nähtävillä 25.11.2025 saakka. Palautetta ei määräaikaan mennessä kaupungille toimitettu, joten kaavan hyväksymisaineisto valmisteltiin tehtyjen muutosten mukaisesti.

LUONTOSelvitys SÖRKÄNMÄEN ALUEELLE ÄÄNEKOSKI



2024



Latvasilmu osk
Kestävän kehityksen tuottajat

Sisältö

1	Tausta ja tavoitteet.....	2
2	Aineistot	2
3	Maastotyöt ja menetelmät	3
3.1	Maastotöiden aikataulu ja toteutus.....	3
3.2	Kasvillisuus ja luontotyyppiselvitys.....	3
3.3	Liito-oravaselvitys.....	3
3.4	Viitasammakkoselvitys	3
3.5	Sudenkorentoselvitys	4
3.6	Lepakkoselvitys	4
3.7	Linnustoselvitys.....	4
4	Luontokohteiden arvottamisen kriteerit ja arvoluokitus.....	4
5	Tulokset	5
5.1	Pintavedet ja pohjavedet	5
5.2	Maaperä ja geologiset aluevaraukset	7
5.3	Luonnonsuojelun alueet	7
5.4	Luontotyyppi- ja kasvillisuusselvitys.....	7
5.5	Liito-orava	15
5.6	Viitasammakko.....	15
5.7	Sudenkorennot	17
5.8	Lepakot	17
5.9	Pesimälinnusto	17
6	Johtopäätökset	19
7	Viitteet	20

Työn tilaaja: Äänekosken kaupunki / Carita Kosonen

Selvityksen laatija: Tuomo Pihlaja, Latvasilmu osk

Kuvien © Tuomo Pihlaja

Pohjakarttojen © MML 6/2024

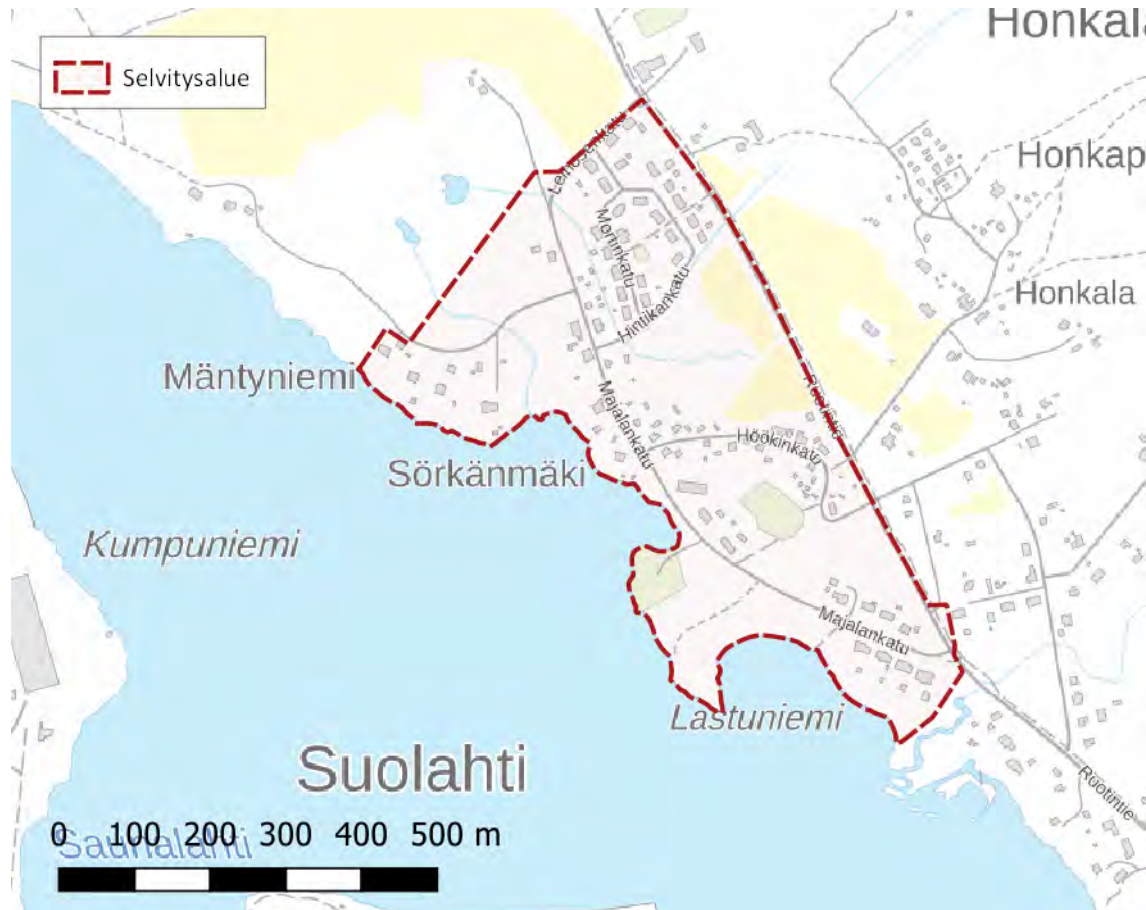
Raportin päiväys: 10.10.2024

1 Tausta ja tavoitteet

Toimeksiantona oli maankäytön suunnittelua tukevan asemakaavoitustasoisen luontoselvityksen tekeminen Äänekosken Honkalan Sörkänmäen alueelle.

Selvitysalue on laajuudeltaan noin 27 ha sijoittuen Suolahden itärannalle.

Selvityksen maastotyöt tehtiin huhti-heinäkuussa 2024. Maastotyöt suoritti FM biologi Tuomo Pihlaja Latvasilmu osk:sta. Raportin laati Tuomo Pihlaja.



Kuva 1. Selvitysalueen raja.

2 Aineistot

Selvityksessä hyödynnettiin seuraavia tausta-aineistoja:

- Peruskartta ja ortoilmakuvat (MML)
- Kallio- ja maaperäkartat (GTK)
- Ympäristöhallinnon paikkatietoaineistot (Latauspalvelu LAPIO)
- Valtakunnan metsien inventoinnin vapaa paikkatietoaineisto (LUKE aineistonlatauspalvelu)
- Tiedot erityisen tärkeistä elinympäristöistä ja metsäkuvioista (Metsäkeskuksen avoin data)
- Laji.fi palvelun tiedot suojelullisesti merkittävistä lajeista (LUOMUS)

3 Maastotyöt ja menetelmät

3.1 Maastotöiden aikataulu ja toteutus

Maastotyöt suoritettiin 4.5.2024 ja 4.7.2024 välisenä aikana. Selvityksissä noudatettiin lajiryhmäkohtaisia ohjeistuksia oikeista inventointiajankohdista huomioiden kevään ja kesän etenemisen olosuhteet.

3.2 Kasvillisuus ja luontotyyppiselvitys

Selvitysalueen arvokkaat luontotyyppit selvitettiin 12.6.2024. Selvitysalueen kaikki kasvillisuuskuviot käveltiin läpi. Luontotyyppit ja merkittävien kasvilajien esiintymät rajattiin maastossa paikkatiedoksi. Kasvilajeista huomioitiin erityisesti direktiivilajit, rauhoitetut, erityissuojellut ja Suomen kansainväliset vastuulajit ja muuten harvinaiset lajit.

3.3 Liito-oravaselvitys

Liito-oravaselvitys toteutettiin papanakartoituksena 4.5.2024. Lajin esiintymisen kartoittamisessa käytetyt talviset ja keväiset papanat olivat selvityshetkellä hyvin havaittavissa. Kartoituksessa noudatettiin Suomen ympäristö 1/2017 julkaisun ohjeistusta (*Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt*).

Maastossa tarkistettiin kaikki liito-oravalle soveliaat elinympäristöt, joita ovat muun muassa varttuneet kuusimetsät ja kuusivaltaiset sekametsät, varttuneet lehtimetsät, metsäiset joen- ja puronvarret, rannat sekä pellonreunushaavikot. Kartoitettavilta kohteilta tarkastettiin haaparyhmät, nuoret haavikot (runkojen läpimitta vähintään 10 cm), järeät tervalepät, koivut sekä järeähköt ja järeät kuuset. Kartoitettavien kohteiden ennakkotunnistuksessa käytettiin apuna puusto- ja kasvupaikkatietoja. Lisäksi maastotyössä tehtiin lisätarkistuksia sovelialta näyttävillä kohteilla.

Maastossa liito-oravan reviiripuun tunnistaminen tapahtui puun tyvelle kertyneiden papanoiden perusteella. Papanoiden tuoreus ja määrä arvioitiin silmämääräisesti. Puulaji ja sen järeys kirjattiin ylös. Papanapuiden lisäksi havainnoitiin liito-oravalle pesäpaikaksi sopivia kolopuita, pönttöjä ja risupesä. Papanan-, risupesä- ja kolopuiden sijainti tallennettiin paikkatiedoksi.

3.4 Viitasammakkoselvitys

Viitasammakoiden esiintymistä selvitettiin iltayöstä 4.5.2024. Selvitys ajoitettiin kevään etenemisen mukaan lajin aktiivisimpaan soidinkauteen. Kokemukset lajin soidinääntelystä ovat osoittaneet, että lajin luotettava havainnointi edellyttää selvityksen tekoa loppuillasta tai alkuyöstä, jolloin koiraiden ääntelyaktiivisuus on suurinta. Aamuyön tunnit ovat myös aktiivista ääntelyaikaa. Aamulla ja päivällä lajin ääntely on satunnaista. Selvityshetkellä yölämpötila oli riittävän korkea, sää vähätuulinen ja vesistöjen rannat kokonaan sulaneet.

Lajin tyypillisiä esiintymispaikkoja ovat rehevät luhtaiset rantaosuudet ja monenlaiset pienkosteikot. Tässä selvityksessä koko selvitettävä rantaosuus kierrettiin läpi rauhallisesti kuunnellen. Soitimen käynnistämiseksi voitiin käyttää ääniatrappia. Lisääntymisalueet tunnistettiin koiraiden soidinääntelyn perusteella. Esiintymät rajattiin paikkatiedoksi perustuen ääntelevien koiraiden sijoittumiseen ja sopivan elinympäristön esiintymiseen. Lisääntymisalueille arvioitiin paikkakohtainen yksilömäärä.

3.5 Sudenkorentoselvitys

Sudenkorentojen esiintymistä kartoitettiin yhdellä laskentakierroksella 17.6.2024. Kierros ajoitettiin niin, että se osui alueelle potentiaalisimman luontodirektiivin liitteen IV a sudenkorentolajien lummelampikorenonn päälentoaikaan.

Sää oli sudenkorentojen aktiiviselle lennolle suotuisa, lämmin (+24°), kohtalaisen vähätuulinen ja pääosin aurinkoinen. Selvityskäynti tehtiin keskipäivän aikaan. Selvitys perustui reviiireillä oleskelevien aikuisten korentojen havainnointiin. Koko sudenkorentolajistoa ei pyritty selvittämään, vaan havainnoinnissa keskityttiin direktiivissä mainittuun lajistoon.

Selvityksessä inventoitiin rannan kelluslehtisen kasvillisuuden vyöhyke sekä ilmaversoisen kasvillisuuden ja avoveden rajapinta käyttäen venettä. Havainnoinnissa käytettiin apuna kiikaria. Tarvittaessa otettiin määrittäystä helpottavia valokuvia järjestelmäkameralla. Esiintymät rajattiin paikkatiedoksi perustuen reviiriä pitäneiden koiraiden sijoittumiseen ja sopivan elinympäristön esiintymiseen. Lisääntymisalueille arvioitiin paikkakohtainen yksilömäärä.

3.6 Lepakkoselvitys

Lepakkojen esiintymistä selvitettiin yöaikaan 4.7.2024. Menetelmänä käytettiin aktiividetektorilla tehtyä havainnointi. Kartoituksessa keskityttiin aiempien selvityskäyntien ja paikkatietoaineistojen perusteella mahdollisiksi lepakkoalueiksi tunnistettuihin kohteisiin. Selvitys tehtiin pimeään aikaan noin klo 23:00 ja 3:00 välillä. Sää oli pilvinen, pimeähkö, tyyni ja lämmin. Selvitys keskeytettiin heikon sateen alettua viimeisellä tarkastuskohteella.

3.7 Linnustoselvitys

Linnustokartoitus tehtiin muiden selvitysten yhteydessä 4.5.2024, 12.6.2024 ja 17.6.2024. Selvityksessä havaittu mahdollisesti huomionarvoinen pesimälajisto kirjattiin ylös ja lajiston sijoittuminen tallennettiin paikkatiedoksi. Selvityksessä etsittiin myös suurten petolintujen mahdollisia pesäpuita.

4 Luontokohteiden arvottamisen kriteerit ja arvoluokitus

Arvottamisessa selvityksessä tunnistetut luonnoistaan merkittävät kohteet sijoitetaan arvoluokkiin luonnonarvoihin perustuvien kriteerien pohjalta. Käytettyjä kriteerejä ovat:

- Uhanalaisten lajien esiintymät

Suomessa uhanalaisten ja alueellisesti uhanalaisten lajien luokittelu perustuu kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) kehittämään uhanalaisuusluokitukseen. Viimeisin luokitus on vuodelta 2019 (Hyvärinen et al. 2019). Silmälläpidettävät lajit eivät ole uhanalaisia, mutta nekin suositellaan huomioimaan. Osa uhanalaisista lajeista on luonnonsuojeluasetuksessa määritelty erityisesti suojeltaviksi lajeiksi, joiden tärkeät esiintymispaikat voidaan suojella luonnonsuojelulain nojalla (77 §).

- EU:n luontodirektiivin liitteissä IV a ja IV b mainittujen lajien esiintymät

Luontodirektiivin liitteessä IV a mainitut eläinlajit ja liitteessä IV b mainitut kasvilajit ovat tiukkaa suojelua edellyttäviä eliölajeja. Tiukkaa suojelua edellyttävään eläinlajiin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa luonnonsuojelulain nojalla hävittää eikä heikentää (78 §).

- Luonnonsuojelulain suojeltujen luontotyyppien esiintymät

Luonnonsuojelulain luontotyyppisuojaus koskee sellaisia laissa lueteltuihin luontotyyppisiin (64 §) kuuluvia alueita, jotka ovat luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia, ja jotka on suojellun luontotyypin säilymiselle tärkeitä. Lisäksi muutamia harvinaisia ja uhanalaisia luontotyyppisiä ei saa hävittää eikä heikentää (65 §).

- Uhanalaisten luontotyyppien esiintymät

Luontotyyppien uhanalaisuusluokitus perustuu vuonna 2018 tehtyyn arviointiin (Kontula & Raunio 2018a). Selvitysalue kuuluu alueellisessa jaottelussa Etelä-Suomeen. Silmälläpidettävät luontotyypit eivät ole uhanalaisia, mutta nekin suositellaan huomioimaan.

- Vesilain suojeltavien luontotyyppien esiintymät

Vesilain (Luku 2, 11 §) mukaisten kohteiden muuttaminen tai heikentäminen vaatii vesilain mukaisen lupamenettelyn. Lisäksi (Luku 3, 2 §) luvanvaraisia ovat hankkeet, jotka aiheuttavat luonnon ja sen toiminnan vahingollista muuttumista, melkoisesti vähentävät luonnon kauneutta tai vaarantavat puron uoman luonnontilan säilymisen.

- Ennalta tunnetut arvokkaat luontokohteet

Huomioitavia kohteita ovat luonnollisesti jo aiemmin tunnistetut ja mahdollisesti suojellut alueet. Näitä ovat erityisesti luonnonsuojelualueet ja Natura 2000 -verkoston alueet. Muita huomioitavia alueita ovat valtakunnallisissa selvityksissä arvokkaiksi arvioidut geologiset alueet kuten kalliot, kivikot, moreenimuodostumat ja tuuli- ja rantamuodostumat sekä pohjavesialueet, joilla on pohjavedestä suoraan riippuvaisia pintavesi- tai maaekosysteemejä. Merkittäviä ovat myös linnustolle erityisen tärkeitä tunnistetut IBA-, FINIBA- ja MAALI-alueet.

- Muut arvokkaat kohteet

Muita huomioitavia kohteita voivat olla esimerkiksi harvinaisten lajien esiintymät tai METSO-ohjelman kohteiden valintakriteeristön täyttävät kohteet.

Edellä olevien kriteerien perusteella kohteet on arvotettu oppaan *Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi* (Mäkelä & Salo 2023) ohjeistuksen mukaan. Arvottamisen täydentäviä kriteerejä ovat luontotyyppi- tai lajiesiintymien merkittävyys ja niiden muodostamat kokonaisuudet. Kohteiden arvoluokitus on:

- luokka 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet
- luokka 2: Erityisen tärkeät kohteet
- luokka 3: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet
- luokka 4: Monimuotoisuutta tukevat kohteet

5 Tulokset

5.1 Pintavedet ja pohjavedet

Selvitysalueeseen kuuluu noin 1.2 kilometriä Suolahden rantaviivaa. Ranta on jo melko rakennettua ja kasvillisuudeltaan keskiravinteista. Tyypillistä lajistoa ovat harvahko järviruoko, järvikorte ja ulpukka. Rehevämpiä luhtia on ojien suilla ja Lastuniemen kärjessä.

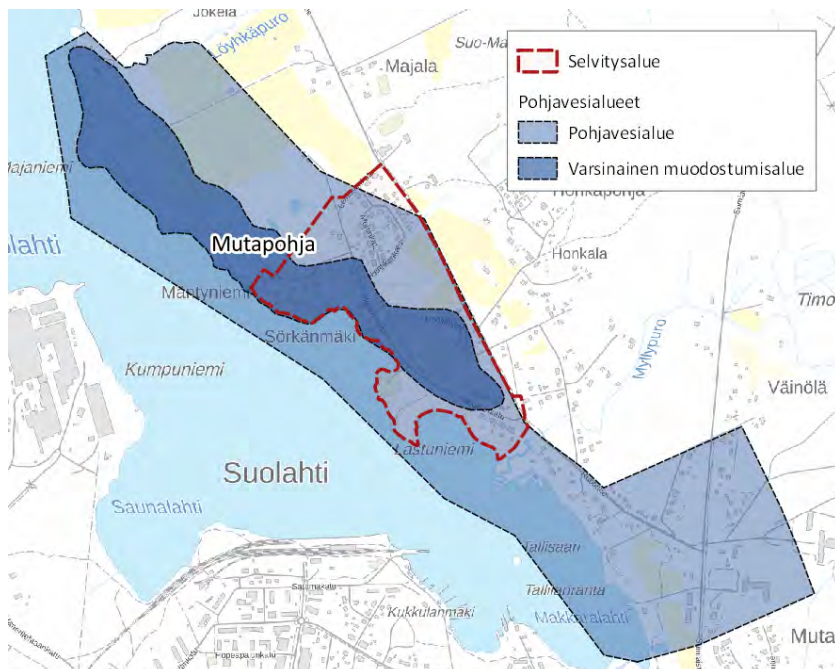
Pohjoisosassa on uomiltaan muutettuja itäpuolisesta mäkimaastosta, Honkalan pelloilta ja kaava-alueen pohjoispuolisilta pikkulammilta laskevia ojalinjoja ja uomaltaan kaivettuja noroja.

Eteläreunalle alueen ulkopuolelle jää idästä laskevan Myllypuron uoma ja sen suulle muodostunut rehevätkö luhta-alue.



Kuva 2. Suolahden rantaa Lastuniemen kärkeä kohti kuvattuna.

Selvitysalue kuuluu pääosin Mutapohjan (0977401) pohjavesialueeseen ja myös sen varsinaiseen muodostumisalueeseen. Alue on luokassa 1 eli vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue. Pohjavesialueiden suojelusuunnitelma on huomioitava aluetta kehitettäessä. Erityisiä pohjavesivaikuttavia luontotyyppiejä ei havaittu.



Kuva 3. Mutapohjan pohjavesialue.

5.2 Maaperä ja geologiset aluevaraukset

Maaperä on kaava-alueen keskiosassa lajittunutta ja karkearakeista ainesta. Tätä muodostumaa on kaivettu melko laajasti urheilukentäksi merkityllä alueella. Muuten maaperä on savivoittoista.

Alueella tai sen läheisyydessä ei sijaitse valtakunnallisissa inventoinneissa tunnistettuja arvokkaita kallio- tai kivikkoalueita, tuuli- tai rantamuodostumia tai arvokkaita moreenimuodostumia.

5.3 Luonnonsuojelun alueet

Selvitysalueella sen välittömällä lähialueella ei ole luonnonsuojelualueita, luonnonsuojeluohjelmien alueita tai Natura-ohjelman alueita. Lähimmät luonnonsuojelualueet sijoittuvat yli 2 km päähän ja Natura-alueet yli 3 kilometrin päähän.

5.4 Luontotyyppi- ja kasvillisuus selvitys

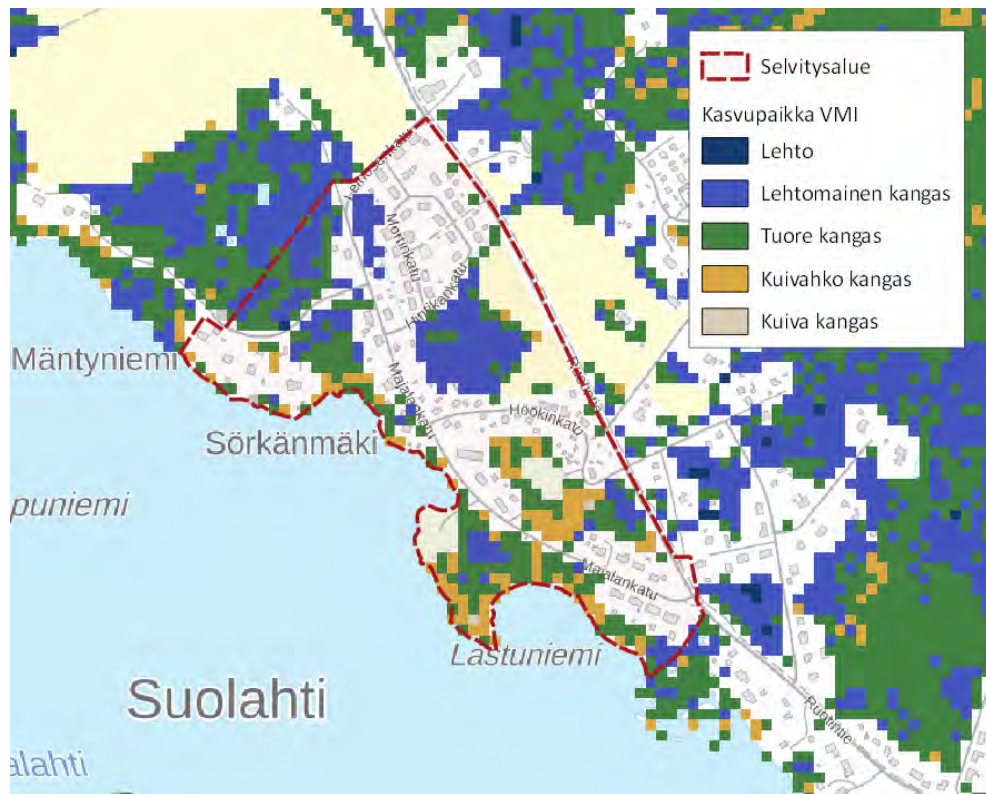
Selvitysalue on pitkäaikaisen ja intensiivisen ihmistoiminnan aluetta. Huomattava osa alueesta on monissa eri vaiheissa rakennettua pientaloasutusta. Alueella on aiemmin sijainnut teollisuutta. Luoteisosassa maaperässä on huomattavan paljon tillimurskaa- ja tiilijätettä. Alueella on sijainnut aikanaan tiilitehdas. Lastuniemi on ollut aikanaan ilmeisesti puutavaran käsittelyalue ja muodostuu huomattavalta osin täyttömaasta. Niemellä on ollut myös peltoa. Nykyisen urheilukentäksi merkityn kentän alue on vanhaa maa-aineksen ottoaluetta. Lisäksi alueella on pieniä ja osin viljelystä jääneitä peltolaikkuja. Eteläosan ranta-alue on ollut aikanaan kokonaan peltoa.



Kuva 4. Selvitysalueen ortoilmakuva.

Alueella ei ole juurikaan luonnontilaisia elinympäristöjä. Varttunutta puustoa on ollut eniten luoteisosassa, mutta huomattava osa tästä alueesta on tuoreeltaan avohakattua. Jäljellä on kosteapohjaista lehtoa käsittävä entinen noronvarsi. Alueen peltojen länsipuolella on toinen puustoinen alue, joka on voimakkaan maatalousvaikutteista lehtoa. Eteläosassa on asutuksen väliin jääviä metsäkaistaleita ja Lastunniemen alueella varttuvaa reheväpohjaista kasvatusmetsää. Kasvupaikat alueella ovat yleisesti reheviä, osin luonnostaan ja osin aiemman maankäytön johdosta. Tyypillisiä ovat

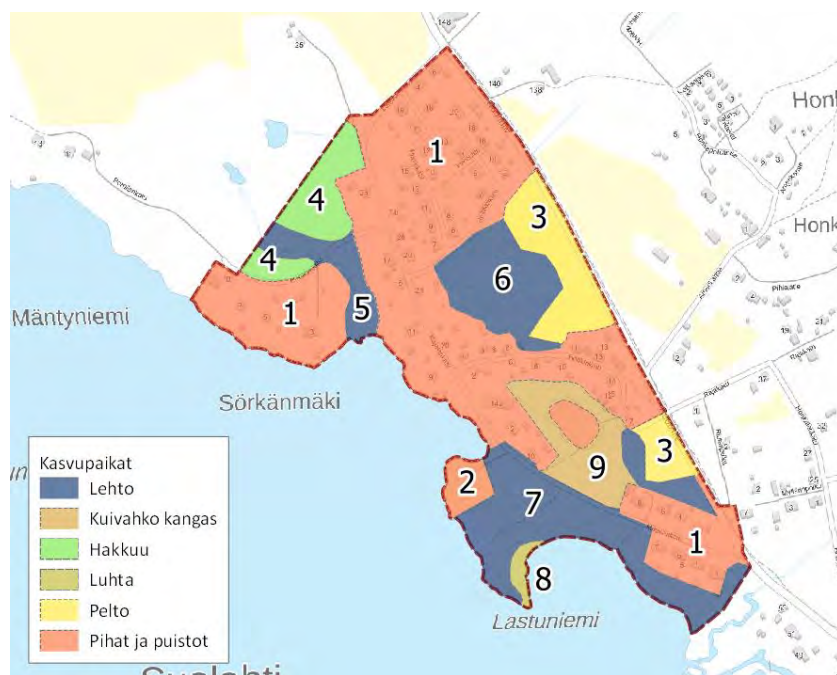
kulttuurivaikuttaiset lehdot ja lehtomaiset kankaat (OMT). Urheilukentän ympäristössä on myös karumpaa kuivahkoa kangasta (VT).



Kuva 5. Selvitysalueen kasvupaikkajakauma (VMI).

Alueelta ei ole tiedossa aiempia havaintoja huomionarvoisista kasvilajeista.

Alueen kasvupaikat on esitelty seuraavassa kuvan 6 kartan mukaisesti numeroituna.



Kuva 6. Selvitysalueen kuviokartta.

Kuvio 1. Olemassa olevan pienataloasutuksen ja rakennetun ympäristön alue.

Kuvio 2. Uimarannan ja rantapuiston alue.



Kuva 7. Kuvion 2 muodostaa puistomaisena hoidettu uimarannan alue.

Kuvio 3. Vanhat ja nykyiset yhä avoimet peltomaat. Eteläisempi ala on ollut hylättynä jo jonkun aikaa ja on nyt hyvin rehevää kosteaa niittyä, jossa lajistossa runsaita ovat mesiangervo, koiranputki ja metsäkurjenpolvi.



Kuva 8. Kuvion 3 viljelystä poistunutta peltoa, joka on nyt niittyä. Vieraslaji komealupiini on lisääntymässä alueella nopeasti.

Kuvio 4. Tuoreita avohakkuuta kosteapohjaisella metsäalueella. Maapohjassa on tällä alueella runsaasti tiilijätettä.



Kuva 9. Tuoretta hakkuuaukea selvitysalueen pohjoisreunalla kuviolla 4.

Kuvio 5. Vanhan norouoman ympärille sijoittuva kuvio, jolla on eriasteisesti muuttuneita kosteita elinympäristöjä. Myös tällä kuviolla on paikoittain runsaasti tiilijätettä. Noron uoma on kaivettu ja se muodostaa paikin altaita. Puusto on varttunutta ja länsiosassa kuusivaltaista. Yleisilme on rytöinen. Kasvupaikkoina vuorottelevat tuore keskiravinteinen lehto (OMaT) ja hiirenporrasvaltainen kostea keskiravinteinen lehto (AthOT).

Kasvillisuudessa runsaita ovat hiirenporras, mesiangervo, metsäkorte, rönsyleinikki, herukoita ja tuomea. Alueella on runsaasti lahpuuta.



Kuva 10. Kuvion 5 ja hakkuun rajapintaa. Kasvillisuus on hyvin rehevää ja etualalla näkyy noroon kaivettu allas, jossa havaittiin soidintavia viitasammakoita.

Uomassa ja kosteissa painanteissa kasvaa vehkaa, rentukkaa, ranta-alpia, luhtalitukkaa, rantamataraa ja kurjenjalkaa.

Tien lähialueella on kotkansiipikasvustoja ja pienialaisesti kotkansiipilehtoa (MatT).

Tien itäpuolella puusto noron ympärillä on pääosin varttunutta koivua. Noron alue on pääosin pajuluhtaa, jonka lajistoa ovat vehka, rönsyleinikki, kurjenjalka ja pitkäpääsara. Kuivemmilla osilla on esimerkiksi harmaaleppää, herukoita, tuomea, metsäkortetta ja hiirenporrasta.

Rannan tuntumassa lajistossa runsaita ovat kurjenmiekka, viiltosara, raate, vehka, kurjanjalka ja riippasara.

Kuvio 6. Lehtipuuvaltainen lehto, joka on pääosin ollut jossain vaiheessa peltoa. Nyt alue on luonnontilaan palautuvaa tuoretta keskiravinteista lehtoa (OMaT). Puuston muodostavat varttuneet koivut ja hyvin runsaana varttuneet haavat. Alispuuna on runsaasti tuomea. Pensaina kasvaa punaherukkaa, mustaherukkaa ja koiranheittä. Yleisilme valtapuuston alla on tiheikkömainen. Lahopuuta on runsaasti. Runsaista lajistossa ovat metsäkorte, mesiangervo, rönsyleinikki, käenkaali, oravanmarja, metsäimarre, pikkutalvikki, kielo, metsäalvejuuri, korpi-imarre ja sudenmarja.



Kuva 11. Kuvion 6 kerroksellista lehtoa, jossa on jo muodostunut lahopuuta.

Kohteen halkaisee ojitus ja sen varrelle on vanhoja mudanottoaltaita. Altainen pohjalla on okarahkasammalen, kurjenjalan, suo-orvokin ja mesimarjan vallitsemaa lähinnä ruohokorpea muistuttavaa korpikasvillisuutta. Kuvion luoteisosassa on myös selkeämpää vanhalle peltomaalle muodostunutta ruohokorpea, jonka lajistoa ovat okarahkasammal, palmusammal, kurjenjalka, järvikorte ja hiirenporrasta.

Kuvio 7. Lastuniemen ja selvitysalueen eteläosan vanha pelto- ja joutomaa-alue. Kasvupaikka on maatalousperäistä lehtoa (OMaT ja OFiT). Puusto on pääosin varttuvaa ja varttunuttakin koivua. Melko harvan ja valoisan alueen runsasta lajistoa ovat maitohorsma, mesiangervo, karhunputki, ojakellukka, metsäkurjenpolvi, pelto-ohdake, leskenlehti, vadelma ja heinistä kastikat. Alispuuna on tuomea ja pihlajaa ja pensaina herukoita. Etelässä rakennettujen tonttien kohdalla pihloja on paikoin hoidettu nurmikoina rantaan asti.



Kuva 12. Selvitysalueelle tyypillistä harvennettua varttuvaa koivikkoa vanhalla peltomaalla, tässä Lastuniemen alueelta kuviolla 7.

Kuvio 8. Lastuniemen kärjen tyvellä oleva paju- ja koivuluhta, joka yhdistyy kärjen avoluhtaan. Metsäluhdan kasvillisuutta ovat esimerkiksi kurjenmiekka, kurjenjalka, vehka, järvikorte, terttualpi ja viiltosara. Kärki on järviruokovaltaista avoluhtaa.



Kuva 13. Lastunniemen kärjen järviruokoluhtaa.

Kuvio 9. Vanha maa-aineksen ottoalue, jossa on nyt vaihtelevia kasvupaikkoja. Pääosin alueella on kuivahkon kankaan nuorta ja varttuvaa männikköä. Myös koivua on puustossa runsaasti.



Kuva 14. Urheilukentäksi kartoilla merkitty alue ja ympäröivää vanhaa maa-aineksen ottoaluetta kuviolla 9.

Selvitysalueen kaltaisilla pitkäaikaisen maatalous- ja kulttuurivaikutuksen alueilla luontokohteiden arvottaminen on usein hankalaa, koska luontotyytit eivät esiinny alkuperäisessä luonnontilassa. Alueella rajattiin luontotyyppien perusteella kolme aluetta, jotka ovat luontotyyppien ja lajistonsa puolesta monimuotoisuutta turvaavia. Kaikilla kohteilla esiintyy lajeja, joiden lisääntymispaikat ovat luontodirektiivin perusteella suojeltuja. Lisäksi selvitysalueelle ulottuu kapeasti arvokkaaksi arvioitu Myllypuron suualue, jossa selvitysalueen puolella oli myös viitasammakon lisääntymisalue. Myllypuron suu-aluetta ei arvioitu luontotyyppien osalta tarkemmin, koska se jää selvitysalueen ulkopuolelle. Tunnistetut kohteet on kuvattu seuraavaksi.

5.4.1 Sörkänmäen noronvarsi

Pinta-ala: 0.9 ha

Arvoluokka: 3 Monimuotoisuutta turvaavat kohteet, osin 1 Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Uhanalaiset lajit: Hömötiainen (EN)

Direktiivin liitteen IV(a) lajit: viitasammakko, viiksisiippa, pohjanlepakko

Uhanalaiset luontotyytit: Tuore keskiravinteiset lehdot (VU), kosteat runsasravinteiset lehdot (VU).

Kuviona 5 kuvattu vanhan norouoman ympäristöön sijoittuva monimuotoinen metsä- ja luhtakuvio. Alueella on useita viitasammakon lisääntymisalueita ja vähintäänkin paikallisesti tärkeä lepakoiden ruokailualue. Linnustossa havaittiin uhanalainen hömötiainen ja pesivänä myös esimerkiksi palokärki.

Kohteen edustavuutta alentavat ympäröivä metsäpohjaa pahoin vaurioittanut hakkuu, noron varrella aikanaan tehty kaivuut ja paikoin alueella läjitetty tiilijäte.



Kuva 15. Noronvarren kosteaa saniaislehtoa.

5.4.2 Sörkänmäen lehto

Pinta-ala: 1.6 ha

Arvoluokka: 3 Monimuotoisuutta turvaavat kohteet, osin 1 Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Direktiivin liitteen IV(a) lajit: viitasammakko

Uhanalaiset luontotyypit: Tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU), ruohokorvet (VU, Etelä-Suomi EN).

Kuvion 6 kuvattu lehtipuuvaltainen puustoltaan varttunut lehto. Kohteen edustavuutta alentaa aiempi historia osin peltomaana ja vanha mudan/turpeen otto. Lehtipuuvaltainen alue on linnustoltaan runsas ja sillä pesi esimerkiksi pieni räkättirastaskolonia. Alueen luontoarvot ovat lisääntymässä alueen palautuessa kohti luonnonlilaa. Alueella on viitasammakon lisääntymisalue.



Kuva 16. Luonnontilaan palautuvaa ruohokorpea Sörkänmäen lehdon länsilaidalla

5.4.3 Lastunniemen luhdat

Pinta-ala: 0.2 ha

Arvoluokka: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Direktiivin liitteen IV(a) lajit: viitasammakko

Uhanalaiset luontotyypit: Koivuluhdan (DD), puutteellisesti tunnettu luontotyyppi, jonka kehityssuunta on arvioitu heikkeneväksi.

Lastunniemen kärjessä sijaitseva luhta-alue, joka on luvattu tarkemmin kuviona 8. Kohde on viitasammakon lisääntymisalue.



Kuva 17. Lastunniemen koivuluhdan ja pensaikkoluhdan rajapintaa.

5.5 Liito-orava

Liito-orava on EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittu laji. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty.

Selvitysalueella ei havaittu merkkejä liito-oravista. Alueella on melko vähän lajille hyvin sopivia varttuneita kuusimetsiä. Mahdollisiksi elinalueiksi tunnistettiin kuitenkin selvitysalueen itäosan puronvarren varttunut metsäalue ja toisaalta myös keskiosasta rajattu lehtoalue, jonka puustossa on hyvin runsaasti varttunutta haapaa.

5.6 Viitasammakko

Viitasammakko on EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittu laji. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Havaintoja lisääntymispaikoista saatiin nyt neljältä alueelta.

Selvitysalue rajautuu etelässä Myllypuron suistoon. Tämä alue on vuonna 2020 tehdyssä selvityksessä todettu viitasammakkojen lisääntymisalueeksi, jossa on havaittu yli 10 soidintavaa koirasta. Selvitysalueelle ulottuvassa luhtareunuksessa tavattiin nytkin noin 10 ääntelevää viitasammakkoa. Luhdan kasvilajistoa ovat kurjenmiekka, viiltosara, järviruokoko ja luhtakastikka.

Lastunniemen kärjen alueella soidintavia viitasammakoita oli sekä itse luhdalla, että metsätulvalla niemenkärjen tyvellä. Yhteismääräksi arvioitiin noin 20 yksilöä.

Kolmas lisääntymisalue länsiosan puronvarren suussa olevalla luhdalla. Lisäksi muutamia yksilöitä havaittiin Porttilankadun pohjoispuolella olevissa puronvarren altaissa ja jopa metsäkoneen urissa. Yhteensä alueella arvioitiin soidintavan noin 15–20 yksilöä painottuen puronsuuhun.

Lisäksi keskiosan lehtoalueella, jossa on vanhoja mudanottokuoppia ja ojituksia, tavattiin kaksi soidintavaa viitasammakkoa.



Kuva 18. Viitasammakon havaitut yksilömäärät ja lisääntymisalueet.



Kuva 19. Länsiosan puronsuun luhtaa, jolla havaittiin runsaasti soidintavia viitasammakoita.

5.7 Sudenkorennot

Selvityksessä ei havaittu direktiivissä mainittujen sudenkorentolajien esiintymiä. Kyseeseen tulee lähinnä lummelampikorento ja mahdollisesti täplälampikorento ja sirolampikorento. Selvitysvuosi oli kyseessä olevien lajien osalta ilmeisesti melko niukan esiintymisen vuosi, ja lentoaika jäi myös lyhyeksi. Näille lajeille potentiaaliset alueet ovat identtiset ranta-alueella todettujen viitasammakoesiintymien kanssa, minkä johdosta lisäselvityksiä ei arvioida tarpeellisiksi. Lajien huomiointi edellyttää samankaltaisia toimia kuin viitasammakon osalta.

5.8 Lepakot

Lepakot EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittuja lajeja. Niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty.

Selvityksessä tarkastettiin potentiaalisiksi arvioidut Lastunniemen alue, Myllypuron varsi, keskiosan lehtoalue ja länsiosa puronvarsi. Kaava-alueen olemassa olevia rakennuksia ei huomioitu selvityksessä.

Lepakoita havaittiin vain länsiosan puronvarressa siinä olevien altaiden päällä ja läheisyydessä. Alueella arvioitiin lentävän 1–2 viiksisippiä ja yksi pohjanlepakko. Päivehtimis- tai lisääntymispaikkoja ei saatu paikannettua tarkemmin.



Kuva 20. Lepakkohavaintojen sijoittuminen selvitysalueen luoteisosassa.

5.9 Pesimälinnusto

Selvitysalue on pitkälti rakennettu ja sijoittuu kokonaan ihmistoiminnan vaikutuspiiriin, mikä vähentää aremman ja vaateliaamman metsälajiston esiintymisen todennäköisyyttä. Alueella havaittu maalinusto oli tyypillistä taajamalajistoa. Metsälajistossa painottuvat lehtipuuvaltaisten metsien lajit. Runsaimpia olivat peippo, pajulintu, talitiainen ja räkättirastas.

Selkein linnuston tihtentymä oli Sörkänmäen lehtona tunnistettu alue, jossa havaittiin esimerkiksi mustapääkerttu, lehtokurppa ja noin 7 parin räkättirastaskolonia. Uhanalaisia metsälajeja tavattiin vain hömötiainen (EN) pohjoisosan noron alueella ja viherpeippo (EN) Myllyjoen suun alueella.

Taulukko 1. Havaittu pesivä maalinnusto ja lajien uhanalaisuus. Uhanalaisten osalta on arvioitu myös parimäärä.

Havaitut lajit	Uhanalaisuus	Parimäärä
Lehtokurppa		
Metsäviklo		
Palokärki		
Käpytikka		
Peukaloinen		
Punarinta		
Leppälintu		
Mustarastas		
Räkättirastas		
Punakylkirastas		
Mustapääkerttu		
Lehtokerttu		
Pajulintu		
Kirjosieppo		
Hömötiainen	EN	1
Sinitiainen		
Talitiainen		
Puukiipijä		
Harakka	NT	
Naakka		
Varis		
Pikkuvarpunen		
Viherpeippo	EN	1
Tikli		
Vihervarpunen		
Punavarpunen	NT	
Punatulkku		

Vesi- ja rantalinnusto ei alueella ole erityisen runsas. Vesilinnuston kannalta tärkeitä ovat ranta-alueella samat alueet, missä havaittiin viitasammakkojen lisääntymispaikkoja.

Taulukko 2. Havaittu pesivä vesi- ja rantalinnusto ja lajien uhanalaisuus. Lajien osalta on arvioitu myös parimäärä.

Havaitut lajit	Uhanalaisuus	Parimäärä
Laulujoutsen		1
Tavi		1
Sinisorsa		2
Telkkä		2
Tukkakoskelo	NT	(1)
Isokoskelo	NT	(1)
Silkkiuikku	NT	1
Härkälintu	NT	1
Kalalokki		1

Myllyjoen suun alueella havaittiin laulujoutsen-, isokoskelo- ja sinisorsapoikueet. Länsiosan noron altailla oli myös sinisorsapoikue. Myllyjoen suulla oli härkälinnun reviiri ja Lastunniemen kärjessä oli silkkiuikkureviiri. Sekä härkälinnun että silkkiuikun pesinnät ilmeisesti epäonnistuivat. Muuta lajistoa olivat tukkakoskelo, tavi, telkkä ja kalalokki. Koskeloiden pesinnät eivät todennäköisesti sijoitu selvitysalueelle.

Huomionarvoinen lajisto on koottu kartalle kuvassa 21.



Kuva 21. Huomionarvoisten ja harvalukuisten pesimälintujen sijoittuminen.

6 Johtopäätökset

Selvitysalue on pitkäaikaisen ihmistoiminnan aluetta ja huomattavalta osin jo rakennettua asuinalueita. Täysin luonnontilaisia luontotyyppisiä selvitysalueella ei ole lainkaan.

Selvitysalueelta rajattiin 4 luontoarvoiltaan arvokasta aluetta, joista kaikilla esiintyy luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja viitasammakon lisääntymispaikkoja. Kohteilla on myös luontotyyppisiin liittyviä arvoja, joskin niiden edustavuutta heikentää aiempi maankäyttö. Selvitysalueen huomionarvoinen pesimälinnusto keskittyy rajatuille kohteille. Rajatuille kohteille ei suositella maankäyttöä muuttavia kaavamerkintöjä. Kohteiden sisältämien viitasammakoiden lisääntymispaikkojen heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty.



Kuva 22. Selvitysalueen arvokkaiksi tunnistetut alueet.

7 Viitteet

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018a. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 388 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018b. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s

Luonnonsuojeluasetus (1066/2023).

Luonnonsuojelulaki (3/2023).

Metsälaki (12.12.1996/1093).

Mäkelä, K & Salo, P. 2023. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. SYKE 43/2023

Neuvoston direktiivi luonnonvaraisten lintujen suojelusta (NDir 79/409/ETY).

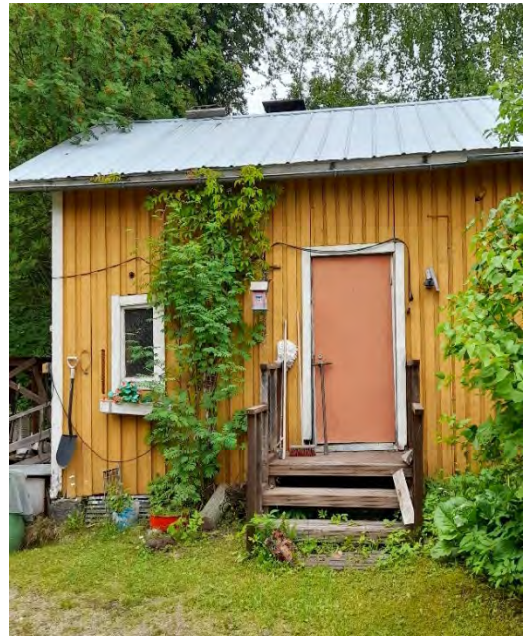
Neuvoston direktiivi luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (NDir 92/43/ETY).

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001. Suomen lajien uhanalaisuus 2000. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 432 s.

Vesilaki (27.5.2011/587).

SÖRKÄNMÄEN RAKENNUSINVENTOINTI



RAKENNETUN YMPÄRISTÖN INVENTOINTI

Honkalan Sörkänmäen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen

Majalankatu (osa), Höökinkatu, Porttilankatu (osa), Hintikankatu, Mortinkatu, Leinosenkatu

Maastokäynnit heinäkuussa 2024

Vilhelmiina Schroderus

kaavasuunnittelija

8.7.2024

LIITTEET:

Sörkänmäen rakennusinventointitaulukko, kaikki kohteet

Johdanto

Sörkänmäen pientaloalueelle laaditaan asemakaavan muutosta, jossa aluetta tarkastellaan asumisen lisäksi virkistymiseen, päivitetään vanhentunutta asemakaavaa yhtenä kokonaisuutena ja kumotaan asemakaavaa pohjois- ja länsireunalta.

Tämän rakennusinventoinnin tarkoituksena on tuottaa asemakaavaa varten tietoa suunnittelualueen inventoidun rakennusperinnön ominais- ja erityispiirteistä sekä arvoista kaavasunnittelun tueksi. Raporttiin on koottu inventointialueen rakennuskanta 1900 – 2010-luvuilta. Inventointikohteiden arviointi perustuu laissa rakennusperinnön suojelusta annettuihin kriteereihin, jotka on jäsennelty arvojen määrittelyyn rakennushistoriallisten, historiallisten ja maisemallisten/kyläkuvallisten arvojen mukaan. Laissa rakennusperinnön suojelusta esitetyt kriteerit ovat:

- harvinaisuus tai ainutlaatuisuus
- historiallinen tyypillisuus alueelle
- aluetta tai tiettyä aikaa kuvaavat tyypilliset piirteet (edustavuus)
- alkuperäistä tai sitä vastaavan käytön, rakentamistavan, arkkitehtuurin tai tyylin ilmeneminen ja jatkuminen (alkuperäisyys)
- merkitys historiallisen tapahtuman tai ilmiön todisteena tai siitä kertovana ja tietoa lisäävänä esimerkkinä
- näkyvissä olevat eri aikakausien rakenteet, materiaalit ja tyylipiirteet, jotka ilmentävät rakentamisen, hoidon ja käytön historiaa ja jatkuvuutta (historiallinen kerroksisuus)

Arvioinnin pohjalta on annettu suosituksia kaavoitukselle käyttäen seuraavia luokituksia:

sr – suojeltava rakennus tai rakennusryhmä

Merkinnällä esitetään osoitettavan ne kohteet, joissa rakennuksella tai rakennusryhmällä on erityisiä rakennushistoriallisia, historiallisia ja/tai maisemallisia/kyläkuvallisia arvoja. Kohteeseen suoritettavien muutos- ja korjaustöiden tulisi pyrkiä alkuperäisten rakennusten ja rakennusosien säilyttämiseen ja/tai palauttamiseen. Kohteeseen kohdistuvien muutostöiden yhteydessä on suotavaa kuulla museoviranomaista.

/ s-1 – alue, jolla ympäristö säilytetään

Merkinnällä on osoitettu ne kohteet, joissa rakennusryhmä muodostaa rakennushistoriallisia, historiallisia ja/tai maisemallisia/kyläkuvallisia arvoja omaavan kokonaisuuden. Kohteeseen suoritettavien muutos- ja korjaustöiden lähtökohtana tulee olla ympäristön ja sen kulttuurihistoriallisten arvojen säilyttäminen.

Kohteet, joille ei esitetä suojelumerkintää

Rakennusten historia on suositeltavaa huomioida tulevien korjaus- ja muutostöiden yhteydessä, mutta kohteelle ei esitetä varsinaista suojelumerkintää.

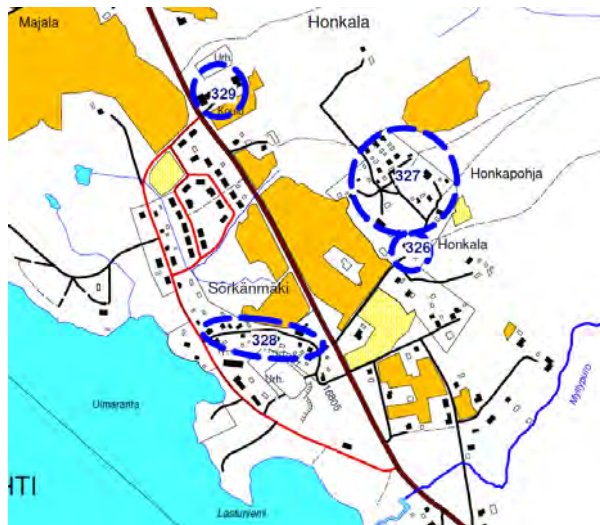
Aiemmat inventoinnit

- Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointi. Väisänen, J. Keski-Suomen museo, 2006:

Kohde 328; Höökinkatu (Sörkänmäen alue)

Vanha sahatyöläisten asuinalueen keskeisin alue – Höökinkatu. Rakennukset osin uusittuja ja purettuja, mutta vielä muutama vanha rakennus jäljellä, 1900-luvun alusta vanhimmat pientalot. Ympäristö miellyttävää, ei liian viimeisteltyä – rakennukset hiekkaharjun päällä.

Kulttuurihistoriallinen arvo: Paikallisesti sahatyöväen asumishistoriaan liittyvä alue, jossa rakennuskanta on osittain säilyttänyt perinteisen ilmeensä kokonaisuutena, mutta rakennuksia on myös purettu ja korjauksissa on niin ikään rakennusten alkuperäinen ilme muuttunut. Alueeseen liittyy kuitenkin paljon muistitietoa ja paikallista teollista kulttuurihistoriaa. Maisemallista merkitystä luo yhteinen järvimaisema vastarannalla.



Kuva 1. Alueen inventointikohteet: suunnittelualueelle sijoittuu aiempi inventointi Höökinkadusta, joka liittyy Honkalan talon ja Honkapohjan asuinalueen kokonaisuuksiin. Inventointi on toteutettu vuonna 2006.

Liittyy kohteisiin:

Kohde 326; Honkala

Osittain säilyttänyt Vanha Suojärvestä halottu tila. 1800-luvun puolimaissa tehty 2-kerroksinen ja erikoisen korkea maalaamaton eloaitta peltoaukean keskellä, kaksi 1800-luvun jälkipuoliskolta periytyvää maalaamatonta ja vanhassa asussaan säilynyttä pariaittarakennusta ja pystyrimavuorattu poikki-päätyinen osin aumakattoinen päärakennus, jota peruskorjailtu. Pihassa myös navettarakennus ja liiteri.

Kulttuurihistoriallinen arvo: Paikallisesti asutushistoriallisesti ja rakennushistoriallisesti merkittävä maatilapihapiiri, jossa eri kokoisia aittoja 1800-luvun jälkipuoliskolta ja jossain määrin ulkoasultaan uudistettu päärakennus. Pihapiiri sijoittuu 1900-luvun alkupuolella syntyneen omakotialueen läheisyyteen, jonka palstat on aikanaan 1910 – 1940-luvuilla erotettu tämän talon maista.

Kohde 327; Honkapohjan pientaloalue

Luonnontilaisessa männikkörinteessä sijaitseva, osaksi vapaaseen muotoon, osaksi rakennuskaavaan ja piirustuksiin pohjautuva sahatyöläisten 1910-40-luvuilla rakentama, nykyisellään lähes puistomainen pientaloalue (16 taloa).

Kulttuurihistoriallinen arvo: Paikallisesti historiallisesti ja maisemallisesti arvokas alkuaan sahatyöväen asuintaloista ja piharakennuksista muodostuva asuntoalue 1910 – 1940-luvuilta. Vanhin osa alueesta esikaupunkityyppistä, suunnittelemattomasti syntynyttä rakennettua ympäristöä ja 1940-luvulta järjestelmälliseen tyyppitalorakentamiseen liittynyttä omakotiasutusta. Maisemallisesti alueelle tyyppilistä nykyisin puistomaisuus ja ns. puukaupunkiperinteeseen liittyvä rakenne.

Sörkänmäen rakennushistoriallinen tausta

1800-luvun loppupuolella nykyisen Suolahden alue oli Laukaan pitäjän Paadentaipaleen kylää. Väestöä oli kylässä n. 900, josta Suolahden keskustan alueella n. 100. Pääelinkeinona oli pienimittakaavainen maatalous ja karjanhoito, kunnes teollistuminen pääsi alkuun höyryvoimaisen vesiliikenteen ja vuoden 1898 rautatien tulon myötä. Vuosisadan taitteessa Suomessa oli taloudellinen nousukausi, jota johti metsäteollisuus. Suolahti sijoittui metsä- ja sahateollisuudelle tärkeän Keitele-Päijänne vesitien varrelle, mikä kannusti varhaisen teollisuuden asettumaan Keitele-järven Suolahden rannoille, jonka mukaan nimettiin rantaan saapuvan rautatien päätepysäkki ja Suolahden kauppala.

*”Sörkänmäki on Suolahden vanhoista työläisasutuksen keskittymistä rikasmuotoisin.
Rannassa on vähäisiä jäännöksiä teollisuuslaitoksista” (Kantonen, 1997)*

Nykyinen Sörkänmäki sijoittuu lahden koillisrannalle Honkalan kaupunginosaan Suolahden keskustaa ja rautatieasemaa vastapäätä. Sörkänmäen kerrotaan saaneen nimensä 1900-luvun puolella Ali Riihijärven toteutuksesta ”täällähän ollaan kuin Sörkässä”, eli kuin Helsingin Sörnäisissä työläisten asuinalueella. Ennen alueesta käytettiin nimeä Lastuniemi tai Takalahti.

Myllypuroilta löytyneen myllyn jäämistön perusteella alueella on todettu olleen pienimuotoista asutusta jo 1700-luvulla. Vuoden 1860 karttassa Sörkänmäen alue vaikuttaa olleen pääasiassa Honkalan tilan peltöjä ja rakentamatonta aluetta. Alueen kerrotaan lähteneen rakentumaan Honkalan tilan tyttären rakennettua talonsa nykyisen Höökinkadun varrelle niin kutsutuun ”Vävymäkeen”. Talot muodostivat Sörkänmäen työläisyhteisön ytimen asuin- ja pienliiketoiminnalla. Kyseisten talojen hirret ja laudat ovat luultavasti alueella toimineen Ali Riihijärven sahalla veistettyjä ja sahattuja. Käsinvaikeutetut hirret alueella saattavat olla honkaherroilta Lastunimestä. Honkaherroiksi kutsuttiin 1900-luvun alun rautatien tuomia tukkikauppiaita, jotka ostivat honkia Keitelelen rannoilta veistettäväksi ja vientiin etelän asutuskeskuksiin, ja jotka viipyivät Friimanniksi kutsutussa vuokratalossa. (Heiskanen, 2015)



Kuva 2. Rajaus karttalehdestä 1840-luvulta, jossa Paadentaipaleen kylä eli nykyinen Suolahti. Honkalan ja Majalan talot peltolineen erottuvat punaisella kuvasta. Sörkänmäkeä ei vielä ole. Vesistön väriä on korostettu alkuperäisestä kuvasta. Kuva: https://www.arkistot.info/pukkimakea/kartat/aa-nekoski_suolahti.jpg

Suomessa rakennettiin paljon, ja puutavaralle oli kysyntää lähellä ja kaukana, mikä aiheutti ryntäyksen tukkikaupoilla. Höyryvoima rautateilla ja laivoissa mahdollisti nopean kasvun vesiteiden ja rautatielinjausten piirissä. Vesitien merkitys Sörkänmäessä on huomattava: lahden ylitys Suolahden keskustaan ja rautatieasemalle oli vaivattomampaa veneillä ja talvisin jäätienä kuin vaatimatonta tietä pitkin. Järvisellä seudulla tukkilautat, tavarat ja ihmiset kulkivat helpoiten vesistöjä pitkin rautatielinjausten ohella.

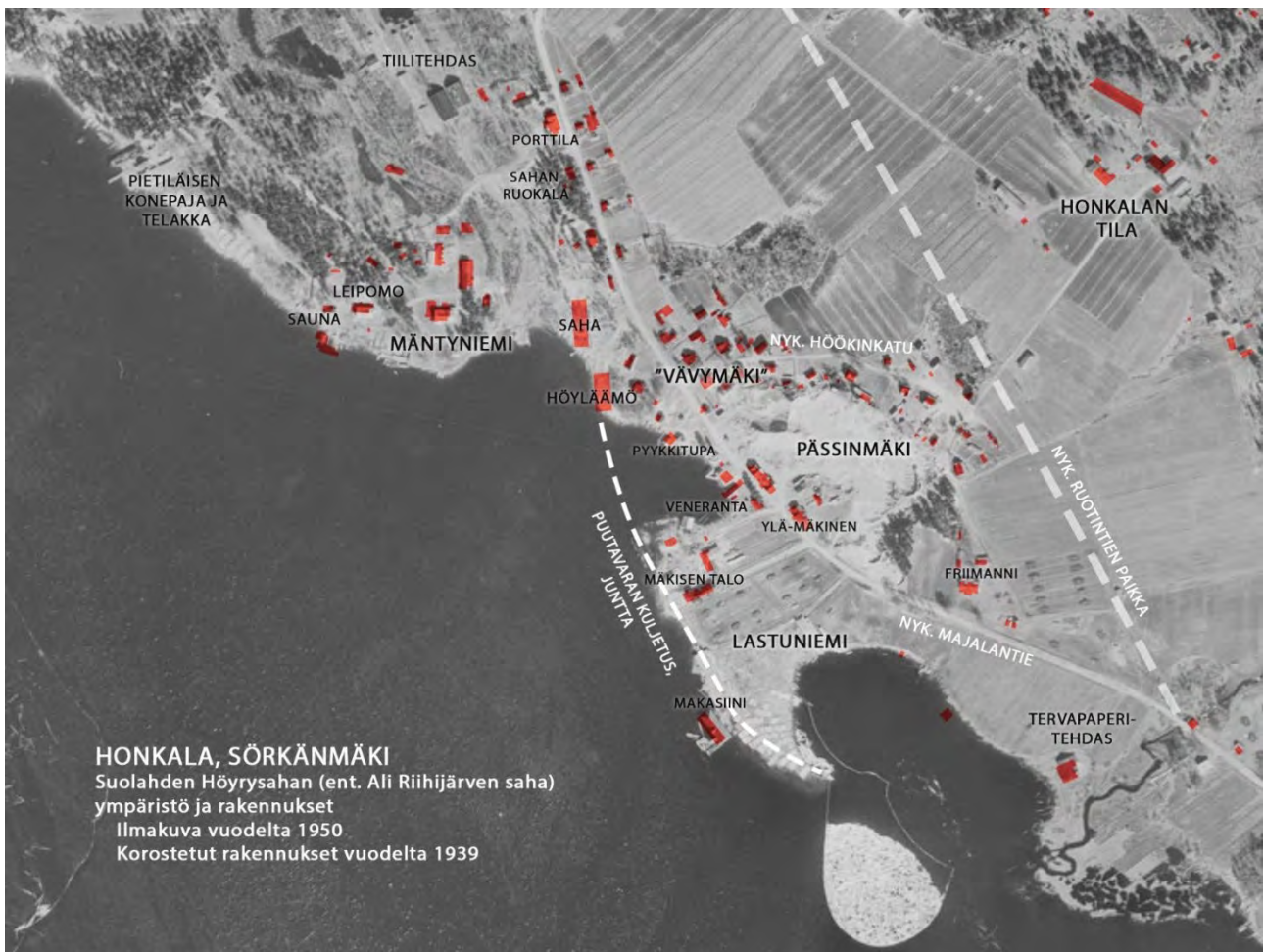
Teollisuus Sörkänmäellä

Ali Riihijärven saha perustettiin Sörkänmäkeen vuonna 1907. Ali ja tämän setä Obadias Riihinen toimivat ensin tukkikauppiaina vuokraamallaan Taival-niemellä eli Lastuniemessä, jonne perustivat sahan ostamilleen ja vuokraamille maille. Ali Riihijärvi rakensi sahan yhteyteen itselleen talon Mäntyniemeen: päärakennuksen lisäksi Mäntyniemen rakennuksia olivat alatupa eli Leipomo, yhteinen sauna sekä useita talli- ja talousrakennuksia. Ali Riihijärven kuoleman jälkeen 1917 liiketoiminta jatkui joitain vuosikymmeniä, kunnes saha tuhoutui palossa.



Kuva 3. Mäntyniemi vuonna 1906. Kuvassa vasemmalla rannassa alatupa Leipomo, laiturin päässä uimakoppi, puiden takana suuri päärakennus ja rinteessä mutterin muotoinen huvimaja. Kuva: Ote postikortista, Rami Lampisen kokoelma. Julkaistu Äksässä 2015

Höyrysaha sijaitsi Mäntynimen ja nykyisen Höökinkadun (ent. Pekanpolku) välisellä rannalla keskeisellä paikalla. Höyläämörakennus sijaitsi vierellä sahan eteläpuolella. Höyläämöstä kerrotaan jääneen ympäristöön betoniset valta-akselin jalustat – nykyään sahan ja höyläämön paikalla on erillispientaloja ja viheraluetta. Pohjoisempaan sijaitsi tiilitehdas, jonka toiminta jätti ympäristöön jälkiä savi- ja hiekkakaivannoista ja murskattua tiiltä. Alueen teollisuuden tuottamaa sivutuotetta käytettiin myös täyteaineena maanrakennukseen: mäntyniemeen ja sahan välisen notkelmaa kerrotaan rakennettaneen sahan puujätteellä jalankulkua ja nopeaa oikaisua ajatellen.



Kuva 4. Kartta Sörkänmäen teollisuuskohteiden sijainnista. Alueen ympäristö oli lähinnä viljelysmaata: Mäntyniemi erottui ympäristöstään puustoisena alueena, ja pässinmäki palveli soranottoapaikkana.

Vuoden 1930 alueen rakennuskantaa havainnollistavaan karttaan on piirretty höyläämöltä puutavaran kuljetusreitti veden ylitse nyk. uimarannan ohi Lastuniemeen, jossa sijaitsi lautatarha, makasiini ja hirsien lastauspaikka. Sahatoiminnan jälkiä kuten kaatuneita taapeleita ja tukkeja on siivottu rantojen vesistöistä. Joi-tain kiviaineisia rakenteita kerrotaan jääneen maastoon teollisuusrakennuksista, koneiden jalustoista ja lai-tureista. Lastuniemestä etelään sijaitsi myös tervapaperi- tai kattohuopatehdas, josta jäi maastoon betoni-nen tervauskaukalon rakenne.



Kuva 5. Ali Riihijärven saha vuonna 1911. Vasemmalla Mäntyniemen rakennuksia: Leipomo, venekoppi ja puiden takana pääraken-nus, jonka väri ja muoto oli muuttunut vuodesta 1906: rakennus on vaaleampi, ja siihen rakennettiin tähtitorni. Keskellä kuvaa on saha piippuineen, ja oikealla oleva talo on Kankaisten talo. Kuva: Vanhan Äänekosken Kotiseutuyhdistyksen valokuva-arkisto



Kuva 7. Sahan rakennuksia vasemmalta alkaen: saha ja höyläämö, jossa kuljetusrata Lastuniemen suurelle rantamakasiinille ja lau-tatarhaan. Taustalla näkyy Sörkänmäen asuinrakennuksia: asuinmökki Töppölä, osa Hintikan kaupparakennusta ja asuntolatalo Ylä-Mäkinen. Kuva: Vanhan Äänekosken Kotiseutuyhdistyksen valokuva-arkisto



Kuva 6. Kuva sahan rannasta, otettu 1900-1915 välillä nykyisen uimarannan kohdalta. Vasemmalla metsästä pilkistää Mäntynie-men talo, ja puuton kohta on reitti tiilitehtaan alueelle. Saha- ja höyläämörakennus sijaitsevat rinteessä rannan tuntumassa. Oikeassa reunassa näkyy Kankaisten talon kulma. Mäntyniemen rannassa on lautataapeleita. Kuva otettu kuorijätteen päältä. Kuva: tuntematon kuvaaja, 1900-1915. Keski-Suomen museo, finna.fi

Koneteknikko J.J. ”Jaakoppi” Pietiläisen konepaja perustettiin 1908 Riihijärven sahan ja muun alueen palve-lukseen Mäntyniemeen Riihijärven sahalla vuokratulle alueelle. Konepaja ja telakka toimivat hieman sahan sivummalla pohjoisessa Suolahden vanhaa asemaa vastapäätä. Ensitöikseen konepajalla kunnostettiin Lau-kaan Honkaniemen palaneen sahan höyrykone, joka otettiin käyttöön viereisellä sahalla. Pajalla valmistet-tiin erilaisia voimansiirtovälineitä ja koneistoja. Pietiläisen konepajan kivijalka ja kiviarkkulaiturin jäännökset on rahoitettu muinaismuistolailla.

Asuminen ja liiketoiminta

Sörkänmäen 1900-1920 luvun ympäristössä työväen asuintalot olivat maltillisen kokoisia. Sahatoimijalla ja myöh. kauppialalla oli vuokrataloja, joissa oli useita asuntoja. Työläisväestön asuntopula oli kriittisin Suolahdessa 1910-1920 luvun taitteessa nopean kasvun aikaan. Asuntotuotanto oli hidasta ja työväki pystyi rakentamaan itselleen vain iltaisin ja öisin, mikä johti asumiseen vaatimattomissa oloissa, jopa lotjissa ja kylmissä ladoissa. Vuokratalot olivat luultavasti hirsi-rakenteisia, yksikerroksisia ja ulla-kollisia. Yksi sahan vuokrataloista ”Ylä-Mäkinen” on säilynyt ja on nykyisin pientalona.

Oli tavanomaista, että pienessäkin talossa asui usea perhe. Höökinkadun taloissa oli myös pienimuotoista liiketoimintaa. Nykyisen Majalankadun varrella oli ainakin neljä kauppaa: Adiel Höökin sekatavarakauppa Höökin talossa, jonka vieressä Osuuskauppa, Pieti-Kallen kioskia ja Hintikan kauppa. Alueella toimi myös puuseppä, suutareita, kotileipomo ja poliisi. Takalahden postikonttori toimi Höökin talossa, ja siirtyi 1980-luvulla uuden Sörkänrivi-rivitalon päätyhuoneistoon.

Höökin talo, mansardikattoinen Osuuskauppa sekä Höökinkadulla sijainnut Rossin kahvilatalo ovat Sörkänmäen säilyneitä liiketoimintaa ja asumistarpeita palveleita rakennuksia, ja ovat nykyisin pientaloja. Hintikan kauppa oli viimeisimmillään huomattavan suuri rakennus alueen muuhun 1900-luvun alkuvuosikymmenten rakennuskantaan verrattuna: vanhoissa kuvissa näkyy, että rakennus olisi ollut aluksi n. 1/3 pituinen viimeisestä julkisivun pituudestaan. 1950-luvun lisäosalla L-muotoiseksi kasvanut Hintikan kauppa ja vanhat kioskirakenteet ovat sittemmin korvaantuneet uudella rakennuskannalla 1980-luvulta lähtien.



Kuva 8. Sörkänmäen ranta 1900-luvulla. Rakennuskokonaisuus vasemmalla on ollut kolmen perheen vuokrattu asuintalo ”Mäkisen talo” talousrakennuksineen. Oikealla saunamökki ”Pietiläinen”. Rannassa on puita harvakseltaan ja hiekkainen ympäristö on osittain myllättyä. Kuva: Vanhan Äänekosken Kotiseutuyhdistyksen valokuva-arkisto



Kuva 9. Osuuskaupan rakennus alkuperäisessä asussaan. Myymälään käytiin rakennuksen kulmasta Höökinkadun ja Majalankadun risteyksessä. Kuva: Vanhan Äänekosken Kotiseutuyhdistyksen valokuva-arkisto



Kuva 10. Hintikan kauppa kuvattuna 1980-luvulla. Rakennus on ollut pitkä ja harjakattoinen kahdella poikkipäädellä. Rakennuksen takana oli kaupan laajennusosa ja useita kuisteja. Sörkänmäen vanhemmissa rakennuksissa harjakaton päädyssä suuri frontoni tai ”kirkonkatto” on ollut huomattavan yleinen. Oikea kuva otettu nyk. uimarannalta, ja siinä näky Sörkänrivi, venekoppi ja nyk. puretun Hintikan kaupparakennuksen kulma. Kuvat: vuosilta 1986 ja 1987

Kaupunkisuunnittelu: ensimmäinen asemakaava 1939

1940-luvulla Suolahden kauppalaan laadittiin ensimmäiset asemakaavat tamperelaisen arkkitehti Georg Henrikssonin piirtämänä. Sörkänmäen Honkalan kauppalanosan asemakaava noudattaa ja jäsentelee Honkalan Honkapohjan 1900-luvun alkupuolella rakentunutta pientaloaluetta, jonne kaavailtiin kampamaisia tonttikatuja ruutukaavaan: Käentaival, Kotkantaival, Kurjentaival ja Haukantaival. Kotkantaipaletta oli rakentunut kolmen pientalon verran, josta syntyi omaleimainen ja pienimittakaavainen asuin ympäristö.

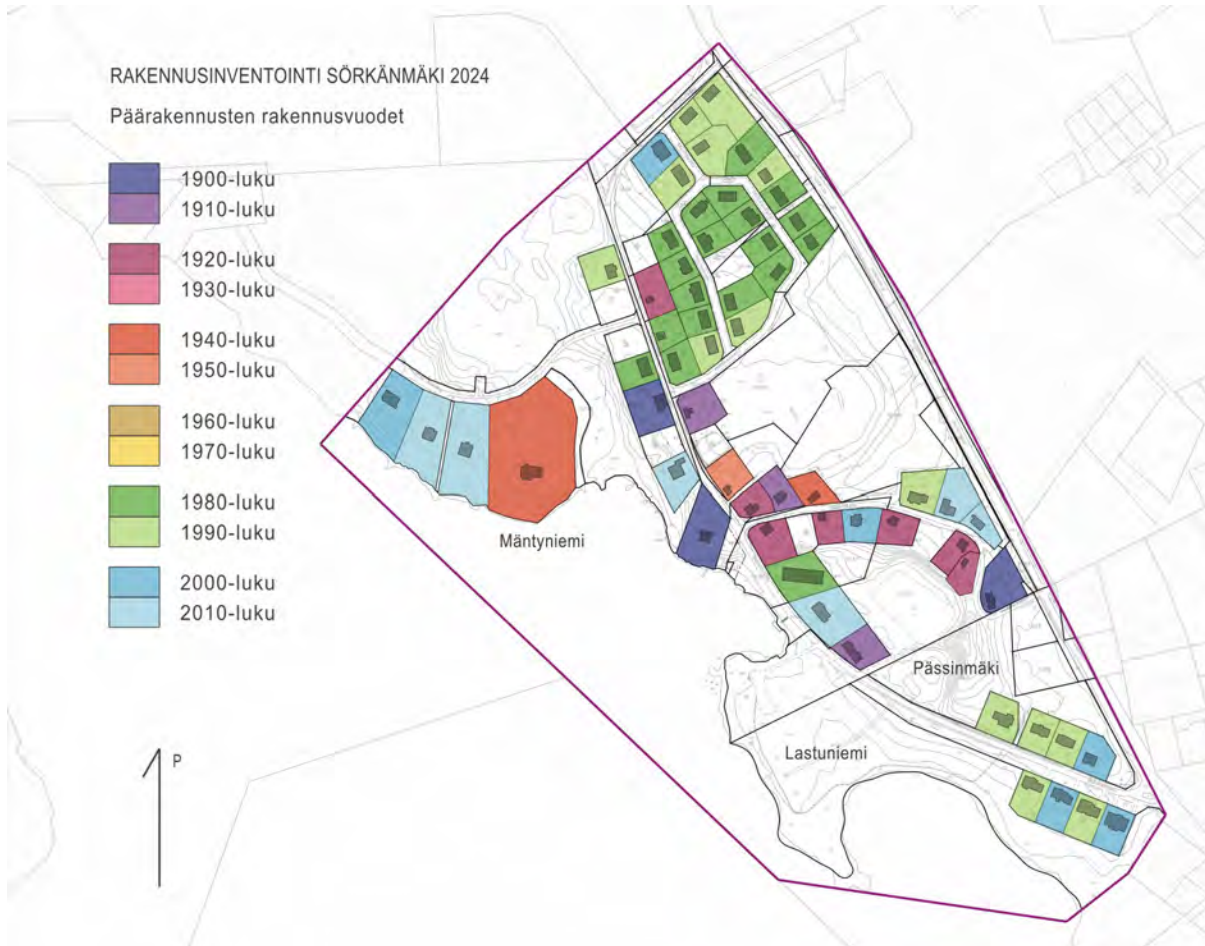


Kuva 11. Suolahden ensimmäinen asemakaava Honkalan kauppalanosasta 1939. Kaavaan on korostettu vihreällä suuret geometriset puistoalueet ja ruskealla kolmikerroksisten asuinkerrostalojen alue. Honkalan puolelle on suunniteltu Majalan koululta alkava julkisrakennusten kokonaisuus, jossa violetilla korostetut julkisrakennukset sijoittuvat rinteiden harjanteille yhtenäisellä puistoalueella, joka päättyy Honkalan tilaan. Keskimmäiseltä julkisrakennukselta lähtee viivasuora puistoakseli ent. sahan alueelle. Vaikka suunnitelma on kaupunkimainen ja mittava, olevaa rakennuskantaa on kuitenkin jokseenkin huomioitu tielinjauksissa nyk. Höökinkadun alkupään ja Honkalan tilan kohdalla. Suurten linjojen kohdalla pienet asuinrakennukset olisivat saaneet väistyä. Kuva: Äänekosken kaupungin arkisto

Sörkänmäki on pitkälti rakentunut ennen 1940-luvun asemakaavaa rannan ja maaston muotojen mukaan. Asemakaavassa rantaviivan käsittelyssä näkyy paikan merkittävyys: sahatoiminnan todettu poistuminen on huomioitu Mäntyniemen kupeessa osoittamalla kohta viheralueeksi. Ympäristöä jäsentävä ensimmäinen asemakaava on pääasiassa jäänyt toteutumatta.

Sörkänmäen rakentumisen merkittävimmät vaiheet

Sörkänmäen rakennuskannassa päärakennuksia tarkastellessa vanhimmat säilyneet kohteet (violetti, purpura) sijoittuvat Höökinkadun ja Majalantien risteyksen ympäristöön. Rakentumisen vaiheista merkittävimpiä vuosikymmiä ovat 1900-1930 -luvut, sekä 1980-2000-luvut. Jälleenrakennuskauden tyyppitaloja (1940-1950) tai 1960-1970-luvun rakennuksia (punainen, keltainen) ei juuri sijoitu alueelle, ja tuona aikana huomattava osa sahayhdyskuntaan ja teollisuuteen liittyvistä rakennuksista on poistunut ympäristöstä. Nykyisin arviolta eniten rakennuskantaa on 1980-, 1990- ja varhaisimmilta vuosikymmeniltä.



Kuva 12. Vuonna 2024 olleen rakennuskannan päärakennusten rakennusvuodet on esitetty ryhmittäin kiinteistötietojärjestelmään pohjautuen.

1900-1930 -lukujen rakennuskanta: sahayhdyskunta

1900-luvun alun teollistumisen alkuaikaan kärsittiin laajasta asuntopulasta, joka pakotti työväkeä asumaan tiivistä ja vaatimattomissa oloissa. Sahatoimijat rakennuttivat työvälleen puurakenteisia asuintaloja eri puolella Suomea. Päärakennusaineena oli puu hirsi- tai pystyrunkona, ulkoverhouksena puuverhous, pihoja rajasivat rima-aidat, ja puupinnat olivat usein maalattu keittomaaleilla puna- tai keltamullalla. Aluksi rakennukset olivat vuoraamattomia. Räystääs, nurkka- ja vuorilaudat maalattiin valkoiseksi, ja yleinen kattotyyppi oli pelti- tai huopakatto. Perustus toteutettiin luonnonkivijalalle tuulettavana alapohjana. Työläisten ja sahan asuinrakentamisessa oli perinnerakentamisesta sävyjä: joskus rakennettiin myös pärekattoja, muurattiin leivinuuneja ja pihalle tarvittiin karjasuojia pienimuotoista omavaraistaloutta varten. Tyyliään käytännön sanelemissa asuinrakennuksissa oli joitain klassismin, nikkarityyliin tai kansallisromantiikan piirteitä, mutta huomattavasti vähemmän koristelua kuin ajan julkisrakennuksissa (mm. rautatierakennukset, koulut, kirkot) joista rakentajilla oli tapana omaksua koristeaiheita.

Rakennusten massoittelua säänteli hirren eli puun mitat, jotka myös ohjasivat jaottamaan julkisivua rakenteellisesti järkeviin aukotuksiin ja symmetriaan. Ikkunat olivat sisäänulos avautuvia, t-mallisia kahdella tai suuremmissa huoneissa kolmella puitteella (ns. tuvanikkunat). Pienemmät ikkunat olivat usein kaksijakoiset, ja vain täysin toissijaiset yksiruutuisia ja pieniä. Ikkunoita rakensivat puusepät ja lasimestarit käsityönä. Yleisin lämmitysmuoto oli puulämmitys: huoneissa oli pönttöuuni, leivinuuni ja hella tai kamiina, ja rakennuksissa oli kantovesi.

Tavallisesti ovet olivat usein peilikehyksellisiä ja eristämättömiä, joskus paneloituja tai kapealla yläikkunalla varustettuja. Sörkänmäellä ei havaittu säilyneitä peiliovia ulko-ovina. Perinteiset kuistit olivat usein rakenteeltaan kylmiä, ja tuvan sisäänkäynti oli vielä porstuan oven takana. Rakennusten korjaamisessa ja parantelussa energiatehokkuutta on ensikädessä parannettu ovia ja ikkunoita tiivistämällä ja korjaamalla ilmavuotoja, ja vasta myöhemmin vaihtamalla kokonaan uudenaikaisiin. Vanhoja säilyneitä ulko-ovia tapaa Sörkänmäellä vain talousrakennuksissa.

Jotkut säilyneet katosrakenteet ovat koristeellisesti viinotuettuja ja harjan kaltevuudessa. Sörkänmäellä koristepeeneleitä on käytetty ulkona, mikä on ollut tavanomaista pienissä määrin liiketilojen julkisivujen koristeena, mutta on asuinrakennuksissa verrattain harvinaista etenkin julkisivupintana. Verhoaminen kertoo kenties varakkuudesta, rakennuksiin liittyneestä pienliiketoiminnasta tai kadun merkityksestä yhtenä asuinalueen pääkatuna. Sahan läheisyys on toisaalta taannut hienonkin materiaalin saatavuuden alueella. Rakennuksissa on mansardi- ja harjakattoja, joista jälkimmäisessä frontoni tai ”kirkonkatto” rakennuksen päädyssä on ollut huomattavan yleinen ratkaisu.

Talousrakennukset koostuivat usein monesta toiminnosta. Samassa rakennuksessa saattoi olla vierekkäin mm. eläinsuoja, ulkokuone, liiteri, varastotiloja, verstaas tai sauna, minkä seurauksena rakennuksen pitkällä sivulla on useita ovia. Joskus oven yläpuolella on ikkuna valoa tuomaan. Suurten sahatoimijoiden asuntoloita varten rakennetut ulkokuone- ja saunarakennukset ovat tyypillisesti olleet vankemmin rakennettuja, ja siksi säilyneet yksittäisten työläistalojen talousrakennuksia ja karjasuojia paremmin nykypäivään, jos alueella ei ole ollut uudistumispainetta.

Sörkänmäen ympäristössä on polveilevuutta. Talousrakennuksilla rajatut pihat ja tonttikatua reunustavat asuinrakennukset ovat jäsentäneet julkisen ja yksityisen tilan rajoja katunäkymässä, mutta myös tuoneet



Kuva 13. Asuinrakennuksia Sörkänmäellä. Yllä Suutari Toikkasen talo 1930-luvulla ja alla Höökin talo, jossa toimi useita liikkeitä ja posti. Höökin talossa ensimmäinen kerros oli aluksi hirsipinnalla ja yläkerta verhottu kapealla pystypuupaneelilla. Kuvat: Vanhan Äänekosken Kotiseutuyhdistyksen valokuva-arkisto



Kuva 14. Inventointialueen 1900-1930-lukujen rakennuskanta.



Kuva 15. Vanhinta rakennuskantaa Sörkänmäellä, jossa sahahydyskunnan piirteitä. Kuvat Majalankadulta ja Höökinkadulta.

asumisen näkyväksi ja keskeiseksi osaksi tien toimintaa. Asuinrakennusten sijoittelulla on saavutettu luonnollisia valvonnallisia etuja ja mm. vähennetty pihan auraustarvetta. Ympäristöstä välittyy pienimittakaavaisuus ja jaetun ympäristön yhteisöllinen luonne: Sörkänmäen rannalla on pidetty veneitä ja venevajoja, hoidettu askareita yleisessä pyykkituvassa ja saunottu yhteisessä saunassa. Pienimuotoista maataloutta toteutettiin myös asuinrakennusten pihapiirissä, ja puutarhan kasvit olivat pääasiassa hyötykasveja.

Sahojen läheisyydessä oli usein konttorirakennuksia tai tehtaanomistajan ja -johtajien taloja, jotka sijaitsivat hieman sahan alueesta ja lautatarhoista sivummalla. Sörkänmäellä Mäntyniemessä sijaitsi Ali Riihijärven rakentama sahanomistajan talo, jonka kerrotaan olleen huomattavan suuri ja moninainen: jokaisessa huoneessa kerrotaan olleen kaakeli- tai pönttöuuni, rakennus oli pohjakartassa pohjaltaan U-muotoinen ja polveileva, ja pihalla oli useita tallirakennuksia, kanala, paja ja ”Leipomona” tunnettu alatalo. 1900-luvun alkuvuosikymmeninä rakennuksesta on otettu kuvia vesiltä käsin, joissa näkyy vain pilkahduksia rakennuksesta ja sen tähtitornista. Päärakennus tuhoutui tulipalossa, ja uudelleenrakennettiin 1940-luvulla eri muotoisena. Inventointialueelle sijoittuu toinen huomattava pientalo: valttarin eli sahanhoitajan talo ”Ollila”, joka on työläisasutuksia ja liikerakennuksia huomattavasti suurempi. Pihalla on myös tavallista suurempi talousrakennus. Lisäksi inventointialueen ulkopuolelle sijoittuu kaksi 1920- ja 1940-luvuilla rakennettua erillispientaloa ympäristöineen (Porttilankadun ja Majalankadun päissä), jotka saattavat liittyä sahan kulttuuri- ja rakennushistoriaan, mutta jäävät inventointialueen ulkopuolelle.

1930-luvulle tultaessa rakentamisessa pyrittiin pois talonpoikaisuudesta ja turhasta koristelusta funktionalismin hengessä, joka näkyy Suolahden keskustan puolella kivisissä liikerakennuksissa. Sörkkään suurempi jälki jäi kuitenkin saha- ja pienteollisuuden kulta-ajasta.

1940-1960 -lukujen rakennuskanta: rakentaminen vähäistä

Sotienjälkeinen jälleenrakentamisen ja varhaisen modernismin aika: rakentamisessa näkyy funktionalismin pelkistettyä henkeä mutta myös kansallisromantiikkaa. Julkisissa rakennuksissa suosittiin mm. liuskekiveä ja pehmeitä muotoja harkituissa puuyksityiskohdissa. Rakentamista säänteli sodanjälkeinen jälleenrakennustarve ja materiaalipula. Pientalorakentamisessa rakennettiin rintamamiestaloja tunnettuja tyyppitaloja, joiden mallit ja hartiavoimiin perustuva rakennustapa oli suunniteltu valmiiksi toteutuksen jouhevuutta, materiaalien saataavuutta ja tulevaisuuden laajennustarpeita ajatellen. Rintamamiestalot ovat rakennettu usein omiksi selkeiksi naapurustoiksi, mutta myös itsenäisiä tyyppitaloja rakennettiin haja-asutusalueilla, maatilojen yhteydessä sekä täydennysrakentamisen tapaan. Alkuperäiseltä ulkoasulta rintamamiestalot muistuttavat Sörkänmäen 1920-luvun nelihuoneisia pientaloja, mutta ovat kooltaan suurempia, noppamaisia ja koristeaiheiltaan pelkistetympiä. Julkisivujen pystyrima- tai lomalaudoitus maalattiin perinteisillä väreillä valkoisilla yksityiskohdilla totuttuun tapaan. Yksinkertaisella harjakatolla oli avoräystäät ja tyypillisesti kolmiorimakatto. Ikkunat olivat vieläkin sisään-ulos aukeavia, mutta T-malli poistui ja tuli yksinkertaisempi 2- tai 3-jakoinen ikkuna.



Kuva 17. 1940- ja 1950-luvulla rakennetut päärakennukset. 1960-luvulla rakennettuja kohteita ei ole.



Kuva 17. Ilmakuva Sörkänmäen rannalta vuodelta 1950. Kuva: kartta.paikkatietoikkuna.fi

Sörkänmäellä jälleenrakennusaikakauden rakennukset ovat harvinaisia. Rakennukset, joiden rakennusvuosi on merkitty 1940- tai 1950-luvulle löytyvät vuoden 1930 rakennuskantaa havainnollistavasta kartasta. Puutalot myös muistuttavat tyyliltään vanhempaa rakennuskantaa. Rakennuksia on usein kunnostettu, laajennettu, purettu ja uudelleenrakennettu tarpeen mukaan, mikä voi selittää rakennusvuosien epätarkkuutta.

1950-vuoden ilmakuvassa sahan rakennukset ovat poistuneet kokonaan, mutta tiilitehtaan ja Pietiläisen konepajan rakennukset näkyvät. Sörkänmäki oli jo rakentunut sahatoimijan ja pienteollisuuden ympärille, jotka tekivät lähtöään rannalta. Ilmakuvassa Mäntyniemen talo on rakennettu uudelleen, ja Leipomo ja muut talousrakennukset sijaitsevat paikallaan. 1960-luvulle tultaessa ilmakuvassa puusto on kasvanut tuuheammaksi ja uimarannan seutu on täytynyt veneistä, mutta ympäristö on muutoin ennallaan.



Kuva 18. Mäntyniemen uudelleenrakennettu talo nykyisessä asussaan ja 1940-luvun piharakennus.

1970-1980 -lukujen rakennuskanta: rakennus- buumi

1970 luvulla inventointialueella ei rakennettu lainkaan: muutokset ympäristössä ovat vähäisiä, mutta olevaa rakennuskantaa on kunnostettu ja laajennettu. 1980-luvulla vaurastuminen siivitti rakentamisen nykyaikaistumista, ja omakotitalorakentamisessa yleistyi elementtirakenteiden käyttö. Sörkänmäellä 1980-luvulla rakennettu naapurusto on rakennettu entiselle peltoalalle. Lisäksi Majalantien varrella on 1980-lukulainen Sörkän-rivi-rivitalo.

Kuva 19. Oikealla inventointialueen asuinrakennukset, jotka rakennettu vuoden 1980 jälkeen: 1980-luvulla (vihreä), 1990-luvulla (vaal. vihreä), 2000-luvulla (sininen) ja 2010-luvulla (vaal. sininen).



Sörkänmäen ”Mårdin pelloille” rakentunut naapurusto erottuu omana kokonaisuutenaan muusta: yhdeltä sivulta alue liittyy historialliseen entisen sahan ympäristöön, ja alueen pohjoiskulmaan Ruotintien toiselle puolen sijoittuu entinen Majalan koulu. Pitkät asuinrakennukset on sijoitettu hieman tietä korkeammalle tien suuntaisesti. Autotallit on rakennettu osaksi asuinrakennusta, ja saatettu myöhemmin tilantarpeesta muuttaa asuinhuoneeksi. Erillinen autotalli tai muu talousrakennus on saatettu rakentaa takapihalle. Rakennuksia leimaa tumma käsitelty puu, tiili, suuret ikkunat, loiva harjakatto ja ihanne lähes maantasaisesta sisäänkäynnistä. Myös puuverhoiltuja kohteita on: väritys on usein punainen tummilla yksityiskohdilla, tai uussittuna vaalea valkoisilla yksityiskohdilla. Pihoja ei ole aidattu, mutta niitä erottaa paikoin suojakasvillisuus.

Kuva 20. 1980-luvun rakennuksia Mortinkadulta ja Hintikankadulta.

Alue on rakentunut Honkalan asemakaavan laajennusalueelle laadittujen rakentamishjeiden puitteissa: ohjeessa määritellään tonteittain rakennuksen julkisivuvärit tummaksi tai vaaleaksi, mutta materiaaleja ei ole rajattu. Päävärin lisäksi on suositeltu kahta lisäväriä yksityiskohdille ja sokkelille. Rakennusten on tullut olla harjakattoisia 1:3 kaltevuudella, ja eri kattomateriaalit ovat olleet sallittuja paitsi kirkas peltikatto. Reheviä istutuksia on suositeltu hillitsemään tuulisuutta, ja toisaalta välttämään liiallista pusikkaisuutta aurion lämmittävän vaikutuksen hyödyntämiseksi. Erilliset autotallit on ohjeessa koettu pihoja rajaavana näköesteenä, ja sellaisen sisällyttäminen rakennukseen on ollut suositeltavaa. Pääpiirteittäin rakentamistapa-ohje on linjassa toteutuneeseen ympäristöön, ja alueesta on muodostunut yhtenäinen kokonaisuus.

1990-2010 -lukujen rakennuskanta: täydennysrakentuminen, uusiutuminen

1990-2000 luvun rakennuskantaa määrittää alueiden suunnitelmallisuus, talotehtaiden tuotannon hyödyntäminen ja suuri kontrasti 1980-luvun rakennustyyliin. Erillispientaloissa käytettiin vaikutteita perinteisestä puurakentamisesta: julkisivuilla suosittiin erisuuntaisia puuverhouksia kuten kenttälautoitusta, ja pintoja jäsennettiin valkoisilla yksityiskohdilla. Aiemmin omaksuttu autotallin yhdistäminen asuinrakennukseen ja loiva tiensuuntainen harjakatto säilyivät. Suolahdessa on toiminut Kodikas Talot Oy talotehdas, jonka tuotantoa tai toteutusta on moni alueen uudempi asuinrakennus.

Majalankadun alkupään ja Porttilankadun kortteleissa on ollut Mäntyniemen ja Lastuniemen alueen rakentamistapaohjeet, jotka ovat kannustaneet laadukkaaseen ja huvilamaiseen asuinympäristöön. Kaupunkikuvallisia tavoitteita kuvaillaan seuraavasti:

”Rintainen maasto ja osissa alueita näkyvä sijainti järvenrantamaisemassa edellyttävät arkkitehtonisesti korkeatasoista ja huolellista suunnittelua. [...] Tavoitteena on luoda alueille valoisa, monipuolinen ja viihtyisä asuinympäristö, jossa rakennetut alueet ja luonnonelementit vuorottelevat tasapainoisesti”

Rakennukset on tullut sijoittaa ympäristöön sovittaen ja välttämättä pengerryksiä. Vähemmän arvokkaiksi luokitellut toiminnot kuten autotallit, katokset ja varastotilat on tullut rakentaa niin, etteivät ne muodosta



Kuva 21. 1990-2010 luvun rakennuksia Majalankadulta, Porttilankadulta ja Höökinkadulta.

katukuvaa hallitsevia piirteitä. Majalankadulla rakennukset on määrätty julkisivuiltaan vihreiksi ja sinisiksi, ja punakattoisiksi. Porttilankadulla rakennuksilla on ollut vähimmäiskerroslukumäärä 1½ tavoitteena luoda ympäristöön vaihtelua eritasoratkaisuilla. Julkisivuille on suositeltu perinteiseen huvilarakentamiseen kuuluvia torneja, ulokkeita, erkereitä ja vastaavia yksityiskohtia. Suunnitteluohjeet ovat ohjanneet ympäristöstä yhtenäisen kokonaisuuden Majalankadun alkupäässä, ja Porttilankadun huvilamainen pientaloalue on rakentunut tavoitteiden mukaan monimuotoiseksi.

Yhteenveto ja suositukset

Sörkänmäen ympäristön luonne on muuttunut pienmittakaavaisesta teollisuusyhdyskunnasta rauhalliseksi, tyylikkaaksi ja pidetyksi asuinalueeksi, jonka historia näkyy parhaiten kohdissa, joissa muutostarve ja käyttöaste on ollut vähäisempi. Alueen rakentuksessa ensimmäisen kerran 1900-luvun alussa teollisuudesta ja rakennuspaineista huolimatta asuinrakennukset ovat olleet yksilöllisiä ja sijaintiin sovitettuja, ja varhaisista rakennuksista otetuista kuvista erottaa aikansa koristeyksikohtia, jotka kertovat paikan merkittävyydestä ja sahalaitosten ympäristön edustusluonteesta.

Huomattava määrä ensimmäisiä asuinrakennuksia on purettu ajan saatossa, ja kaikki teollisuusrakennukset ovat poistuneet ympäristöstä. Rakennusten säilyneisyys 1900-luvun alkuvuosikymmenten asussa on suhteellisen vähäistä Sörkänmäellä. Rakennuksia on korjattu, laajennettu ja perusparanneltu vuosikymmenten aikana, mikä on jättänyt omia kerroksia rakennuskantaan. Muutos ulkoasussa kertoo siitä, että rakennuksia on asutettu ja alueella on eletty kaikkina myöhemminä vuosikymmeninä, eikä siksi kannata katsoa muutosten vähentävän alueen historiallista merkittävyyttä. Tyylikkaus ja tekemisen näkyminen vaikuttavat olevan osa Sörkänmäen paikan henkeä. Sörkänmäellä muutokset ja laajennukset asuinrakennuksissa ovat olleet edellytyksiä asuttuna pysymiselle ja rakennuksen säilymiselle: rakennukset, joiden muoto on säilynyt täysin alkuperäisenä, vaikuttavat olleen pidempään vähemmällä hoidolla ja vajaakäytöllä, ja niiden säilyminen on epävarmaa.

Rakennushistoriallisesti keskeisimmän alueen eli Höökinkadun ja Majalantien varrella on kulttuurihistoriallisia, teollisuushistoriallisia ja paikallisia arvoja, joiden säilyminen tulisi huomioida maankäytössä. Ympäristön säilymisen edellytykset ovat paikoittain hyvät: rakennukset ovat olleet käytössä ja niiden kuntoa on ylläpidetty. Mahdollisesti muutoksenalaiseksi tulevilla keskeisillä rakennuspaikoilla tulee uudisrakentamisessa kiinnittää huomiota aluetta yhtenäistäviin seikkoihin siinä, missä vielä mahdollista. Mutkittelevan tien varrella on rakentunut uusia ympäristöä täydentäviä pientaloja, joiden ulkomuoto on matalampi, leveämpi ja pihan jäsentelyltä uudenaikaisempi, mikä ei tue katualueen kulttuurihistoriallista yleiskuvaa. Sörkänmäellä uudempi rakennuskanta sijoittuu kuitenkin toistensa viereen, mikä muuttaa alueenosan luonnetta vain paikallisesti. Asuinalueen tärkeimpänä kysymyksenä on ympäristön huomioiva täydennysrakentaminen uuden ja vanhan rakennuskannan ympäristössä.



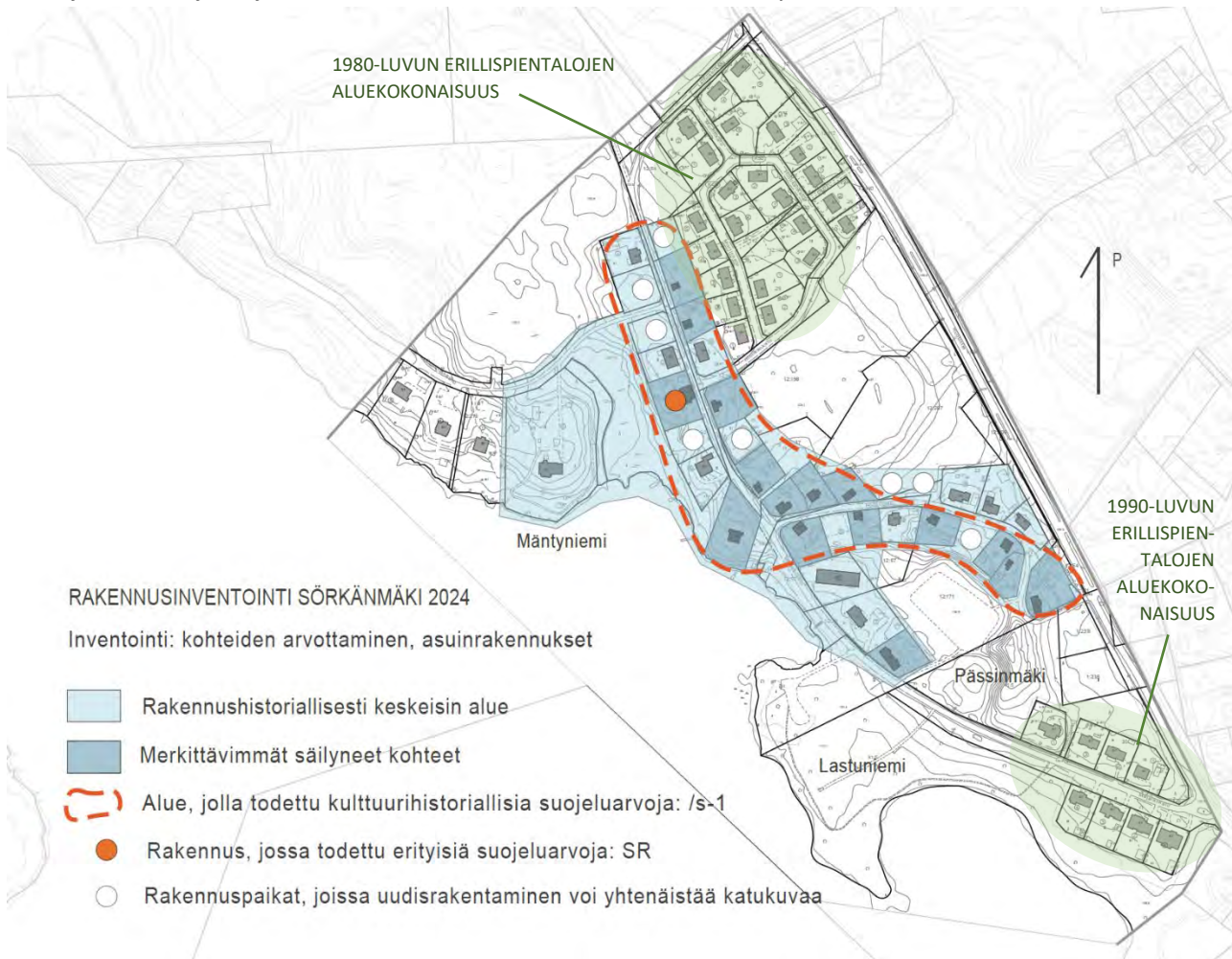
Kuva 22. Yksityiskohtia Sörkänmäellä.

Suosituksena rakennetun ympäristön hoitoon on huomioida vanhojen rakennusten pienimittakaavaisuus ja luultavasti paikallisesti valmistettujen rakennusosien (ikkunat, ovet, listat, paneelit, räystäskannattimet ym.) yksityiskohtaisuus, ja viime kädessä mahdollisesti purettavan rakennuksen hirsirungon ja rakennusosien hyödyntäminen uusiokäytössä. Talon korjaaminen ja laajentaminen pitkittäis- tai kohtisuuntaan ei ole Sörkänmäessä uutta – monet ratkaisut antavat alueelle omaleimaisen, kirjavan ja muistettavan olemuksen.

Teollisuuslaitosten lähes täydellinen poistuminen rannan alueelta on onnistunut: viihtyisiä uima- ja vene-ranta sekä luonnonmukaiset viheralueet soveltuvat aiemman käyttötarkoituksen jälkeä maastossa. Maaston muokkauksissa ei olla oltu ennen hienovaraisia: Pässinmäen hiekanottoaika on muuttunut urheilukentäksi, ja tiilitehtaan savenottokaivantoja löytyy maastosta. Tulevaisuudessa Sörkänmäen maastossa saattaa olla huomattavia teollisuusarkeologiasia kohteita. Koska hongat ja suuren halkaisijan rantakoivut ovat aikoi-naan päätyneet puunjalostustoimijoiden käyttöön, ympäristö on nykyhetkessä vihreimmillään ja puusto on saanut kasvaa. Viheralueiden runsaus on hyvä huomioida eräänlaisena saavutuksena alueella.

Suojeluarvot

Inventoinnin tuloksena esitetään aluerajauksen rakennushistoriallisesti keskeisimmälle alueelle harkittavaksi alueellista suojelumerkintää tai muuta rakentamisen ohjausta, joka ohjaa rakentamista säilyttämään alueen ja rakennusten ominaispiirteet. Alueellisen suojelumerkinnän tavoitteena on ohjata mahdollista täydennys-rakennusta huomioimaan Sörkänmäen historiallisesti keskeisimmän alueen ominaispiirteet rakennusmas-soilla ja toimintojen sijoittelulla, sekä mahdollisuuksien mukaan säilyttämään olevaa rakennuskantaa.



Kuva 23. Kulttuurihistoriallisten arvojen säilyttämiseksi esitettävä aluekokonaisuus /s-1-merkinnällä. Yksittäiset suojeltavat rakennukset esitetään suojeltavaksi SR-merkinnällä.

On tavoiteltavaa, ettei tulevaisuudessa tapahtuva mahdollinen täydennysrakentaminen vähennä asuinalueen kulttuurihistoriallisia katukuvallisia ominaispiirteitä. Ympäristön huomioivalla uudisrakentamisella on mahdollista vahvistaa alueen luonnetta, vaikka rakennukset olisivat nykyaikaisia. Arvottamisen tuloksena alueelle ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista asettaa rakennuksen julkisivuihin kohdistuvia suojelumääräyksiä alueen tyylikirjavan yleiskuvan puolesta. Rakennusten kerroksisuus ja ratkaisujen moninaisuus kytkeytyvät Sörkänmäen paikan henkeen. Alkuperäisten yksityiskohtien säilyminen on edullista kulttuuriympäristön luettavuudelle ja totuudenmukaisuudelle.

Suojelukohteeksi esitetään harkittavaksi vuonna 1908 rakennettua sahanhoitajan taloa, jolla on erityisiä suojeluarvoja Sörkänmäen historiallisessa kontekstissa. Rakennus on typologisesti harvinainen paikkakunnalla ja on säilynyt kadun puoleisilla sivuilla alkuperäiselle asulleen tunnistettavissa, on Sörkänmäen alueelle ja Suolahdelle kulttuurihistoriallisesti edustava, merkittävä, sekä ympäristössään keskeisellä paikalla vaikuttaen katunäkymiin ja alueen taajamakuvaan. Rakennuksen kunto ja säilymisen edellytykset ovat nykyhetkessä hyvät, ja rakennuksen kulttuuri- ja rakennushistorialliset, katukuvalliset ja säilyneisyysarvot ovat huomattavia. Rakennukseen liittyy vuonna 1908 rakennettu suurehko talousrakennus tontin laidalla.

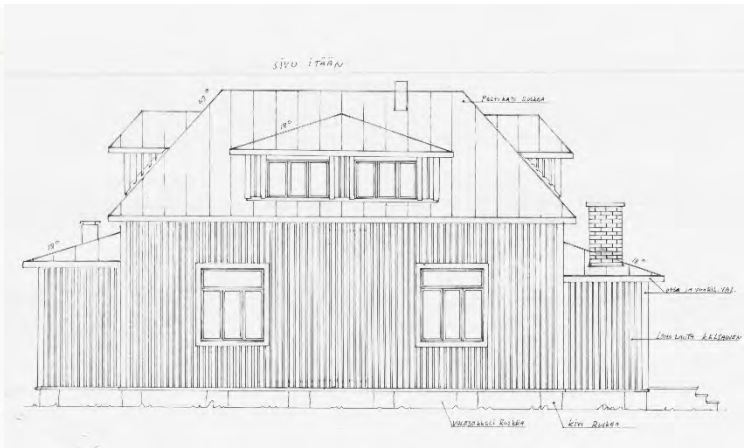
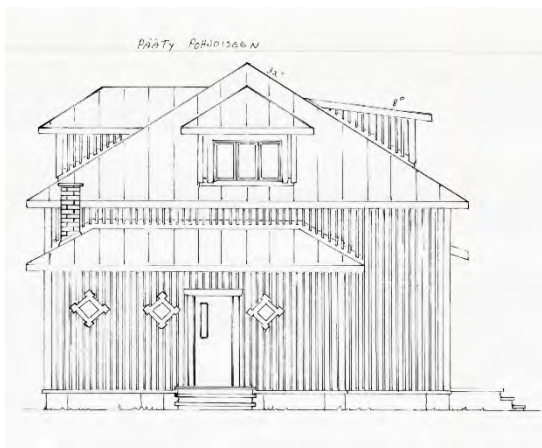
Valttarin talo (Ollila)

Suomessa sahateollisuuden rakentumistapaan liittyi usein teollisuusrakennusten ja työläisyhteisöjen asuinrakennusten lisäksi tehtaan johtajien ja muiden toimihenkilöiden taloja, jotka erottuivat muita asuinrakennuksia kookkaampana ja yksityiskohtaisena.

Sahanhoitajan eli valttarin talo on sijainnut sahan yläpuolella Majalankadun varrella, ja edustaa Sörkänmäessä yhtä ainoista säilyneistä sahan toimintaan liittyneistä työläisasuintaloista suuremmista rakennuksista. Rakennus on säilynyt käytössä nykypäivään, ja sen alkuperäinen muoto on tunnistettavissa kunnostustöistä. Rakennuksen sivulle on tehty pieni laajennus, ja sisäpihan puolelle on rakennettu pylväskuisti. Myös piharakennus on huomattavasti muita alueen talousrakennuksia kookkaampi, ja säilynyt pitkälti alkuperäisessä asussaan.



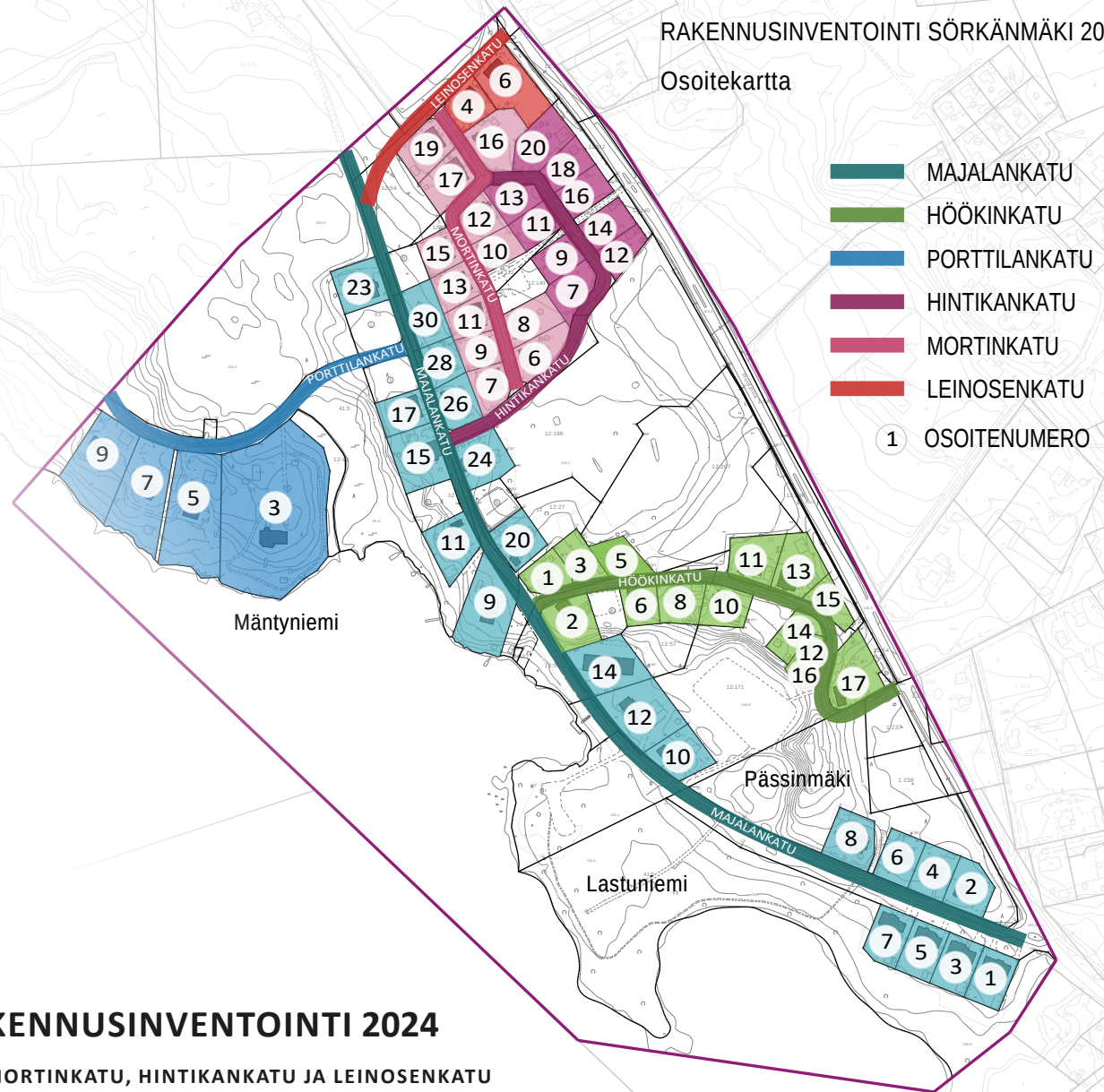
Kuva 24. Sahanhoitajan talo "Ollila".



Kuva 25. Sahanhoitajan talon julkisivut pohjoiseen ja Majalankadulle itään. Kuvat: Äänekosken kaupungin arkisto

Lähdeluettelo

- Arkkitehtitoimisto Kauko Lahti Oy. (1996). *Mäntyniemi ja Lastuniemen alue: Rakentamistapaohjeet ja ympäristöä koskevat suositukset*. Suolahden kaupunki.
- Heiskanen, J. (2015). *Luettelo Paadentaipaleen Honkalan (Suolahti) talonväen sekä Sörkänmäessä sijainneiden ja Honkalaan kuuluneiden ns. vävymäen talojen (Höök, Kankainen, Rossi, Pihl) papereista*.
- Höök, A. O. (11, 18. Heinäkuu 2024). Keskustelua Sörkänmäestä: rakennusten ja sahan ympäristön historia, rakennusten tunnistaminen.
- Kantonen, T. (1997). *Suolahden vanha asema ja Keiteleen teollisuusperinne*. Suolahti.
- Kemppainen, J. (10. Heinäkuu 2024). Keskustelua Sörkänmäestä: Mäntyniemen alueen historia ja rakennukset.
- Lehmusksa, R. (2001). *Hyvä syömämies*. Helsinki: Otava.
- Mikkonen, R. (18. Heinäkuu 2024). Keskustelua Sörkänmäestä: Tauno Mikkosen rakentamat talot.
- Perälä, K. (2021). *Suolahti Keiteleen kauppala*. Suolahti: Suolahden Kansantalon julkaisut.
- Salmela, K. (1986). *Rakennustapaohje Honkalan asemakaavan laajennusalueelle Ruotintien länsipuolelle*. Suolahden kaupunki.
- Tiainen, T. (11. Heinäkuu 2024). Keskustelua Sörkänmäestä: alueen historia, tehtaat ja toimijat, sekä Höökinkadun loppupään talojen tunnistaminen.
- Väisänen, J.;& Andersson, P. (2006). *Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointilomake – Kohdekortti 328: Höökinkatu (Sörkänmäen alue)*. Keski-Suomen museo.
- Wilén, L. (10. Heinäkuu 2024). Keskustelua Sörkänmäestä: Majalankadun alkupään talot, Lastuniemen historia.
- Wilmi, J. (1991). *Äänekosken-Suolahden historia vuoteen 1932*. Suolahden kaupunki, Äänekosken kaupunki.
- ÄKS Äänekosken kaupunkisanomat. (8. Helmikuu 2015). *Ramin kortit 97 - Idyllinen Mäntyniemi*. Noudettu osoitteesta <https://aksa.fi/ramin-kortit-97-idyllinen-mantyniemi/>
- Äänekosken kaupunki. (2024). *Kysely kiinteistönomistajille: Honkalan Sörkänmäki, rakennusinventointi*.



HONKALAN SÖRKÄNMÄEN RAKENNUSINVENTOINTI 2024

HÖÖKINKATU, MAJALANKATU, PORTTILANKATU, MORTINKATU, HINTIKANKATU JA LEINOSENKATU

HÖÖKINKATU 1 992-32-13-7

Alun perin 1910-luvun 8x8m hirsirakenteinen työläisasuintalo, jossa ollut liiketiloja ja posti. Alkuperäinen muoto säilynyt: harja kohti Höökinkatua ja länsilapella frontoni järeälle. Harjakaton päädyissä ikkunat. Nykyisin L-muotoinen puolitoistakerroksinen rakennusmassa, jossa 1980-luvulla rakennettu rakennuksen tyyliä mukaileva puolitoistakerroksinen harjakattoinen laajennus/poikkipääty. Eri muotoisia ikkunoita, joista 1.krs ikkunat uusittu alkuperäisen ikkunatyypin T-mallin mukaan 1970-luvulla puusepäntyönä lämpölasista. Pohjoispuolella ullakon poskissa kärjellään seisovat nelikulmaiset ikkunat. Pihalla 1940-luvulla rakennettu talousrakennus, jossa sauna ja katettua terassia. Puutarhamainen tasainen piha, rakennus korkealla kohdalla ympäristössä.

Rakennuksessa toiminut Adiel Höökin sekatarvakauppa, postin toimipiste (Suolahden Takalahden postikonttori) ja kemikaliokauppa. Yläkertaan ollut ennen oma asunnon sisäänkäynti ulkoa portaita pitkin, jossa vuokralaisia vielä 1980-luvulla. Postin sisäänkäynti oli pohjoisovilla Majalankadulle, ja rakennuksen nykyiseltä pihalta kulki tie. Pihalla ollut vanha kauppatoimintaan liittyvä talousrakennus.

HÖÖKINKATU 2 992-32-20-5

Vanha osuuskauppa. Puolitoistakerroksinen mansardikattoinen pientalo, jossa asuintilaa ullakkokerroksessa. Pohjoisovilla myymälätilan korkeat ikkunat ja umpeen vuorattu oven paikka. Myymälän sisäänkäynnin portaat purettu. Itäisellä lastauslaiturin paikka ja alkuperäinen katos, jonka lappeen alla ovat nykyiset pääsisäänkäynnit: kaksi uuteen vaihdettua ovea vierekkäin, kolmas n. 40-luvun ovi päällemaalattu ja pois käytöstä. Katoksen kannattimet vanhaa tyyliä, jota on myös alueen muissa katoksissa. Katolla kaksi pientä kattolyhtyä, joissa pelkistetyt ikkunat. Pääjulkisivulla ikkunat ja myymälän ovi kehystetty valkoiseksi maalattua palkilla. Länsisivulla julkisivulaudat katkeavat myymäläikkunan kokoiselta alueelta: ikkunajako muuttunut. Pääjulkisivun epäsymmetrinen asettelu, suoralinjainen palkkikehys ja nurkan yli jatkuva ikkuna-aukotus on modernia rakennuksen valmistusajankohtaan nähden. Alun perin kulku myymälään Höökinkadun ja Majalankadun kulmalta.

1910, 1969

Asuinrakennus on yksi kolmesta Honkalan tyttärille rakennetuista taloista ns. "Vävymäellä", myöh. Sörkänmäki. Valmistumisvuosi voi olla vanhempi kuin 1910. Ensimmäisiä ja rungoltaan vanhimpia rakennuksia Sörkänmäellä.

Rakennukseen liittyy Majalantien toisella puolen sijaitseva vanha puusepän verstasrakennus. Korkea ja kapea rakennus on kaksikerroksinen, ja rakennettu rinteeseen juureen rannan tuntumaan. Yläkerrassa verstastiloja ja alhaalla ollut suuri sauna. Rakennuksen yksityiskohdissa nähtävissä puusepän työn jälkeä. Verstaan vieressä sijaitsee rinteeseen kaivettu ja rakennettu syvä maakuoppa, jota läheiset kaupungit hyödynsivät kylmäsäilytykseen. Lähellä oli yhteinen kaivo, josta kannettiin vesi alueelle.

MATERIAALIT: Hirsi- ja pystyrunko. Vesikatto konesaumattu peltikatto, ruskea. Julkisivuissa vaaleaksi maalattu lomalaudoitus ja ullakkokerroksessa vaaleanruskeaksi maalattu vaakaponttilaudoitu. Vuori-, räystä- ja nurkkalaudat ruskeaksi maalatut. Ikkunapuitteet valkoiset. Keveiden umpiräystäiden alapinnat valkoiseksi maalatut. Talousrakennus asuinrakennuksen tyyliin. Verstasrakennus keltaiseksi maalattua rimalaudoitusta valkoisilla yksityiskohdilla.

1910, 1900

Pihalla pitkä punainen talousrakennus korkealla perustuksella, jossa keltaisia ovia pitkällä sivulla umpeen rakennetulla kuistilla. Liittynyt mahdollisesti kauppatoimintaan (varasto ja lastauslaituri). Rakennukset ovat korkealla ja keskeisellä paikalla ympäristössään. Vesikatto kulunut.

MATERIAALIT: Vesikatto saumattu peltikate, ollut vihreäksi maalattu. Katossa lappeeseen muotoillut sadevesiurast suppilomaisiin syöksytörmäisiin, vanhantyyliin valkoiset rännit. Julkisivu kermanvalkoiseksi maalattua vaakapaneelia. Räystäiden aluset umpinaiset julkisivun väriin maalattua helmipaneelia. Vuori-, räystä- ja nurkkalaudat valkoiseksi maalatut. Ikkunapuitteet valkoiset. Talousrakennus vaakapaneloitu ja maalattu punaiseksi, valkoiset yksityiskohdat, keltaiset ovet ja sinkitty peltikatto.



Osuuskauppa. Kuva: Vanhan Äänekosken Kotiseutuyhdistyksen valokuva-arkisto



HÖÖKINKATU 3 992-32-13-8

Alun perin 1910-luvun 8x8m hirsirakenteinen työläisasunto, jossa on ollut useampi asunto. Yksi täysi kerros ja harjakaton alainen ullakko, jossa asuintiloja. Nykyisin rintamamies-talohenkinen rimalaudoitus ja yksinkertainen harjakatto. Sisäänkäynnin kuisti pitkällä sivulla pihan puolella, jossa kaksi ovea paritalomaisesti. Vierellä piharakennus, jossa korkea verhoitu perustus. Vanhantyylliset sisään-ulos aukeavat T-ikkunat, joista yläkerran ikkunan yllä koristealue. Puutarhamaisen pihan maasto laskee talon taakse, jossa toinen pidempi talusrakennus.

Rakennuksen perinteinen neljän huoneen pohjaratkaisu muistuttaa rintamiestalojen ympärökerrettävää huonejärjestelyä. Alkuperäisen rakennusmassan mitat vahvistavat 1940-luvun henkistä ulkoasua.

Tunnetaan nimellä Ville Rossin talo, jossa on ollut kahvila. Rossin talosta on vanhoja valokuvia, jonka mukaan harjakatto olisi ollut Höökinkatu 1:sen tapainen "kirkonkatto". Ensimmäisiä ja rungoltaan vanhimpia rakennuksia Sörkämäellä, päärakennus on yksi kolmesta Honkalan tyttärille rakennetuista taloista.

HÖÖKINKATU 5 992-403-12-173

Mansardikattoinen pientalo, joka on rungoltaan luultavasti vuotta 1947 vanhempi. Nykyinen sisäänkäynti takapihan puolella. Rakennuksen tienpuoleisella julkisivulla jakava pystylauta, joka rakennuksen pitkän muodon rinnalla viittaa mahd. pituussuuntaiseen laajentamiseen. Eri kokoisia ikkunoita, joissa ei säilyneenä vanhaa t-mallia. Ehjä julkisivuverhous ei paljasta mahd. vanhojen ikkunoiden tai ovien paikkoja, joita symmetrian mukaan voisi olla ollut. Katolla yksi kattolyhty, jossa pelkistetty ikkuna kuten Höökinkatu 2 mansardikattoisessa 1910-luvun talossa. Osittain umpiräystät ja verhotut kissanpenkit.



1911, 1913 ja 1930

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, ruskea. Julkisivun rimalaudoitus maalattu perinteisellä lämpimän keltaisen sävyllä. Vuori, räystäs- ja nurkkalaudat valkoiseksi maalatut. Ikkunapuitteet valkoiset. Avoräystäät valkoiseksi maalatut. Ovet maalattu vaaleanvihreällä, ja sisäänkäynnin kahdessa ovesta hunajan väriset pullonpohjasit. Talusrakennuksen katto sinkittyä peltiä, lomalaudoitus maalattu päärakennuksen sävyyn. Vuori, räystäs- ja nurkkalaudat valkoiseksi maalatut. Ikkunapuitteet valkoiset. Avoräystäät valkoiseksi maalatut.



Ville Rossin talo varhaisemmin ja 1920-luvulla. Kuvat: Vanhan Äänekosken Kotiseutuyhdistyksen valokuva-arkisto

1947 (luult. 1910-luku)

Tien puolella vanha pulpettikattoinen rakolaudoitettu talusrakennus, jossa viisi lautovea osittain säilyneillä takorautasarannoilla. Reunimmaisen oven päällä ikkuna-aukko. Rakennusten perustus luonnonkivillä. Maasto laskee talon taakse. Kerrotaan, että rakennuksen pohjana tai rakennuksen paikalla ollut usean perheen savutupa. Merkitty 1930-luvun karttaan Martti Pihlin talona.

MATERIAALIT: Vesikatto sinkittyä peltiä. Julkisivut pystypaneelia, maalattu vaaleanvihreä. Vuori, räystäs- ja nurkkalaudat valkoiseksi maalatut. Ikkunapuitteet valkoiset.

**HÖÖKINKATU 6 992-32-20-7**

1920-luvun laajennettu pientalo, jonka pohjalla on kaksihuoneinen työläisasuintalo. Alkuperäisen rakennuksen suorakaidemuotoa levennetty nelihuoneiseksi. Harjakatto, jossa sisäpihan puolella siro poikkipäätyinen harjakattoinen kuisti. Ikkunat uusittu t-jakoa jäljitellen.

Vanha talousrakennus, jota korjattu 1990-luvulla: joitain luultavasti alkuperäisiä rakennusosia ja kuistin yksityiskohtia säilynyt. Pitkällä sivulla harjakaton lappeen alla katos, jossa kolme erilaista ovea ja pieni kaksijakoinen vanha ikkuna. Kuistissa piparireunainen koristelauta ja pystypuusälekaiteet. Katoksen puiset kannattimet alueella esiintyvää vanhaa mallia. Pihalla myös myöhemmin tuotu hirsinen talousrakennus sekä maakellari.

Päärakennuksen "sisällä" vanha pienempi talo; osa vanhaa sään kuluttamaa sisarpaneloitua ulkoseinää säilynyt sisätiloissa. Panelointi on vaakasuuntainen ja huoneen seinän laajuinen. Pihalla ollut myös vanha saunarakennus, joka paloi. Merkitty 1930-luvun karttaan Jalmarin Rautiaisen talona.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, harmaanvihreä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Julkisivuilla pystypaneeli, maalattu punainen. Ikkunoiden yllä ja alla sekä ullakkokerroksessa vaakanelointi, maalattu keltainen. Vuori, räystä- ja nurkkalaudat valkoiseksi maalatut. Ikkunapuitteet valkoiset. Umpiräystäiden aluset ja pienet kissanpenkit valkoiseksi maalatut. Talousrakennuksessa punaiseksi maalattu lomalaudoitus, keltaiseksi maalatut ovet ja valkoiset yksityiskohdat. Avoräystäät.

**HÖÖKINKATU 8 992-32-21-6**

2000-luvun harjakattoinen erillispientalo, jossa lähes kaksi täyttä asuinkerrosta. Rakennusmassaltaan hieman korkeampi ja leveämpi kuin muut kadun talot. Eri kokoisia ikkunoita, joissa osassa koristeruudukot yläreunassa. Etukuisti sijoittuu harjakaton poikkeutetun lappeen reunan alle. Sivuoven harjakattoinen katos on kannatettu julkisivuun liittyvillä vinotuilla. Porrasaskelmat valettuja ja kulkimistaan pyörästettyjä tai puolipyöreä muotoisia. Puutarhamainen rakennettu piha. Maasto nousee pihan takana.

Uudisrakennuksessa huomioitu vanhaa rakennuskantaa: massoiteltu muistuttaa puolitoistakerroksisia nelihuoneisia taloja, ja samanlaisia yksityiskohtia on toteutettu nykyajan menetelmillä. 1930-luvun kartan mukaan paikalla ollut suutari Eemil Toikkasen talo.

MATERIAALIT: Vesikatto ruskeaa kattotiiltä, vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: kenttälaudoitus, maalattu kermanvalkoinen. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.



Toikkasen talo. Kuva: Vanhan Äänekosken Kotiseutuyhdistyksen valokuva-arkisto

**HÖÖKINKATU 10 992-32-21-2**

1920-luvun mansardikattoinen pientalo. Sisäänkäynnin lasikuisti sijaitsee rakennuksen päässä. Kuistin katon päällä avoterassi. Sisäänkäynnin valetut porrasaskelmat puolipyöreä muotoisia. Uusitut ikkunat, joissa vanhaa t-mallia. Päärakennuksen vierellä on sileäksi rapattu matala kivirakennus, joka on mahd. maakellari, paja tai muu talousrakennus. Taka-alalla toinen pitkä ja matala rakennus, luultavasti talousrakennus. Etupihalla suojakasvillisuutta. Maasto nousee pihan takana.

1930-luvun kartan mukaan Seelin Stoltin talo.

MATERIAALIT: Ruskea huopakatto. Ulkoverhous puuta: kenttälaudoitus, maalattu vaaleanharmaa. Valkoiseksi maalatut räystäälauaset, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Ruskeat räystäälauaset ja verhoillut kissanpenkit. Harmaa sokkeli.

**HÖÖKINKATU 11 992-32-23-9**

1990-luvun yksikerroksinen pientalo. Tiensuuntainen harjakatto, jossa poikkipäinen harjakattoinen sisäänkäyntikuisti. Asuinrakennuksen yhteydessä ollut autotalli, joka on muutettu asuintilaksi ja autotalli rakennettu viereen. Ikkunat tuuletusluukullisia. Etupihalla suojakasvillisuutta. Maasto laskee rakennuksen taakse pohjoiseen.

1930-luvun kartan mukaan paikalla sijainnut Aleks Pääkkösen talo ja Eevald Kovasen talo.

MATERIAALIT: Vesikatto punatiiltä, vesikaton varusteet tummat. Ulkoverhous puuta: pystylomalaudoitus ja vaakapaneeli, maalattu punainen. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

1997, 2012**HÖÖKINKATU 13 992-32-23-8**

2010-luvun yksikerroksinen ja harjakattoinen pientalo. Kodikas-talopaketti, jossa pystyrunko. Pihassa vanha osittain uudelleenverhoiltu talousrakennus, jossa kolme ovea pitkällä sivulla. Taka-alalla Ruotintien vieressä suuri autotalli/talousrakennus. Sisäpihalla katettu terassialue. Rakennettu puutarhamainen piha, jossa terasseja ja valettuja tasanteita. Maasto laskee rakennuksen takana.

1930-luvun kartan mukaan paikalla sijainnut Eevald Kovasen ja Arvi Kovasen talot.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: kenttälautoitus, maalattu vihreä. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli. Vanha talousrakennus ollut punaiseksi maalattua rimautaa ja huopakattoinen, nyt peltikattoinen ja osittain uudelleen verhoiltu, talon sävyyn vihreäksi maalattu. Valkoiset ovet, nurkka-, räystä- ja vuorilaudat.

2010, 1930**HÖÖKINKATU 14, 12 ja 16 992-32-21-4**

1920-luvun syvärunkoinen harjakattoinen pientalo. Eriakaisia ikkunoita, yksi 3-osainen vanha tuvanikkuna säilynyt sisäpihan puolella, jonka vierellä sisäänkäyntikuisti. Sisäänkäynti on sisäpihan puolella, jota rajaavat pienet talousrakennukset. Uusitut ikkunat pääasiassa t-mallisia. Julkisivu päässyt ravistumaan. 1930-luvun karttaan rakennus on nimetty Hännisen taloksi.

MATERIAALIT: Vesikatto sinkittyä peltiä. Julkisivut rimalaudoitusta, maalattu vaaleankeltainen. Nurkkalaudat vaaleanvihreät, vuori- ja räystäslaudat käsittelemättömät. Umpiräystäiden aluset julkisivun väriset, räystäslaudat ruskeat. Ikkunapuitteet tummanpunaiset, sisäpihan puolella yksi vanha 3-osainen tuvanikkuna maalattu kirkkaamalla punaisella.

1920, 1956 ja 1920 ja 1930

Pihalla talousrakennus, jossa punainen rimalaudoitus vihreillä ikkunapuitteilla ja sininen ovi. Valkoiset vuori-, nurkka ja räystäslaudat. Sisäpihan toisella laidalla talousrakennus, jossa vaaleankeltaiseksi maalattua rima- ja rakolaudoitusta. Vuorilaudat vaaleanvihreät/siniset. Perustukset osittain luonnonkivillä ja valuilla.

Talousrakennuksista perimmäisenä lännessä vaaleaksi maalattu rakennus, jossa vinokannakkeet sisäänkäynnin sadesuojalla. Oven yllä ikkuna-aukko. Tien vieressä siro punaiseksi maalattu rakennus, jonka lyhyellä sivulla pulpettikattoinen sisäänkäynti. Saattanut olla pienimuotoinen asuinrakennus. Vieressä kivi- ja lautarakenteinen pieni rakennus, jossa korkea kivijalka, ollut mahd. eläinsuoja. Pihassa myös muita pieniä uudempia katotakenteita.



**HÖÖKINKATU 15 992-32-23-7**

2010 autotalli- ja toimitilarakennus, joka on tyyliltään pari viereiselle erillispientalolle (Höökinkatu 13). Suorakaiteen muotoinen harjakattainen rakennus, jossa avokatos, autotalli ja sisätiloja.

2016

1930-luvun kartan mukaan paikalla sijainnut Eevald Kovasen ja Arvi Kovasen talot.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: vaakapaneeli, maalattu vihreä. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

**HÖÖKINKATU 17 992-32-21-4**

Pientalo, jonka päätyosa 1900-luvulla rakennettu, luonnonkivijalka. Laajennettu vanhasta pituussuunnassa. Monia kattomuotoja, päämuotona vanhan ja uuden osan yhtenäisen Höökinkadun suuntainen harjakatto, jonka lape nousee pulpettikattoiselle frontonille sisäpihan puolella. Myös Höökinkadun puolella ikkunallinen frontoni. Sisäpihalla harjakattainen ulkoneva sisäänkäyntikuisti ja katon lapemuotoa jatkava ulkoneva massa sivulla. Uuden puolen päädyssä toisessa kerroksessa sisäänvedetty päätykuisti harjan alla kuin käkikellotaloissa. Umpiräystäät. Eri kokoisia ja -jakoisia ikkunoita. Vanhimmat uusittu säilyttäen vanhan t-mallin.

Useita eriaikaisia talousrakennuksia: vanha harjakattainen rimalaudalla verhoiltu hirsirakennus, pellon reunalla peltiverhottu loiva pulpettikattainen, sekä rinteessä hirsipintainen. Puutarhamainen sisäpiha, jossa suurista mahd. kivijalkakivistä rakennettu pengerryks. Höökinkadun varressa suojakasvillisuutta.

1900, 1967

Alueen vanhimpia asuinrakennuksia. 1930-luvun karttaan merkitty Viljami Hiekkasen talona, ja n. pulpettikattoisen talousrakennuksen paikalla ollut suutari Leinosen talo.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, tummanruskea. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: lomalaudoitus, keltaiseksi maalattu. Ullakkokerroksessa valkoiseksi maalattua vaaka- ja pystypanelointia. Valkoiset vuori-, nurkka ja räystäslaudat ja pienet kissanpenkit. Hirsirakenteinen rimalaudoitukseen verhottu talousrakennus maalattu keltaiseksi, vihreät ovet ja valkoiset nurkka-, räystäs- ja vuorilaudat.



**MAJALANKATU 1 992-32-37-1**

1990-2000-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa poikkipäätyinen etukuisti. Katulinjan myötäinen. Puutarhamainen etupiha. Maasto laskee etelään. Kiinteistön takana luonnonmukainen järvimaisema.

MATERIAALIT: Katto punatiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: pysty-vaakaverhous, maalattu tumma harmaanhvihreä. Kuistin päätykolmiossa vinolaudoitus. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

2005, 2009**MAJALANKATU 2 992-32-35-1**

1990-2000-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo. Katulinjan myötäinen. Etupihalla suojakasvillisuutta. Maasto nousee pohjoiseen. Kiinteistön takana koivikkoo.

MATERIAALIT: Katto punatiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: pysty-vaakaverhous, maalattu taivaansininen. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

2001, 2001**MAJALANKATU 3 992-32-37-2**

1990-2000-luvun yksikerroksinen moniharjakattoinen pientalo. Katulinjan myötäinen. Puutarhamainen etupiha. Maasto laskee etelään. Kiinteistön takana luonnonmukainen järvimaisema.

MATERIAALIT: Katto punatiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: pysty-vaakaverhous, maalattu harmaanhvihreä. Katoksessa aukotettu pystyrimaseinä. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

1999, 2006**MAJALANKATU 4 992-32-35-2**

1990-2000-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo. Katulinjan myötäinen. Etupihalla suojakasvillisuutta. Maasto nousee pohjoiseen. Kiinteistön takana koivikkoo.

MATERIAALIT: Katto punatiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: kenttälauoitus, maalattu taivaansininen. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

1998, 2004

**MAJALANKATU 5 992-32-37-3**

1990-2000-luvun yksikerroksinen moniharjakattoinen pientalo. Katulinjan myötäinen. Puutarhamainen etupiha. Maasto laskee etelään. Kiinteistön takana luonnonmukainen järvimaisema.

MATERIAALIT: Katto punaista profiilipeltiä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: pysty-vaakaverhous, maalattu tumma- ja vaalea harmaanvihreä. Katoksen kaiteissa ja ikkunoiden vuorilaudoissa koristeaiheena poisleikattu vinoneliö. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

2003, 2007**MAJALANKATU 6 992-32-35-3**

1990-2000-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo. Katelli-talopaketti. Katulinjan myötäinen. Etupihalla suojakasvillisuutta. Maasto nousee pohjoiseen. Kiinteistön takana koivikkoa.

MATERIAALIT: Katto punatiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: korkea pysty-vaakaverhous, maalattu taivaansininen ja vaaleansininen. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

1997**MAJALANKATU 7 992-32-37-4**

1990-2000-luvun yksikerroksinen moniharjakattoinen pientalo: Kodikas-talopaketti, valmistettu Suolahden talotehtaalla. Katulinjan myötäinen. Puutarhamainen etupiha. Maasto laskee etelään. Kiinteistön takana luonnonmukainen järvimaisema.

MATERIAALIT: Katto punatiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: kenttälautoitus, maalattu harmaanvihreä (Ainolän vihreä). Katoksen kaiteissa pystyrimoitus. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

1999, 2019**MAJALANKATU 8 992-32-36-1**

1990-2000-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa poikkipäätyinen etukuisti sisäpihan puolella. Katulinjan myötäinen. Etupihalla suojakasvillisuutta. Maasto nousee pohjoiseen. Suurista kivipaasista rakennettu pihan pengerrys katualueesta korkeammalle. Kiinteistön takana koivikkoa. Paikalla sijainnut "honkaherrojen" talo Friimanni, jossa oli myöhemmin sahan työntekijöiden asuntoja. Tukki-kauppiaat veistivät viereisessä Lastuniemessä hirsä vientiin.

MATERIAALIT: Katto punatiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: pysty-vaakaverhous, maalattu vaaleansininen. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

1999, 2002

Friimanni 1930-luvulla. Kuva: Vanhan Äänekosken Kotiseutuyhdistyksen valokuva-arkisto

**MAJALANKATU 9 992-403-12-42**

Alun perin 1900-luvulla rakennettu työläisasuintalo, jonka ullakkokerroksessa asuintilaa. Nykyinen ulkoasu on toteutettu 2010-luvun henkisesti, lisälämmöneristetty. Kadun puolella on suuri laajennusosa, jossa pesutiloja ja lasitettu kuisti. Ikkunat uusittu, osittain vanhan t-mallin mukaan. Pihalla vanha laudoitettu piharakennus, jossa viisi lautovea pitkällä sivulla ja lyhyellä pariovet. Reunimmaisen oven päällä ikkuna. Rakennusvuosi luult. varhaisempi kuin 1960.

Asuinrakennus on yksi kolmesta Honkalan tyttärille rakennetuista taloista ns. "Vävymäellä".

1906, 1960

Ensimmäisiä ja rungoltaan vanhimpia rakennuksia Sörkänmäellä: hirsirunko. Pihalla vanha kopitettu kaivo.

MATERIAALIT: Katto harmaata profiilipeltiä, vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: vaakapanelointi, ullakkokerroksessa kapeampi pystysuuntainen panelointi, maalattu vaaleanharmaa. Avoräystäät, nurkka- ja vuorilaudat valkoiseksi maalatut. Tummanharmaat vesipellit, harmaa sokkeli. Talousrakennus maalattu harmaansivertäväksi valkoisilla yksityiskohdilla, ollut punaiseksi maalattu.

**MAJALANKATU 10 992-32-20-4**

1910-luvun vanha paritalo/asuntolarakennus, joka on nykyisin pientalo. Sisäpihan puolella kaksi siroa poikkipäätyistä avokuistia. Vesikatto, ikkunat ja julkisivuverhous uusittu. Piha viheriönä ja hiekkapintaisena. Pitkä aitta/sauna/ulkohuonerakennus, jossa neljä puuovea pitkällä sivulla.

Ainut nykypäivään säilynyt sahan työväen asuntolarakennus. 1930-luvun kartassa nimetty "Ylä-Mäkinen". Vastaava tai vanhempi asuintalo "Mäkinen" sijaitsi alempana Lastuniemen kärjessä nyk. uimarannan paikalla. Talousrakennuksen paikalla on kartassa pienempi rakennus.

1915, 1940

MATERIAALIT: Katto punaista profiilipeltiä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: korkea pysty-vaakaverhous, maalattu poltetun okran keltainen. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Ulkoasu toteutettu 2000-luvun tyyliä. Tummanharmaa sokkeli. Talousrakennuksessa sinkitty peltikatto, julkisivuilla perinteisempi rimalaudoitus päärakennuksen värisenä. Vaakalaudoitetut ovet ruskeaksi maalattuja, joissa osassa takorautaiset saranat.

**MAJALANKATU 11 992-32-31-5**

2010-luvun kaksikerroksinen L-muotoinen erillispientalo, jossa rinnetakaisu. Tien puolella aumakaton poikkeutetun lipan alla ulkoneva erkkeri. Takapihalla lasitettu kuisti rakennusmassan sisällä. Porrastettu piha laskee länteen rantaan, jossa hirsinen harjakattoinen rakennus. Päärakennuksessa autotallisiipi.

1994, 2011

MATERIAALIT: Katto punaista tiiltä. Ulkoverhous valkoista koristetiiltä, maanvaraisessa kerroksessa harmaa rapattu pinta. Ikkunat, ovet ja umpiräystäät valkoiseksi maalatut. Tummanharmaat vesipellit.



**MAJALANKATU 12 992-32-20-3**

2010-luvun yksikerroksinen kaksilapainen pulpettikattoinen pientalo, jonka päädyssä pulpettikattoinen kuisti. Rakennuksen pitkä sivu kohti järveä tien toisella puolella. Puutarhamainen etupiha. Maasto tasaista.

MATERIAALIT: Katto saumattua peltiä, tummanharmaa. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: vaakalaudoitus korostuvalla profiilin raolla. Valkoiseksi maalatut avoräystäät ja nurkka- ja vuorilaudoitukset ja vesipellit. Tummanharmaa sokkeli.

2014**MAJALANKATU 14 992-32-20-2**

1980-luvun tiiliverhoitu rivitalo: Suolahden Sörkänrivi. Syvä runko ja loiva harjakatto. Pitkän sivun ikkunat ja terassit porrastettu vinottain länteen järvelle päin. Asunnoissa omat takat. Suora harjakatto tekee katoksen omille uloskäynnille asuntojen piholla.

Rakennuksen päädyssä on sijainnut postin toimipiste 1980-luvulta alkaen. Sittemmin muutettu asunnoksi.

MATERIAALIT: Katto saumattua peltiä, ruskea. Ulkoverhous keltaista sileäpintaista tiiltä 1/3 juoksulimityksellä. Ullakkokerroksessa ja aukotusten yläpuolisissa kentissä vaakapaneeli, ruskeaksi maalattu. Umpiräystäiden alapinnat valkoiseksi maalatut, räystääslaudat ruskeat. Ikkunat, ovet, vesipellit ja koristeaiheet ruskeaksi maalattuja. Harmaa sokkeli.

1982**MAJALANKATU 15 992-32-31-7**

1900-luvun vanha sahanhoitajan eli "valttarin" talo. Nykyisin erillispientalo. Sijaitsee tien tuntumassa katulinjan myötäisesti. Monimuotoinen katto, jossa päämuotona korkea aumakatto. Kolme aumakattoista kattolyhtyä, joissa kolmeosaisia ikkunoita. Suurin kattolyhty poikkeuksellisesti kadulle päin, ei järvelle/sahalle. Ensimmäistä kerrosta kiertää aumakattoinen kuisti rakennuksen kolmella sivulla. Lyhyiden sivujen kuisteissa umpiosat, joissa tulisijat/savupiiput. Koristeaiheissa kansallisromantiikan vaikutteita. Pihalla vanha ja verrattain suuri L-muotoinen talousrakennus. Puutarhamainen piha, laskee pihan perällä järvelle.

MATERIAALIT: Vesikatto konesaumattua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous rimalaudoitusta, keltaiseksi maalattu. Tiheämpi rimointi ullakkokerroksen kattolyhydyissä. Vanhat kunnostetut ikkunat, vuorilaudoitukset, nurkka- ja räystääslaudat valkoiseksi maalatut.

1908, 1908

Talousrakennuksessa punainen tiilikatto. Julkisivu sammalenvihreäksi maalattua rimalaudoitusta, jossa vuorilaudoitukset keltaisella vihreällä. Sirolla paneelilla vuoratut ovet maalattu vihreäksi. Autotallin ovissa suuret takorautaiset saranat. Yksittäiset ovet ovat suhteessa alueen muihin säilyneisiin oviin leveitä, ikkunallisia ja viimeisteltäviä.

Koristeaiheet, yksityiskohtien jyrkkyys ja rakennusten mitta-kaava viestii rakennuksen merkittävydestä sahayhteisössä. Alkuperäinen rakennusmuoto ja yksityiskohdat säilyneet kunnostuksen pohjana. Talo on 1980-luvulla rakennetun Hintikankadun kadunpäättäneä lännessä.



**MAJALANKATU 17 992-32-31-2**

1980-luvun yksikerroksinen pientalo, jossa aumakatto. Rakennuksen suorakulmaisen muodon sisällä autotalli ja autokatos. Katulinjan myötäinen. Maasto tasaista. Pihalla pieni aumakattoinen talousrakennus, jossa vanha ovi, jonka yläpuolella ikkuna.

MATERIAALIT: Katto mustaa profiilipeltiä, vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous valkoista koristetiiltä, katoksen aukoissa kaariaiheet ja tiilipylväät. Ruskeat ikkunat, ovet ja vesipellit. Sirotepintainen sokkeli.

1989**MAJALANKATU 20 992-32-13-9**

1920-luvun pieni yksikerroksinen asuintalo ja talousrakennus. Vanhoja rakennusosia huollettu ja säilynyt. Päärakennuksessa umpikuisti pihan puolella. Ikkunat luultavasti alkuperäiset. Talousrakennuksessa kolme vanhaa ovea pitkällä sivulla, joista yhdessä vinokannatettu katos harjakaton poikkeutetun harjan alla. Pihalla toinen pieni rakennus, joka saattanut olla asuinkäytössä: pienet vanhat ikkunat, mutta ei nykyisin tulisijaa/savupiippua.

1930-luvun karttaan merkattu "poliisi Seelim Kovanen talo, myöh. Hintikalla". Pihapiirin sekä asuin- ja talousrakennuksen alkuperäinen henki tunnistettavissa hyvin.

1920, 1925, 1960

MATERIAALIT: Vesikatolla profiloitu peltikate, tummanharmaa. Ulkoverhous rimalaudoitusta, kermanvalkoiseksi maalattu. Ikkunat, vuori-, nurkka, ja avoräystään räystäslaudat valkoiseksi maalatut. Tuulettuvan alapohjan perustus luonnonkivillä. Talousrakennus vaaleankeltainen valkoisilla yksityiskohdilla, ovet maalattu oranssiksi. Sinkitty peltikate. Kolmannen rakennuksen verhous keltaiseksi maalattua rimalaudoitusta valkoisilla yksityiskohdilla, katolla sinkitty peltikate.

Tasainen puutarhamainen piha, jonka takana metsikköä: takana on ollut mansardikattoinen Hiskias Mårdin talo ja pihapiiri, jonne käytiin tontin oikeaa reunaa kulkevaa tietä. Mårdin talosta ja rakennuksista ei jääneitä jälkiä. Tontin pohjoispuolella on peltoaukea Majalankadun varrella, joka oli tyypillistä kadun varren asuinrakennuksille.

MAJALANKATU 23 992-32-33-2

1990-luvun kaksikerroksinen erillispientalo, jossa toinen kerros harjakaton alainen. Kastelli-talopaketti. Ikkunat kaksiosaisia, joissa 6-ruutuiseksi tekevä pintaristikko. Tiensuuntaisen rakennuksen pitkällä sivulla poikkipäätyinen sisäänkäynnin umpikuisti. Puutarhamainen piha, jonka jälkeen maasto laskee ent. tiilitehtaan aluetta kohti. Paikalla ollut vanha talo.

MATERIAALIT: Katto punaista kattotiiltä, vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous kenttälautoitusta, vaalean harmaaksi maalattu. Valkoiset umpiräystäät, ikkunat, ovet sekä vuori- ja nurkkalaudat. Kevytharkkosokkeli. Autotalli/talousrakennus päärakennuksen mukainen.

1996, 2012

**MAJALANKATU 24 992-32-13-5**

1910-luvun asuintalo, joka hieman pidempi muita aikansa asuintaloja. Tiensuuntainen harjakatto ja kapea runkosyvyys. Pihan puolella poikkipäätyinen harjakattoinen laajennusosa. Ikkunat uusittu vanhalla t-mallilla. Korkea perustus. Piha laskee taakse itään, jossa pitkä mahd. hirsirakenteinen talousrakennus. Pitkällä sivulla neljä vaakaneloitua ovea takorautaisilla saranoilla. Saattanut olla ollut osittain eläinsuojana. Rakennuksen kivijalka jatkuu huoneen verran vasemmalla.

1930-luvun kartassa "Viljo Liimataisen talo, myöh. Koljanderilla". Pihapiirin sekä asuin- ja talousrakennuksen alkuperäinen henki tunnistettavissa hyvin.

MATERIAALIT: Vesikatolla profiloitu peltikate, harmaa. Ulkoverhous rimalaudoitusta, punaiseksi maalattu. Avoräystäät alta punaiset, räystääs-, nurkka- ja vuorilaudat valkoiset. Laudoilla verhoiltu kivijalka. Talousrakennuksessa vaakanelointi, punaiseksi maalattu ja valkoiset yksityiskohdat. Katolla huopakate kolmiorimoilla. Ovet ruskeaksi maalattuja.

1912, 1912**MAJALANKATU 26 992-32-30-9**

1980-luvun yksikerroksinen pientalo, jossa harjakatto. Rakennuksen pitkällä sivulla poikkipäätyinen sisäänkäynnin avokuisti. Asuinrakennuksessa autotalli. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha, maasto tasaista.

MATERIAALIT: Katto ruskeaa kattotiiltä. Ulkoverhous valkoista sileäpintaista tiiltä 1/2 tiilen limityksellä ja valkoisella saumalla. Ullakkokerros ruskeaksi maalattua pystypuupaneelia. Ruskeaksi maalatut umpiräystäät. Ikkunat, ovet, vesipellit ruskeat. Vaaleanruskea sokkeli.

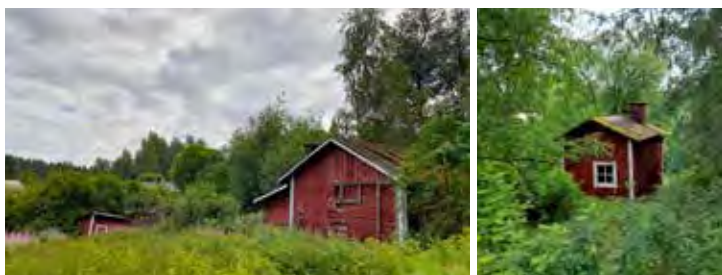
1985**MAJALANKATU 28 992-32-30-8**

1920-luvun pientalo, jota uusittu 1980-luvulla. Yksikerroksisessa asuinrakennuksessa tiensuuntainen harjakatto ja pulpettikattoinen laajennusosa pihan puolella. Ullakkokerroksen päädyissä ikkunat. Pihalla uudempia talousrakennuksia.

MATERIAALIT: Vesikatto peltiä, punaiseksi maalattu. Ulkoverhous vaaleaa rakennuslevyä ja ullakkokerros tummanvihreäksi maalattua vaakanelointia. Vuori- ja nurkkalaudat tummanvihreät. Ikkunapuitteet valkoiset ja ullakkokerroksessa puun väriset. Valkoiseksi maalatut avoräystäät. Talousrakennukset ruskeita.

1928

1930-luvun kartassa "Jussi Kankaisen talo".

**MAJALANKATU 30 992-32-30-7**

1920-luvun pieni asuintalo piharakennuksineen. Päärakennuksena tiensuuntainen harjakattoinen hirsirakennus, jossa pihan puolella kuisti/laajennusosa. Pihan perällä talousrakennus. Sivussa pieni asuinrakennus/saunamökki. Inventoinnin hetkellä päärakennus ja talousrakennus osittain sortuneet.

1930-luvun kartassa "Kalle Virtasen ja Puttosen talo".

MATERIAALIT: Ollut kolmiorimahuopakatto, punaiseksi maalatut hirret ja valkoiset ikkunat. Yhdellä seinällä näkyvissä eristelevy ja pystyrimoitus, joka ollut luultavasti viimeisin pintaverhous. Toisessa rakennuksessa pystyrimoitus.

1928, 1938

**PORTTILANKATU 3 992-32-38-2**

1940-luvulla rakennettu suuri erillispientalo, jossa useita katto-muotoja. Paikalla ollut Mäntyniemeksi kutsuttu sahanomistajan talo, joka uudelleenrakennettu 1940-luvulla samalle paikalle. Päämuotona tiensuuntainen harjakatto, josta nousee ikkunal-linen kattolyhty. Kuisteissa aumakatot. Sisääntulon umpikuisti viisikulmainen. Ensimmäinen kerros vaaleaa tiiltä, harjakaton alainen kerros puista pysty- ja vaakaverhousta. Pihalla tiilikat-toinen pitkä talousrakennus, jossa pitkällä sivulla kaksi kaksio-vista hallin ovea ja kaksi muuta ovea. Ovet vinolaudoitettuja ja kiinnitetty suurilla takorautaisilla saranoina.

Talousrakennuksessa ja rakennusten sijoittelussa on säilynyt entisen pihan luonnetta, vaikka alkuperäisiä Mäntyniemen rakennuksia (U-muotoinen kartano, talli, navetta, varasto, paja, kanala, leivintupa, huvimaja, uimakoppi, yht. sauna) ei ole säilynyt lainkaan.

MATERIAALIT: Musta profiilipeltikatto. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous tiiltä ja puuta: luonnonvalkoinen tiili juoksulimityksellä 1/3-tiilen siirtymällä, vaalealla rappauk-sella. Puuverhous maalattu vaalean keltaiseksi. Talousraken-nuksessa punainen tiilikatto, lämpimän vihreäksi maalattu rimalaudoitus, ovissa eri vihreän sävy, nurkka- ja vuorilaudat maalattu valkoiseksi.

1946, 1950**PORTTILANKATU 5 992-32-38-1**

2000-luvun suuri erillispientalo jossa alppityylinen harjakatto pääty tietä kohti. Korkeimmalla kohdalla autotalli/talousraken-nus, alempana rinteessä rinnetatkaisullinen päärakennus, jossa rakennuksen pohjakerros sulautuu maastoon. Pitkät räystäät, joiden alla kulkee ympärikierrättävä kuisti. Rakennuksessa vai-kutteita alppityylistä. Harjakaton suuntaisten kattopalkkien päät ja aukotusten vuorilautojen päät viistottu/pyöristetty alakul-masta. Eri kokoisia ikkunoita, joissa pintaruudukot. Rakennettu rinnemaasto laskee vaihteittain etelään järvelle. Puutarhamai-nen piha, jossa valkoiseksi maalattua lauta-aitaa, seulanpää-kivimuureja, valettuja tasanteita, laatoituksia ja istutuksia. Rakennettu rakennuttajan suunnittelun pohjalta paikallisen Kodikas-Talojen valmistamista elementeistä.

Rinteen juuressa rannalla sijaitsi Mäntyniemen Leipomoksi tai Alatuksi kutsuttu asuintalo ja leivintupa. Vierellä län-nessä oli yhteinen sauna, jonka laiturissa pysäköi höyrylaiva Uurastaja. Rinteen yläpäässä sijaitsi Mäntyniemen kanala.

MATERIAALIT: Musta palahuopakatto. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: vaakapaneeli, maalattu vaaleanvihreä. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Rinnetatkaisun toinen kiviaineinen kerros rapattu vaalean harmaaksi, jossa vuorilau-dat seinän sävyyn.

2014, 2013**PORTTILANKATU 7 992-32-38-4**

2000-luvun suuri erillispientalo, jossa useita kattomuotoja. Päämuotona tiensuuntainen harjakatto, josta nousee poikki-päätyinen keskifrontoni ulkonevalla etukuistilla. Rakennuksessa klassismin henkistä symmetriaa ja koristeaiheita; pylväitä, pilastereita, kattokolmio, friisilauta. Eri kokoisia ikkunoita, joissa pintaruudukkoja. Rakennusmassasta nousevissa kuisteissa matalat aumakatot. Puutarhamainen etupiha. Maasto laskee etelään järvelle, jossa saunarakennus.

MATERIAALIT: Katto ruskeaa kattotiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: vaakaverhous. Maalattu vaaleanharmaa. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

2009, 2020

2007, 2007**PORTTILANKATU 9 992-32-38-5**

2000-luvun suuri erillispientalo, jossa useita kattomuotoja. Päämuotona tiensuuntainen jyrkkä harjakatto, josta nousee kaksi ikkunallista harjakattoista frontonia. Rakennuksen päätykolmioissa ja kuistien yläosissa kaariaiheet. Rakennuksen kuisteissa ja järvenpuoleisessa näköalatornissa aumakatot. Eri kokoisia ikkunoita, joissa pintaruudukkoja ja -ristejä. Rakennuksessa jugend- ja sveitisiläistyylin henkeä nykyaikaisesti toteutettuna.

MATERIAALIT: Katto ruskeaa kattotiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: vaaka-pystyverhous, jossa pystyverhouksen sahakuvioinen reuna laskeutuu vaakalaudoituksen päälle. Maalattu tumma siniharmaa. Valkoiseksi maalatut avoräystäät, nurkka- ja vuorilaudat, vesipellit ja koristeaiheet. Harmaa sokkeli.

**MORTINKATU 6 992-32-29-2**

1990-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa poikkipäätyinen sisäänkäynnin avokuisti pitkällä sivulla. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha jossa maasto tasaista. Asuinrakennuksessa autotalli.

MATERIAALIT: Vesikatto saumattua peltiä, punainen. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: pystypaneeli ja ullakkokerroksessa vaakapaneeli, maalattu vaalea keltainen. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät. Ovet ja ikkunapuitteet ruskeat. Vesipellit, nurkka- ja vuorilaudat valkoiset. Tummanharmaa sokkeli.

1990**MORTINKATU 7 992-32-30-1**

1990-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jonka poikkeutetun harjan alla avokuisti pitkällä sivulla. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha jossa maasto tasaista. Asuinrakennuksessa autotalli.

MATERIAALIT: Vesikatolla tiilikate, ruskea. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous valkoista koristetiiltä 1/3 juoksulimityksellä. Ullakkokerroksessa vaakapaneeli, maalattu valkoinen. Tumma räystäslauta, valkoiseksi maalatut räystääänaluset. Ikkunat, vesipellit ja vuorilaudat valkoiset. Tummanharmaa sokkeli.

1990**MORTINKATU 8 992-32-29-1**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jonka poikkeutetun harjan alla sisäänkäynnin katos pitkällä sivulla. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha jossa maasto tasaista. Asuinrakennuksessa autotalli.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous valkoista sileäpintaista tiiltä 1/3 juoksulimityksellä. Ullakkokerros vaakapaneelia, mustaksi maalattu. Ruskeaksi maalatut umpiräystäät, räystääänaluset valkoiset. Ikkunapuitteet, ovet ja kuistin koristeaiheet vaaleanruskeita. Vesipellit ja sokkeli mustat.

1987**MORTINKATU 9 992-32-30-2**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa poikkipäätyinen sisäänkäynnin avokuisti pitkällä sivulla. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha jossa maasto tasaista. Asuinrakennuksessa autotalli.

MATERIAALIT: Vesikatolla tiilikate, ruskea. Ulkoverhous valkoista keltaista sileäpintaista tiiltä 1/3 juoksulimityksellä. Ullakkokerros ja aukotusten yläpuoliset kentät vaakapaneelia, ruskeaksi maalattu. Ruskeaksi maalatut umpiräystäät. Ikkuna- ja oviaukot, vesipellit ja kuistin koristeaiheet ruskeita. Ruskea sokkeli.

1986

**MORTINKATU 10 992-32-28-4**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa sisäänvedetty sisäänkäynnin katos. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha jossa maasto tasaista. Asuinrakennuksessa autotalli.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, tummanruskea. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous valkoista sileäpintaista tiiltä 1/3 juoksulimityksellä. Ullakkokerros ja aukotusten yläpuoliset kentät pystylomalaudoitusta, lämpimän ruskeaksi sävytetty. Tummat umpiräystäät, räystäänaaluset valkoiset. Ikkunapuitteet ja ovet lämpimän ruskeita. Vesipellit ruskeat, tiilisaumat ja sokkeli punertavan ruskeat.

1985**MORTINKATU 11 992-32-30-3**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa poikkipäätyinen sisäänkäynnin avokuisti pitkällä sivulla. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha jossa maasto tasaista. Asuinrakennuksessa autotalli.

MATERIAALIT: Vesikatto aaltopeltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous valkoista koristetiiltä 1/3 juoksulimityksellä. Ullakkokerros vaakapaneelia, mustaksi maalattu. Ruskeaksi maalatut umpiräystäät, räystäänaaluset valkoiset. Ikkunapuitteet, vesipellit ja ovet ruskeita. Kuistilla tiilipylväät julkisivutiiltä, puukaiteet valkoiseksi maalatut. Harmaa sokkeli.

1987**MORTINKATU 12 992-32-28-3**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa poikkipäätyinen sisäänkäynnin avokuisti pitkällä sivulla. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha jossa maasto tasaista. Asuinrakennuksessa autotalli. Etupihalla suojakavillisuutta.

MATERIAALIT: Vesikatto aaltopeltiä, ruskea. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous valkoista tiiltä 1/2 tiilen limityksellä. Ullakkokerros pystypaneelia, ruskeaksi maalattu. Ruskeaksi maalatut umpiräystäät, räystäänaaluset valkoiset. Ikkunapuitteet, vesipellit, ovet ja kuistin koristeaiheet ruskeita. Harmaa sokkeli.

1985**MORTINKATU 13 992-32-30-4**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa sisäänvedetty sisäänkäynnin katos. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha, jossa maasto laskee takapihalle. Asuinrakennuksessa ollut luult. autotalli.

MATERIAALIT: Vesikatto aaltopeltiä, ruskea. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous keltaista koristetiiltä 1/2 tiilen limityksellä. Ullakkokerros vaakapaneelia, ruskeaksi maalattu. Ruskeaksi maalatut umpiräystäät ja räystäänaaluset. Ikkunapuitteet, vesipellit ja ovet ruskeita. Ruskea sokkeli. Talousrakennus vaakapaneloitu ruskeilla yksityiskohdilla, keltaiset ikkunat ja ovet.

1985

**MORTINKATU 15 992-32-30-5**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa poikkipäätyinen sisäänkäynnin avokuisti pitkällä sivulla. Kuistissa ja autotallin aukossa kaariaiheet tiilestä. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha jossa maasto laskee takapihalle. Asuinrakennuksessa autotalli, jonka sisäänkäynti sisäänvedetty muusta rakennuksesta.

MATERIAALIT: Vesikatto aaltopeltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous valkoista tiiltä 1/3 juoksulimityksellä. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät ja räystääänaluset. Ikkunapuitteet, vesipellit valkoiset, ikkunoita kehystää ulkonevat tiilikoristeet. Kuistilla tiilipylväät julkisivutiiltä, puukaiteet valkoiseksi maalatut. Sirotepintainen sokkeli.

1989**MORTINKATU 16 992-32-2-8**

1990-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa sisäänkäynnin kuisti poikkeutetun harjan alla. Poikittain katulinjaan nähden. Puutarhamainen piha, jonka maasto nousee tien tasosta. Luultavasti paritalo, jossa kaksi erikokoista asuntoa.

MATERIAALIT: Katto ruskeaa kattotiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous pystypuupaneelia, ullakkokerroksessa vaakapaneeli. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät ja räystääänaluset. Ikkunapuitteet ja ovet ruskeat, vesipellit valkoiset. Vuori- ja nurkkalaudat valkoiset. Sirotepintainen sokkeli. Talousrakennus päärakennuksen mukainen.

1993**MORTINKATU 17 992-32-1-1**

1990-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa sisäänkäynnin kuisti poikkeutetun harjan alla. Sisäänkäynnin yllä ikkunallinen kattolyhty. Katulinjan myötäinen. Autokatos asuinrakennuksen katon alla. Puutarhamainen piha, maasto laskee takapihalle.

MATERIAALIT: Katto ruskeaa kattotiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous pysty- ja vaakapaneelia, paneloinnissa suuntaa vaihtavia koristekenttiä, vaalean harmaaksi maalattu. Valkoiset umpiräystäät, ikkunat, ovet, vuori- ja nurkkalaudat, vesipellit ja koristeaiheet.

1997**MORTINKATU 19 992-32-1-2**

2000-luvun yksikerroksinen pientalo, jossa useita katto- muotoja. Sisäänkäynnin kuisti poikkeutetun harjan alla. Päämuotona harjakatto, jonka lyhyet sivut aumakattoiset. Katulinjan myötäinen. Autokatos asuinrakennuksen katon alla. Puutarhamainen piha, maasto laskee takapihalle.

MATERIAALIT: Katto ruskeaa kattotiiltä. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous vaaleaa tiiltä valkoisella saumalla. Ullakkokerros pystypaneelia, valkoiseksi maalattu. Valkoiset umpiräystäät, ikkunat, ovet, vesipellit ja koristeaiheet.

2001

**HINTIKANKATU 7 992-32-29-3**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa harjan poikkeuksen alla avokuisteja. Asuinrakennuksessa autotalli. Katulinjan myötäinen. Kadun varressa seulanpääkivirinne. Maasto laskee loivasti länteen. Luultavasti rakentanut ja suunnitellut Tauno Mikkonen, joka rakentanut useat naapuruston pientalot 1980- ja 1990-luvuilla.

MATERIAALIT: Vesikatto konesaumattua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: leveä pystylomalaudoitus, maalattu punainen. Mustaksi maalatut umpiräystäät, räystäänaluset valkoiset. Ikkuna- ja oviaukot hienovaraisesti kehystetty ulkonevalla valkoiseksi maalatulla smyygilaudalla, ei vuorilautoja. Ikkunapuitteet, ovet ja vesipellit valkoisia. Harmaa sokkeli.

1987**HINTIKANKATU 9 992-32-29-4**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo. Sisäänkäynti pitkältä sivulta, ei katosta. Asuinrakennuksessa autotalli. Katulinjan myötäinen. Puutarhamainen piha. Maasto laskee loivasti länteen. Saattaa olla Tauno Mikkosen rakentama, joka rakentanut useat naapuruston pientalot 1980- ja 1990-luvuilla.

MATERIAALIT: Vesikatto konesaumattua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: leveä pystylomalaudoitus ja seinän yläosassa vaakapaneeli, maalattu punainen. Mustaksi maalatut umpiräystäät. Ikkuna- ja oviaukot kehystetty ruskealla smyygilaudalla, ei vuorilautoja. Ikkunapuitteet ja ovet ruskeita, vesipellit mustat. Harmaa sokkeli.

1988**HINTIKANKATU 11 992-32-28-1**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa poikkipäätyinen sisäänkäynnin avokuisti pitkällä sivulla. Asuinrakennuksessa autotalli, taaksevedetty rakennuksen massasta. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha jossa maasto laskee loivasti länteen.

MATERIAALIT: Vesikatto konesaumattua peltiä, ruskea. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous pitkää punatiiltä 1/3 juoksulimityksellä. Ullakkokerroksessa ja kuistin yläosassa pystylomalaudoitus, maalattu ruskea. Umpiräystäät ruskealla räystäslaudalla ja valkoisella alapinnalla. Ikkunapuitteet lämpimän ruskeaksi sävytettyä puuta, pellitykset ruskeat. Ruskea sokkeli.

1987**HINTIKANKATU 12 992-32-26-1**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa poikkipäätyinen sisäänkäynnin avokuisti pitkällä sivulla. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha jossa maasto nousee loivasti itään. Takapihalla autotallirakennus. Etupihalla suojakasvillisuutta.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: leveä pystylomalaudoitus, maalattu punainen. Valkoiseksi maalatut umpiräystäät. Ovet, ikkunapuitteet, vesipellit, nurkka- ja vuorilaudat valkoiset. Harmaa sokkeli.

1987

**HINTIKANKATU 13 992-32-28-2**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa poikkipäätyinen sisäänkäynnin avokuisti pitkällä sivulla. Katulinjan myötäinen, puutarhamainen piha jossa maasto nousee loivasti itään. Asuinrakennuksessa autotalli. Etupihalla suojakasvillisuutta.

MATERIAALIT: Vesikatossa peltikate, aaltoprofiili. Ulkoverhous valkoista koristetiiltä 1/3 juoksulimityksellä, ullakkokerros ja aukotusten yläpuoliset kentät pystylomalaudoitusta, ruskeaksi maalattu. Mustaksi maalatut umpiräystäät, räystäänaaluset valkoiset. Ikkuna- ja oviaukot ruskealla smyggilaudalla, ei vuorilautoja. Kuistissa valkoiseksi maalattua vaakarimoitusta. Ikkunapuitteet, ovet ja vesipellit ruskeita. Sirotepintainen sokkeli.

1987**HINTIKANKATU 14 992-32-26-2**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa harjan poikkeutuksen alla avokuisteja. Asuinrakennuksessa autotalli. Katulinjan myötäinen. Puutarhamainen piha, maasto nousee loivasti itään. Luultavasti rakentanut ja suunnitellut Tauno Mikkonen, joka rakentanut useat naapuruston pientalot 1980- ja 1990-luvuilla.

MATERIAALIT: Vesikatto konesaumattua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: leveä pystylomalau-doitus, maalattu punainen. Ullakkokerros vaakapaneloitu. Mustaksi maalatut umpiräystäät, räystäänaaluset valkoiset. Vuorilautojen päät suorat, ei nurkkalautoja. Ikkunapuitteet ja ovet ruskeita, valkoiset vesipellit. Harmaa sokkeli.

1989**HINTIKANKATU 16 992-32-2-1**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa avokuistin poikkeutetun harjan alla. Suuret tiilipylväät sisäänkäynnin molemmilla puolilla. Asuinrakennuksessa autotalli. Katulinjan myötäinen, maasto tasaista.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, vaaleanruskea. Ulkoverhous punatiiltä 1/3 juoksulimityksellä. Ullakkokerroksessa ja kuistin yläosassa pystylomalau-doitus, maalattu ruskea. Umpiräystäät ruskealla räystääslaudalla. Ikkunapuitteet ja pellitykset ruskeat.

1987**HINTIKANKATU 18 992-32-2-2**

1990-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa avokuistin poikkeutetun harjan alla. Katulinjan myötäinen, maasto tasaista. Pihan puolella harjan alla kuisti, ja pihalla autotallirakennus. Luultavasti rakentanut ja suunnitellut Tauno Mikkonen, joka rakentanut useat naapuruston pientalot 1980- ja 1990-luvuilla.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous tiiltä ja puuta: punatiili 1/3 jouksulimityksellä ja punertavalla saumalla. Ullakkokerroksessa vaakapanelointi, mustaksi maalattu. Umpiräystäät, räystäänaaluset valkoiset ja punainen räystääslauta. Pienet vuoratut kissanpenkit. Ikkuna- ja oviaukot kehystetty ulkonevalla valkoisella smyggilaudalla, ei vuorilautoja. Ikkunapuitteet ja ovet ruskeita. Kuistissa valkoiseksi maalattua vaakarimoitusta. Punainen sokkeli.

1990

**HINTIKANKATU 20 992-32-2-3**

1980-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa tiilikaariaiheita. Asuinrakennuksen päässä luultavasti ollut autotalli, joka muutettu asuinkäyttöön. Katulinjan myötäinen, maasto tasaista. Pihan puolella kaksiovinen autotallirakennus.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous punatiiltä 1/3 juoksulimityksellä ja punertavalla saumalla Umpiräystäät, räystäänauset valkoiset ja tumma räystäslauta. Ikkuna- ja oviaukoissa ei vuorilautoja, ikkunapuitteet ja ovet lämpimän ruskeita. Kuistissa valkoiseksi maalattua vaakarimoitusta. Punainen sokkeli.

1986**LEINOSENKATU 4 992-32-2-4**

1990-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa harjan poikkeutuksen alla avokuisteja. Asuinrakennuksessa autotalli. Katulinjan myötäinen. Kadun varressa suojakasvillisuutta. Maasto tasainen.

Rakentanut ja suunnitellut Tauno Mikkonen, joka rakentanut useat naapuruston pientalot 1980- ja 1990-luvuilla. Pari viereiselle talolle: ovat viimeiseksi rakennetut Mikkosen rakentamista pientaloista.

MATERIAALIT: Vesikatto profiloitua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: leveä pystylomalauditus, maalattu punainen. Ullakkokerros vaakapaneloitu. Mustaksi maalatut umpiräystäät, räystäänauset valkoiset. Ikkuna- ja oviaukot hienovaraisesti kehystetty ulkonevalla valkoiseksi maalatulla smygilaudalla, ei vuorilautoja, ei nurkkalautoja. Ikkunapuitteet ja ovet ruskeaksi maalatut, valkoiset vesipellit. Harmaa sokkeli.

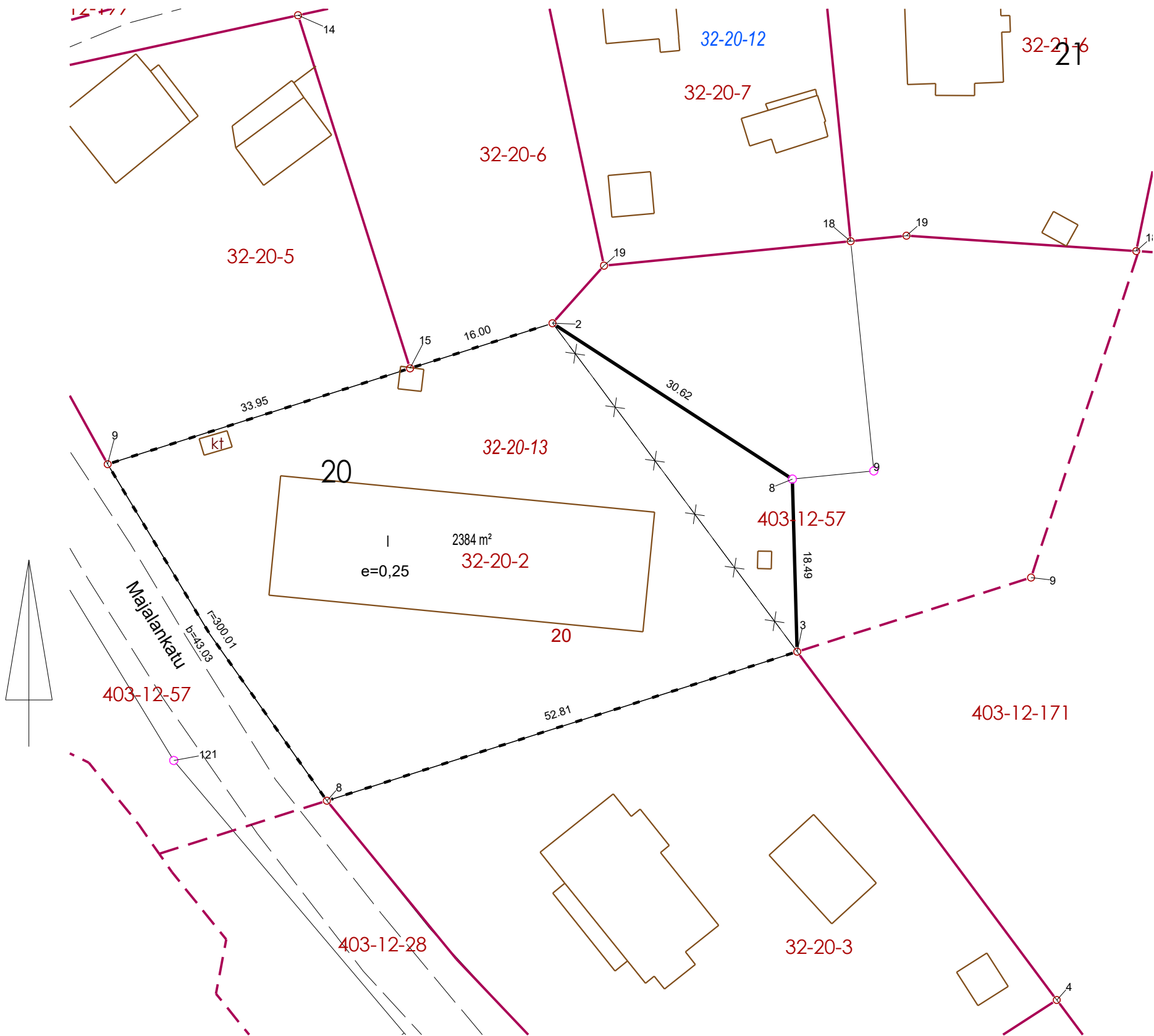
1993**LEINOSENKATU 6 992-32-2-9**

1990-luvun yksikerroksinen harjakattoinen pientalo, jossa harjan poikkeutuksen alla avokuisteja. Asuinrakennuksessa autotalli, ja takapihalla verstaaksi ajateltu talousrakennus. Katulinjan myötäinen. Puutarhamainen piha. Maasto tasainen.

Rakentanut ja suunnitellut Tauno Mikkonen, joka rakentanut useat naapuruston pientalot 1980- ja 1990-luvuilla. Pari viereiselle talolle: ovat viimeiseksi rakennetut Mikkosen rakentamista pientaloista.

MATERIAALIT: Vesikatto konesaumattua peltiä, musta. Vesikaton varusteet katon sävyyn. Ulkoverhous puuta: leveä pystylomalauditus, maalattu punainen. Ullakkokerros vaakapaneloitu. Mustaksi maalatut umpiräystäät, räystäänauset valkoiset. Ikkuna- ja oviaukot hienovaraisesti kehystetty ulkonevalla valkoiseksi maalatulla smygilaudalla, ei vuorilautoja, ei nurkkalautoja. Ikkunapuitteet ja ovet ruskeaksi maalatut, valkoiset vesipellit. Harmaa sokkeli.

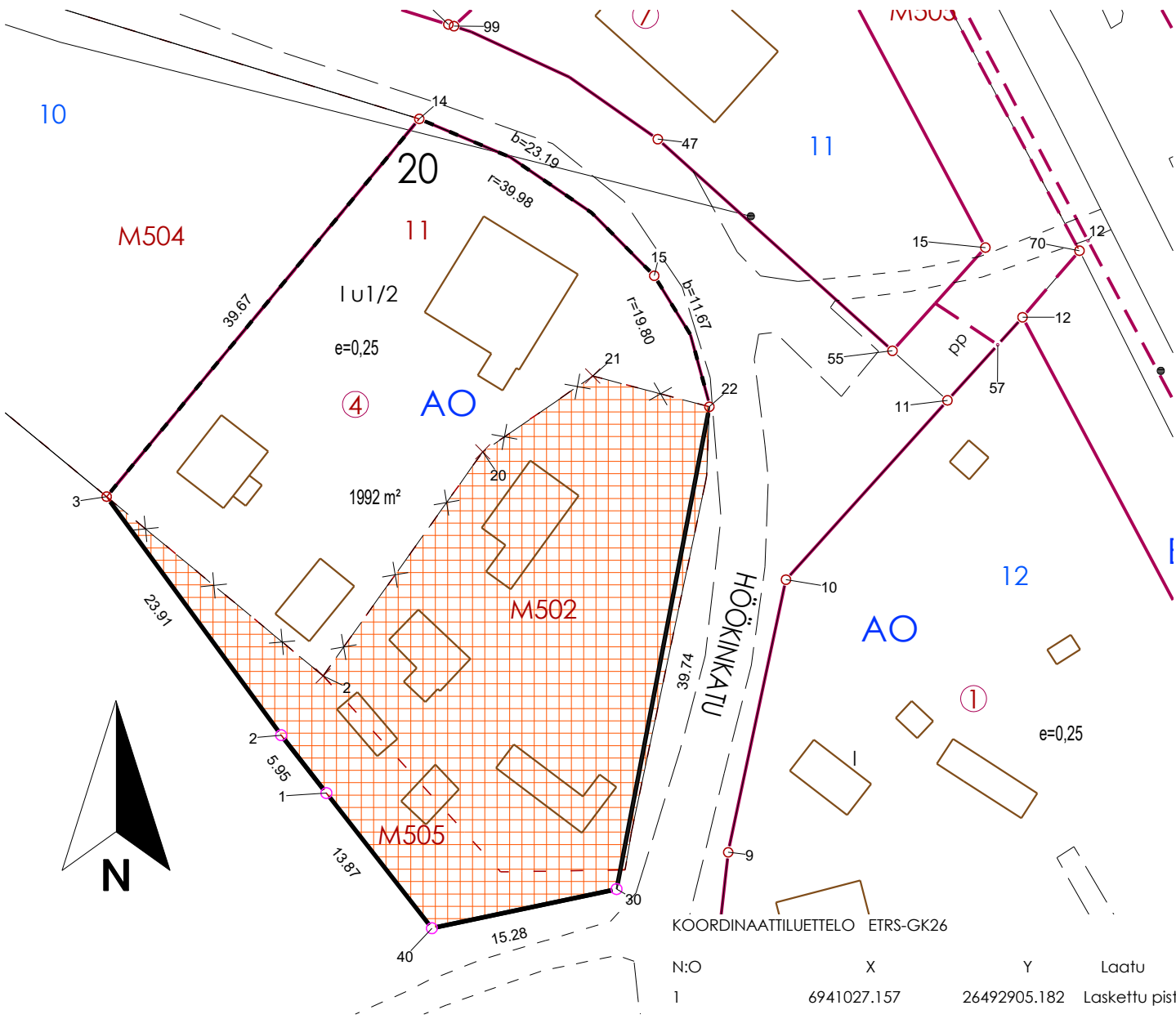
1995



KOORDINAATTILUETTELO ETRS-GK26

N:O	X	Y	Laatu	MUODOSTUMINEN			
2	6941061.091	26492770.267	Betonipilari	TONTTI 992-32-20-13	P-ALA 2384	OSAP-ALA 2151 233	KIINTEISTÖ 992-32-20-2 992-403-12-57
3	6941025.925	26492796.460	Betonipilari				
8	6941009.967	26492746.119	Betonipilari				
8	6941044.405	26492795.942					
9	6941045.997	26492722.656	Putkipyykki				
15	6941056.255	26492755.015	Putkipyykki				

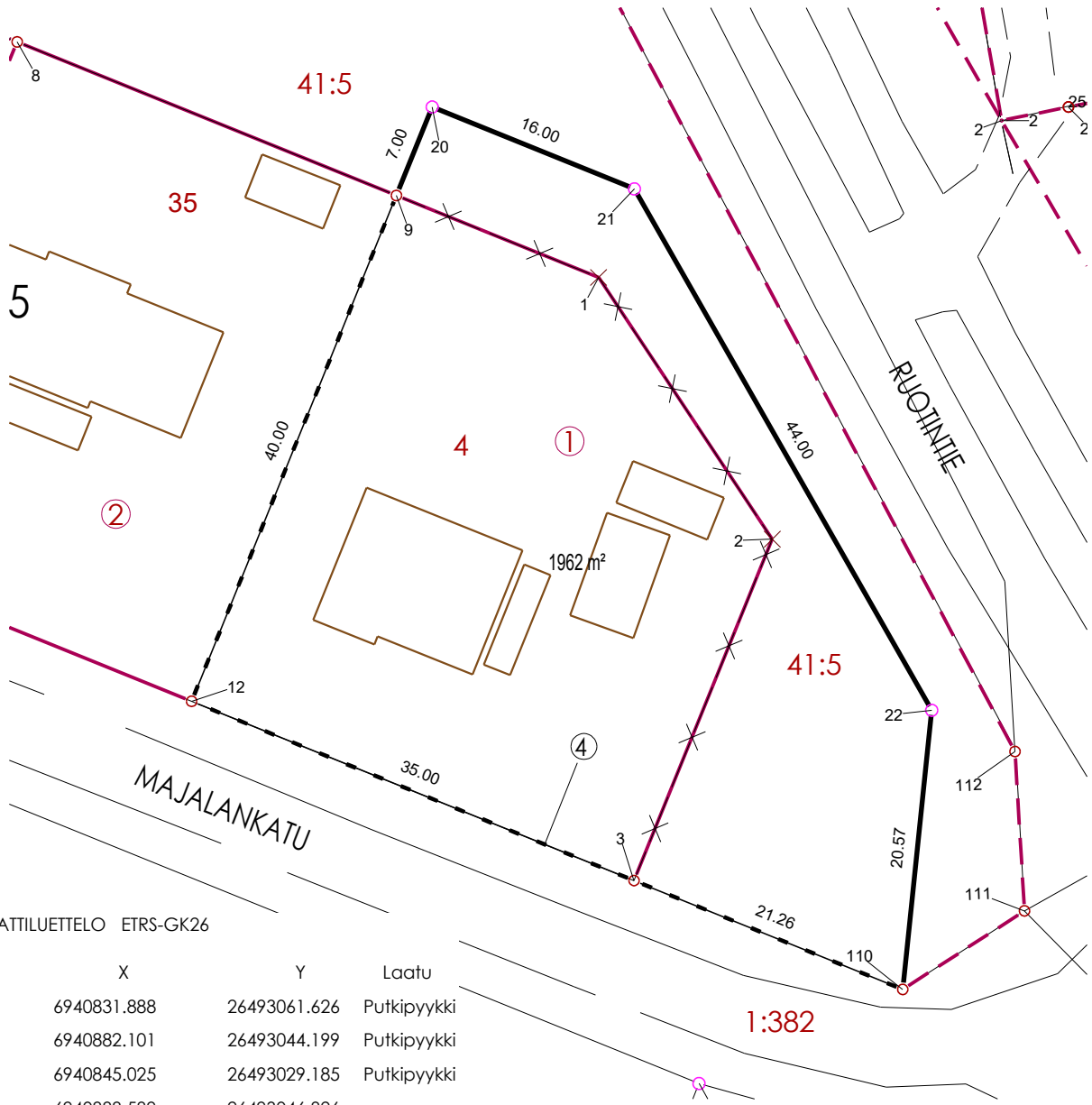
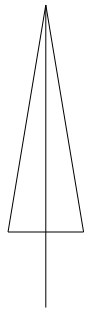
Tonttijaon muutos		1:500	Äänekoski
ASEMAKAAVA 32/3		VAHVISTETTU	
EDELLINEN TONTTIJAKO 774 247 19.05.1975			KARTTALEHDET
EDELLINEN ASEMAKAAVA 774 372 2.11.1982			TJNRO 9921178
LASKI JH			KAUP. OSA 32
PIIRSI KE			KORTTELI 20
TARK JH			TONTIT 13
POHJAKARTAN HYVÄKSYI JA TONTTIJAON LAATI 27.10.2025			MUUTTUNEET TONTIT
MAANMITTAUSINSINÖÖRI Jaakko Hirvonen			2
NÄHTÄVILLÄ OLO: 11.11 - 25.11.2025			



MUODOSTUMINEN

TONTTI	P-ALA	OSAP-ALA	KIINTEISTÖ
992-32-20-11	1992	992	992-32-21-4
		768	992-403-12-171-M502
		232	992-403-12-171-M505

Tonttijaon muutos			1:500	Äänekoski	
ASEMAKAAVA 32/3			VAHVISTETTU		KARTTALEHDET
EDELLINEN TONTTIJAKO			12.11.1990	774 504	
EDELLINEN ASEMAKAAVA			2.11.1982	774 372	
LASKI	JH	POHJAKARTAN HYVÄKSYI JA TONTTIJAON LAATI 28.05.2025 KARTTOITUSINSINÖÖRI Jaakko Hirvonen		TJNRO	9921171
PIIRSI	JH			KAUP. OSA	32
TARK	JH			KORTTELI	20
NÄHTÄVILLÄ OLO:			TONTIT		11
Kaavoituspäällikkö hyväksynyt			MUUTTUNEET TONTIT		992-32-21-4
			Nina Marjoniemi		



KOORDINAATTILUETTELO ETRS-GK26

N:O	X	Y	Laatu
3	6940831.888	26493061.626	Putkipyykki
9	6940882.101	26493044.199	Putkipyykki
12	6940845.025	26493029.185	Putkipyykki
20	6940888.589	26493046.826	
21	6940882.584	26493061.656	
22	6940844.369	26493083.456	
110	6940823.908	26493081.332	Putkipyykki

MUODOSTUMINEN

TONTTI	P-ALA	OSAP-ALA	KIIINTEISTÖ
992-32-35-4	1962	1277	992-32-35-1
		685	992-403-41-5

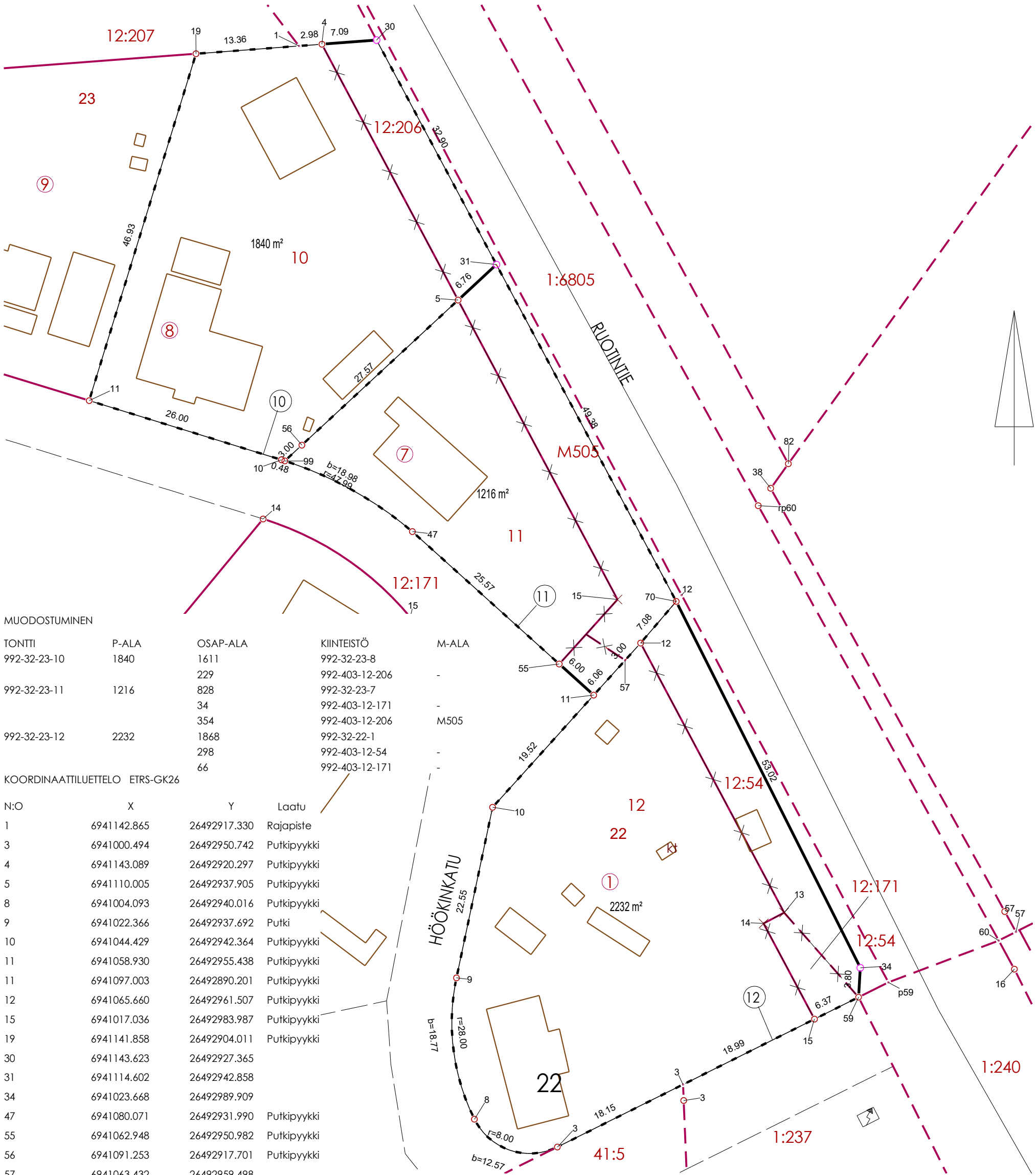
Tonttijaon muutos		1:500	Äänekoski
ASEMAKAAVA 32/3		VAHVISTETTU	
EDELLINEN TONTTIJAKO		774 554 5.2.1996	
EDELLINEN ASEMAKAAVA		774 553 16.11.1995	
LASKI	JP	POHJAKARTAN HYVÄKSYI JA TONTTIJAON LAATI 23.10.2024 MAANMITTAUSINSINÖÖRI Jarmo Penttinen	TJNRO 9921163
PIIRSI	KE		KAUP. OSA 32
TARK	JP		KORTTELI 35
NÄHTÄVILLÄ OLO:		TONTIT 4	
HYVÄKSYTTY ASEMAKAAVAN YHTEYDESSÄ		MUUTTUNEET TONTIT 1	



KOORDINAATILUETTELO ETRS-GK26			
N:O	X	Y	Laatu
3	6940768.812	26493046.872	Putkipyykki
4	6940780.072	26493019.066	Putkipyykki
5	6940754.176	26493083.013	
5	6940791.333	26492991.259	Putkipyykki
6	6940798.089	26492974.575	Putkipyykki
7	6940808.154	26492965.703	Putkipyykki
8	6940843.377	26492979.967	Putkipyykki
9	6940832.117	26493007.774	Putkipyykki
10	6940820.856	26493035.581	Putkipyykki
11	6940809.596	26493063.388	Putkipyykki
24	6940757.551	26493074.680	Putkipyykki
30	6940850.793	26492982.970	
31	6940839.532	26493010.777	
32	6940828.272	26493038.585	
33	6940817.012	26493066.391	
102	6940806.503	26493104.202	

MUODOSTUMINEN			
TONTTI	P-ALA	OSAP-ALA	KIINTEISTÖ
992-32-37-5	2114	1320	992-32-37-1
		343	992-403-1-382
		451	992-403-41-5
992-32-37-6	1560	1320	992-32-37-2
992-32-37-7	1560	240	992-403-1-382
		1320	992-32-37-3
992-32-37-8	1524	240	992-403-1-382
		1284	992-32-37-4
		240	992-403-1-382

Tonttijaon muutos		1:500	Äänekoski			
ASEMAKAAVA 32/3		VAHVISTETTU		KARTTALEHDET		
EDELLINEN TONTTIJAKO		774 562	4.3.1996		TJNRO	9921164
EDELLINEN ASEMAKAAVA		774 553	16.11.1995		KAUP. OSA	32
				KORTTELI	37	
LASKI	JP	POHJAKARTAN HYVÄKSYI JA TONTTIJAON LAATI 23.10.2024 MAANMITTAUSINSINÖÖRI Jarmo Penttinen		TONTIIT	5-8	
PIIRSI	KE			MUUTTUNEET TONTIT 1-4		
TARK	JP					
NÄHTÄVILLÄ OLO:						
HYVÄKSYTTY ASEMAKAAVAN YHTEYDESSÄ						



MUODOSTUMINEN

TONTTI	P-ALA	OSAP-ALA	KIINTEISTÖ	M-ALA
992-32-23-10	1840	1611	992-32-23-8	-
		229	992-403-12-206	-
992-32-23-11	1216	828	992-32-23-7	-
		34	992-403-12-171	-
		354	992-403-12-206	M505
992-32-23-12	2232	1868	992-32-22-1	-
		298	992-403-12-54	-
		66	992-403-12-171	-

KOORDINAATTILUETTELO ETRS-GK26

N:O	X	Y	Laatu
1	6941142.865	26492917.330	Rajapiste
3	6941000.494	26492950.742	Putkipyykki
4	6941143.089	26492920.297	Putkipyykki
5	6941110.005	26492937.905	Putkipyykki
8	6941004.093	26492940.016	Putkipyykki
9	6941022.366	26492937.692	Putki
10	6941044.429	26492942.364	Putkipyykki
11	6941058.930	26492955.438	Putkipyykki
11	6941097.003	26492890.201	Putkipyykki
12	6941065.660	26492961.507	Putkipyykki
15	6941017.036	26492983.987	Putkipyykki
19	6941141.858	26492904.011	Putkipyykki
30	6941143.623	26492927.365	
31	6941114.602	26492942.858	
34	6941023.668	26492989.909	
47	6941080.071	26492931.990	Putkipyykki
55	6941062.948	26492950.982	Putkipyykki
56	6941091.253	26492917.701	Putkipyykki
57	6941063.432	26492959.498	
59	6941019.871	26492989.688	
70	6941071.042	26492966.112	
99	6941089.212	26492915.502	Putkipyykki

Tonttijaon muutos		1:500	Äänekoski	
ASEMAKAAVA 32/3		VAHVISTETTU		KARTTALEHDET
EDELLINEN TONTTIJAKO		774 550 27.11.1995	TJNRO	
		774 496 11.6.1990	KAUP. OSA	32
EDELLINEN ASEMAKAAVA		774 372 2.11.1982	KORTTELI	23
LASKI	JP	POHJAKARTAN HYVÄKSYI JA TONTTIJAON LAATI 23.10.2024 MAANMITTAUSINSINÖÖRI Jarmo Penttinen	TONTIT	10-12
PIIRSI	KE		MUUTTUNEET TONTIT	
TARK	JP		22:1,23:7-8	
NÄHTÄVILLÄ OLO:				
HYVÄKSYTTY ASEMAKAAVAN YHTEYDESSÄ				

Tonttijaon muutos		1:500	Äänekoski
ASEMAKAAVA 32/3		VAHVISTETTU	KARTTALEHDET
EDELLINEN TONTTIJAKO		774 595 11.1.1999 992 858 24.4.2007	TJNRO 9921167
EDELLINEN ASEMAKAAVA		774 656 21.3.2005	KAUP. OSA 32
			KORTTELI 38
LASKI JP	POHJAKARTAN HYVÄKSYI JA TONTTIJAON LAATI 11.11.2024 MAANMITTAUSINSINÖÖRI Jarmo Penttinen		TONTIT 6,7
PIIRSI KE			MUUTTUNEET TONTIT 1,4
TARK JP			
NÄHTÄVILLÄ OLO:			
HYVÄKSYTTY ASEMAKAAVAN YHTEYDESSÄ			